ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ

* ਅਰਥਾਤ *

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾ
ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਬਿਰਹੋਂ ਦੇ ਗੀਤ

—: ਕ੍ਰਿਤ :—

ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਡਾਕਟਰ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

[ਕਰਤਾ ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ]

[ਜੂਨ ੧੯੬੩ ਈ:]

ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ-

ਮੈਨੇਜਰ, ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਜਿਲਦ ਸਾਦੀ ੨.੭੫ ਤੇ ਜਿਲਦ ਕਪੜਾ ੩ ਰੁਪਏ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ	ਜੁਲਾਈ ੧੯੩੩
ਦੂਜੀ ਵਾਰ	ਜੁਲਾਈ ੧੯੩੮
ਤੀਜੀ ਵਾਰ	ਜੁਲਾਈ ੧੯੫੦
ਚੌਥੀ ਵਾਰ	ਜੂਨ ੧੯੬੩

Printed by Sh. Lajwant Kaur, The Printer,
at the Wazir-i-Hind Press, situated at Hall Bazar,
Amritsar and Published by Bh. Indar Singh Manager
Khalsa Samachar, at Amritsar,
for Bhai Vir Singh Sahitya Sadan, New Delhi.

Amritsar
July 8, 1970.

ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ

੧ ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ।

ਦੋ ਗੱਲਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਬੜਾ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:—"ਜਿਸਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ॥ ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥" ਆਪ ਆਪਣੇ ਪਰਮ ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੁੰਦਰ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇਲਾਹੀ ਮਿਠਾਸ ਵਾਲੀ ਰਸਨਾ ਨਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਦਾ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ* ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਉਚਾਰਦੇ ਰਹੇ† । ਉਹ ਇਲਾਹੀ ਸੰਗੀਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੋ ਧੁਰ ਤੋਂ ਆਈ ਬਾਣੀ ਹੈ‡, ਅਤੇ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਹ੍ਰਿਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟੀ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਹੈ§, ਜਿਸਦੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਜ਼ਾ ਹੈ**ਤੇ ਪੱਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਪੱਕੀ ਬਾਣੀ ਹੈ†† ਤੇ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਹੈ‡‡ ।

ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਰੁਕਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਰੁਕਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਗੁਰੂ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਤੇ ਪੱਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਗਾਵੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗਾਉਣੀ ਹੈ।

---

*"ਅਨਦ ਸੂਖ ਮੰਗਲ ਬਨੇ ਪੇਖਤ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ ॥ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨੁ ਰਾਗ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਇਹੁ ਬਨਿਓ ਸੁਆਉ ॥" †'ਕੀਰਤਨ ਨਿਰਮੋਲਕ ਹੀਰਾ'। ‡'ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ' । ਪੁਨਾ:-'ਮੈਂ ਕਹਿਆ ਸਭੁ ਹੁਕਮਾਉ ਜੀਉ ।'

§'ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ।' **'ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵਹੁ ਭਾਈ।'

††'ਬਾਣੀ ਤ ਕਚੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਾਝਹੁ ਹੋਰ ਕਚੀ ਬਾਣੀ ।'

‡‡ਬਾਣੀ ਤ ਗਾਵਹੁ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆ ਸਿਰਿ ਬਾਣੀ ।'

ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਹ੍ਰਿਦੇ ਵਾਲੇ ਭੱਟਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਨਿਜ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਨਿਜ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ, ਤੇ ਨਿਜ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਯਸ਼ ਗਾਇਨ ਕੀਤੇ ਹਨ।ਏਹ ਸਾਰੇ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੇ।ਮਗਰੋਂ ਹੋਰ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਉਚਾਰੀ ਤੇ ਗਾਵੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਰੌਂ ਬ੍ਰਿਜਭਾਸ਼ਾ ਵਲ ਬਹੁਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿਆਣੇ ਉਸੇ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਨਿਜ ਭਾਵ ਉਚਾਰਦੇ ਰਹੇ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਦਿਲਤਰੰਗ ਸਿਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਉੱਠਣੇ ਇਕ ਉਮਾਹੂ ਗਲ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਾਵਨ ਸੁਣਨ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਵਧਣਾ ਹੋਇਆ। ਚਾਹੇ ਲਿਖਣ ਹਾਰ ਮਿਤ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਪਯਾਰ ਉਛਾਲ ਉਮਲ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਉਂ ਅਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਦਿਲ-ਭਾਵ ਪੈਂਤੀ ਚਾਲੀ ਕੁ ਬਰਸ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋਏ। ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾ ਹੋਰ ਵੇਲਿਆਂ ਤੇ ਜੋ ਭਾਵ ਤੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਵਲਵਲੇ ਸੰਗੀਤਕ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਇਸ ਲੇਖਣੀ ਤੋਂ ਲਿਖੀਂਦੇ ਰਹੇ, ਓਹ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਗਾਵੇਂ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਏਹ ਗੁੰਮ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਸੀ,ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੰਚਯ ਵਿਚ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਜਿਸ ਲਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਪਜਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤਦੇ ਹਨ।ਜਿਸ ਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਸ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਗਾਵਣ ਪਰ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰ-ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਜਸ

ਵੇਲੇ ਇਤਰ ਮਤਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਅਨਿੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ।ਠੇਠ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਯਸ਼ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਥੁੜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਏਹ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਜਾਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋਏ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਦੇ ਵਡੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਪਰ ਏਹ ਛਪਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ; ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਮ ਰੌ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਤੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਦਾ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸੁਧਾਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੋਧਕੇ ਇਸ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਹੈ।

ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਮਨ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:–'ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਤੇਰੀ ਉਤਰਸਿ ਮੈਲੁ।' ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:- 'ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਮਨਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦ' ਤੇ ਅਰਸ਼ੋਂ ਆਏ, ਸਾਈਂ ਨਾਲ ਸਦਾ ਜੁੜੇ ਤੇ ਸਾਈਂ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਗਜਾਨ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਣ ਵਾਲੇ ਜੀਅਦਾਨ ਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਜਸ-ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੇ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ:–'ਮਨ ਮੇਰੇ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਸਾਲਾਹਿ।' ਫਿਰ ਫੁਰਮਾਇਆ:–'ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਹੁ ਸਭਿ ਧੰਨੁ ਧੰਨੁ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਭੰਡਾਰ ਲਹਾਇਆ।' ਇਹ ਸੰਚਯ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ 'ਧੰਨ ਧੰਨ' ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ*।

ਇਹ ਇਕ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਕ ਭਰੀ ਉੱਲਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੁਗਧਾ ਦੀ ਪਜਾਰ-ਕਲਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਗਲੇ ਵਲ ਉਠਦੀ ਹੈ, ਲਿਫਦੀ ਹੈ, ਚੱਕਰ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੰਬਦੀ ਹੋਈ ਆਸਵੰਤ ਰੁਖ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਂ ਘੁੱਟਕੇ ਲਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਮਤਾਂ ਅਦਬ ਵਿਚ ਫਰਕ ਪਵੇ; ਨਾਂ ਪਰੇ ਹਟਦੀ ਹੈ, ਮਤਾਂ ਵਿੱਥ ਪੈ ਜਾਵੇ; ਸਗੋਂ ਇਕ ਤਾਂਘ ਵਿਚ, ਖਿੱਚ ਵਿਚ, ਲਪੇਟ ਦੇ ਰੁਖ਼ ਵਿਚ ਆਈ ਥਰਰ ਥਰਰ ਕਰ ਰਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵਲ ਨੂੰ ਉੱਲਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

---

*ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਤ ਫੁਰਮਾਣ ਹੈ:-'ਸਤਿਗੁਰ ਜੇਵਡੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੁ ਸੋਇ॥' ਤੇ ਪਤਾ ਦਿਤਾ ਹੈ:-'ਗੁਰ ਨਾਨਕੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਸੋਇ॥'

ਇਸ ਸੰਚਯ ਵਿਚ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਸੰਮਤ ਵਾਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਛੋਟੇ ਪਹਿਲੋਂ ਤੇ ਵਡੇਰੇ ਮਗਰੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਜੁਲਾਈ ੧੯੩੩ ਕਰਤਾ

ਦੂਜੀ ਵੇਰ

ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਤੋਂ ਮਗਰਲੇ ਤਯਾਰ ਹੋਏ ਗੀਤ ਇਸ ਵੇਰ ਅਖੀਰ ਤੇ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਸਸਤੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਤੇ ਅਰ ਸੰਗੀਤਕ ਟਿੱਪਣੀ ਛੱਡਕੇ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਜੁਲਾਈ ੧੯੩੮ ਕਰਤਾ

ਤੀਜੀ ਵੇਰ

ਤੀਜੀ ਵੇਰ ਦੀ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ੧੯੩੮ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਚੇ ਤੇ ਛਪੇ ਗੀਤ ੧੯੫੦ ਦੇ ਗੁਰ ਸਪਤਮ ਤੱਕ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟ ਤ੍ਰੈ ਕੁ ਗੀਤ ਪੁਰਾਣੇ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹੋਰ ਸੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਜੁਲਾਈ ੧੯੫੦ ਕਰਤਾ

ਚੌਥੀ ਵੇਰ

ਇਸ ਚੋਥੀ ਐਡੀਸ਼ਨਵਿਚ ੧੯੫੦ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ੧੯੫੭ ਤਕ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੱਕ, ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬਾਂ ਪਰ ਰਚੇ ਗਏ ੧੪ ਗੀਤ ਹੋਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਜੂਨ ੧੯੬੩ ਸੰਪਾਦਕ

37

ਤਤਕਰਾ

ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਤਰ ਦੇ ਅੱਖਰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ

ਰੁਬਾਈਆਂ	ਪੰਨਾ

---

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ

ਗੀਤ ੧-

ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ

ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲੇ ਅਸਾਨੂੰ ਅਸਾਂ ਧਾ ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ;
ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਨ ਆਏ, ਸਾਡੀ ਕੰਬਦੀ ਰਹੀ ਕਲਾਈ।
ਧਾ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ, ਸਾਡੇ ਮੱਥੇ ਛੁਹ ਨ ਪਾਈ,
ਤੁਸੀਂ ਉੱਚੇ ਅਸੀਂ ਨੀਵੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਡੀ ਪੇਸ਼ ਨ ਗਈਆ ਕਾਈ।
ਫਿਰ ਲੜ ਫੜਨੇ ਨੂੰ ਉਠ ਦੌੜੇ, ਹਾਇ,ਲੜ ਓ ਬਿਜਲੀ ਲਹਿਰਾ
ਉਡਦਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਅਪਣੀ ਇਕ ਛੁਹ ਸਾਨੂੰ ਗਿਆ ਲਾਈ:
ਮਿੱਟੀ ਚਮਕ ਪਈ ਇਹ ਮੋਈ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲੂਆਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੇ,
ਬਿਜਲੀ ਕੂੰਦ ਗਈ ਥਰਰਾਂਦੀ, ਹੁਣ ਚਕਾਚੂੰਧ ਹੈ ਛਾਈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-

ਰਾਗ-ਭੀਮ ਪਲਾਸ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ-ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੬।
ਲਯ-ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਗਲਵੱਕੜੀ ਪਾਈ' ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਧਾ' ਕੋਮਲ ਵੀ ਲੱਗੇਗਾ।

ਗੀਤ ੨– ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਜੋਗ

ਅਰਸ਼ੀ ਸੱਦ

ਸਾਰੇ ਜਾ ਜਪਾਈਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ,
ਥਾਂ ਥਾਂ ਜਾਵੀਂ ਪਿਲਾਵੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਮ,
ਟੁੱਟੀ ਨੂੰ ਗੰਢੀਂ ਤੇ ਵਿਛੁੜੀ ਮਿਲਾਈਂ,
ਦੇਵੀਂ ਜੀਅ-ਦਾਨ, ਤੂੰ ਕਰੀਂ ਏ ਕਾਮ।

————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪੂਰੀਆ। ਤਾਰ–੪। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੨। ਲਯ–ਧੀਮੀ।
ਆ ਦਾ ਘਰ 'ਮੇਰਾ ਨਾਮ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ ਪੂਰੀਆ ਰਾਗ ਦੇ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੩ -

ਅਰਸ਼ੀ ਸੱਦ ਪਰ

ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੇ ਖਿਆਲ

ਸੱਦ ਧੁਰੋਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਈ;
ਵੀਰਨ ਲੈ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਈ।
ਜੀਅ ਘਬਰਾਵੇ, ਚੈਨ ਨ ਆਵੇ,
ਨਾਨਕ ਬਿਨ ਅੰਧਿਆਰਾ ਛਾਵੇ।
ਜਾਈਂ ਗੁਰੂਜੀ ਰਬ-ਕਾਰ ਕਮਾਈਂ,
ਕਦੇ ਝਾਤੀ ਆ ਪਾਈਂ!

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ-ਮਲਾਰ। ਤਾਰ-੩। ਮਾਤ੍ਰਾ-੧੬। ਲਯ-ਧੀਮੀ।
'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਆਈ' ਪਰ ਹੈ।

× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ ਮਲਾਰ ਰਾਗ ਦੇ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪–

ਅਰਸ਼ੀ ਸੱਦ ਤੇ ਸੰਗਤ

{ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰੋਂ ਸੰਸਾਰ ਉਧਾਰਨ ਲਈ ਟੁਰਨ ਵੇਲੇ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ }

ਟੇਕ–ਠਹਿਰ ਜਾਈਂ ਠਹਿਰ ਜਾਈਂ ਰੱਬ ਦੇ ਸੁਆਰਿਆ !
ਸੰਗਤ ਹੈ ਅਰਜ਼ ਕਰਦੀ, ਹਥ ਜੋੜੇ ਨੈਣ ਭਰਦੀ
ਠਹਿਰ ਜਾਈਂ ਠਹਿਰ ਜਾਈਂ ਰੱਬ ਦੇ ਦੁਲਾਰਿਆ ! ੧.
ਰੱਜ ਨਾ ਦਿਦਾਰ ਪਾਇਆ, ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕਾਰ ਆਇਆ,
ਜਾਈਂ ਵੇ ਨ ਜਾਈਂ ਦਾਤਾ ! ਰੱਬ ਦੇ ਸੁਆਰਿਆ ! ੨.
ਵਾੜੀ ਜੁ ਆਪ ਲਾਈ, ਅਜੇ ਹੈ ਨਿਆਣੀ ਸਾਈਂ !
ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਪਾਣੀ ਹੱਥੋਂ, ਖੇਤੀ ਰਖਵਾਰਿਆ ! ੩.
ਪੌਣ ਵੇਗ ਕੌਣ ਰੋਕੇ, ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਠਾਕੇ ?
ਧੁਰਾਂ ਤੋਂ ਜੁ ਚਾਲ ਪਾਏ ਟਰਨ ਨਹੀਂ ਟਾਰਿਆਂ । ੪.
ਚੱਲੇ ਜੇ ਆਪ ਸਾਈਂ ! ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨ ਭੁੱਲਨਾ ਈਂ,
ਕੂੰਜ ਵਾਂਗੂ ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ, ਦੇਵੀਂ ਆ ਦਿਦਾਰਿਆ । ੫.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ ਜ਼ਿਲਾ ਪਹਾੜੀ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ । ਤਾਲ-੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ ।
ਲਯ-ਚਲੰਤ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਸੁਆਰਿਆ' ਦੇ ਬਾਦ ਹੈ ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੫-

ਅਰਸ਼ੀ ਸੱਦ ਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ

{ ਦੁਨੀਆ ਤਾਰਨ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੇ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਿਯੋਗ । }

ਪਾਪੀ ਮਿਟ ਜਾਓ ਨੈਣ !

ਸਾਈਆਂ ! ਹੇ ਸਾਈਆਂ !

ਪੀਆ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਇ !

ਹਾਇ ਮੈਂ ਨਿਕਾਰੀ, ਪੀਆ ਰੱਬ ਦਾ ਵਪਾਰੀ

ਉਚ ਸ਼ਾਨ,

ਮੈਥੋਂ ਫੜਿਆ ਨ ਜਾਇ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-

ਰਾਗ-ਕੌਂਸੀਆ । ਤਾਰ-੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੯ ।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । ਆ ਦਾ ਘਰ 'ਮਿਟ ਜਾਓ ਨੈਣੇਂ' ਦੇ ਬਾਦ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੬–

ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਆਗਿਆ

ਨਾਮ ਦਾ ਝਮੱਕਾ ਤੇਰਾ ਖੇੜਾ ਕੋਈ ਲਾ ਗਿਆ।
ਅੱਖ ਦਾ ਮਟੱਕਾ ਦਾਤਾ! ਜਿੰਦ ਨਵੀਂ ਪਾ ਗਿਆ।
ਆਪੇ ਤੂੰ ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ, ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਦਿਦਾਰ ਦਿੱਤਾ।
ਮਿਹਰਾਂ ਵਾਲਾ ਨੂਰ ਦਾਤਾ! ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਤੂੰ ਵਸਾ ਗਿਆ।
ਨਾਮ ਦਾ ਝ.........

ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਇਹੋ ਹਾੜੇ, ਲਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਚਾੜ੍ਹੇਂ,
'ਟੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਢਨ' ਦਾਤਾ! ਬਿਰਦ ਤੈਨੂੰ ਭਾ ਗਿਆ।
ਨਾਮ ਦਾ ਝ.........

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੂੰ, ਅਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਤੂੰ,
ਮੰਗਦਾ ਏ ਖ਼ੈਰ ਦਿਲ ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਆ ਗਿਆ!
ਨਾਮ ਦਾ ਝ.........

—————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪੀਲੋ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਝਮੱਕਾ ਤੇਰਾ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਦੇਹੁ ਦਾਰੂ ਦੀਦਾਰ

ਟੇਕ-ਕਰ ਕਲਗ਼ੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਿ ਅਣੀਆਂ ਮਾਰ ਗਏ ਹੋ,

ਦਿਓ ਦਾਰੂ ਦੀਦਾਰ ਕਿ ਕਰ ਬੀਮਾਰ ਗਏ ਹੋ। ੧.

ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ! ਮੀਤ ਨਿਰਾਲੇ! ਮੋਹਿਤ ਕਰ ਮਦਹੋਸ਼

ਬਿਰਹੁੰ ਕਰ ਵਾਰ ਗਏ ਹੋ,

ਕਿ ਅਣੀਆਂ ਮਾਰ ਗਏ ਹੋ.

ਕਿ ਕਰ ਬੀਮਾਰ ਗਏ ਹੋ। ੨.

ਪ੍ਰੀਤ ਲਗਾਕੇ ਤੇ ਅਪਨਾ ਕੇ ਭੌਰਾ ਚਰਨ ਬਨਾਇ

ਬਿਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ......। ੩.

ਫੁਲ ਫੁਲ ਭਾਲਾਂ, ਕਰਾਂ ਸੰਭਾਲਾਂ, ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਓਹ ਪਜ਼ਾਰ

ਜੁ ਖ਼ੁਦ ਕਰ ਪਜ਼ਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ......। ੪.

ਮੈਂ ਮਨਤਾਰੂ ਤਰਨ ਨ ਜਾਣਾ ਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਉਰਵਾਰ

ਚਲੇ ਕਿਉਂ ਪਾਰ ਗਏ ਹੋ? ਕਿ......। ੫.

ਮੈਂ ਸੰਸਾਰੀ, ਤੂੰ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦਾ, ਪੰਖੀ ਹਾਂ ਪਰਹੀਨ,

ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ...... । ੬.

ਮੈਂ ਪਿੰਗਲ, ਤੂੰ ਪਰਬਤ ਵਾਸੀ, 'ਆ' ਯਾ 'ਲੈ ਚਲ ਨਾਲ'

ਕਿ ਬਨ ਦੁਖ-ਯਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ...... । ੭.

ਨਾ ਸੁੰਦਰ, ਨਾ ਗੁਣ ਮੈਂ ਪੱਲੇ, ਕਿਰਪਾ ਹੀ ਕਰ ਤਾਰ

ਤੁਸੀਂ ਕਰਤਾਰ ਭਏ ਹੋ, ਕਿ......। ੮.

ਮੈਂ ਦੁਖੀਆ ਦਾ ਦਾਰੂ ਦਰਸ਼ਨ, ਅੱਜ ਦਿਓ ਦੀਦਾਰ

ਕਿ ਕਰ ਇਕਰਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ......। ੯.

ਆ ਮਿਲ, ਆ ਮਿਲ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ! ਅੱਜ ਮਿਲੋ ਕਰ ਪਜਾਰ,

ਕਿ ਲਾ ਲਿਵਤਾਰ ਗਏ ਹੋ, ਕਿ......। ੧੦.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–

ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ–੩ ਗਤ।–ਤਲਵਾੜਾ। ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮। 'ਅ' ਦਾ ਘਰ 'ਮਾਰ ਗਏ ਹੋ' ਪਰ ਹੈ।

× ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯-

ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਾ ਮਾਲ

ਖਯਾਲ

ਸੁਹਣਿਆਂ ਵੇ ! ਅਜ ਪਾ ਜਾਈਂ ਫੇਰਾ,
ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਨਿਤ ਕਰਦੀ ਮੈਂ ਜੇਰਾ ।
ਮੈਂ ਜਾਸਾਂ ਨੀ ਮਾਏ ! ਹੁਣ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਨਾਲ;
ਮੈਨੂੰ ਹੋੜ ਨ ਮਾਏ ! ਦੂਣੀ ਅੱਗ ਨ ਬਾਲ ।
ਮੇਰਾ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾ ਮਾਲ;
ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਦਾ ਮਾਲ, ਕਲਗ਼ੀਵਾਲੇ ਦਾ ਮਾਲ ।

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--
ਰਾਗ-ਗੰਧਾਰੀ ਟੋਡੀ । ਗਤ-ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ । ਲਯ-ਧੀਮੀ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ--੧੬ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ--'ਗੁਰ ਦਾ ਮਾਲ' ਪਰ ਹੈ ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ--ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੯– ਦਿਲ ਲਗ ਗਿਆ ਸ਼ਾਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨਾਲ

ਟੇਕ–ਦਿਲ ਲਗ ਗਿਆ ਸ਼ਾਹਿਨਸਾਹ ਨਾਲ।

ਉਸ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਤੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੇ ਰਾਹ ਨਾਲ,
ਜਿਨ ਇੱਕੋ ਸੈਨਤ ਮੋਹਿ ਲਿਆ,
ਬੰਨ੍ਹ ਲੀਤਾ ਇੱਕ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ;
ਕਰ ਲੀਤਾ ਸਾਨੂੰ ਅਪਣਿਆਂ
ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਨਾਮ-ਵਿਸਾਹ ਨਾਲ,
ਕੁਈ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਈਆਂ,
ਜਿੰਦ ਫੂਕੀ ਅਪਣੇ ਸਾਹ ਨਾਲ,
ਇਕ ਅਪਣੀ ਚਾਹਤ ਚਾੜ੍ਹਿਆ,
ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਦੂਜੀ ਚਾਹ ਨਾਲ,
ਕੁਈ ਦੇਇ ਉਛਾਲਾ ਚੱਕਿਆ,
ਪੈਰ ਟਿਕੇ ਨ ਹੇਠ ਉਮਾਹ ਨਾਲ,
ਹੁਣ ਹਰਦਮ 'ਤੂੰ ਤੂੰ' ਹੋ ਰਹੀ,
ਕੰਮ ਪੈ ਗਿਆ 'ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ' ਨਾਲ,
ਮਨ ਜੀਵਿਆ, ਰੰਗਣ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ,
ਛੁਹ ਚਰਨਾਂ ਵਾਲੀ ਪਾਹ ਨਾਲ,
ਤੇਜ ਆ ਆ ਝਲਕੇ ਮਾਰਦਾ,
ਅਖ ਜੁੜਦੀ ਸ਼ਾਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨਾਲ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ––ਸੋਹਣੀ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ––ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਸ਼ਾਹਿਨਸ਼ਾਹ ਨਾਲ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੦– [ਸੈਦ ਖ਼ਾਨ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ]

ਕਲਗ਼ੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੁਭੀ ਰਹੀ

ਟੇਕ–ਕਲਗ਼ੀ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੁਭੀ ਰਹੀ,
ਗਈ ਕੱਢੀ ਨਹੀਂ, ਜਾਂਦੀ ਛੱਡੀ ਨਹੀਂ।

ਜਦ ਦੇ ਦੇਖੇ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਲਗ਼ੀ ਅੰਦਰ ਚੁਭੀ ਰਹੀ।
ਓਹੋ ਮੁਖੜਾ ਓਹੋ ਕਲਗ਼ੀ, ਓਹੋ ਮੁਹੰਦੀ ਛਬੀ ਰਹੀ।
ਓਹੋ ਪਯਾਰੀ ਮੋਹਨਹਾਰੀ ਮੂਰਤ ਸੁਹਣੀ ਫਬੀ ਰਹੀ।
ਫਿਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਤ੍ਰਿਖੇਰੀ ਸੀਨੇ ਅੰਦਰ ਖੁਭੀ ਰਹੀ।
ਨੈਣ ਤੁਸਾਂ ਦਰ ਲਗੇ ਰਹੇ, ਹਾਂ, ਦਰਸ਼ਨ-ਝੋਲੀ ਅਡੀ ਰਹੀ।
'ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨ, ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਈਆਂ!'
ਤਦ ਦੀ ਲਲਨਾ ਲਗੀ ਰਹੀ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਛਡੀ ਨਹੀਂ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧– ਗੁਦਾਵਰੀ ਦੀ ਸੰਗੀਤਕ ਥਰਹਰ

[ਜਦੋਂ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਾਏ]

ਟੇਕ–ਨੀ ਮੈਂ ਚਰਨ ਪਰਸ ਬਉਰਾਨੀ !

ਥਰਰ ਥਰਰ ਕੁਈ ਛਿੜੀ ਖਿਰਨ ਹੈ ਲਰਜ਼ ਗਏ ਮੇਰੇ ਪਾਨੀ।
ਝਰਨ ਝਰਨ ਰਸ-ਭਿੰਨੜੀ ਛੁਟ ਪਈ ਕੰਬ ਉਠੀ ਜਿਉਂ ਕਾਨੀ।
ਚਮਕ ਚਮਕ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਜਿਉਂ ਥੱਰ੍ਹਾਨੀ।
ਮਸਤ ਅਲਸਤੀ ਝੂਮਨ ਝੂੰਮੀ ਪ੍ਰੇਮ ਲਟਕ ਲਟਕਾਨੀ।
ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਸਿਧ ਪਰਸੇ ਪਰਸ ਪਰਸ ਪਛੁਤਾਨੀ।
ਪਰਸ ਚਰਨ ਨਿਤ ਖੁਸ਼ਕ ਰਹੀ ਮੈਂ ਰਸ ਬਿਨ ਉਮਰ ਬਿਹਾਨੀ।
ਕਉਣ ਸਖੀ ਅਜ ਛੁਹ ਗਿਆ ਸਾਨੂੰ ਜੀਅ-ਦਾਨ ਦਾ ਦਾਨੀ ?

ਰਾਹੀ:–

ਚਰਨ ਕਮਲ ਏ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ 'ਰਸ-ਰੰਗ' ਛੂਤ ਨਿਸ਼ਾਨੀ।
ਜੀਵਨ-ਧਨ, ਰਸ ਪਸਾਰ ਅਨੰਦੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਰਨਾਨੀ।
ਪਾਰਸ ਛੁਹ ਹੈ ਛੁਹ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਥਰਹਰ ਕੰਪ ਕੰਪਾਨੀ,
ਪਾਰਸ-ਛੁਹ, ਹਾਂ ਛੁਹ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਜੀਅ ਦਾਨ ਦਾ ਦਾਨੀ।
ਚਰਨ-ਪਰਸ ਜੇ ਮਿਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਕਮਲ ਲਪਟਾਨੀ।
ਲਿਪਟੀ ਲਿਪਟ ਲਿਪਟ ਜਾ ਸਜਨੀ !
ਲਿਪਟ ਨ ਫਿਰ ਛੁਟਕਾਨੀ।
ਭਾਗੋ ਭਰੀ, ਸਖੀ ! ਉਹ ਹੋਈ, ਪ੍ਰਿਯ ਪਦ ਪਰਸ ਸਮਾਨੀ।

————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਮਾਲਕੌਂਸ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਲਯ–ਧੀਮੀ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੬। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਬਉਰਾਨੀ' ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।

× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਗਾ ਮਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੨- ਰਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ*

ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ

ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ--

ਸੁਣ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਿਆ ਵੇ ! ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ:-
ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਿਹੜੇ ਵੇ ! ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜਕੇ !
ਸੁਣ ਸਾਂਈਆਂ ! ਮੈਂਡੇ ਪੁਤ ਅਵੈੜੇ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਡਾਢੇ ਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾਏ,
ਔਖੀਆਂ ਵੇਲੇ ਲਿਖੇ ਬਿਦਾਵੇ,
ਤੇ ਨ ਕੀਤੇ ਕੌਲ ਕਮਾਏ,
ਪਰ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਵਾਲਿਆ ਵੇ ! ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ:-
ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਿਹੜੇ ਵੇ ! ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜਕੇ ।
ਸੁਣ ਸਾਂਈਆਂ ! ਮੇਰੀ ਮਿੱਟੀ ਮਾੜੀ,
ਜਿਨ ਜ਼ਾਲਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ,
ਤੇਰੇ ਜਿਹਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਆਏ,
ਭਰ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲੇ ਪੀਤੇ ।
ਤੈਂ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਨ ਵੇ ! ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ:-
ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਿਹੜੇ ਵੇ ! ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜਕੇ ।

*ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ।

ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ ਪਾਪ ਤੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰੇਂ,
ਕਦੀ ਔਗੁਣ ਨਹੀਂ ਚਿਤਾਰੇਂ,
ਤੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦ ਅਨੋਖਾ ਦਾਤਾ!
ਮੂੰਹੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ ਤੇ ਮਨੋਂ ਵਿਸਾਰੇਂ।

ਸਦ ਰਹਿਮਤ ਵਾਲਿਆ ਵੇ! ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ:-
ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਿਹੜੇ ਵੇ! ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜ ਕੇ।

ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸੱਦ—

ਤੂੰ ਸੁਣ ਧਰਤ ਸੁਹਾਵੀ ਸੁਹਿਣੀ!
ਮੈਂ ਸਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਉਤਾਰਣ ਆਇਆ,
ਦੋ ਦੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇਰੇ ਲਾਲ ਜਿਵਾਏ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗ ਤੁਧੇ ਨੂੰ ਲਾਯਾ।

ਸੁਣ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੀਏ ਨੀ! ਹਥ ਸਾਈਂ ਅੱਗੇ ਜੋੜਕੇ-
ਰਹੁ ਨਾਮ ਜਪੰਦੀ ਤੂੰ, ਮਨ ਮਾਯਾ ਵੱਲੋਂ ਮੋੜਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ—

ਤਾਂ ਵੀ ਸੁਣ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਿਆ ਵੇ! ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਹਥ ਜੋੜਕੇ:
ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਿਹੜੇ ਵੇ! ਘੋੜੇ ਦੀਆਂ ਵਾਗਾਂ ਮੋੜਕੇ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ—ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਰ—੩। ਪਸ਼ਤੋ ਥੀ ਹੈ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮। ਪਸ਼ਤੋ ਦੀਆਂ ੭।
ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਜੋੜਕੇ' ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।'

× × ×

ਸਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩-

ਸੰਗਤ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਰਾਹੀਆ ਜਾਂਦਿਆ ਪਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ!
ਦੇਈਂ ਸੁਹਣੇ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੂੰ:-
ਪਈ ਜੱਫ਼ਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਜਾਲਦੀ,
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸੰਮ੍ਹਾਲਦੀ। ੧.

ਵਿੱਥਾਂ ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਡਾਢੀਆਂ ਪਾਈਆਂ,
ਘਟਾਂ ਉਮਡ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਆਈਆਂ,
ਜਿੰਦ ਗ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਈ ਗਾਲਦੀ,
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸੰਮ੍ਹਾਲਦੀ। ੨.

ਦਿਨੇ ਚੈਨ ਨਾ ਨੀਂਦਰਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ,
ਰਹੇ ਸਿੱਕਣੀ ਸੰਝ ਪਰਭਾਤ ਨੂੰ,
ਘਾਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਘਾਲਦੀ,
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸੰਮ੍ਹਾਲਦੀ। ੩.

ਨਿੱਕੀ ਰਿਵੀਏ! ਸੰਦੇਸੜਾ ਲੈ ਜਈਂ
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਅਪੜਾ ਦਈਂ,
ਸਹੀਏ! ਖ਼ਬਰ ਦੇਈਂ ਮੇਰੇ ਹਾਲ ਦੀ,
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਸੰਮ੍ਹਾਲਦੀ। ੪.

ਦਰਦਾਂ ਤੇਰੇ ਫ਼ਿਰਾਕਾਂ ਨੇ ਲਾਈਆਂ,
ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ ਹੈਨ ਦਵਾਈਆਂ,
ਤਾਹੀਓਂ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਪਈ ਭਾਲਦੀ,
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸੰਭਾਲਦੀ। ੫.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ-ਪਸ਼ਤੋ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੭। ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ।
ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸੰਦੇਸ਼ ਤੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੪- **ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਏ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ**

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਏ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ, ਰੂਹਾਂ ਟੁੰਬ ਜਗਾਈਆਂ।
ਫਾਥੀਆਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਲ ਜੰਜਾਲ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਤੂੰਹੇਂ ਹਸਾਈਆਂ।

ਦੇਸ਼ ਬਦੇਸ਼ੀਂ ਤੂੰ ਫੇਰੇ ਚਾ ਪਾਏ,
ਨਾਦ ਇਲਾਹੀ ਤੂੰ ਦਰ ਦਰ ਵਜਾਏ,
ਸੁੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਤੂੰ ਟੁੰਬ ਉਠਾਲ,
ਨਵੀਆਂ ਜਿੰਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਏ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ, ਰੂਹਾਂ ਟੁੰਬ ਜਗਾਈਆਂ,
ਫਾਥੀਆਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਲ ਜੰਜਾਲ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਤੂੰਹੇਂ ਹਸਾਈਆਂ

ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਛੋੜ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚਾ ਕੱਟੇ,
ਉਤੋਂ ਪਾਏ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨਾਮ ਦੇ ਛੱਟੇ,
ਵਿਛੜੇ ਮੇਲੇ ਤੂੰ ਸਾਈਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਲਿਵ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਲਗਾਈਆਂ।

ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਏ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ, ਰੂਹਾਂ ਟੁੰਬ ਜਗਾਈਆਂ,
ਫਾਥੀਆਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਲ ਜੰਜਾਲ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਤੂੰਹੇਂ ਹਸਾਈਆਂ।

ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ ਦੀ ਹੈ ਏ ਦੁਹਾਈ,
ਸਾਨੂੰ ਬੀ ਖ਼ੈਰ ਓ ਨਾਮ ਦੀ ਪਾਈਂ,

ਲਾ ਲਈਂ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਬਖਸ਼ੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਉਕਾਈਆਂ।
ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਏ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ, ਰੂਹਾਂ ਟੁੰਬ ਜਗਾਈਆਂ,
ਫਾਥੀਆਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਆਲ ਜੰਜਾਲ, ਰੋਂਦੀਆਂ ਤੂੰਹੇਂ ਹਸਾਈਆਂ।

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–

ਰਾਗ–ਪੀਲੋ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭, ਪਰ ਆਵੇਗਾ ੧੪ ਵਿਚ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਟੁੰਬ ਜਗਾਈਆਂ' ਪਰ ਹੈ।

× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੫-

ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿੱਕ

ਲਗੀ ਹੈ ਪਯਾਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬੀ ਨਾ ਅਘਾਵੇ ਹੈ,
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਿਨਾ ਦੇਖੇ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਚੈਨ ਪਾਵੇ ਹੈ।
ਫਿਰੀ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਹਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਢੂੰਡ ਸਭ ਥਾਂ ਤੇ,
ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਕਿਧਰੇ ਬੀ ਦਰਸ ਨਾਹੀਂ ਦਿਖਾਵੇ ਹੈ।
ਏ ਮੰਡਲ ਸੋਚ ਫ਼ਿਕਰਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਆਪ ਗਾਹਯਾ ਹੈ,
ਏ ਪਰਦਾ ਹੋ ਖੜੋਵੇ ਹੈ, ਭੁਲਾਂਦਾ ਰਾਹ ਜਾਵੇ ਹੈ;
ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਮੋੜ ਮੂੰਹ ਲੀਤਾ ਦਿਤਾ ਦਿਲ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਸਾਰਾ,
ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਸੋਚ ਮਾਰੀ ਚਾ, ਪਿਆ ਇਕ ਖਿੱਚ ਖਿਚਾਵੇ ਹੈ।
ਖਿਚੀਂਦਾ ਦਿਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗੁਰੂ ਲਲਨਾ ਦੇ ਵਿਚ ਲੱਗਾ
ਇਕੱਠਾ ਹੋਇ ਦੇਖੇ ਕੀ, ਗੁਰੂ ਇਸ ਥਾਂ ਵਸਾਵੇ ਹੈ!
ਨ ਲੁਕਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਪਯਾਰਾ, ਹੈ ਗ਼ਾਇਬ ਚਾਨਣੇ ਤ੍ਰਿੱਖੇ,
ਨਜ਼ਰ ਦਿਲ ਦੀ ਜੇ ਕਾਇਮ ਹੋ ਮੁਹੱਬਤ ਰੰਗ ਲਾਵੇ ਹੈ,
ਤਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਆ ਦਿੱਸੇ, -ਅਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ-
ਰਿਦਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਮੱਤਾ, ਗੁਰੂ ਹਰ ਥਾਂ ਦਿਸਾਵੇ ਹੈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਆਸਾਵਰੀ ਟੋਡੀ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਅਘਾਵੇ ਹੈ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੬—

ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਦੜੀ

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ:—

ਇਕ ਵੇਰੀ ਫੇਰ ਦਿਖਾਈਂ, ਵੇ ਦਿਖਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਕਲਗੀ ਦੀ ਝਮਕ ਦਿਖਾਈਂ, ਵੇ ਦਿਖਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਅਵੇ ਆ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ !
ਕਿਵੇਂ ਆ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ !
ਇਕ ਵੇਰੀਂ ਝਾਤ ਪੁਆਈਂ; ਵੇ ਪੁਆਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ ! ੧.

ਪਛੜ ਪਛੜ ਮੈਂ ਵੇ ਆਈ, ਵੇ ਆਈ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਇਕ ਫੇਰਾ ਫੇਰ ਤੂੰ ਪਾਈਂ, ਵੇ ਪਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਅਵੇ ਆ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ ! ਕਿਵੇਂ......... ੨.

ਸਿਕਦੇ ਮੈਂ ਨੈਣ ਠਰਾਈਂ, ਵੇ ਠਰਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਇਕ ਵੇਰੀ ਠੰਢਕ ਪਾਈਂ, ਵੇ ਪਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !

ਅਵੇ ਆ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ ! ਕਿਵੇਂ.........੩.

ਇਕ ਵੇਰ ਓ ਚਰਣ ਚੁਮਾਈਂ, ਵੇ ਚੁਮਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ ।
ਸੁਹਣੇ ਉਹ ਚਰਣ ਚੁਮਾਈਂ ! ਵੇ ਚੁਮਾਈਂ !
ਮੈਂ ਕਮਲੀ ਦਿਆ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਅਵੇ ਆ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ ! ਕਿਵੇਂ.........੪.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਕੌਂਸੀਆ । ਤਾਰ-ਛੇ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ । ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ ।
ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸੁਹਣਿਆਂ' ਪਰ ਹੈ ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੈ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੭– ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ

ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆ ਜਗਾਕੇ, ਹਿਰਦੇ ਪਰੀਤ ਪਾਕੇ,
ਮੋਏ ਨੂੰ ਜੀ ਜਿਵਾਕੇ, ਢੱਠੇ ਨੂੰ ਗਲ ਲਗਾਕੇ,
ਅਪਨਾ ਬਨਾ ਕੇ ਸਾਈਂ ਸਾਨੂੰ ਨ ਛੱਡ ਜਾਈਂ,
ਮਿਲਕੇ ਅਸਾਂ ਗੁਸਾਈਂ ਬਿਰਹੋਂ ਨ ਹੁਣ ਦਿਖਾਈਂ !
ਚਰਨੀਂ ਜਿ ਆਪ ਲਾਯਾ, ਰਸ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਚਖਾਯਾ,
ਦਾਸ ਆਪਣਾ ਬਨਾਯਾ, ਵਿੱਛੁੜ ਨ ਹੁਣ ਗੁਸਾਈਂ !

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–

ਰਾਗ-ਭੈਰਵੀ । ਤਾਰ–ੜ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ । ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆ' ਪਰ ਹੈ ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਧਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੮-

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪਾਪ ਹਰੇ

ਟੇਕ-ਕਹੁ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪਾਪ ਹਰੇ,
ਆ ਤੇਰੀ ਮੇਰੀ ਮੁਕਤ ਕਰੇ।

ਸੁਹਣੀਸੂਰਤ ਰੰਗ ਮਤਵਾਲਾ, ਕਲਗੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀਸ ਧਰੇ,
ਨੈਣ ਜਲਾਲੀ ਮਿਹਰਾਂ ਵਾਲੇ, ਮਸਤਕ ਨੂਰੋ ਨੂਰ ਝਰੇ,
ਮੁਸਕ੍ਰਾਹਟ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੱਕੋ, ਹਿਰਦਾ ਤਕਦਿਆਂ ਸਾਰ ਠਰੇ,
ਫਬਨ ਅਨੋਖੀਛਬਿਹਿਰਦੇ ਦੀ ਛਬੀ ਛਬੀ ਤੇ ਮਾਨ ਕਰੇ,
ਮਾਨ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੇ, ਜਨਮ ਜਨਮ ਦੇ ਪਾਪ ਹਰੇ,
ਰੱਬੀ ਰੂਪ, ਇਲਾਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਪਾਵੇ ਭਵ ਸਿੰਧ ਤਰੇ,
ਕਹੁਅਰਦਾਸ: 'ਸ਼ਰਨ ਦਿਹਸ੍ਵਾਮੀ, ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਰਖ ਸਦਾ ਹਰੇ!'

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਸਿੰਧੜਾ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੧੬।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਪਾਪ ਹਰੇ' ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।

× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੯–

ਸੱਚੇ ਤਬੀਬ ਦਾ ਮਾਣ

ਮੈਂ ਬੀਮਾਰ ਰੋਗ ਅਤਿ ਭਾਰੀ,
ਕਾਰੀ ਕਰੇ ਨ ਕੋਈ,
ਸਾਫ਼ ਜਵਾਬ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਿੱਤੇ,
ਢਾਹਵੀ ਹੋ ਹੋ ਰੋਈ।
ਆ ਢੱਠੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦ੍ਵਾਰੇ
ਵੈਦ ਅਰਸ਼ ਦਾ ਤੂੰਹੀਓਂ!
ਹਾਂ ਬੀਮਾਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪਰ ਡਾਢੀ
ਪਾ ਤੇਰੇ ਦਰ ਢੋਈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਰਾਮਕਲੀ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਕਾਰੀ ਕਰੇ ਨ ਕੋਈ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੦- ਸ੍ਰੀ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ

ਹੇ ਵੀਰ ਤੇ ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ !
ਜੀਅਦਾਨ ਦੇਵਣਹਾਰ ਜੀ !
ਹੇ ਬਿਰਦਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ !
ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਤਾਰਨਹਾਰ ਜੀ !

ਕਈ ਜੁੱਗ ਜਾਪਣ ਹੋ ਗਏ,
ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਲਾਹੀ ਕੀਤਿਆਂ,
ਹੈ ਹੋਰ ਝਾਲ ਨ ਜਾਇ ਝੱਲੀ
ਆ ਲਓ ਹੁਣ ਸਾਰ ਜੀ !

ਕਰੁਣਾ ਕਰੋ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ !
ਕਰ ਮਿਹਰ ਆਓ ਵੀਰ ਜੀ !
ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਪਾਲਣਹਾਰ ਜੀ !
ਆਪੇ ਉਬਾਰਣਹਾਰ ਜੀ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--
ਰਾਗ-ਪੀਲੋ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ-ਢਈਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੭।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ 'ਤਾਰਨਹਾਰ ਜੀ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ---ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੧–

ਰਾਜੇ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦੀ ਜੋਦੜੀ

ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ ਵੇ! ਲੱਗੀ ਆਨ ਬੁਝਾਵੇ ਵੇ!
ਅਣਡਿੱਠਿਆਂ ਦਿਲ ਲਗ ਗਈ ਕਾਤੀ,
ਕਦੀ ਤਾਂ ਆ ਕੇ ਪਾਵੇ ਝਾਤੀ!
ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ ਵੇ! ਲੱਗੀ ਆਨ ਬੁਝਾਵੇ ਵੇ!
ਮਾਰੀ ਝਾਤ ਨ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਕੀ,
ਘੁੰਡ ਨ ਚੁੱਕ ਦਿਖਾਈ ਝਾਕੀ।
ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ ਵੇ! ਲੱਗੀ ਆਣ ਬੁਝਾਵੇ ਵੇ!
ਨੈਣ ਤਰਸਦੇ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤੀ,
ਕਸਕ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੱਲਦੀ ਛਾਤੀ।
ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ ਵੇ! ਲੱਗੀ ਆਣ ਬੁਝਾਵੇ ਵੇ!
ਬਾਣ ਕਲੇਜੇ ਕਿਸਨੇ ਵਾਹਿਆ?
ਵਾਹਨਹਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਇਆ।
ਸ਼ਾਲਾ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ ਵੇ! ਲੱਗੀ ਆਣ ਬੁਝਾਵੇ ਵੇ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ––
ਰਾਗ–ਜੋਗ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਆਵੇ ਵੇ' ਪਰ ਹੈ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੨– ਰਾਜੇ ਸ਼ਿਵਨਾਥ ਦਾ ਬਿਰਹਾ

ਖੜੀ ਕਿਨਾਰੇ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰਾਂ,
ਸਾਈਂ ਨੂੰ ਪਈ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਾਂ,
'ਆ ਸਾਈਂ ਮੈਂ ਤਨ ਮਨ ਵਾਰਾਂ,
ਅੱਲ ਵਿਲੱਲੀ ਝੱਲੀ ਹਾਂ'।

ਜੀ ਤਰਸੇ ਉਡ ਮਿਲਾਂ ਪਿਆਰੇ,
ਲੋੜਾਂ ਜਾਵਾਂ ਪਾਰ ਕਿਨਾਰੇ,
ਜਾਵਾਂ ਮੈਂ ਕਿਸ ਓਟ ਸਹਾਰੇ ?
ਸਿਦਕੀ ਖੜੀ ਇਕੱਲੀ ਹਾਂ।

ਉਤ ਵਲ ਜਾਣੋਂ ਵਰਜ ਰਹਾਣੀ,
ਇਤ ਵਲ ਖੜਿਆਂ ਉਮਰ ਵਿਹਾਣੀ,
ਜਾਇ ਨ ਸੱਕਾਂ ਆਪ ਨਿਮਾਣੀ,
ਦੁਖੀਆ ਖੜੀ ਦੁਵੱਲੀ ਹਾਂ।

ਆਵੋ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੋ,
ਕਰੋ ਮਿਹਰ ਚਾ ਫੇਰਾ ਪਾਵੋ,
ਸਿਕਦੀ ਚਰਨੀਂ ਆਣ ਲਗਾਵੋ,
ਚੇਰੀ ਹੋ ਹੁਣ ਚੱਲੀ ਹਾਂ।

––––

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ––
ਰਾਗ–ਭੈਰਵੀ। ਠਾਟ–ਭ। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ––'ਝੱਲੀ ਹਾਂ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੩, ੨੪–ਰਾਜੇ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੀ ਸਿੱਕ

ਕਹੋਂ ਕੂੰਜ ਕੂਕ ਰਹੀ ਪਜਾਰੀ,
ਪਾਰ ਸਜਣ ਉਰਵਾਰ ਖੜੀ ਮੈਂ, ਤਾਣ ਪਰਾਂ ਦੀ ਹਾਰੀ।
ਸੱਜਣ ਏਸ ਉਰਾਰ ਨ ਆਵੇ, ਹਾਂ ਮੈਂ ਔਗੁਣਿਆਰੀ।
ਕੂੰਕਾਂ ਤੈਂ ਧਿਰ ਪੌਣ ਸੁਹਾਵੀ, ਕੂਕ ਪੁਚਾ ਦੇ ਪਜਾਰੀ:–
'ਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਕ ਲਾਹ ਚਿਰੋਕੀ, ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਸਾਰੀ।'

ਰਾਜੇ ਸ਼ਿਵਨਾਭ ਦੀ ਸਿੱਕ

ਮੈਂ ਹੋਇਆਂ ਬਲਿਹਾਰੇ,
ਬਿਨ ਵੇਖੇ, ਬਿਨ ਬਚਨ ਸੁਣੇਂ ਦੇ, ਬਿਨ ਪਰਸੇ ਚਰਨਾਰੇ,
ਮੈਂ ਘਾਇਲ ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਹੋਇਆ ਬਲਿਹਾਰੇ।
ਸੋਇ ਸੁਣੰਦਿਆਂ ਖਿੱਚਾਂ ਪਈਆਂ, ਜੀਵਾਂ ਨਾਮ ਅਧਾਰੇ।
ਮਿੱਠਾ ਲੱਗੇ ਨਾਮ ਤੁਸਾਡਾ, ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਵਾਰੇ।
ਯਾਦ ਦਿਲੇ ਵਿਚ ਪੁੜਦੀ ਜਾਂਦੀ, ਲੂੰ ਲੂੰ ਪਗਾ ਝਰਨਾਰੇ।
ਕਦ ਪਰ ਦੇਖਾਂ ਸ਼ਰਨ ਸਮਾਵਾਂ, ਕਦ ਆਵਨ ਗੁਰ ਪਜਾਰੇ ?
ਵਿੱਥ ਦੁਰੇਡੀ, ਪੈਂਧੋਂ ਟੇਢੀ, ਨਦੀ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਪਾਰੇ।
ਕੀ ਕਹਿ ਸੱਦਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਬੁਲਾਵਾਂ, ਕੀਕੂੰ ਪਹੁੰਚਾਂ ਦ੍ਵਾਰੇ।
ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਦਰਸ ਖੈਰ ਨੂੰ, ਝੋਲੀ ਨੈਣ ਖਿਲਾਰੇ।
ਆਵੋ ਸਤਿਗੁਰ ! ਆਵੋ ਪਜਾਰੇ ! ਆਵੋ ਤਾਰਨਹਾਰੇ !

ਚਰਣੀ ਲਾਵੇ, ਚਰਣ ਸਮਾਵੇ, ਦੁੱਖ ਮਿਟਾਵੇ ਸਾਰੇ।
ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰੇ, ਪਤਿਤ ਉਧਾਰੇ, ਆਵੇ ਪ੍ਰਭੁ ਇਕ ਵਾਰੇ।
ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇ, ਠੰਢਾਂ ਪਾਵੇ, ਆਵੇ ਰੱਬ-ਸੁਆਰੇ।
ਮਸਤਕ ਚਰਣ ਕਮਲ ਰਸ ਮਾਣੇ, ਮੁਖ ਲਾਵਾਂ ਰੇਣਾਰੇ।
ਚਰਨ-ਛੁਹ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋਇਕੇ ਫੇਰ ਨ ਵਿਛੁੜਾਂ ਪਜਾਰੇ!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–

ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।

ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸਦਕੇ ਜਾਂਵਾਂ ਸਾਂਹੀ' ਪਰ ਹੈ।

×　　　×

ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੫–ਸਿੰਗਲਾਦੀਪ ਦੇ ਪੰਡਤ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਤਾਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਮੈਨੂੰ ਕੋਰੜੂ* ਨੂੰ ਤਾਰ ਦੇ।
ਮਾਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਮੇਰੀ ਚਿੰਜੜੀਆਂ† ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇ।
ਦਾਨ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਮੈਨੂੰ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇ!
ਮਾਨ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਮੈਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਮਾਨ ਦੇ।
ਦੇਹ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਜੀਅਦਾਨ ਮੈਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ।
ਤੁੱਠ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ! ਮੈਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇ।

ਦੋਹਰਾ—

ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ ਤਾਰ ਕੇ ਕੀਤੇ ਨੀ ਭਵ ਪਾਰ।
ਇਕ ਨਿੰਦਕ ਬੀ ਤਾਰ ਲੈ ਢੱਠਾ ਆਨ ਜੁ ਦ੍ਵਾਰ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ—੩। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੬। ਲਯ–ਚਲੰਤ।
ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਕੋਰੜੂ ਨੂੰ ਤਾਰ ਦੇ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

*ਨਾ ਗਲਣ ਵਾਲੇ, ਪੱਥਰ ਵਤ ਕਰੜੇ। †ਚਰਚਾਵਾਦ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ।

ਗੀਤ ੨੯- ਸੈਦ ਖ਼ਾਂ-ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਨੰਦ ਵਿਚ

ਹੋਵਾਂ ਕੈਦ ਪਿੰਜਰੇ ਤੇਰੇ,
ਪਿੰਜਰਾ ਤੂੰ ਨਿਜ ਹੱਥ ਫੜੇਂ।
ਚਾਈ ਫਿਰੇਂ ਤੂੰ ਕੈਦੀ ਅਪਣਾ,
ਕੈਦੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਹੱਸੇ ਖਿੜੇ।
ਵਾਹਵਾ ਕੈਦ ਸੁਭਾਗੀ ਸਹੀਓ!
ਮਿਲੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਕੈਦ ਪਿਆਂ।
ਸਭ ਫਿਕਰਾਨੇ ਪਏ ਸਯਾਦ ਨੂੰ,
ਕੁੱਛੜ ਰਹਿੰਦੇ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹੇ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--

ਰਾਗ-ਕਾਲੰਗੜਾ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ-ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ--੬।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਹਥ ਫੜੇਂ'' ਪਰ ਹੈ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੭– ਨਸੀਰਾਂ–ਆਪਣੇ ਪਸ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ

ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਫੁਲਵਾੜੀ ਸਹੀਓ!
ਅੰਬ ਸ਼ਗੂਫ਼ੇ ਨਾਲ ਭਰੇ।
ਬੁਲਬੁਲ ਭੌਰੇ ਆਣ ਜੁੜੇ ਹਨ,
ਕੋਇਲ ਕੂ ਕੂ ਕੂਕ ਕਰੇ।
ਦੋਵੇਂ ਲਾਲ ਅੱਖ ਦੇ ਤਾਰੇ
ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਵਣ ਸੁੰਞ ਪਈ,
ਅੰਮੀ ਜਾਇਆ ਵੀਰ ਨ ਦਿੱਸੇ,
ਨੈਣੋਂ ਨੀਰ ਅਸਾਰ ਝਰੇ।

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਮਾਂਡ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ- 'ਨਾਲ ਭਰੇ' ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੯—ਨਸੀਰਾਂ—ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ, ਸੀਸ ਦੇਣ ਵੇਲੇ

ਸਹੀਓ ਨੀ ਅੱਜ ਫਾਗ ਮਚਜਾ ਜੇ,
ਸੁਹਣੇ 'ਆਪ' ਮਚਾਇਆ।
'ਰੱਤੂ' ਦਾ ਰੰਗ ਅੱਜ ਉਡੇਗਾ,
ਹੋਰ ਰੰਗ ਨਹੀਂ ਭਾਇਆ।
'ਸੀਸ' ਕੁਮਕੁਮੇ ਅੱਜ ਚਲਣਗੇ,
ਅਤਰ 'ਉਲਾਦ' ਖਿਲਾਇਆ।
'ਆਪਾ-ਵਾਰ' ਗੁਲਾਲ ਉਡੇਗਾ,
ਆਟਾ ਨਹੀਂ ਉਡਾਇਆ।
ਆਓ ਸਹੀਓ! ਰਲ ਹੋਲਾ ਖੇਡੋ,
'ਸ਼ਹੁ' ਖੇਡਣ ਨੂੰ ਆਇਆ!

————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ——
ਰਾਗ—ਸਿੰਧੜਾ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ—ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੧੪।
ਲਯ—ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ— 'ਮਚਜਾ ਜੇ' ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੨੯– ਨਸੀਰਾਂ–ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਵੇਲੇ

ਚਲ ਵੇ ਦਿਲਾ ! ਕੱਰ ਸੁਹਣੇ ਦਾ ਲਾਹੀਏ,
ਸਿਰ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਈਏ।
ਸਿਰ ਦਾ ਭਾਰ ਗਰਦਨੋਂ ਉਤਰੇ,
ਪੰਡ ਫਿਕਰਾਂ ਦੀ ਲਾਹੀਏ।
ਭੌਰੇ ਵਾਂਗ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਕੇ,
ਕਮਲਾਪੁਰਿ ਨੂੰ ਜਾਈਏ,
ਪਾ ਗੁੰਜਾਰ ਦੁਆਲੇ ਕਮਲਾਂ,
ਸਦਕੇ ਹੋ ਹੋ ਜਾਈਏ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸੁਹਣੇ ਦਾ ਲਾਹੀਏ' ਪਰ ਹੈ।
× ×× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੩੦–

ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ

ਸੁਹਣਿਆਂ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਸ਼ਾਹ ਜੀ! ਨਜ਼ਰ ਫਕੀਰਾਂ ਵੱਲ ਕਰੋ!
ਕੰਗਲਿਆਂ ਦਿਲ-ਸੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿਮਤ ਅਪਣੀ ਨਾਲ ਢਰੋ!
ਇਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਨਿਮਾਣੇ ਦਾ ਦਿਲ ਤਰਸੇ ਨਦਰ ਤੁਹਾਡੀ ਨੂੰ,
ਕਾਲੀ ਮਸਤ ਅੱਖ ਤੋਂ ਅਪਣੀ ਦਿਓ ਮਟੱਕਾ ਪੀੜ ਹਰੋ।
ਜੇ ਕਰ ਚੰਦ ਗੱਪ ਇਹ ਮਾਰੇ:–'ਤੇਰੇ ਜੇਹਾ ਸੁਹਣਾ ਮੈਂ',
ਮੁਖ ਦਿਖਲਾਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸ਼ੋਭਾ ਉਸ ਦੀ ਸਗਲ ਹਰੋ।
ਤੂੰ ਹੈਂ ਸਰੂ ਚਾਲ ਜਿਸ ਸੁਹਣੀ, ਬਾਗੋਂ ਇਸ ਦਮ ਆਪ ਟੁਰੋ,
ਦੋ ਸੌ ਪੜਦੇ ਪਾੜ 'ਚੰਦ ਜੀ!' ਮਜਲਸ ਸਾਡੀ ਆਨ ਵੜੋ।
ਸ਼ਮਾਂ, ਗੁਲਾਬ, ਪਤੰਗੇ, ਬੁਲਬੁਲ ਸਾਰੇ ਏਥੇ ਆਨ ਜੁੜੇ,
ਆ ਹੁਣ ਬੇਲੀ ਪਾਸ ਇਕੱਲਿਆ, 'ਇ'ਕਲ ਸਾਡੀ ਤੇ ਰਹਿਮਕਰੋ।
ਦਿਲਦੇ ਚੁਕਿਆਂਪਰ ਕੀ ਧੱਕਾ,ਕਦਤਕ ਮਿਲਣ ਜੁਦਾਈਆਂਜੀ?
ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਮਾਰ ਜੁਦਾਈਆਂ ਸਮਾਂ ਬਿਰਦ ਦਾ ਪਾਲ ਵਰੋ।
ਦੂਤੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੀ ਹੁਣ ਲੂਤੀ ਰੱਬ ਵਾਸਤੇ ਸੁਣਨੀ ਨਾਂ,
ਅਪਨਾਏ ਕੰਗਲੇ ਹਾਫ਼ਜ਼ ਨੂੰ ਲੜ ਲਾਓ ਲਜ-ਪਾਲ ਵਰੋ*।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਵਡਹੰਸ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਵੱਲ ਕਰੋ' ਪਰ ਹੈ।

× ×

ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

---

*'ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ' ਕਵਿ ਹਾਫ਼ਜ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਫ਼ਾਰਸੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਇਹ ਸੀ– 'ਐ ਖ਼ੁਸਰਵੇ ਖ਼ੂਬਾਂ ਨਜ਼ਰੇ ਸੂਏ ਗਦਾ ਕੁਨ' ਇਹ ਗੀਤ ਉਸ ਗ਼ਜ਼ਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨਵਾਦ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਕਲਗੀਧਰ ਚਮਤਕਾਰ ਪੰਨਾ ੯੨੪, ਐਡੀਸ਼ਨ ਤੀਜੀ)

ਗੀਤ ੩੧–ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ

ਸੁਹਣਿਆਂ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ! ਦਰਸ਼ਨ ਅਸਾਂ ਦਿਖਾਓ ਜੀ !
ਇਕ ਝਲਕਾ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ! ਘਾਇਲ ਅਸਾਂ ਕਰਾਓ ਜੀ !
ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨਸੀਰਾਂ ਵਿੰਨ੍ਹੇ, ਸਾਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹ ਵਿਖਾਓ ਜੀ।
'ਹੁਸਨ ਵਜੂਦ' ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪਿੰਜਰੇ ਅਪਣੇ ਪਾਓ ਜੀ।
ਸਿੱਕ ਸਿਕੇਂਦਿਆਂ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾ ਅਪਣੇ ਲੜ ਲਾਓ ਜੀ।
ਤੂੰ ਹੈਂ ਸ਼ਮਾਂ ਸੱਚ ਦੀ ਸੁਹਣੇਂ ! ਤੜਪ ਆਪਣੀ ਪਾਓ ਜੀ।
ਪਰਵਾਨਾ ਕਰ ਲਓ ਆਪਣਾ, ਬਿਸਮਿਲ ਅਸਾਂ ਬਨਾਓ ਜੀ।
ਹੇ ਸ਼ੈਦਾ ਤੈਂ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੀਏ, ਸਾਨੂੰ ਘੋਲ ਘੁਮਾਓ ਜੀ।
ਕਰ ਨੌਛਾਵਰ ਨਾਮ ਆਪ ਤੋਂ, ਅਪਣੇ ਅਸਾਂ ਬਨਾਓ ਜੀ।
ਹੇ ਵਰਿਯਾਮ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਝਾਕਾ ਇੱਕ ਦਿਖਾਓ ਜੀ।
ਹੁਸਨ ਵਜੂਦ ਗ਼ਮਜ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਯ ਚਲਾਓ ਜੀ।
ਕਰ ਅਪਨਾ, ਅਪਨੇ–ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਅਪਨਾਓ ਅਪਨਾਓ ਜੀ।
ਆਓ ਅਜ ਸਰਦਾਰ ਜਗਤ ਦੇ ! ਅਜ ਆਓ ਅਜ ਆਓ ਜੀ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਰਵਾ ਪੀਲੋ। ਤਾਰ ੩। ਗਤ–ਅੱਧੀ ਕਵਾਲੀ, ਧਾਕ ਧਾਕ ਧੀ ਤਾਤ ਤਾਕ ਤੀ। ਲਯ–ਧੀਮੀ।ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਦਿਖਾਓਜੀ' ਪਰ ਹੈ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੩੨– ਤੂਹੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ਤੂਹੀਂ !

ਆਪਾ ਵਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾ ਗਿਆ ਸੁਹਣਾ,
ਵਾਰ ਕੇ ਦਿਖਾ ਗਿਆ ਸੁਹਣਾ,
ਕਿ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦ ਪਾ ਗਿਆ, ਤੂਹੀਂ,
ਕਿ ਮੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦ ਪਾ ਗਿਆ, ਤੂਹੀਂ ।

ਸਚ ਤੂਹੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਸਹੀ,
ਵੇ ਚਿੱਟੇ ਚਿੱਟੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਤੂਹੀਂ,
ਵੇ ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆ ! ਤੂਹੀਂ,
ਵੇ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਢੂੰਡੇਂਦੀ ਸੱਜਣਾਂ ! ਤੂਹੀਂ । ੧.

ਸਾਨੂੰ ਸਿਕਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਹ ਦਿਨ ਆਯਾ, ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ!
ਸਿਕਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਹ ਦਿਨ ਆਯਾ,
ਕਿ ਮੁਖੜਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵਣਾਂ, ਤੂਹੀਂ,
ਮੁਖੜਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵਣਾਂ, ਤੂਹੀਂ ।

ਸਚ ਤੂਹੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਸਹੀ,
ਕਿ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨ੍ਹੇ ਵਾਰਿਆ ? ਤੂਹੀਂ,
ਕਿ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਦ ਪਾਲਿਆ, ਤੂਹੀਂ,
ਵੇ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਢੂੰਡੇਂਦੀ ਸੱਜਣਾਂ ! ਤੂਹੀਂ । ੨.

ਸਾਥੋਂ ਸੇਵਾ ਸਰ ਨਾ ਆਈ, ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ !
ਸੇਵਾ ਸਰ ਨਾ ਆਈ,
ਕਿ ਤੁਸਾਂ ਸਾਥੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ, ਤੂਹੀਂ,
ਤੁਸਾਂ ਸਾਥੋਂ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ, ਤੂਹੀਂ ।

ਸਚ ਤੁਹੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਸਹੀ,
ਵੇ ਚਿੱਟੇ ਚਿੱਟੇ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਤੁਹੀਂ
ਵੇ ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆ ! ਤੁਹੀਂ,
ਵੇ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਢੂੰਡੇਂਦੀ ਸੱਜਣਾਂ ! ਤੁਹੀਂ । ੩.

ਸਾਨੂੰ ਆਪੇ ਲੜ ਚਾ ਲਾਈਂ ! ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ !
ਆਪੇ ਲੜ ਚਾ ਲਾਈਂ !
ਕਿ ਤਾਰਨਹਾਰਾ ਬਿਰਦ ਪਾਲਣਾਂ ! ਤੁਹੀਂ,
ਤਾਰਨਹਾਰਾ ਬਿਰਦ ਪਾਲਣਾਂ ! ਤੁਹੀਂ ।

ਸਚ ਤੁਹੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਸਹੀ,
ਵੇ ਚਿੱਟੇ ਚਿੱਟੇ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਤੁਹੀਂ,
ਵੇ ਨੀਲੇ ਘੋੜੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆ ! ਤੁਹੀਂ,
ਵੇ ਤੈਨੂੰ ਮੈਂ ਢੂੰਡੇਂਦੀ ਸੱਜਣਾਂ ! ਤੁਹੀਂ । ੪.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਜੋਗ(ਜ਼ਿਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ) । ਤਾਰ–੩ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ । ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸੱਜਣਾਂ! ਤੁਹੀਂ' ਪਰ ਹੈ ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੩੩– ਅੱਜ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੀ ਆਖਦਾ ਹੈ?

ਚਮਕੂੰ ਸਾਰੀ ਮੈਂ ਰਾਤ, ਝਲਕਾਂ ਦਿਊਂ ਚਾਨਣੇ ਵਾਲੀਆਂ
ਪਾ ਨ ਸੱਕੇਗਾ ਝਾਤ, ਹਨੇਰਾ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅੱਜ ਨੂੰ।
ਸੱਚੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਦਾਤ ਪਜਾਰੀ ਹੈ ਅਜ ਜੋਤ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਣਾਂ,
ਧਾਤੂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਧਾਤ, ਚਾਨਣ ਤਿਵੇਂ ਚਾਨਣਾਂ ਆਦਰੇ,
ਮੇਰਾ ਚਾਨਣ ਚਹਿ ਮਾਤ ਉਸ ਆਤਮਕ ਚਾਨਣੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ,
ਐਪਰ ਏਹੋ ਸੁਗਾਤ ਨਿਮਾਣੇ ਨੇ ਹੈ ਅਰਪਣੀ ਜੋਤ ਨੂੰ।
ਜਿੱਕੂੰ ਮੇਟਣ ਨੂੰ 'ਰਾਤ– ਹਿਰਦੇ-ਹਨੇਰੇ' ਨੂੰ ਓ ਆਂਵਦਾ,
ਤਿੱਕੂੰ ਛੱਡਾਂ ਨ ਜਾਤ, ਕਿਧਰੇ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਅੱਜ ਰਾਤ ਮੈਂ,
ਸੰਝੋਂ ਲੈਕੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਤੱਕ ਚਾਨਣੀ ਰੈਨ ਨੂੰ ਰੱਖਸਾਂ,
ਸੋਚੋ ਸੋਚੋ ਏ ਬਾਤ, ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਰੈਣ ਜਯੋਂ ਚਾਨਣੀ,
ਮੇਟੋ ਹਿਰਦਿਓਂ ਤਾਤ, ਹਿਰਦੇ ਖਿੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਚਾਨਣਾਂ,
ਲੱਖਾਂ ਸੂਰਜ ਚੰਦਾਤ ਦੇ ਨਾ ਸਕਣ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਚਾਨਣੀ,
ਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਦਾਤ ਪੈਰੀਂ ਪਵੇ ਅੱਜ ਹੀ, ਮੰਗ ਲੌ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ––
ਰਾਗ–ਪੀਲੂ* । ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ––'ਵਾਲੀਆਂ' ਪਰ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

*ਇਹ ਗੀਤ ਰਾਗ ਪਹਾੜੀ ਵਿਚ ਬੀ ਗਾਵਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਗੀਤ ੩੪– **ਦੇ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ**

ਦੇ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ, ਬੈਠੇ ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਦੁਆਰੇ,
ਆਸਾਂ ਕਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਆ ਜਾ ਆ ਜਾ ਪਿਆਰੇ, ਆ ਜਾ ਰਬ ਦੇ ਸੁਆਰੇ,
ਦੇ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਰੰਗਾਰੇ ਤਰਸਨ ਨੈਨ ਵਿਚਾਰੇ,
ਸਿੱਕੀਂ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਕੂੰਜਾਂਮੁੜ ਮੁੜਆਈਆਂ, ਨਦੀਆਂ ਪਰਤਪਰਤਾਈਆਂ,
ਤੂੰ ਭੀ ਮੋੜ ਮੁਹਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਬਾਗੀਂ ਬੁਲਬੁਲ ਬੋਲੇ, ਬ੍ਰਿਹੋਂ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਝੰਝੋਲੇ
ਤੀਰ ਅਣਿਯਾਲੇ ਮਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਅੰਦਰ ਧੋ ਵੇ ਬਨਾਯਾ, ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਵਿਛਾਯਾ,
ਉਠਦੇ ਯਾਦ ਹੁਲਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਤੂੰ ਮੁੜ ਫੇਰਾ ਨ ਪਾਯਾ, ਚਰਨੀਂ ਆ ਨ ਲਗਾਇਆ
ਬਿਰਹੋਂ ਚੁਭਣ ਕਟਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਖ਼ੈਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਈਂ, ਨੈਣੀਂ ਆ ਕੇ ਸਮਾਈਂ,
ਕਰਦੇ ਠੰਢ ਠੰਢਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!
ਸਿਕਦਜਾਂ ਉਮਰਾ ਹੋ ਬੀਤੀ, ਤੂੰ ਆ ਸਾਰ ਨ ਲੀਤੀ,
ਔਗੁਣ ਮੇਰੇ ਨੀ ਸਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ!

ਵਾਂਗੂ ਕੂੰਜ ਕੁਰਲਾਵਾਂ 'ਕੋਇਲ ਕੂਕਾਂ' ਮੈਂ ਪਾਵਾਂ,
ਰੋਵਾਂ ਖੜੀਓ ਦੁਆਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !
ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਵਾਂਗ ਉਦਾਸੀ, ਬਨ ਬਨ ਫਿਰਾਂ ਮੈਂ ਪਿਆਸੀ,
ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਨਿਆਰੇ, ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !
ਰੁਣ ਝੁਣ ਮੋਰਾਂ ਨੇ ਲਾਈ, ਮੇਘਾਂ ਵਾਙੂ ਤੂੰ ਆਈਂ,
ਸਿਕਦੀ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿਆਰੇ !
ਆਜਾ ਆਜਾ ਗੁਸਾਈਂ ! ਆਜਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ !
ਆਜਾ ਰਬ ਦੇ ਸੁਆਰੇ ! ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !
ਸਾਨੂੰ ਸੋਝੀ ਨ ਕੋਈ, ਕਿਧਰੇ ਮਿਲਦੀ ਨ ਢੋਈ,
ਅਪਣਾ ਬਿਰਦ ਵਿਚਾਰੇਂ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !
ਅੱਡੀ ਝੋਲੀ ਤਕਾਈਂ, ਖ਼ੈਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪਾਈਂ
ਦੇਕੇ ਸੁਹਣੇ ਦੀਦਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !
ਆਜਾ ਆਜਾ ਪਿਆਰੇ, ਦੇ ਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ
ਬੈਠੇ ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਦ੍ਵਾਰੇ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਕਲੰਗੜਾ । ਤਾਰ—੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਦੁਆਰੇ' ਪਰ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੩੫–

ਜਮੁਨਾ ਤੇ ਰਾਹੀ

ਰਾਹੀ–ਜਮੁਨਾ ਨੀਂ ਤੂੰ ਸੁਹਣੀਏ ਜਮੁਨਾ !
ਤੇਰੀ ਨੈਂ ਵਿਚ ਸ਼ੋਖ਼ ਹੁਲਾਰੇ।
ਉਮੰਡ ਉਮੰਡ ਤੂੰ ਟੁਰਨੀਏਂ ਜਮੁਨਾ !
ਤੇਰੇ ਤੌਰ ਬਦਲ ਗਏ ਸਾਰੇ।
ਪੈਰ ਟਿਕਾਵੇਂ ਤੂੰ ਹੇਠ ਨ ਜਮੁਨਾ !
ਤੇਰਾ ਜੋਬਨ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰੇ।
ਭਾਗ ਸੁਲੱਖੀ ਤੂੰ ਜਮਨਾ ! ਦਿਸੀਵੇਂ
ਕਿਵੇਂ ਕੱਪਰ ਪੈਣ ਕਰਾਰੇ ?

ਜਮੁਨਾ–ਰਾਹੀਆ ! ਵੇ ਤੂੰ ਸੁਹਣਿਆਂ ਰਾਹੀਆ !
ਤੇਰੇ ਲਗਦੇ ਨੇ ਬੋਲ ਪਿਆਰੇ।
ਰਾਹੀਆ ਵੇ ! ਤੇਰੀ ਪੁੱਛ ਸੁਲੱਖੀ,
ਤੇਰੇ ਨੈਣ ਚਮਕਦੇ ਤਾਰੇ।
ਅਰਸ਼ ਕੁਰਸ਼ ਦਾ ਹੈ ਨੂਰ ਵੇ ਰਾਹੀਆ !
ਜਿਹਦੇ ਭੌ ਵਿਚ ਮੰਡਲ ਸਾਰੇ,
ਨੂਰ ਜਿਹਦੇ ਤੋਂ ਹੈ ਸੂਰਜ ਚਮਕੇ
ਜਿਸ ਤੋਂ ਰੌਸ਼ਨ ਚੰਦ ਤੇ ਤਾਰੇ।
'ਚਰਨ-ਧੋਇ' ਜਿਸਤੁ ਬਿਜਲੀ ਬਣੀ ਹੈ

ਜਿਸ ਦੇ ਤੇਜ ਤੋਂ ਤੇਜ ਪਸਾਰੇ !
ਨੈਣਾਂ ਤੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਜਾਗੇ ਨਿ ਨੈਣਾਂ
ਅਜ ਆਵੇਗਾ ਮੇਰੇ ਕਿਨਾਰੇ ।
ਏਥੇ ਟਿਕਾਊ ਪੈਰ ਵੇ ਰਾਹੀਆ !
ਜਿਸ ਫੇਰਿਆਂ ਫਿਰਦੇ ਨੇ ਸਾਰੇ !
ਪਾਊਂਟਾ ਰਚੇਗਾ ਥਾਉਂ ਵੇ ਰਾਹੀਆ !
ਏਥੇ ਚੋਜ ਕਰੇਗਾ ਪਜਾਰੇ ।
ਮਾਣੂ ਆਣ ਨਿਮਾਣੀ ਨੂੰ ਏਥੇ
ਮੇਰੀ ਨੌਂ ਵਿਚ ਤਾਹਜੋਂ ਹੁਲਾਰੇ ।
ਮੰਗਲ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਚਾਉ ਵੇ ਰਾਹੀਆ !
ਮੈਨੂੰ ਬਣਦੇ ਨੀ ਚਾਉ ਮਲ੍ਹਾਰੇ ।
ਦੇਈਂ ਅਸੀਸ ਏ ਮੈਨੂੰ ਵੇ ਰਾਹੀਆ !
ਹੋਣ ਤੈਨੂੰ ਬੀ ਦਰਸ ਦਿਦਾਰੇ:-
ਦ੍ਵਾਰੇ ਆਯਾ ਪਿਯ ਵਿਛੁੜੇ ਨ ਰਾਹੀਆ !
ਹਾਂ ਵਿਛੁੜੇ ਨ ਆਯਾ ਦੁਆਰੇ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--

ਰਾਗ-ਜ਼ਿਲਾ । ਤਾਲ-੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਹੁਲਾਰੇ (ਜਮੁਨਾਂ)' ਪਰ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੩੬–ਮੇਹਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਵਾਗਤ ਸਿਹਰਾ।

ਇਕ ਸਯਾਮ ਘਟਾ ਛਾਈ, ਓਦਾਸ ਨਜ਼ਰ ਆਈ,
ਹਾਂ ਸਹਮ ਪਿਆ ਬਰਸੇ, ਝੜ ਛਾਇ ਝੜੀ ਲਾਈ।
ਸਤ ਰੰਗ ਤੁਸੀਂ ਚਮਕੇ, ਇਕ ਪੀਂਘ ਤੁਸਾਂ ਪਾਈ,
ਵਾ ਦਮਕ ਪਈ ਕਾਲਕ, ਮਿਟ ਨਾਲ ਗਈ ਕਾਈ। ੧.
ਇਕ ਤੇਲ ਪਈ ਬੱਤੀ, ਇਕ ਬੁਝੇ ਪਏ ਦੀਵੇ,
ਨਹੀਂ ਰਤੀ ਰਹੀ ਰੌਣਕ ਦਿਲ-ਝਵੀਂ ਰਹੀ ਛਾਈ।
ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਵ ਕਿਤੋਂ ਆਏ ਬਲਦੇ ਬਲਦੇ ਸ਼ੁਅਲੇ!
ਗਲ ਲੱਗ ਗਏ ਆ ਕੇ, ਬੁੱਲ੍ਹ ਚੁੰਮ ਲਏ ਧਾਈ।
ਛੁਹ ਕਿੰਵ ਦਈ ਨੂਰੀ, 'ਨਿਘ-ਜਿੰਦ' ਕਿਵੇਂ ਭਰਕੇ?
ਹਾਂ, ਚਲੇ ਗਏ ਲਗ ਕੇ, ਪਰ ਫੇਰ ਰਹੇ ਛਾਈ।
ਹਾਂ, 'ਨੂਰ-ਭਬਾਕਾ' ਏ, ਵਾਹ 'ਜੀਵਨ-ਝਾਕਾ' ਏ,
ਵਾਹ ਬੁਝਿਆਂ ਬਾਲ ਗਏ, ਕੁਈ ਜਿੰਦ ਨਵੀਂ ਪਾਈ। ੨.
ਕਈ ਫੇਰ ਲਗੇ ਲੱਕੜੀ, ਨਾਂ ਤੁੱਲ ਸਕਦੇ ਤੱਕੜੀ।
ਜਯੋਂ ਸੈਲ ਪਏ ਮੁਰਦੇ, 'ਜਿੰਦ-ਨਿੱਘ' ਨਹੀਂ ਰਾਈ,
ਆ ਕੜਕ ਪਈ ਬਿਜਲੀ, ਛੁਹ ਲੱਗ ਗਈ ਰੰਗਲੀ,
ਭਾ ਚਮਕ ਪਈ ਨੂਰੀ, ਬਲ ਜਿੰਦ ਉਠੀ ਸ੍ਵਾਈ। ੩.

ਹਾਂ, ਰਾਤ ਅਨ੍ਹੇਰਾ ਏ, ਜਿਨ ਘੇਰ ਲਈ ਧਰਤੀ,
ਪੈ ਰਹੀ ਉਦਾਸੀ ਏ, ਛਾ ਰਹੀ ਇ ਉਦਰਾਈ।
ਬਨ ਸੂਰਜ ਆਏ ਹੋ, 'ਛੁਹ-ਚਾਨਣ' ਲਗ਼ਾਏ ਹੋ,
ਇਕ 'ਚਾਨਣ-ਧੱਕਾ' ਹੋ, ਆ 'ਨੂਰ-ਝਮਕ' ਲਾਈ।
ਹਾਂ ਮੌਤ ਮਰਾਈ ਜੇ, 'ਜਿੰਦ-ਨੂਰ' ਵਸਾਇਆ ਜੇ,
ਇਕ ਪਲਕ ਨ ਲੱਗੀ ਏ, ਹਾਂ, ਇਹੋ ਬਿਰਦ ਸਾਈਂ! ੪.
ਫੁਲ ਪੱਤ ਝੜੇ ਸਾਰੇ, ਛਾ ਸੁੰਞ ਰਹੀ ਡਾਲੀ,
ਦਿਲਗੀਰ ਬਣੀ ਰੰਗਤ, ਮੂੰਹ ਪਸਰ ਰਹੀ ਝਾਂਈ।
ਹੁ ਬਸੰਤ ਤੁਸੀਂ ਆਏ, ਚੁਪ ਲੰਘ ਗਏ ਅੰਦਰ,
'ਜਿੰਦ-ਨਿੱਘ' ਭਰੀ ਸਾਰੇ, ਝਰਨਾਟ ਨਵੀਂ ਪਾਈ।
'ਖਿੜ-ਚਟਕ' ਠੁਮੱਕਾ ਦੇ ਅਖ ਖੋਲ੍ਹ ਦਈ ਮੀਟੀ,
ਭਰ ਝੋਲ ਸ਼ਗੂਫੇ ਦੇ, 'ਲੁਟ-ਹਾਸਜ' ਤੁਸਾਂ ਲਾਈ।
ਵਾਹ ਮੁਇਆਂ ਜਿਵਾਂਦੇ ਹੋ, ਵਾਹ ਜਿੰਦੜੀ ਪਾਂਦੇ ਹੋ,
ਵਾਹ ਨੂਰ ਵਸਾਂਦੇ ਹੋ, 'ਛੁਹ-ਜਾਨ' ਤੁਸਾਂ ਜਾਈ*। ੫.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਭੀਮ ਪਲਾਸ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਨਜ਼ਰ ਆਈ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

*ਜਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਛੁਹ ਤੁਸਾਂ ਤੋਂ ਉਤਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

ਗੀਤ ੩੭– ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਰੂਪ ਮੋਹਿਆ ਦਿਲ

ਨ ਪਰਚੇਗਾ ਏ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਨ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰੇ,
ਨ ਭੁੱਲੇਗਾ ਫਬਨ ਬਾਂਕੀ ਨ ਵਿਸਰੂ ਰੂਪ ਓ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਜੁ ਤੱਕੇ ਰਾਤ ਭਿੰਨੀ ਨੂੰ ਜੁ ਨੈਣੀਂ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ,
ਜੁ ਨੈਣੋਂ ਕਾਲਜੇ ਲੱਥੇ, ਤੇ ਲੂੰ ਲੂੰ ਜਾ ਵਸੇ ਪਜ਼ਾਰੇ;
ਜੁ ਛੇੜਨ ਲਹਿਰ ਪਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰੀਤਾਂ ਦੀ ਖਿਰਨ ਛੇੜਨ,
ਜੁ ਮਾਰਨ ਖਿੱਚ ਕਟਕਾਂ ਦੀ ਹਿਲੋਰੇ ਦੇਣ ਹਿਤ ਵਾਰੇ,
ਕਸਕ ਮਾਰਨ ਓ ਦਰਦਾਂ ਦੀ, ਓ ਲੱਗੇ ਦਰਦ ਹੈ ਪਜ਼ਾਰੀ,
ਰਖੇ ਘਾਇਲ ਕਲੇਜੇ ਨੂੰ ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਚੀਸ ਫਿਰ ਮਾਰੇ;
ਓ ਨੈਣੀ ਨੀਰ ਭਰ ਲਜਾਵਨ ਉਛਾਲਨ ਵਲਵਲੇ ਦੇ ਦੇ
ਓ ਲੂੰ ਕੰਡੇ ਕਰੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਗਦਗਦ ਕੰਠਦਿਲਹਾਰੇ;
ਓ ਭੁੱਲਣ ਰੂਪ ਕਦ ਬਾਂਕੇ ਓ ਓਹਲੇ ਹੋਣ ਕਦ ਪਜ਼ਾਰੇ,
ਓ ਰੱਖਣ ਖਿੱਚ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਤੇ ਦੇਂਦੇ ਪਜ਼ਾਰ ਦੀਦਾਰੇ;
ਓ ਕਲਗ਼ੀ ਨੋਕ ਚੁਭਦੀ ਹੈ, ਕਲੇਜੇ ਕਸਕਦੀ ਧਸਦੀ
ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲੇ ਕੁਈ ਉਸ ਨੂੰ, ਤੇ ਪਰਚੇ ਲੋਕ ਪਰਚਾਰੇ!
ਨ ਪਰਚਾਵੇ ਅਸਾਂ ਤਾਈਂ ਨ ਪਰਚਾਵੇ ਨ ਪਰਚਾਵੇ,
ਨ ਪਰਚੇਗਾ ਏ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਨ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰੇ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਕਿਸੇ ਕਾਰੇ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੩੯–ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ

ਹੋ ਗਿਆ ਰਾਜਾ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।
ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਹਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਹੈ ਫਰਕ ਸਾਰਾ ਖੋ ਗਿਆ।
ਵੱਸ ਮੇਰੇ ਹੋਂਵਦਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਹਰ ਮਾਰਦਾ,
ਦੇਖਦਾ ਜੇ ਦੂਸਰਾ, ਨਾਂ ਸੀਸ ਰਾਜਾ ! ਹਾਰਦਾ।
ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਜਗਤ ਸੰਵਰੇ ਕੀਤਿਆਂ,
ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਹਿ ਨ ਸਕਦਾ ਨਾਮ ਬਿਨ ਗੁਰਲੀਤਿਆਂ।
ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਤੇਜ ਗੁਰ ਦਾ ਅੱਤਿ ਹੈ,
ਗੁਰੂ 'ਮੈਨੂੰ' 'ਮੈਂ' ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਨਿਕਟ-ਵਰਤੀ ਸੱਤਿ ਹੈ।
ਮੈਂ ਕਦੀ ਹੋ ਓਪਰਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ,
ਪਰ ਗੁਰੂ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਅਪਣਾ ਮੋਹਰ ਹੈ ਜਯੋਂ ਛਾਪ ਨੂੰ।
ਮੈਂ ਜਿ ਆਪਾ ਆਪ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਲਣ ਜਾਣਦਾ,
ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਲ ਨ ਜਾਣਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ––
ਰਾਗ–ਸਿੰਧੜਾ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ–ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਹੋ ਗਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੩੯– ਵਿਛੁੜਨ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

(ਬੀਬੀ ਜੀ ਦੀ, 'ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰੇ' ਵਿਚੋਂ)

ਜਿਨ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਚੱਲੇ ਹੋ ਸਤਿਗੁਰ ! ਮੁੜ ਉਨ੍ਹ ਰਾਹੀਂ ਆਣਾ !
ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਵਾਸ ਰਹੇ, ਜਦ ਅਖ ਉਹਲੇ ਹੋ ਜਾਣਾ।
ਯਾਦ ਤੁਸਾਂ ਜੋ ਬਖਸ਼ੀ ਆਪੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪ ਪੁਗਾਣਾਂ,
ਇਕ ਦਮ ਕਦੇ ਨ ਵਿਸਰੇ ਸਾਨੂੰ ! ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਾਣਾਂ।
ਯਾਦ ਅਸਾਡੀ ਪਵੇ ਜਿ ਢਿੱਲੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਰਖਾਣਾਂ,
ਅੱਜ ਚਲੇ ਹੋ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ! ਮੁੜ ਬੀ ਫੇਰਾ ਪਾਣਾਂ।
ਰੁਲਦੇ, ਖੁਲਦੇ, ਨੀਵਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਲੜ ਨਾਂ ਕਦੇ ਛੁਡਾਣਾਂ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪੀਲੋ ਸਿੰਧੜਾ ਮਿਲੇ ਹੋਏ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਕਵਾਲੀ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮। ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਆਣਾ ਜੀ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੦–ਮਿਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ !

ਟੇਕ– ਮਿਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ !
ਜੀਉ ਸਦਕੇ ਕਰ ਕਰ ਵਾਰਿਆ !

ਮੈਂ ਤਕਦੀ ਤਕਦੀ ਹਾਰੀਆਂ,
ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਹੁਣ ਆਜਾ ਰੱਬ ਸੁਆਰਿਆ !
ਮਿਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ! ੧.

ਸਿਕ ਸਿਕਦੀ ਲੋਚਾਂ ਲੋਚਦੀ,
ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਸੋਚਾਂ ਸੋਚਦੀ,
ਤੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਜੀ ਵਾਰਿਆ,
ਮਿਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ! ੨.

ਨਿਤ ਤਰਸ ਤਰਸ ਕੇ ਹੁੱਟੀਆਂ
ਮੈਂ ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਫੜ ਕੁੱਠੀਆਂ,
ਜੀ ਹਾਵਿਆਂ ਨੇ ਹੈ ਗਾਰਿਆ,
ਮਿਲ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ! ੩.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪੀਲੋ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਵਾਰਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੧–ਆ ਮਿਲਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜਾਰਿਆ !

ਏ ਜੀਉੜਾ ਤੈਥੋਂ ਵਾਰਿਆ,
ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰਿਆ,
ਪਾ ਫੇਰਾ ਤਾਰਨ ਹਾਰਿਆ !
ਆ ਮਿਲਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜਾਰਿਆ ! ੧.
ਗੁਣ ਪੱਲੇ ਰਾਸ ਨ ਮੁੱਝ ਦੇ,
ਮਨ ਤਨ ਹਨ ਅਵਗੁਣਿ ਭੁੱਜਦੇ,
ਪਰ ਤਰਸਨ ਨੈਣ ਦੀਦਾਰਿਆ,
ਆ ਮਿਲਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜਾਰਿਆ ! ੨.
ਹੇ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮਾਲਕਾ !
ਹੇ ਰਬ ਸਾਈਂ ਦੇ ਬਾਲਕਾ !
ਜਿਨ ਜਗ ਨੂੰ ਆਪੇ ਤਾਰਿਆ,
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜਾਰਿਆ ! ੩.
ਤੂੰ ਇਕੋ ਹੀ ਸਮਰੱਥ ਹੈਂ,
ਮੈਂ ਤਾਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ,
ਜਿਨ ਪਾਪਾਂ ਪਕੜ ਪਛਾੜਿਆ,
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜਾਰਿਆ ! ੪.

ਹੁਣ ਬਖ਼ਸ਼ੀਂ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰਨੇ,
ਨਾ ਔਗੁਣ ਚਿੱਤ ਚਿਤਾਰਨੇ,
ਹੁਣ ਬਖਸ਼ ਮਿਲਾਵਣ ਹਾਰਿਆ !
ਆ ਮਿਲਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਯਾਰਿਆ ! ੫.

ਅਜ ਲੋਕ ਕਹਿਣ ਗੁਰਪੁਰਬ ਹੈ
ਮੈਂ ਵਿੱਚ ਨ ਕੋਈ ਕੁਰਬ ਹੈ,
ਕਰ ਮਿਹਰ ਤੇ ਦੇਹ ਦੀਦਾਰਿਆ,
ਆ ਮਿਲਜਾ ਸਤਿਗੁਰ ਪਯਾਰਿਆ ! ੬.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਢਈਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਵਾਰਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੨- **ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਪਯਾਰੇ !**

ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ! ਗੁਰ ਹੋਕੇ ਅੱਜ ਆਈਂ,
ਹਿਰਦੇ ਨਿਵਾਸ ਪਾਈਂ, ਦਿਲ ਦਾ ਬਣੀਂ ਤੂੰ ਸਾਈਂ ।

ਨਾਨਕ ਨਿਰਾ ਨ ਜਾਣਾਂ, ਜਾਣਾਂ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ,
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਅਪਣਾ, ਹਿਰਦੇ ਚਰਨ ਟਿਕਾਈਂ ।
ਦੀਦਾਰ ਗੁਰ ਜੀ ਤੇਰਾ, ਹਰਿ ਰੂਪ ਮੈਂ ਤਕਾਵਾਂ,
ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਬਿਠਾਵਾਂ, ਘੋਲੀ ਘੁਮਾਈ ਜਾਈਂ ।

'ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਮੇਰਾ', ਅਪਣੱਤ ਦਾਨ ਕਰਨੀ;
'ਅਪਣਾਂ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾਂ' ਬਾਕੀ ਨ ਵਿੱਥ ਕਾਈ ।

'ਮੈਂ' ਨਾਲ 'ਮੇਰੀ' ਸਾਰੀ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਪੂਰ ਟਿਕਾਵਾਂ;
ਮੇਰਾ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਦਹੀ, ਆਲਾਪ ਇਹ ਕਰਾਈਂ ।

'ਤੇਰਾ ਮੈਂ ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ !' ਦੂਜਾ ਏ ਵਾਕ ਗਾਵਾਂ;
'ਤੇਰਾ ਹਾਂ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ' ਸਦਾ ਜਪਾਈਂ ।

'ਤੂੰ ਤੂੰ' ਸਦਾ ਹੈਂ ਮੇਰਾ, 'ਮੈਂ ਮੈਂ' ਸਦਾ ਹਾਂ ਤੇਰਾ;
ਐਸੀ ਏ ਗੰਢ ਬੱਝੇ, ਟੁੱਟੇ ਨ ਫਿਰ ਕਦਾਈਂ ।

ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਨਾਨਕ, 'ਮੇਰਾ ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਤੂੰ' ।
ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਅਪਣਾ, ਅਪਣਾ ਸਦਾ ਬਣਾਈਂ ।

ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਹੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਚਰਨ ਸੇਵਾਂ;

ਤੇਰਾ ਹੀ ਨਾਮ ਪਜਾਰਾ, ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਜਪਾਈਂ।

ਰੱਖੀਂ ਸਦਾ ਹੀ ਸਨਮੁਖ, ਅਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੇ ਸਦਕੇ,

ਸਨਮੁਖ ਜਗਤਿ ਵਸਾਈਂ ਸਨਮੁਖ ਹੀ ਸਦ ਬੁਲਾਈਂ।

ਇਸਿ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਂਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ:-

ਰਾਗ--ਪੀਲੋ। ਤਾਲ—੩। ਗਤ–ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।

ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਅਜ ਆਈ" ਪਰ ਹੈ।

× × × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੩- ## ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟਾ ਸ਼ੋਕ ਦਾ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ,
ਸਿਕਦੀ ਨੂੰ ਆ ਦਰਸ ਵਿਖਾਇਆ,
ਖਹਿੜਾ ਛੁੱਟਾ ਸ਼ੋਕ ਦਾ,
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ ? ੧.

ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਆਸ ਪਿਆਸੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਫਿਰੀ ਉਦਾਸੀ,
ਮਿਲ ਪਿਆ ਮਾਲਕ ਲੋਕ ਦਾ,
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ ? ੨.

ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਲਾਯਾ,
ਉੱਜੜ ਖੇੜਾ ਆਣ ਵਸਾਯਾ,
ਡੇਰਾ ਭੱਜਾ ਰੋਕ ਦਾ,
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ ? ੩.

ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਹੁਣ ਗਈ ਮੁਥਾਜੀ,
ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ,
ਬਿਰਹੁ ਨਹੀਂ ਹੁਣ ਸ਼ੋਕਦਾ*,
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ ? ੪.

---

*ਸ਼ੋਕ ਦੇਂਦਾ ।

ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਮੇਰਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਲਿਆਸੂ
ਆਪੇ ਚਰਨੀ ਲਾਇ ਲਿਆਸੂ,
ਠਾਰਿਆ ਸੂ ਮਨ ਧੋਕਦਾ*
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ? ੫.

ਮੈਂ ਟਹਿਲਣ, ਗੁਰ ਤਾਰਕ ਮੇਰਾ,
ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਮੇਰਾ,
ਪਾਟਿਆ ਪਰਦਾ ਰੋਕ ਦਾ,
ਹੁਣ ਕੀ ਮਿਹਣਾ ਲੋਕ ਦਾ? ੬.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਜੋਗ ਨਾਲ ਭੈਰਵੀ ਮਿਲੀ ਹੋਈ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਲੋਕ ਦਾ' ਪਰ ਹੈ।
× × ××
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

*ਧੁਖਦਾ ਮਨ।

ਗੀਤ ੪੪-ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅੰਙਣ ਆਇਆ !

ਟੇਕ-ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅੰਙਣ ਆਇਆ
ਆਇਆ ਆਇਆ ਆਇਆ ਈ।

ਘੋਲੀ ਵੰਞਾਂ ਉਨ੍ਹ ਰਾਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਤ ਰਾਹੋਂ ਟੁਰ ਆਇਆ ਈ,
ਚਰਖਾ ਚੁੱਕ ਅੱਗ ਵਿਚ ਘੱਤਾਂ, ਗੁਹੜਾ ਕਾਗ ਉਡਾਇਆ ਈ,
ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਾਏ ! ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਚਿਤ ਚਾਇਆ ਈ।
ਜਿਸ ਸੁਹਣੇ ਨੂੰ ਸਿਕ ਸਿਕ ਲੱਥੀ ਆਪੇ ਅਜ ਘਰ ਆਇਆ ਈ।
ਚੰਦ ਵੇਖ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵਿਹੜੇ ਭਾਗ ਲਗਾਇਆ ਈ।
ਕਲਗ਼ੀ ਜਿਗਾ ਸੀਸ ਤੇ ਸੋਹੇ ਮੱਥੇ ਨੂਰ ਸੁਹਾਇਆ ਈ।
ਸੂਰਜ ਚੰਦ ਨਿਗਾਹੋਂ ਵਸਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਮੀਂਹ ਵਸਾਇਆ ਈ।
ਖਿੱਚਾਂ ਲਾ ਕੇ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਾ, 'ਖਿਚ-ਪੂਰਨ' ਅਜ ਆਇਆ ਈ।
ਦਿਓ ਮੁਬਾਰਿਕ ਰਲ ਮਿਲ ਸਹੀਓ ! ਜੋ ਲੋੜਜਾ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--
ਰਾਗਨੀ-ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਆਇਆ ਈ' ਪਰ ਹੈ।

×

ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੫- **ਵੇ ਤੇਰੀਆਂ ਧੰਨ ਕਮਾਈਆਂ !**

ਟੇਕ-ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਿਆ ਤੇਰੇ ਕਮਾਲ,
ਵੇ ਕੌਮਾਂ ਮੋਈਆਂ ਜਿਵਾਈਆਂ !
ਮੁਰਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੂੰ ਆਪ ਜਿਵਾਲ,
ਵੇ ਤੇਰੀਆਂ ਧੰਨ ਕਮਾਈਆਂ !

ਅਰਸ਼ੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਤੂੰ ਹੇਠਾਂ ਵੇ ਆਯਾ,
ਵੇਖੇਂ ਅਸਾਨੂੰ ਹੈ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦਬਾਯਾ,
ਤੇ ਹੋਯਾ ਬੁਰਾ ਹੈ ਅਸਾਡਾ ਹਵਾਲ
ਵੇ ਰੋ ਰੋ ਦੇਈਏ ਦੁਹਾਈਆਂ। ਕਲਗੀਆਂ...੧.

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਸਾਨੂੰ ਗੋਦੀ ਤੂੰ ਲੀਤਾ
ਅਣਖ ਜਗਾਈ ਤੇ ਉੱਚਿਆਂ ਕੀਤਾ,
ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਤੂੰ ਸਾਈਂ ਦੇ ਨਾਲ,
ਵੇ ਜੋਤਾਂ ਅੰਦਰ ਜਗਾਈਆਂ। ਕਲਗੀਆਂ...੨.

ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਤੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦਾ ਜਾਮਾਂ
ਦਾਈਆ ਉਚੇਰਾ ਵਡੇਰੜਾ ਹਾਮਾਂ,
ਮੱਥੇ ਚਮਕੇ ਜਮਾਲੋ ਜਲਾਲ,
ਵੇ ਤੇਗ਼ਾਂ ਹੱਥ ਫੜਾਈਆਂ। ਕਲਗੀਆਂ...੩.

ਖਾਲਸਾ ਹੋ ਅਸਾਂ ਤੇਗ਼ਾਂ ਚਲਾਈਆਂ
ਛਾਤੀਆਂ ਡਾਹ ਅਸਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਈਆਂ,
ਬਦਲੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨ ਅਸਾਂ ਨੇ ਚਾਲ,
ਵੇ ਨਾਂ ਪਿੱਠਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ। ਕਲਗੀਆਂ...੪.

ਖਾਲਸੇ ਤੇ ਕਹਿਰ ਕਟਕਾਂ ਦੇ ਆਏ,
ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਓ ਝੱਲ ਦਿਖਾਏ,
ਖਾਲਸਾ ਹੋਯਾ ਕਦੇ ਨ ਮਲਾਲ,
ਵੇ ਕਲਾਂ ਦੂਣ ਸਵਾਈਆਂ। ਕਲਗੀਆਂ''੫.

ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈਂ,
ਨਿਗਾਹਾਂ ਸਦਾ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਰਖਾਈਂ,
ਬਖਸ਼ੀਂ ਤੂੰ ਨਾਮ ਤੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਘਾਲ,
ਤੇ ਹੋਵਨ ਸਫਲ ਕਮਾਈਆਂ। ਕਲਗ਼ੀਆਂ''੬.

ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਦਾਰੇ ਅਸਾਨੂੰ ਆ ਦੇਵੀਂ,
ਨਾਓ ਅਸਾਡੀ ਸਦਾ ਆਪ ਖੇਵੀਂ,
ਦੇਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਂ ਅਜ ਨਿਹਾਲ,
ਵੇ ਸਾਡੀਆਂ ਏਹੋ ਦੁਹਾਈਆਂ। ਕਲਗ਼ੀਆਂ''੭.

ਤੇਰਾ ਪੁਰਬ ਖਾਲਸਾ ਅੱਜ ਮਨਾਵੇ,
ਸਦਕੇ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪਿਆ ਜਾਵੇ,
ਭੇਟਾ ਧਰੇ ਆਪਣਾ ਜਾਨ ਮਾਲ,
ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਦੇਵੇ ਵਧਾਈਆਂ। ਕਲਗ਼ੀਆਂ''੮.

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੪ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੪੬– ## ਸੱਦ ਸੁਣੇਂਦੀਆ ਮਾਏ !

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਸਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੀ,
ਸਾਨੂੰ ਸੁਤਿਆਂ ਕਿਸਨੇ ਜਗਾਇਆ ?
ਕੋਈ ਨ ਜਾਗੇ ਕੋਈ ਨ ਦਿੱਸੇ,
ਏ ਕਿਸ ਨੇ ਆ ਨਾਦ ਵਜਾਇਆ ?
ਅੰਮਾਂ ਨੀ ਇਹ ਵਾਜ ਉਹੋ ਨੀ,
ਜੋ ਧੁਰ ਅਸਮਾਨੋਂ ਆਵੇ,
ਚੀਰ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਤਿ ਮੰਡਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਹ ਛੁਹ,
ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਨੂੰ ਆਨ ਵਿੰਨ੍ਹਾਵੇ।
ਖਾ ਮਿਜ਼੍ਰਾਬ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੀ,
ਏ ਮੀਂਡ ਨਿਛੱਤਰੋਂ ਲੈਂਦੀ,
ਥਰਰਾਂਦੀ ਰਸਭਿੰਨੜੀ ਆਂਦੀ,
ਸਾਨੂੰ ਸੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਣ ਜਗਾਂਦੀ,
ਆਪਾ ਤਾਂ ਕੰਬ ਸਰੋਦ ਹੁ ਜਾਂਦਾ,
ਤੇ ਲੂੰ ਲੂੰ ਲਹਿਰ ਛਿੜਾਂਦੀ।
ਸਾਜ਼ ਛਿੜੇ ਜਿਉਂ ਲਰਜ਼ ਛਿੜੇਂਦੀ,
ਤੇ ਰੂਪ ਰਾਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ।
ਓਹੋ ਸੱਦ ਮਾਹੀ ਦੀ ਸਹੀਓ !
ਜੋ ਮੁੜ ਮੁੜ ਫੇਰਾ ਪਾਵੇ,

ਓਹੋ ਲਹਿਰ ਸੰਗੀਤ ਸੁਹਣੇ ਦੀ
ਜੋ ਟੁੰਬ ਟੁੰਬ ਪੀੜ ਛਿੜਾਵੇ,
ਓਹੋ ਸੱਦ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆਵੇ
ਨੀ ਓਹੋ ਤਣੀ ਖਿਚਾਵੇ।
ਓਹੋ 'ਪਯਾਰ-ਅਣੀ' ਉਸ ਸਦ ਦੀ
ਜੋ ਖੁੱਭ ਕਲੇਜੇ ਜਾਵੇ।
ਓਸੇ 'ਪਯਾਰ-ਧੁਨੀ', ਅਨੀ ਸਹੀਓ !
ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ਆ ਟੁੰਬ ਜਗਾਇਆ।
ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਸੁੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾਈ
ਸੁਹਣੇ ਦੀ ਢੁੱਕ ਕੇ ਪਾਇਆ।
ਅਸੀਂ ਜਾਤਾ ਸੀ 'ਅਸੀਂ ਪਯਾਰ ਕਰੇਂਦੇ
ਤੇ ਸ਼ਹੁ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ,
'ਅੱਗੇ ਬੇ ਪਰਵਾਹ ਓ ਸੁਹਣਾ
ਅਸੀਂ ਆਪਾ ਘੋਲ ਘੁਮਾਈਏ'।
ਝੂਠ ਨੀ ਸਹੀਓ ਝੂਠ ਭੁਲੇਂਵਾਂ
ਸਾਨੂੰ ਸਾਰ ਨ ਪਯਾਰ ਕਰਨ ਦੀ,
ਪਯਾਰ ਕਰੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਨਾਵੇ
ਉਹਨੂੰ ਜਾਚ ਹੈ ਪਯਾਰ ਭਰਨ ਦੀ।
ਆਪੇ ਓ ਸਾਨੂੰ ਟੁੰਬ ਜਗਾਵੇ
ਤੇ ਸੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਦ ਸੁਣਾਵੇ।

ਸੱਦ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਵੰਝਲੀ ਦੀ ਆਪੇ
ਸਾਡੇ ਸੀਨੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੁਭਾਵੇ।
ਆਪੇ ਪਜਾਰ ਪੰਘੂੜੇ ਚਾ ਪਾਏ,
ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਚੜ੍ਹੇ ਹੁਲਾਰੇ
ਅਸੀਂ ਕਹੀਏ 'ਅਸੀਂ ਪਜਾਰਾਂ ਵਾਲੇ
ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੁ ਜੀ ਰਹਿਨ ਨਿਆਰੇ।'
ਅੰਮਾਂ ਨੀ ! ਅਜ ਫੇਰ ਸਜਨ ਨੇ
ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ਨੀ ਟੁੰਬ ਜਗਾਇਆ।
ਅਰਸ਼ਾਂ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿੰਨ੍ਹ ਵਿਨ੍ਹੇਂਦਾ
ਉਹਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਦੇਸਾ ਆਇਆ।
ਕਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਸਿਰ ਗੁੰਦ ਦੇ ਮੇਰਾ
ਮੇਰੇ ਹਥਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਈਂ।
ਰੂਪ ਦੀ ਰੱਤੀ ਚਾੜ੍ਹਦੇ ਮੈਨੂੰ
ਮੈਨੂੰ ਸੁਹਣਾ ਲਵੇ ਗਲ ਲਾਈ।
ਛੱਡ ਨੀ ਅੰਮੀਏਂ ! ਮੋਹ ਮੁਹਾਬੇ
ਹੁਣ ਸ਼ਹੁ ਦੀ ਸ਼ਹੁ ਦੀ ਹੋਵਾਂ।
ਨਿਰੀ ਨਿਰੀ ਉਸ ਮਾਹੀ ਦੀ ਹੋਵਾਂ
ਮੈਂ ਉਸੇ ਦੇ ਪਜਾਰ ਪੁਰੋਵਾਂ।
ਹਾਇ ! ਸਵਾਂ ਨ ਮੈਂ ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਹੋਕੇ,
ਸਾਨੂੰ ਲੋਰੀ ਦਈਂ ਨ ਤੂੰ ਮਾਏ !

ਸਦਾ ਜਗੇਂਦੇ ਦੇ ਸਦ-ਰੰਗ-ਰੱਤੀ
ਰਹਾਂ ਸੁਹਣੇ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਏ!
ਟੁੰਬ ਕਲੇਜਾ ਵਲੂੰਧਰਨ ਵਾਲੀ
ਸਾਨੂੰ ਸੱਦ ਸੁਣੇਂਦੀਆ ਮਾਏ!
ਕੰਨ ਸੁਣੀਵਣ ਵਾਲੀ ਨ ਸੱਦ ਏ
ਇਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਦੇਸੜਾ ਮਾਏ!
ਸੈਨਤ ਏ ਖਿਚਣ ਕਲੇਜਿਆਂ ਵਾਲੀ
ਉਸ ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਅੰਕ ਮਿਲਾਏ!
ਫਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਝੂਟੇ
ਇਹ ਸੱਦ ਝੁਟਾਂਦੀ ਆ ਮਾਏ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਜੋਗ। ਤਾਲ–ੜ। ਗਤ–ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।
ਲਯ–ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਜਗਾਇਆ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੪੭-

ਠੁਮਰੀ

ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ, ਜੀਓ ! ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਜੀ
ਜਿੰਦ ਗੁਸੀ ਆਕੇ ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਮੇਰੀ,
ਇੱਕੋ ਹੀ ਓਟ ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਨੂੰ ਤੇਰੀ
ਵਾਂਙ ਮੇਘਾਂ ਦੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੁੱਠੀਓ ਜੀ !

ਗਾਉਣ ਦੀ ਤਰਤੀਬ—

ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ, ਜੀਓ ! ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਜੀ !
ਜਿੰਦ ਗੁਸੀ ਆਕੇ ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਮੇਰੀ, ਜੀ......
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ, ਜੀਓ ! ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਜੀ !

ਇਕੋ ਹੀ ਓਟ ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਨੂੰ ਤੇਰੀ, ਜੀ......
ਵਾਂਙ ਮੇਘਾਂ ਦੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੁੱਠੀਓ, ਜੀ......
ਜਿੰਦ ਗੁਸੀ ਆਕੇ ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਮੇਰੀ, ਜੀ......
ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ, ਜੀਓ ! ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਜੀ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਦੇਸ਼ਕਾਰ । ਤਾਰ–੩ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ । ਗਤ–ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਤ੍ਰੁੱਠੀਓ ਜੀ' ਪਰ ਹੈ ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ । (ਮਾ ਉਤ੍ਰਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦਾ ਹੈ) ।

ਗੀਤ ੪੮-

ਠੁਮਰੀ

ਮੇਰੀ ਬਹੀਆਂ ਗਹੋ
ਮੇਰੀ ਬਹੀਆਂ ਗਹੋ ਜੀ,
ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਮੇਰੀ ਬਹੀਆਂ ਗਹੋ ਜੀ !
ਰਾਤ ਹਨ੍ਹੇਰੀ,
ਤਿਲਕਣ, ਤਿਲਕਣ
ਹਾਇ ! ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ, ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਰਹੋ ਜੀ !
ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ !"

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-

ਰਾਗ-ਦੇਸ਼ । ਤਾਰ-੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ-ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਬਹੀਆਂ' ਪਰ ਹੈ ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੪੯- ਰਾਤੀਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ

ਰਾਤੀਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ !

ਚੈਨ ਨ ਆਵੇ ਇਸ ਮਨ ਮੇਰੇ, ਰਾਤੀਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ।

ਜਿਤ ਧਰਤੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਵਸਦਾ, ਸੁਰਤਾਂ ਉਸ ਦਿਸ਼ ਗੱਡੀਆਂ ।

ਚਲੋ ਸਹੀਓ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਚਲੀਏ, ਮਾਰ ਉਲਾਂਘਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ।

ਜਾਨ ਜਾਨ ਵਿਚ ਤਦੋਂ ਆਵਸੀ, ਚਰਨੀਂ ਜਾ ਜਦ ਲੱਗੀਆਂ ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੨੩-੨੪ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੀਤ ੫੦– ਪੰਡਤ ਸ਼ਿਵਦੱਤ ਦਾ ਬਿਰਹਾ

ਟੇਕ–ਮੈਂਡੀ ਦੇਹ ਨਿਮਾਣੀ ਲਾਲ ਵੇ !

ਮੈਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਸੱਦਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਾਸ ਬਹਾਲ ਵੇ !
ਇਕ ਵੇਰੀ ਤੱਕੀਂ ਅੱਖੀਓਂ ਮੈਨੂੰ ਤਕਤਕ ਕਰੀਂ ਨਿਹਾਲਵੇ!
ਦਿਹੁੰ ਪੁੰਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮਾਂ ! ਕੁਈ ਦਮ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਾਲ ਵੇ !
ਇਸ ਚਰਖੇ ਨੂੰ ਘੁਣ ਖਾਗਿਆ, ਸਿਰਲੋਂ ਦਾ ਦਿਸਦਾ ਕਾਲ ਵੇ !
ਕਰ ਮਿਹਰ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾਸ ਤੇ ਇਕਬਿਰਦ ਆਪਣਾਪਾਲਵੇ !
ਕਰਬਹੁੜੀ ਕਲਗ਼ੀਵਾਲਿਆ ! ਦਰ ਢੱਠਾ ਦਾਸ ਸੰਭਾਲ ਵੇ !

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੯ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੀਤ ੫੧- **ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਉਸਤਤੀ**

ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਏਕ ਤੂੰ, ਸਨਾਥ ਨਾਥ ਟੇਕ ਤੂੰ
ਨਿਥਾਵਿਆਂ ਸਥਾਉਂ ਤੂੰ, ਨਿਓਟਿਆਂ ਦੀ ਛਾਉਂ ਤੂੰ। ੧.
ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਤੂੰ ਮਾਣਦਾ, ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਸਿਆਣਦਾ,
ਜ਼ਿਮੀਂ ਪਿਆ ਜੁ ਧਾਂਵਦਾ, ਗਲੇ ਦਿ ਨਾਲ ਲਾਂਵਦਾ। ੨.
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੇ ਕਦੇ ਕਿਤੇ ਡੁਬੰਦਿਆਂ ਤੂੰ ਹੈਂ ਤਕੇਂ
ਬਚਾਂਵਦਾ, ਰਖਾਂਵਦਾ, ਤਰਾਂਵਦਾ, ਪੁਚਾਂਵਦਾ। ੩.
ਵਿਗਾੜਿਆਂ ਸੁਵਾਰ ਦੇਂ, ਸੁਵਾਰਿਆਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਦੇਂ,
ਸ਼ਿੰਗਾਰਿਆਂ ਮਿਲਾਇ ਦੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦਰੇ ਪੁਚਾਇ ਦੇਂ। ੪.
ਧੁਰੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਠੋ ਤੁਸੀਂ, ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ, ਦੁਖੀ ਅਸੀਂ,
ਤਰਾ ਲਓ, ਬਚਾ ਲਓ, ਸ਼ਰਣਾਗਤਾਂ ਸਮਾ ਲਓ। ੫.
ਸਮ੍ਰੱਥ ਤੂੰ ਬਚਾਣ ਨੂੰ, ਅਸਾਡੜਾ ਹੈਂ ਮਾਣ ਤੂੰ,
ਦਰ ਆ ਪਏ ਬਚਾ ਲਓ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ ਤਰਾ ਲਓ। ੬.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਭੋਪਾਲੀ ਕਲਯਾਣ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ-ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੬।
ਲਯ-ਵਿਰਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਏਕ ਤੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੫੨- **ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ**

(ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵੇਲੇ)

ਹੈ ਦੇਰ ਹੋਈ ਵੀਰ ਜੀ ! ਵਾਗਾਂ ਤੁਸਾਂ ਨਾ ਮੋੜੀਆਂ,
ਨਾਂ ਸੁਖ ਸੁਨੇਹਾਂ ਘੱਲਿਆ, ਕੀ ਮੋਹ ਤਣਾਵਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ?
ਨਾਂ ਸੁਪਨਕਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ ਹੋਏ, ਧਯਾਨ ਵੀ ਹੈ ਹਾਰਿਆ,
ਏ ਭੈਣ ਵਾਰੀ, ਵੀਰ ਅਰਸ਼ੀ ! ਕਿਉਂ ਅਸਾਂ ਵੀਸਾਰਿਆ ?
ਹੋ ਰੂਪ ਆਤਮ ਵੀਰ ਜੀ ! ਹੈ ਅਸਾਂ ਸਾਕ ਪਛਾਣਿਆਂ,
ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਦਾਯਾ ਰੂਪ ਹੋ ਔਗੁਣ ਕਦੀ ਨਾਂ ਛਾਣਿਆਂ।
ਹਾਂ, ਬੰਨ੍ਹ ਦਾਵੇ ਸਾਕ-ਗੀਰੀ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਆਪ ਤੇ,
ਨਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਰੂਪ ਰੱਬੀ ਆਪਣਾ ਕਰ ਥਾਪਦੇ।
ਹੋ ਵਾਂਙ ਸੂਰਜ ਜਗਤ-ਸਾਂਝੇ ਤਾਰਦੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ,
ਮੈਂ ਕਮਲ ਵਾਂਙੂ ਸ੍ਵਾਰਥੀ ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਨਾਂ ਸਾਰ ਨੂੰ।
ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੋ, ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ! ਬਖਸ਼ੋ ਜੁ ਭੁੱਲਾਂ ਸਾਡੀਆਂ,
ਮੋੜੋ ਮੁਹਾਣਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤਾਂਘਾਂ ਹੁਯਾਂ ਹੁਣ ਡਾਢੀਆਂ।
ਮੈਂ ਨੈਣ ਭਰ ਭਰ ਆਂਵਦੇ, ਡੁਲ੍ਹ ਜਾਂਵਦੇ ਫਿਰ ਭਰਦਿਆਂ,
ਫਿਰ ਡੁੱਲ੍ਹਦੇ, ਫਿਰ ਰੋਕਦੀ, ਜਾਂਦੇ ਜਰੇ ਨਾਂ ਜਰਦਿਆਂ।
ਜਦ ਸੱਦ ਸੁਹਣੀ ਹੋਂਵਦੀ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਭੰਨੀ ਜਾਂਵਦੀ,
ਮੈਂ ਵਿਚ ਦਲ੍ਹੀਜੇ ਥਿੜਕਦੀ ਮੁੜ ਹੋ ਨਿਰਾਸੀ ਆਂਵਦੀ।
ਜੇ ਵਾਜ ਮਿੱਠੀ ਆਂਵਦੀ, ਮੈਂ ਵੀਰ ਜਾਣਾ ਆ ਗਿਆ,

ਯਾ ਸਾਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਪਜਾਰਾ ਲੈ ਦੁਆਰੇ ਆ ਰਿਹਾ।
ਹੇ ਵੀਰ! ਸੋਚੋ ਹਾਲ ਨੂੰ ਜਦ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸੀ ਹੋਂਵਦੀ,
ਦਿਲ ਧੜਕਦਾ, ਮਨ ਟੁੱਟਦਾ ਮੈਂ ਬੈਠ ਛਮ ਛਮ ਰੋਂਵਦੀ।
ਜਾਂ ਰੈਣ ਭਿੰਨੀ ਤ੍ਰੇਲ ਦੀ ਲੈ ਤਾਰਿਆਂ ਛਬਿ ਛਾਉਂਦੀ,
ਹੈ ਵਾਉ ਨਿੱਕੀ ਰੁਮਕਦੀ, ਏਕਾਂਤ ਪਜਾਰੀ ਆਉਂਦੀ,
ਮੈਂ ਦੇਖਦੀ ਆਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਛਹਿਬਰ ਇਲਾਹੀ ਆ ਰਹੀ
ਪਰ ਇਲਾਹੀ ਗਾਣ ਹਾਰੇ ਵੀਰ ਬਿਨ ਘਬਰਾ ਰਹੀ,
ਤਦ ਹੋ ਨਿਰਾਸਾਂ ਕੂਕਦੀ, ਹੇ ਵੀਰ ਜੀ! ਮੈਂ ਵਿਲਪਦੀ,
ਹਾਂ, ਅੱਤਿ ਵਜਾਕੁਲ ਲੁੱਛਦੀ ਤੇ ਹੋ ਵਿਰਾਗਨ ਤੜਪਦੀ।
ਜੇ ਵੀਰ ਜੀ! ਏ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿਸ ਵਿਲਾਯਤ ਹੋ ਗਏ?
ਤਾਂ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂ ਦਾਸ ਕੋਈ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਜਾ ਕਹੇ।
ਕਦ ਦੇਹੁ ਆਵੇ ਭਾਗ ਭਰਿਆ ਵਾਜ ਕੰਨੀ ਏ ਪਏ:—
'ਬੇਬੇ' ਕਹੇ ਓ ਚੰਦ੍ਰ ਮੁਖ ਬੇਬੇ ਸਦੱਕੜੀ ਹੋ ਜਏ।
ਹੋ ਜਾਉਂ ਵਾਰੀ ਓਸ ਵੇਲੇ ਘੋਲ ਘੱਤਾਂ ਆਪ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਵਾਰ ਸੱਟਾਂ ਵੀਰ ਉਤੋਂ, ਵਰਤ, ਹਠ, ਤਪ, ਜਾਪ ਨੂੰ!
ਮੈਂ ਮਾਣ ਛੱਡਾਂ ਸਾਕ ਦਾ, ਹੇ ਗੁਰੂ! ਜਾਣੋਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ;
ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਭੁੱਲਣ ਹਾਰ ਭਾਰੀ, ਮੰਗਦੀ ਏ ਭਿੱਖ ਹਾਂ:—
ਹੇ ਗੁਰੂ ਪੂਰਨ! ਖੈਰ ਪਾਵੋ, ਖੈਰ ਪਾਵੋ ਦਰਸ ਦੀ,
ਏ ਹੋ ਨਿਮਾਣੀ ਦ੍ਵਾਰ ਢੱਠੀ, ਦਰਸ ਤਾਈਂ ਤਰਸਦੀ।

ਹੇ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ! ਪਰ ਜੀ ਦੀ ਜਾਣਨਹਾਰ ਹੇ,
ਜੀਅਦਾਨ ਦੇਵੇਂ ਜੀਵ ਤਾਈਂ, ਬਿਰਦ ਪਾਲਣ ਹਾਰ ਹੇ।

*　　*　　*　　*

ਔਹ ਚਾਨਣਾ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅੰਙਣ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਲਿਸ਼ਕਿਆ?
ਔਹ ਨੂਰ ਸਾਰੇ ਖਿੜ ਪਿਆ, ਬਿਰਹੋਂ ਹਨੇਰਾ ਖਿਸਕਿਆ।
ਹੈ ਵੀਰ ਦੇਵੀ ਆ ਗਿਆ, ਸੀ 'ਯਾਦ' ਬੂਟਾ ਲਾਗਿਆ,
ਨਿਜ ਬਿਰਦਪਾਲਣ ਆ ਗਿਆ ਇਕ 'ਯਾਦ' ਕੀਤੇ ਆਗਿਆ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਸੋਹਣੀ। ਤਾਲ–ਪਸ਼ਤੋ। ਗਤ–ਢਟੀਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਮੋੜੀਆਂ' ਪਰ ਹੈ।
X
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੫੩- ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਦਾ 'ਵੀਰ ਆਗਮ'

ਆਓ ਸਹੀਓ! ਰਲ ਦਿਓ ਵਧਾਈ, ਵੀਰ ਮੇਰਾ ਘਰ ਆਇਆ।
ਅੰਮੀਂ ਜਾਇਆ ਵਿਹੜੇ ਵੜਿਆ, ਵਿਹੜਾ ਫੇਰ ਸੁਹਾਇਆ।
ਘੋਲੀ ਸਦਕੇ ਰਾਹਾਂ ਉੱਤੋਂ, ਵੀਰ ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਟੁਰ ਆਇਆ।
ਜਗਤ ਜਲੰਦਾ ਸੀਤਲ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਘਰ ਆਇਆ।
ਸਾਨੂੰ ਠਾਰਨ ਸੁਹਣਾ ਵੀਰਨ ਅਪਣੇ ਘਰ ਫਿਰ ਆਇਆ।
ਅਰਸ਼ ਕੁਰਸ਼ ਦਾ ਨੂਰ ਵੇ ਲੋਕੋ! ਨੂਰ ਜਿਨ੍ਹੇ ਜਗ ਲਾਇਆ।
ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਤੇ ਜਗ ਤਾਰਕ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੋਂ ਆਇਆ।
ਪਜਾਰ ਅਮਿੱਤਾ ਭਰਭਰ ਲਜਾਯਾ, ਜਗ ਤੇ ਆਨ ਲੁਟਾਇਆ।
ਜੀਅ-ਦਾਨ ਦੇ ਅਪਣੇ ਕੀਤਾ, ਗੋਦ ਪ੍ਰਭੂ ਜਗ ਪਾਇਆ।
ਉਹ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਅਜ ਵੇ ਲੋਕੋ! ਅੱਜ ਅਸਾਂ ਘਰ ਆਇਆ।
ਅੱਜ ਵਧਾਈਆਂ, ਅੱਜ ਸਹੇਲੀਓ, ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆਇਆ,
ਅੰਮੀਂ ਜਾਇਆ ਵੀਰਨ ਪਜਾਰਾ, ਅੱਜ ਅਸਾਂ ਘਰ ਆਇਆ।
ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਉਦਾਸੀ ਕਰਕੇ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਫਿਰ ਆਇਆ।
ਮੇਰੇ ਤੇਰੇ ਸਭ ਦੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਫਿਰ ਆਇਆ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਦੀ ਜਾਗ ਲਗਾਕੇ, ਜੀਅ-ਦਾਨ ਦੇ ਆਇਆ।
ਅੱਜ ਵਧਾਈਆਂ ਕੁੱਲ ਜਗਤ ਨੂੰ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਘਰ ਆਇਆ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਸੂਹਣੀ। ਤਾਰ—੩। ਗਤ—ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਘਰ ਆਇਆ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ਪਛ–

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦਾ ਬਿਰਹਾ

(ਪਹਿਲੀ ਉਦਾਸੀ ਪਰ)

ਬਾਰਾਂ ਹਿ ਬਰਸ ਬੀਤੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਦੇਸ ਧਾਏ,
ਆਇਆ ਨ ਸੁਖ ਸੁਨੇਹਾ ਧੌਲੇ ਹੋ ਕੇਸ ਆਏ।
ਉਮਰਾ ਦਾ ਸੂਰ ਢਲਿਆ ਪਾਸਾ ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਫਿਰਿਆ,
ਰੋ ਰੋ ਵਰ੍ਹੇ ਵਿਹਾਏ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਨ ਦੇਸ਼ ਆਏ।
ਆਵੇ ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵੇ, ਪਜਾਰੇ ! ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੇ,
ਆਖਾਂ ਕਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੀ: 'ਪਜਾਰੇ ਸੁਦੇਸ਼ ਆਏ'।
ਤਰਸਨ ਏ ਨੈਣ ਪਜਾਸੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਨੀਰ ਭਾਲਣ,
ਪਰਸਨ ਚਰਨ ਕਮਲ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਏ।
ਹਿਰਦਾ ਉਛਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕੰਬੇ ਕਲੇਜੜਾ ਏ,
ਤਾਂਘੇ ਸੁਣਨ ਸੁਨੇਹਾ: 'ਤੇਰੇ ਨਰੇਸ਼ ਆਏ' !
ਆਏ ਨ ਹਾਇ ਪਜਾਰੇ, ਤਾਂਘਾਂ ਨ ਖਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ
ਹਾਰੇ ਉਪਾਵ ਸਾਰੇ, ਕੋਈ ਨ ਪੇਸ਼ ਜਾਏ।
ਆਪੇ ਦਿਆਲ ਹੋਕੇ, ਆਪੇ ਦਿਦਾਰ ਦੇਵੇ,
ਦੇਖੇ ਬਿਨਾ ਹੇ ਪਜਾਰੇ ! ਕੀਕੂੰ ਕਲੇਸ਼ ਜਾਏ ?
ਆ ਜਾ ਦਇਆ ਦੇ ਵਾਲੀ ! ਮਾਲੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਤੂੰ;
ਪਾਲੀਂ ਏ ਬਾਗ ਅਪਨਾ, ਸੁਕਦਾ ਏ ਬੇਸ਼ ਜਾਏ !
ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਹੈ ਜਾਂਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੋਂਦਾ

ਬਿਰਹਾ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਹੀ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਵੇਸ ਆਏ।
ਬਿਰਹਾ ਹੈ ਰੋਗ ਮੇਰਾ, ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਦਾਰੂ,
ਆਜਾ ਤਬੀਬ ਮੇਰੇ, ਬਿਤਦੀ ਵਰੇਸ ਜਾਏ।
ਆ ਜਾ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ! ਅਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੇ ਸਦਕੇ,
ਥੱਕੇ ਉਪਾਉ ਮੇਰੇ, ਮੇਰੀ ਨ ਪੇਸ਼ ਜਾਏ।
ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਤੇਰੀ ਦਇਆ ਤੇ ਦਾਇਆ,
ਤੇਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਬਾਝੋਂ ਮੇਰਾ ਨ ਕ੍ਲੇਸ਼ ਜਾਏ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ ਸਿੰਧੜਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਯਾ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ।
ਮਾਤ੍ਰਾ–੮। ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਬਿਦੇਸ਼ ਧਾਏ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੫੫– ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ

ਰੁਖੜਾ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਠਾਠਾਂ ਹੈ ਨੀਰ ਮਾਰੇ,
ਲੱਗੀ ਹੈ ਕੇਰ ਹੇਠਾਂ ਢੱਦੇ ਪਏ ਕਿਨਾਰੇ।
ਉਛਲੇ ਨਦੀ ਚੜ੍ਹ ਆਵੇ ਕੱਪਰ ਪਵਨ ਵਡੇਰੇ,
ਘੁੰਮਣ ਤੇ ਘੇਰੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਚਲਣ ਕਰਾਰੇ।

ਫੇਰਾ ਹੈ ਰੁੱਤ ਖਾਧਾ, ਰੁਖੜਾ ਏ ਕੰਬਦਾ ਹੈ
ਪੱਤੇ ਸੁਕ ਹੋਏ ਪੀਲੇ ਟਹਿਣੇਂ ਝੁਰੇਂਦੇ ਸਾਰੇ।
ਬੀਤੀ ਬਸੰਤ ਪਜਾਰੀ ਨਾਲੇ ਬਸੰਤ ਰਿਵੀਆਂ,
ਬੀਤਜਾ ਹੁਨਾਲ ਤਿੱਖਾ, ਬਰਖਾ ਬਿਤੇ ਹੁਲਾਰੇ।

ਰਸ ਰੂਪ ਰੰਗ ਉਡਦੇ, ਕੁਮਲਾਉ ਛਾ ਰਿਹਾ ਹੈ,
ਤੁਰਿਆ ਸੁਹਾਉ ਜਾਂਦਾ ਜਰ ਨੇ ਆ ਪਰ ਖਿਲਾਰੇ।
ਰੁਖੜੇ ਨਿਮਾਨੜੇ ਤੇ ਐਸੀ ਉਦਾਸੀ ਛਾਈ;
ਆਸਾ ਨਿਰਾਸ ਹੋਈਆਂ ਸਾਰੇ ਹੁਲਾਸ ਹਾਰੇ।

ਕਿੱਥੇ ਕੁਮਾਰ ਉਮਰਾ ਕਿੱਥੇ ਬੁਢਾਪੜਾ ਏ,
ਕਿੱਥੇ ਓ ਭਰ ਜੁਆਨੀ ਜੋਬਨ ਦੇ ਓ ਪਸਾਰੇ?
ਅੱਗਾ ਹੈ ਆਇਆ ਨੇੜੇ ਪਿੱਛਾ ਰਿਹਾ ਦੁਰਾਡਾ,
ਦਿਨ ਮੀਟਿਆ ਹੈ ਜਾਂਦਾ ਸੈਨਤ ਹੈ ਰਾਤ ਮਾਰੇ।

ਬੀਤੀ ਸੁ ਬਾਤ ਗੁਜ਼ਰੀ, ਟਲਦੀ ਨ ਆਣ ਵਾਲੀ,
ਰੁਖੜਾ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਕੂਕੇ ਤੇ ਕਿਉਂ ਪੁਕਾਰੇ?

ਪਜਾਰਾ ਸੀ ਪਜਾਰ ਭਰਿਆ ਕਰਦਾ ਪਿਆਰ ਆਪੇ,
ਰੁਖੜਾ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਰਸੇ ਸਜਨ ਦਿਦਾਰੇ।

ਪਜਾਰਾ ਬਿਦੇਸ਼ ਫਿਰਦਾ ਮੋੜੇ ਨਹੀਂ ਮੁਹਾੜਾਂ,
ਤਰਸੇ ਏ ਜਾਨ ਮੇਰੀ ਮੁਖੜਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਰੇ।
ਤਰਸਾਂ ਮੈਂ ਸਿੱਕ ਬੱਧਾ ਲੋਚਾਂ ਮੈਂ ਲੋਚ ਭਰਿਆ,
ਤਾਂਘਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂਘ ਕੁੱਠਾ: ਆਵੀਂ ਹੇ ਰਬ ਸੁਆਰੇ!

ਰਾਜਾ ਹਾਂ ਆਲਸੀ ਮੈਂ, ਪਰਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾਂਦਾ,
ਕੋਧ੍ਰਾ ਨ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ, ਮੇਰੇ ਨਸੀਬ ਪਜਾਰੇ!
ਕੋਈ ਨ ਜਾਪ ਹੋਯਾ, ਕੀਤੀ ਕੁਈ ਨ ਕਰਨੀ,
ਤੜਫੇ ਏ ਰੂਹ ਨਿਮਾਣੀ, ਮਿਲਨਾਂ ਚਹੇ ਦੁਲਾਰੇ।

ਸਿੱਕੋਂ ਹੈ ਢੂੰਡ ਵਧਦੀ, ਵਧਦੀ ਹੈ ਸਿੱਕ ਢੂੰਡੋਂ,
ਸਿੱਕਣ ਤੇ ਢੂੰਡ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਬਿਤੇ ਦਿਹਾੜੇ।
ਆਵੀਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ! ਆਵੀਂ ਦਿਦਾਰ ਦੇਵੀਂ,
ਸਦਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਵੀਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦ੍ਵਾਰੇ।

ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੈਨੂੰ ਸਫਰ ਹੈ ਆਯਾ,
ਆਵੀਂ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਆਰੇ!
ਠੱਲ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਨੈਣ ਊਣੇ, ਜ਼ੋਰੀਂ ਹੈ ਨੀਰ ਆਵੇ,
ਆਏ ਨੂੰ ਫੇਰ ਰੋਕਾਂ ਝੁਕਦਾ ਨ, ਜੋਸ਼ ਮਾਰੇ।

ਤਰਸਾਂ ਤਰਸ ਨਿਮਾਣੇ ਡੂੰਘੇ ਲਹੇ ਏ ਜਾਂਦੇ,
ਰੋਂਦੇ 'ਦੀਦਾਰ ਤੇਰਾ ਡੁਬਦਜਾਂ ਨੂੰ ਆਕੇ ਤਾਰੇ'।

ਤਾਰੀਂ ਹੇ ਤ੍ਰਾਣ ਕਰਤਾ! ਰੱਖੀਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ! ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰੇ!
ਕੰਬੇ ਹਿਯਾਉ ਮੇਰਾ, ਥਰਥਰ ਕਰੇ ਕਲੇਜਾ,
ਬੀਤੀ ਹੈ ਰੈਣ ਸਾਰੀ, ਉਮਰਾ ਦੇ ਲਟਕੇ ਤਾਰੇ।
ਢੋਈ ਨ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਜੇ ਨਿਬੇੜਾ,
ਠਾਹਰ ਨ ਦੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਮੈਂਡੇ ਜਿ ਗੁਣ ਵਿਚਾਰੇਂ!
ਭਾਵੇਂ ਹਾਂ ਪੁੰਜ ਔਗੁਣ ਪਾਪਾਂ ਪਹਾੜ ਬਣਿਆਂ,
ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਕਾਵੇਂ, ਔਗੁਣ ਨ ਮੈਂ ਚਿਤਾਰੇਂ।
ਸੁਪਨੇ ਦੀਦਾਰ ਦੇਖਾਂ, ਜਾਣਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋ ਆਏ,
ਤ੍ਰਬ੍ਰਕਾਂ ਨ ਜਾਗ ਦੇਖਾਂ ਰੋਵਾਂ ਮੈਂ ਮਾਰ ਨਾਅਰੇ।
ਪੱਛੀ ਵਣਾਂ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦੇਵਣ ਮਨੋਂ ਸੁਨੇਹਾ।
"ਪਜਾਰਾ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਆਵੇ ਲੋਕੋ! ਕਰੋ ਤਿਆਰੇ"।
ਪਜਾਰਾ ਨ ਦੇਸ਼ ਆਵੇ, ਟੁਟਦਾ ਰਿਦਾ ਹੈ ਜਾਵੇ
ਟੁਟਦੀ ਉਮੈਦ ਬੱਝਦੀ, ਸਾਂਈਆਂ! ਮੈਂ ਭਾਗ ਨਜਾਰੇ।
ਤਾਰੇ ਹਨ ਰਾਤ ਚੜ੍ਹਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਡਲ੍ਹਕ ਮਾਰਨ,
ਕਰਦੇ ਦਿਦਾਰ ਤੇਰਾ, ਉੱਚੀ ਓ ਥਾਂ ਖਲ੍ਹਾਰੇ।
ਥਲ ਤੇ ਹੈ ਵਾਸ ਮੇਰਾ ਨੀਵਾਂ ਹਾਂ, ਜਾਤਿ ਨੀਵੀਂ,
ਕੀਕੂੰ ਦਿਦਾਰ ਪਾਵਾਂ ਬੈਠੇ ਹੋ ਦੂਰ ਸਾਰੇ।
ਤਾਰਜੋ! ਦਿਓ ਸੁਨੇਹਾਂ, ਆਖੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਾਈਂ:-
"ਤਰਸੇ ਹੈ ਸਿੱਖ ਬੁਢੜਾ ਰੋਵੇ ਹੈ ਪਾਇ ਪਾਹਰੇ।

"ਕੂਕੇ ਹੈ ਕੂੰਜ ਵਾਂਗੂ ਵਿਛੜੀ ਜੁ ਡਾਰ ਕੋਲੋਂ
"ਖੰਭਾਂ ਤੋਂ ਹੀਨੜੀ ਜੋ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਮੰਨਦੀ ਲਾਰੇ।
"ਐਸੇ ਨਿਮਾਣੇ ਨੀਵੇਂ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋਵੋ
"ਜਾਵੋ ਜੀ ਬੇਗ ਧਾਈ, ਪਾਵਨ ਕਰੋ ਸੁ ਦ੍ਵਾਰੇ!"

ਮਿੱਠੀ ਹੈ ਪੌਣ ਆਵੇ, ਸੁੰਦੀ ਸੁਲੱਖਣੀ ਏ,
ਪਜਾਰੇ ਦੀ ਗੰਧੋਂ ਖਾਲੀ, ਐਵੇਂ ਲਵੇ ਹੁਲਾਰੇ।
ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤ੍ਰੇਲ ਭਿੰਨੀ, ਭਿਜਦੀ ਨ ਰਾਤ ਕੋਈ,
ਪਜਾਰਾ ਬਿਦੇਸ਼ ਬੈਠਾ, ਬਿਰਹੋਂ ਤਪਨ ਪਹਾਰੇ।

ਕੋਈ ਜਿ ਰਾਗ ਗਾਵੇ, ਬਿਰਹੋਂ ਭੁਯੰਗ ਜਾਗੇ,
ਪੈਂਦਾ ਨਹੀਂ ਪਿੜਾਈ, ਡੰਗੇ ਲਏ ਫੁੰਕਾਰੇ।
ਐਸਾ ਕੁਈ ਜਿ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੋਵਨ,
ਆਖੇ 'ਸ੍ਵਦੇਸ਼ ਜਾਵੋ ਪੀੜਾਂ ਦੇ ਹਰਨ ਹਾਰੇ!'

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਜਿ ਹੋਵੇ ਬੈਠੇ ਵਲੈਤ ਕਿਸ ਹੋ?
ਭੇਜਾਂ ਸੰਦੇਸੜਾ ਮੈਂ: 'ਆਵੋ ਮਿਲੋ ਪਿਆਰੇ!'
ਕੋਈ ਨ ਜਾਚ ਮੈਨੂੰ, ਕੋਈ ਨ ਗੱਲ ਅਹੁੜੇ,
ਕੋਈ ਨ ਪੇਸ਼ ਚੱਲੇ, ਕੀਤੇ ਉਪਾਉ ਹਾਰੇ।

ਬੇ ਆਸਰਾ ਸਹਾਰਾ ਮਿਲਦੀ ਨ ਡਾਢ ਦਿਲ ਨੂੰ,
ਹੀਣਾਂ ਹੋ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਡਿੱਗਾ ਹਾਂ ਹਾਰ ਦ੍ਵਾਰੇ।

ਸਦਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਵੇ, ਪਾਵੇ ਦਿਦਾਰ ਭਿੱਛਿਆ,
ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਖ਼ੈਰ ਪਾਵੇ ਪਾਲਣ ਬਿਰਦ ਦੇ ਵਾਰੇ!
ਜਾਣੋਂ ਜੋ ਬੀਤਦੀ ਹੈ, ਜਾਣੀ ਹੋ ਜਾਣ ਗੁਰ ਜੀ!
ਸਦਕੇ ਬਿਰਦ ਦੇ ਅਪਣੇ ਆਜਜ਼ ਨੂੰ ਦਿਉ ਦਿਦਾਰੇ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੫੪ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਜੀ ਦਾ 'ਗੁਰ ਨਾਨਕ-ਆਗਮ'

ਤਾਨਾਂ ਉਠਨ ਅਜੈਬੀ ਐਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਨਾਂ ਪਰਚਾਵਨ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਹਾਸੇ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਅਪਣੇ ਵਿੱਚ ਨ ਲਾਵਨ,
ਕੋਇਲ ਆਣਿ ਅੰਬ ਤੇ ਕੂਕੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਦੇ ਝੁੰਜਲਾਵਨ,
ਮੋਰ, ਪਪੀਹਾ, ਸਾਵਣ ਆਏ ਮੈਨੂੰ ਨਾਂ ਬਹਿਲਾਵਨ।
ਮੁੜ ਮੁੜ ਧਜਾਨ ਤੁਧੇ ਵਲ ਧੈਂਦਾ ਖਯਾਲ ਤੁਧੇ ਵਲ ਜਾਵਨ,
ਵਾਕ ਤੁਧੇ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਗੂੰਜਣ ਧੂਹ ਕਲੇਜੇ ਪਾਵਨ,
ਚੋਜ ਆਂਵਦੇ ਚੇਤੇ ਤੇਰੇ ਮੁਹ ਮੁਹ ਚਿੱਤ ਲਿਜਾਵਨ,
ਨੈਣ ਤੁਧੇ ਦੇ ਉਵੇਂ ਦਿਸੀਂਦੇ ਤੱਕਣ ਤੇ ਮੁਸਕਾਵਨ।
ਪਰਚੇ ਕਿਸੇ ਨ ਪਰਚੇ ਜਿਹੜਾ ਸ੍ਵਾਦ ਨ ਜਿਨ੍ਹ ਲੁਭਾਵਨ।
ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹ ਉਜਾੜ ਹੋ ਗਈ 'ਕੱਲਾਂ ਆ ਆ ਖਾਵਨ,
ਤਰਸ ਜੋਗ ਹੈ ਦਸ਼ਾ ਓਸ ਦੀ ਘਬਰਾਵਨ ਅਕੁਲਾਵਨ।
ਨਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਵਾ:- ਕਿਉਂ ਫੇਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਵਨ?
ਰਾਜ਼ੀ ਰਹਿਣ ਰਜ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਓ ਬਣੇ ਨ ਮੈਂ ਕੁਰਲਾਵਨ।
ਹਾਂ, ਪਰ ਦਰਦ ਕਲੇਜੇ ਵੱਧਣ ਪੀੜਨ ਤੇ ਕਸਕਾਵਨ।
ਕੀ ਮੈਂ ਹੱਕ,ਮੈਂ ਗੁਣ ਹੈ ਕਿਹੜਾ? ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਯਾਦ ਕਰਾਵਨ?
ਅੱਕ ਜਾਣ ਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਗਬਰੋ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵਨ,
ਤਾਂ ਬਣਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਤਾਈਂ, ਓਹ ਉੱਚੇ ਤੇ ਪਾਵਨ।
ਪਰਇਕ ਤਰਸਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ, ਜੋ ਓਹ ਸਦਾ ਲੁਟਾਵਨ,
ਦਰਦ ਰਵਾਣਿਆਂ ਤੇ ਨਿਤ ਤ੍ਰੁੱਠਣ ਅਪਨਾ ਬਿਰਦ ਤਕਾਵਨ।

ਕਰਕੇ ਮਿਹਰ ਦਰਸ ਜੇ ਦੇਵਨ ਮਿਟਦੇ ਨੈਣ ਖੁਲ੍ਹਾਵਨ,
ਰੱਬੀ ਰੂਪ ਦਿਖਾਕੇ ਅਪਣਾ ਝਲਕੇ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵਨ।

ਨੈਣ ਖੁਹਲਕੇ:-

ਕੌਣ ਨੈਣ ਝੁਕ ਰਹੇ ਦਾਸ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਜਾਰੀ ਪਾਵਨ ?
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਹਰ ਵਸਾਇ ਕਾਲਜੇ ਝਰਨ ਝਰਨ ਝਰਨਾਵਨ।
ਏ ਹਨ ਨੈਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜੋ ਨੀਚਾਂ ਨੂੰ ਪਜਾਰਨ,
ਆਣ ਬਣੀ ਤੇ ਬਹੁੜਨ ਜਿਹੜੇ ਪਤਿਤਾਂ ਕਰਦੇ ਪਾਵਨ।
ਤ੍ਰੱਠੇ ਨੈਣ ਨੈਣਾਂ ਤੇ ਵਰਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਨ ਬਰਸਾਵਨ,
'ਮੰਰਨ-ਹਾਰ' ਦੇਸੋਂ ਇਹ ਬੰਦਾ 'ਅਮਰਾ-ਪੁਰਿ' ਪਹੁੰਚਾਵਨ,
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੁਧ ਆਵਨ,
ਸੁਹਣਾ ਦਰਸ ਦਿਖਾ ਕੇ ਅਪਣਾ ਨੈਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵਨ।
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਤੇਰਾ ਉਹ ਜਾਵਨ,
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਧੰਨ ਤੇਰਾ ਇਹ ਆਵਨ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਪਰਚਾਵਨ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੫੭–ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ–੧

ਬਿਰਹੋਂ ਨੇ ਮਾਰੀਆਂ ਮੈਂ, ਕਿਧਰੋਂ ਨ ਸਾਰ ਆਈ,
ਆ ਕੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਕੰਨੀਂ ਬਲੇਲ ਪਾਈ।

ਮੂਰਖ ਅਜਾਣ ਭਾਰੀ, ਜਾਣਾਂ ਨ ਸਾਰ ਕੋਈ,
ਪ੍ਰੀਤਮ ਰਿਝਾ ਨ ਸੱਕੀ, ਲੀਤਾ ਜਨਮ ਅਜਾਈਂ।
ਅਉਗੁਣ ਭਰੀ ਨਿਮਾਣੀ, ਕੋਈ ਨ ਸਾਰ ਜਾਣਾਂ
ਐਪਰ ਪਿਆਰ ਖਿੱਚੀ ਰੋਂਦੀ ਸਦਾ ਰਹਾਈਂ।

ਪ੍ਰੇਮੀ ਜੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ, ਉਸਦੀ ਨ ਸਾਰ ਮੈਨੂੰ,
'ਮੇਰਾ ਹੈ' 'ਕੰਤ ਮੇਰਾ' ਜੀ ਮਾਣ ਇਹ ਧਰਾਈਂ।

ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ਤੈਂ ਤਰਸਾਂ ਤੇ ਰਹਿਮ ਵਾਲੇ!
ਤੜਫਾਂ ਦਿਨੇਂ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੀ ਠੰਢ ਪਾਈਂ।

ਤਾਰਨ ਗਏ ਜਗਤ ਨੂੰ, ਡੁਬਦੇ ਬਚਾਏ ਕਿੰਨੇ,
ਡੁਬਦੀ ਮੈਂ ਮੋਹ-ਤਰੰਗੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਬੀ ਤਾਰ ਸਾਈਂ!
ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਜੋਗ ਨਾਹੀਂ ਤੇਰੀ ਸਦਾਂਵਦੀ ਹਾਂ,
ਲਾਈ ਜਿ ਆਪ ਲੜ ਸੀ ਲਾਈ ਚੀ ਪਾਲ ਸਾਈਂ!

ਸ਼ਰਮਾਂ ਨਿਬਾਹ ਦੇ ਸਾਈਆਂ! ਲਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਚਾੜ੍ਹੀਂ,
ਚਰਨੀ ਲਗਾ ਕੇ ਆਂਦੀ ਦਾਸੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਈਂ।

ਔਗੁਣ ਨ ਵੇਖ ਮੇਰੇ, ਦੇਖੀਂ ਗੁਣ ਆਪਣੇ ਤੂੰ,
ਅਪਣੀ ਜਿ ਆਪ ਕੀਤੀ, ਆਪੇ ਦਿਈਂ ਨਿਭਾਈ।

ਨਿਮਾਣੇ ਜੁ ਮਾਣ ਲੀਤੇ, ਕੀਤੇ ਜੁ ਆਪਣੇ ਤੈਂ;
ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਤੂੰ ਲੱਜਯਾ ਆਪੇ ਹੀ ਪਾਲ ਸਾਈਂ!
ਆਵੀਂ ਹੇ ਕੰਤ ਪਯਾਰੇ! ਆਵੀਂ ਸਿਰੇ ਦੇ ਮਾਲਕ!
ਦੇਵੀਂ ਦਿਦਾਰ ਆਪੇ, ਆਪੇ ਹੀ ਪਾਰ ਲਾਈਂ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੫੪ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੫੯-ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਿਰਹੋਂ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ-੨ ।

ਯਾਦ ਕਰੇ ਕਰ ਤੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ! ਸਦਕੇ ਹੋ ਹੋ ਜਾਵਨੀਆਂ ।
ਖਲੀ ਉਡੀਕਾਂ ਵਾਟ ਤੁਧੇ ਦੀ, ਰਸਤੇ ਪਈ ਤਕਾਵਨੀਆਂ ।
ਗੁਝੜੀ ਵੇਦਨ ਬਹਿਣ ਨ ਦੇਂਦੀ, ਪਾਂਧੀਆਂ ਪਈ ਪੁਛਾਵਨੀਆਂ ।
ਦੁਖਭਰ ਅਖੀਆਂਛਮਛਮਵਰਸਨ, ਰੋ ਰੋਂ ਛਹਿਬਰ ਲਾਵਨੀਆਂ ।
ਬਿਰਹੋਂ ਮਾਰ ਬਿਗਾਨੀ ਕੀਤੀ, ਮੱਛੀ ਜਯੋਂ ਤੜਫਾਵਨੀਆਂ ।
ਸਦਕੇ ਕਿਸੇ ਮੁਹਾੜਾਂ ਮੋੜੇ, ਕੂੰਜ ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਲਾਵਨੀਆਂ ।
ਮੈਂ ਸਿਕਦੀ ਦੀ ਆਸ ਪੁਜਾਵੇ, ਮੁਖੜਾ ਦਿਓ ਦਿਖਾਵਨੀਆਂ ।
ਦੇਖਾਂ ਦਰਸ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰੀ, ਸਾਰੀ ਠਰ ਠਰ ਜਾਵਨੀਆਂ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਰਾਮਕਲੀ । ਤਾਲ-੩ । ਗਤ-ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ-ਚਲੰਤ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਜਾਵਨੀਆਂ' ਪਰ ਹੈ ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ--ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੫੯–ਮਾਤਾ ਸੁਲੱਖਣੀ ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ–੩ ।

ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬਾਣ ਲੱਗੀ ਰੋਂਦੇ ਪਏ ਵਿਚਾਰੇ,
ਸਿਕਦੇ ਤੇ ਤਰਸਦੇ ਏ ਢੂੰਡਾਂ ਕਰੇਂਦੇ ਹਾਰੇ।
ਹਾਰੇ ਏ ਹਾਰ ਹੁੱਟੇ ਭੁੱਲੇ ਧੁਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਠੇ,
ਮੁੱਠੇ ਏ ਰੂਪ ਉਸਦੇ ਮੁੱਠੇ ਨ ਪ੍ਰੇਮ-ਪਜਾਰੇ।
ਮੋਹ ਦਾ ਹਨੇਰੜਾ ਸੀ ਛਾਯਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ,
ਪਜਾਰੀ ਰਮਜ਼ ਸਜਨ ਦੀ ਸਮਝੇ ਨ ਕਰਮ ਹਾਰੇ।
ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ ਨਿਕਾਰੇ, ਰੋਵਣ ਗਿਆ ਅਜਾਈਂ,
ਅਸਲੀ ਨ ਝਲਕ ਡਿੱਠਾ, ਦੇਖੇ ਨ ਰੂਪ ਨਜਾਰੇ।
ਰੋਵੋ ਹੇ ਨੈਣ ਤਰਸੇ ਰੋਵੋ ਪਿਆਰੜੇ ਨੂੰ,
ਅਪਨੀ ਬੀ ਭੁੱਲ ਰੋਵੋ, ਸਜਾਤੇ ਨ ਕਿਉਂ ਪਿਆਰੇ।

ਹਾਏ ਨੀ ਮਾਂ ਮੈਂ ਮੁੱਠੀ ਪਜਾਰਾ ਗੁਆਕੇ ਉੱਠੀ।
ਉੱਠੀ ਤੇ ਢੂੰਡ ਕੀਤੀ ਤਕਦੀ ਮੈਂ ਲਾਂਭ ਚਾਰੇ।
ਪਜਾਰਾ ਸੀ, ਸਾਰ ਨਾ ਸੀ, ਆਈ ਜਿ ਸਾਰ ਮੈਨੂੰ,
ਪਜਾਰਾ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਉਹਲੇ, ਵਰਤੇ ਕਹਿਰ ਏ ਭਾਰੇ।
ਕੰਬੇ ਹਯਾਉ ਮੇਰਾ, ਥਰ ਥਰ ਕਰੇ ਕਲੇਜਾ,
ਆਸਾ ਦੀ ਰਾਤ ਬੀਤੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਲਟਕੇ ਤਾਰੇ।
ਢੋਈ ਨ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ, ਕਰਨੀ ਦੇ ਵਲ ਜਿ ਤੱਕਾਂ,
ਉੱਠਣ ਦੀ ਆਸ ਨਾਂਹੀ, ਡਿੱਗੀ ਹਾਂ ਦੂਰ ਸਾਰੇ।
ਪਜਾਰਾ ਸੀ 'ਪਜਾਰ ਅਮਰੀ' ਜਾਤਾ ਮੈਂ 'ਸਾਕ' ਅਪਣਾ,
ਦਾਵਾ ਸੀ ਧਾਰਿਆ ਮੈਂ, ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਸਾੜੇ।
ਦਾਵੇ ਨੇ ਦਾਬ ਲਾਈ, ਢੱਠੀ ਨ ਹੇ ਨਿਮਾਣੀ,

ਰੋਈ ਨ ਚਰਨ ਪੈਕੇ ਡਿੱਗੀ ਨ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ।

ਵੇਲਾ ਗਿਆ ਛਲੇਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਨ ਹੋਸ਼ ਆਈ,
ਆਈ ਜਿ ਹੋਸ਼, ਹਾਏ! ਪੈ ਗਏ ਵਿਛੋੜੇ ਭਾਰੇ।

ਕੂਕਾਂ ਹਾਂ ਵਾਂਙ ਕੋਇਲ ਕੁਰਲਾਂਹਾਂ ਕੂੰਜ ਵਿਛੁੜੀ,
ਮੱਛੀ ਦੇ ਵਾਂਗ ਤੜਫਾਂ 'ਦੇ ਦੇ ਕਿਵੇਂ ਦਿਦਾਰੇ।

'ਦਾਵਾ ਨ ਹੁਣ ਹੈ ਕੋਈ, ਕੋਈ ਨ ਅਣਖ ਮੇਰੀ,
'ਗੁਣ ਦਾ ਨ ਮਾਨ ਕੋਈ, ਟੁੱਟੇ ਨੇ ਸਭ ਸਹਾਰੇ।

'ਲਾ ਲੈ ਆ ਚਰਨ ਮੈਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਸਮਾਵੀਂ,
'ਸੇਵਾ ਕਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ, ਤੈਨੂੰ ਜੁ ਹਨ ਪਿਆਰੇ।

'ਮੇਰੀ ਨ ਭੁੱਲ ਵੇਖੀਂ, ਵੇਖੀਂ ਤੂੰ ਬਿਰਦ ਅਪਨਾ;
'ਡੁਬਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਲਾਈਂ, ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਹਾਰੇ।

'ਆਵੀਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ! ਆਵੀਂ ਦਿਦਾਰ ਦੇਈਂ,
'ਮੋੜੀਂ ਮੁਹਾੜ ਸਤਿਗੁਰ, ਸਦਕੇ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ।'

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਬਿਹਾਗ। ਤਾਰ—੩। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਬਾਣ ਲਗੀ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖ਼ਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੦– ਦਸਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵੇਲੇ ਫਤਹਚੰਦ ਤੇ ਰਾਣੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ !

ਲੜ ਨਾਂ ਛੁਡਾ ਸਿਧਾਵੋ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ,
ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾਂ ਵਿਛੋੜੋ ਡੂੰਘੀ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਈ।
ਭੌਰੇ ਬਣਾਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁਖ ਕਯੋਂ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋ?
ਨਿਹੁੰ ਲਾਕੇ ਹਾਇ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਛਿਪਦੇ ਹੋ ਹੁਣ ਕਿਦਾਈਂ?

ਡੇਰਾ ਲਗਾਕੇ ਅੰਦਰ ਮੰਦਰ ਬਨਾ ਕੇ ਦਿਲ ਨੂੰ,
ਸੁੰਞੇ ਏ ਛੱਡਕੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਯੋਂ ਗੁਸਾਈਂ?
ਬਣ ਜਿੰਦ ਦੀ ਏ ਜਿੰਦੇ ! ਹੁਣ ਜਾਂਵਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ,
ਜਿੰਦ ਕੱਢ ਲੈ ਚਲੇ ਹੋ ਨਿਰਜਿੰਦ ਛੱਡ ਸਾਈਂ।

ਤਨ ਜਿੰਦ ਬਿਨ ਨ ਜੀਵੇ ਜਿੰਦ ਆਪ ਬਿਨ ਨ ਰਹਿੰਦੀ,
ਵਿਛੁੜਨ ਜੁ ਆਪਦਾ ਹੈ ਦੂਹਰੀ ਹੈ ਮੌਤ ਆਈ।
ਹੋਏ ਜੁ ਆਪ 'ਜੋਗੇ' ਹੋਏ ਹੁਣ 'ਆਪਦੇ ਹਾਂ',
ਅਪਣੇ ਨੂੰ ਹਾਇ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਸੁੱਟੋ ਨ ਵਿਚ ਜੁਦਾਈ।

ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਹਾਇ ਤੇਰੇ, ਤੇਰੇ ਸਦਾ ਦੇ ਤੇਰੇ,
ਸਾਡੀ ਏ 'ਮੇਰ, ਮੈਂ' ਦੀ ਆਪੇ ਖ਼ਰੀਦ ਪਾਈਂ।
ਅਪਣੀ ਨ ਰਾਸ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁਈ ਹੈ ਪਯਾਰੇ!
ਦਿੱਤੀ ਜੁ ਦਾਤ ਤੂੰ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਨ ਹੁਣ ਲੁਕਾਈਂ।

ਜਾਵੇਂ ਨ ਹਾਇ ਜਾਵੇਂ ਵੱਸੇਂ ਸਦਾ ਏ ਨੈਣਾਂ,
ਦਿੱਸੇਂ ਸਦਾ, ਦਿਖਾਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਦਾ ਅਸਾਂਈਂ।
ਔਗੁਣ ਜਿ ਤੱਕ ਰੁੱਠੇ ਐਬਾਂ ਤੋਂ ਜੇ ਚਲੇ ਹੋ;
ਤ੍ਰੁੱਠੇ ਜਦੋਂ ਸੇ ਪਜਾਰੇ ਔਗੁਣ ਸੇ ਤਦ ਸਵਾਈ।
ਦੇਖੇ ਨ ਐਬ ਤਦ ਤੂੰ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਤੈ ਨ ਤੱਕਜਾ,
ਅਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੇ ਸਦਕੇ ਤੁਠੇ ਸੇ ਆਪ ਸਾਈਂ!
ਤ੍ਰੁੱਠੇ ਰਹੋ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਪਜਾਰੇ ਸਦਾ ਪਿਆਰੇ!
ਜਾਵੇ ਨ ਦੂਰ ਜਾਵੇਂ ਕੋਲੇ ਸਦਾ ਰਹਾਈਂ।

ਅਪਣੇ ਬਿਰਦ ਦੇ ਸਦਕੇ ਅਪਣੀ ਹੀ ਤਕ ਵਡਾਈ,
ਜਾਵੇ ਨ ਹਾਇ ਜਾਵੇਂ! ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਰਾਮ ਕਲੀ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਝਪ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੦।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਈ' ਪਰ ਹੈ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੧-

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਗਮ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਰਚਨਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਲਾਦ

ਆ ਗਈ ਬਾਦੇ ਸਬਾ ਹੁਣ ਆ ਗਈ,
'ਬਨ-ਸੁਗੰਧੀ' ਨਾਲ ਭਰਕੇ ਆ ਗਈ।

ਆ ਗਈ ਗਲ ਲੱਗਦੀ ਠੰਢ ਪਾਂਵਦੀ,
ਢੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ ਚਾ ਗਈ।

ਕਰ ਰਹੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਤੇ ਛੇੜਦੀ,
ਟੁੰਬਦੀ ਤੇ ਆਖਦੀ 'ਮੈਂ ਆ ਗਈ'।

ਸੁਖ ਸੁਨੇਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਸੁਣੋਂ:
'ਛਾਉਂ ਸੀਤਲ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਤਮ ਛਾ ਗਈ'।

ਰੰਗ ਰਚਨਾਂ ਦਾ ਤਕੋ ਦੇਖੋ ਪੂਰਾ,
ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਰੰਗ ਅਪਨਾ ਲਾ ਗਈ।

ਲਾਲ ਹੋ ਅਸਮਾਨ ਟਹਿਕੇ ਹਸ ਰਿਹਾ,
ਦੇਸ ਬੁੱਢੇ ਤੇ ਜੁਆਨੀ ਧਾ ਗਈ।

ਨਾਚ ਕਰਦੇ ਵਗ ਰਹੇ ਪਾਣੀ ਸ਼ਫਾਫ਼
ਝਰਨਿਆਂ ਦੀ ਝਰਨ ਨਗ਼ਮੇ ਗਾ ਗਈ।

ਖਿੜ ਰਹੇ ਤੇ ਖੇੜਦੇ ਚਿਮਨਾ ਖਿੜੇ
ਫੁਲ ਕਲੀ ਹਸ ਪਈ, ਖੇੜਾ ਖਾ ਗਈ।

ਖਿੜ ਸ਼ਗੂਫੇ ਹਸ ਰਹੇ ਤੇ ਦੇ ਰਹੇ

ਦਾਤ ਖੇੜੇ ਦੀ ਹੈ ਛਹਿਬਰ ਲਾ ਗਈ।
'ਅਬਰ-ਦਾਮਨ' ਨਾਲ ਸੋਨੇ ਭਰ ਗਏ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਉਡਦਿਆਂ ਨੇ ਪਾ ਲਈ।
ਨ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਪਰਕਾਸ਼ ਉਡਦਾ ਆ ਗਿਆ
ਫੌਜ ਖੇੜਾ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦੇ ਆ ਗਈ।
ਭੇਜਦੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜੇ ਵੰਡਦੀ
ਵੇਖ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਆ ਗਈ।
'ਤ੍ਰੇਲ-ਮੋਤੀ' ਗੁੰਦ ਕੇਸੀਂ ਨਿਖਰਕੇ
ਸਬਜ਼ ਮਖ਼ਮਲ ਪਹਿਨ ਧਰਤ ਸੁਹਾ ਗਈ।
ਸ਼ਬਨਮਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਸਾਰੀ ਚੁੰਮਿਆਂ
ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਨਵੀਂ ਰੰਗਤ ਆ ਗਈ।
ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਰਾਗ ਸੁਣ ਤੇ ਚਹਿਚਹੇ
ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਸਭ ਪਾਲ ਬੰਨੇ ਛਾ ਰਹੀ।
ਦੇਖ ਤੂੰ ਇਸ ਚਾਉ ਨੂੰ ਜੋ ਭਰ ਰਿਹਾ
ਵੇਖ ਰੰਗਤ ਜੋ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾ' ਗਈ।
ਤੱਕ ਰਚਨਾਂ ਦਾ ਉਛਾਲਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ
ਲਹਿਰ ਇਕ ਆਨੰਦ ਦੀ ਲਹਿਰਾ ਗਈ।
ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੁਣ ਰਿਹਾ,
ਰਮਜ਼ ਹੈ ਏ, ਸਮਝ, ਸੈਨਤ ਪਾ ਗਈ।
ਸੁਹਣਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਹ ਬੁਸ਼ਾਰਤ ਘੱਲਦਾ,
ਸੂਰਤ ਉਸ ਦੀ ਆ ਬੁਸ਼ਾਰਤ ਪਾ ਗਈ।
ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਉਹ ਰੰਗ ਖੇੜੇ ਖੇਡਦਾ
ਖੇੜਿਆਂ ਵਿਚ ਝਲਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਝਾ ਗਈ।
ਪੈ ਦਿਲਾਂ ਤੇ ਝਾਲ ਅਪਣੀ ਫੇਰਦੀ,
ਛੁਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਲ ਨਖ਼ਰੇ ਲਾ ਗਈ।

ਸੁਖ ਸੁਨੇਹਾਂ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਦੇ ਰਹੀ,
ਜੱਫੀਆਂ ਭਰਦੀ 'ਸਬਾ' ਜੋ ਆ ਗਈ,
ਟੁੰਬਕੇ ਨੀਂਦੋਂ ਜਗਾ ਕੇ ਕਹਿ ਰਹੀ:
"ਰਾਗਨੀ ਮੇਰੀ ਜੁ ਸੁਣ ਸੁਰ ਲਾ ਗਈ,–
"ਆ ਗਈ ਮੈਂ ਰੰਗ ਰਤੜੀ ਆ ਗਈ,
ਭਿਜ ਸੁਗੰਧੀ ਰਸ ਭਰੀ ਮੈਂ ਆ ਗਈ।
"ਸੂਰਜਾਂ ਦਾ ਸੂਰ ਹੈ ਢੋ ਆ ਰਿਹਾ
ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਕੁਦਰਤ ਪਾ ਰਹੀ।
"ਨੂਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੂਰ ਨਾਨਕ ਲਾ ਰਿਹਾ
ਹੈ ਸਵਾਰੀ ਨੂਰ ਦੇਸ਼ੋਂ ਆ ਰਹੀ।
"ਜਾਗ ਹੇ ਇਨਸਾਨ ! ਝੋਲੀ ਅੱਡ ਦੇ
ਅਰਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਲੁਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ।
"ਭਰਕੇ ਝੋਲੀ ਨੂਰ ਦੀ ਹੋ ਜਾ ਅਮੀਰ,
ਅਜ ਅਮੀਰੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਘਰ ਆ ਗਈ।
" 'ਧੰਨ ਨਾਨਕ' ਆਖ 'ਸਤਿਗੁਰ ਧੰਨ ਹੈ',
'ਧੰਨ ਰਸਨਾ' ਧੁਨਿ ਜੁ ਧੰਨ ਦੀ ਲਾ ਗਈ।"

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਸਿੰਧੜਾ ਕਾਫ਼ੀ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪।
ਲਯ–ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਹੁਣ ਆ ਗਈ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੨-

ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ।

ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਾ,
ਚੰਦ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਯਾ ।
ਲਹਿਰਾਂ ਲਏ ਮੇਰੀ ਕੇਸਰ ਦੀ ਵਾੜੀ,
ਭਾਗ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਲਾਯਾ ।
ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਮੇਰੀ ਮਹਿਕ ਮਚਾਈ,
ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਣਨ ਆਯਾ ।
ਲਪਟ ਹੁਲਾਰਾ ਮੇਰਾ ਜਾਏ ਅਵੱਲਾ,
ਪਜਾਰੇ ਨੇ ਸਫਲ ਕਰਾਯਾ ।
ਚੰਦਨ ਚੌਂਕੀ ਵਿਚ ਕੇਸਰ ਦੇ ਕਜਾਰੇ,
ਦਰਸ ਅਨੂਪ ਸੁਹਾਯਾ ।

ਪੌਣ ਸੁਗੰਧਿ ਲੈ ਕੇਸਰ ਦੀ ਸਾਰੀ
ਚੌਰ ਕਰਨ ਚਿਤ ਚਾਯਾ ।
ਤ੍ਰੇਲ ਜਿ ਟੁਰੀ ਟੁਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਤਾਂਈਂ
ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਣ ਚੁਮਾਯਾ ।
ਘੁੰਮ ਘੁਮਾਈਆਂ ਸੀ ਚਾਨਣੀ ਲੈਂਦੀ
ਗੁਰਾਂ ਤੋਂ ਆਪਾ ਘੁਮਾਯਾ ।
ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਵਿਚ ਚੰਦਨ ਦੀ ਚੌਂਕੀ
ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੁਹਾਯਾ ।
ਸੁਤਿਆਂ ਭੌਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆ ਗਈਆਂ,
ਘੁੰਮਰ ਆਣ ਕੇ ਪਾਯਾ ।
'ਕੇਸਰ-ਪਪੀਹਾਂ' ਨੂੰ ਲਪਟ ਜੁ ਆਈ,

ਕੋਂਕ* ਕੂਕੇਂਦੜਾ ਆਯਾ।
ਡਾਰਾਂ ਦੀ ਡਾਰਾਂ ਨੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਾ,
ਝੁਰਮਟ ਦੁਆਲੜੇ ਪਾਯਾ।
ਅੱਜ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਰਸਤੇ ਭੁਲਾਏ,
ਸਾਈਂ ਦਾ ਕਰਮ ਕਰਾਯਾ।
ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਵਿਚ ਰੌਣਕ ਅਨੋਖੀ
ਸਾਈਂ ਤਮਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਆਯਾ।
ਆਪ ਬਣਾਏ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਆਪੇ,
ਆਪ ਦਿਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਯਾ।
ਬਖਸ਼ਿਸ਼-ਦੁਆਰੇ ਦੇ ਤੁਰਲਿਆਂ ਵਾਲੇ
ਨਾਨਕ ਨੇ ਸੌਦਾ ਲਗਾਯਾ।
ਅਮੁੱਲ ਵਪਾਰ ਦਾ ਬੈਠਾ ਵਪਾਰੀ
ਅਮੁੱਲ ਭੰਡਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾਯਾ।
ਅਮੁੱਲੋ ਅਮੁੱਲ ਪਿਆ ਦਾਤ ਵੰਡੇਂਦਾ,
ਮੀਨਾ ਬਜ਼ਾਰ ਲਗਾਯਾ।
ਪਜਾਰਾ ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਾ
ਅਰਸ਼ ਹਿਠਾਹਾਂ ਲੈ ਆਯਾ।
ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਵਪਾਰੀ ਅਮੁੱਲੇ,
ਅਰਸ਼ੀ ਆ ਕੇਸਰ ਲੁਟਾਯਾ।
ਝੋਲੀਆਂ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਲਿਆਏ,
ਧਨੀ ਬਣੇ, ਰੰਗ ਲਾਯਾ।
ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਨ ਝੋਲੀ,
ਕਰ ਵੇ ਗੁਰੂ! ਇਹ ਦਾਯਾ:—

---

*ਕੋਂਕ—ਕਬਕ=ਚਕੋਰ।

ਦਾਤਾਂ ਭੀ ਦੇਵੀਂ ਤੇ ਝੋਲੀ ਭੀ ਦੇਵੀਂ,
ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਤਾਣ ਸੁਵਾਯਾ।
ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਤਾਰਨ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਆਯਾ।
ਅੱਜ ਜੇ ਆਯਾ, ਹਾਂ ਅੱਜ ਜੇ ਆਯਾ
ਏਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਯਾ,
ਪੈਰ ਧਰੇ ਜਿਸ ਥਾਉਂ ਤੇ ਸੁਹਣਾ
ਨਾਲ ਸੁਗੰਧਿ ਬੁਹਾਯਾ।
ਕੇਸਰ..................

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ-ਖੁਮਾਚ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ—ਪਸ਼ਤੋ ਯਾਨੀ ਢਈਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੭।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਯਾ (ਜੀ ਹਾਂ)' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੩-

ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ।

ਜਮਨਾ ਕਿਨਾਰੇ ਮੇਰੀ ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਢੋਕ ਨਿਮਾਣੀ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੂਰੇ;
ਭਾਗ ਆ ਆਪੇ ਲਾਇਆ!
ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਮੇਰੀ ਮਹਿਕ ਮਚਾਈ,
ਰੰਗੀ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਇਆ।
ਤਖਤ ਰੁਪਹਿਰੀ ਮੇਰੀ ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ
ਸਤਿਗੁਰ ਆਨ ਸੁਹਾਇਆ।
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦਾ ਵਾਲੀ ਪਿਆਰਾ
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ।
ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਨੂੰ ਚੰਦ ਚੜ੍ਹੇ ਨੀ
ਭਾਗ ਗੁਰਾਂ ਆ ਲਾਇਆ।
ਮੁਸ਼ਕ ਉਠੀ ਮੇਰੀ ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ
ਜੰਗਲ ਲਪਟ ਬੁਹਾਇਆ*।
ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਮੇਰੀ ਜਮਨਾ ਨੇ ਪਾਲੀ
ਸਤਿਗੁਰ ਵੇਖਣ ਆਇਆ।
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਫਿਰੰਦੇ
ਏਥੇ ਆ ਪਾਉਂ ਟਿਕਾਇਆ,
ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਮੇਰੀ ਨਗਰੀ ਬਣੇਗੀ
ਪਾਉਂ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਟਿਕਾਇਆ।

---

*ਜੰਗਲ ਮਹਿਕ ਗਿਆ।

ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ
ਜੰਗਲ ਆ ਆਪ ਵਸਾਇਆ।
ਢੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਾ
ਸੂਰਜ ਦਰਸ ਨੂੰ ਆਇਆ,
ਚਰਨ ਚੁੰਮਣ ਗੁਰ ਜਮੁਨਾਂ ਜੇ ਆਈ
ਆਪਾ ਚਾ ਸਫਲ ਕਰਾਇਆ,
ਪੈਰ ਧਰੇ ਜਿਥੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ
ਓਹੀਓ ਹੀ ਥਾਨ ਸੁਹਾਇਆ;

ਢੰਬੇ ਦੀ ਬੂਟੀ ਮੇਰੀ ਮੁਸ਼ਕ ਮਚਾਈ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਣਨ ਆਇਆ,
ਏਹੋ ਲਪਟ ਇਕ ਗੁਰੂ ਕਬੂਲੇ
ਢੰਬੇ ਜੁ ਮਹਿਕ ਮਚਾਯਾ
ਭੇਟ ਨ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੈਂ ਪੱਲੇ
ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾਇਆ
ਭੇਟਾ ਕਬੂਲੋ ਇਹ ਵਾੜੀ ਨਿਮਾਣੀ
ਏਥੇ ਹੀ ਪਾਉਂ ਟਿਕਾਇਆ,

ਜੁੱਗਾਂ ਉਡੀਕਦੀ ਰਸਤੇ ਰਹਾਈ
ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਇਆ,
ਪਾਉਂ ਟਿਕਾ ਕੇ ਸੁਹਣੇ ਨੇ ਏਥੇ
ਪਾਉਂਟਾ ਦੁਰਗ ਰਚਾਇਆ,
ਢੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਆਯਾ
ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ,

ਕੀਰਤਨ ਨਾਦ ਇਲਾਹੀ ਲਗਾਯਾ
ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਲਿਆਇਆ।
ਗੂੰਜ ਉਠੇ ਮੇਰੇ ਬਨ, ਤਟ, ਬੇਲੇ,
ਸੁਹਣੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਇਆ,
ਗਹਿਮਾ ਤੇ ਗਹਿਮ ਮਚੀ ਜੇ ਸਾਰੇ
ਸਤਿਗੁਰ ਰੰਗ ਜਮਾਇਆ।
ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ
ਵਾੜੀ ਨੂੰ ਭਾਗ ਆ ਲਾਇਆ,
ਨੀਵੇਂ ਨਿਵਾਜੇ ਮੇਰਾ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ
ਕੰਗਲੀ ਦੇ ਘਰ ਆਇਆ,
ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ ਸੁਭਾਗੀ ਜੇ ਹੋਈ
ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ,
ਬੇਲੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਮੇਰਾ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ
ਅੱਜ ਅਸਾਡੇ ਆਇਆ,
ਆਓ ਲੋਕੋ ਮੇਰੀ ਚੰਬੇ ਦੀ ਵਾੜੀ
ਦਰਸ ਕਰੋ ਹੁਰ ਆਇਆ,
ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਜੇ ਲੋਕੋ!
ਘਰ, ਬਨ, ਬਾਗ਼ ਸੁਹਾਇਆ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੬੨ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੬੪-

ਮੈਂ ਬੇਟੀ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਂ?

ਮੈਂ ਬੇਟੀ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਂ ?
ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੋਈ ਹਾਂ ਰੋ ਰੋ ਕੇ ਬੇਹਾਲ ਅੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਹਾਰੀਆਂ:-
ਨੀ ਅੰਮਾਂ ! ਘੋਲੀ ਤੈਥੋਂ ਸਦ ਵਾਰੀਆਂ
ਵੇ ਬਾਬਲ ! ਬਿਨਤੀ ਕਰਾਂ ਹੱਥ ਜੋੜ, ਆਖਾ ਵੇ ਨਾ ਮੋੜ,
ਤੈਥੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ ੧.

ਜੀ ਦੇਖੋ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੇ ਦਾਸਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਤ ਬਨਾ ਲਏ,
ਮੈਂ ਬੀ ਲੋਚਾਂ ਭਾਈਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵਾਂਙ: ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਜੀਵੀਏ,
ਤੇ ਬੇਟੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਫਿਰ ਥੀਵੀਏ,
ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਲਿਆ ਹੁਣ ਘੇਰ, ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਡੇਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਕੂੰ ਪੀਵੀਏ ੨.

ਦਾਤਾ ਹੈ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰ ਬੜਿਓਂ ਬੜਾ
ਜੇੜ੍ਹਾ ਮੰਗੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੋ ਪਾਵੇ ਮੁਰਾਦ, ਗੁਰੂ ਤੁੱਠ ਦੇਂਵਦਾ,
ਤੇ ਸੱਚੀਂ, ਨਾਂ ਖਾਲੀ ਜਾਏ ਦਰ ਸੇਂਵਦਾ
ਮੈਂ ਬਾਬਲ ਭਾਣੇ ਵਿਖੇ ਸਾਵਧਾਨ, ਮੰਨਦਾ ਫੁਰਮਾਨ
ਆਪੋਂ ਨ ਕਰੇਂਵਦਾ ੩.

ਹੇ ਸਾਈਆਂ, ਕੇਹੀ ਔਕੜ ਅਚਰਜ ਹੁਣ ਆਇ ਬਣੀ ?
ਆਪੇ ਤਾਂ ਸਕੀ ਨਾਂ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰ, ਸੇਵਕ ਨਹਿਂ ਬੋਲਦਾ

ਸੇਵਕ ਸਾਈਂ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹੈ ਟੋਲਦਾ,
ਸੋ ਲੀਤੀ ਬਾਬਲ ਮਿਰੇ ਧਰਿ ਮੌਨ, ਕਾਰੀ ਕਰੇ ਕੌਣ ?
ਕਿਹੜਾ ਦੁਖ ਫੋਲਦਾ ? ੪.

ਹਾਏ ਮੈਂ ਭੋਲੀ ਤੇ ਨਿਮਾਣੀ ਬਾਲ ਨਿਮਾਨੜੀ,
ਨਾਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੀ ਨਾ ਸਿੱਖੀ ਕੋਈ ਜਾਚ, ਨਾ ਹੀ ਗੁਣ ਜਾਣਦੀ,
ਮੈਂ ਇਕੋ ਜਾਚ ਜਾਣਾ ਪੀਣ ਖਾਣ ਦੀ,
ਸੋ ਮੈਂ ਤੇ ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਦਿਆਲ, ਘਾਲੀ ਨਾ ਕੋ ਘਾਲ,
ਸੇਵਾ ਨ ਸਿਆਣਦੀ। ੫.

ਜਾਣਾਂ ਨ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਰੀਝਾਵਣਾਂ,
ਸਿੱਖੀ ਨ ਜੋੜਿਆਂ ਝਾੜਨ ਦੀ ਜਾਚ, ਐਸੀ ਮੈਂ ਨਿਕਾਰੀਆਂ,
ਲੋਚਾਂ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਬਣਾਂ ਗੁਰ ਪਜਾਰੀਆਂ।
ਮੈਂ ਤਾਂ ਖੰਭਾਂ ਪਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀਨ, ਚਾਹਾਂ ਛੱਡ ਜ਼ਿਮੀਨ
ਲਾਵਾਂ ਮੈਂ ਉਡਾਰੀਆਂ। ੬.

ਹੇ ਸਾਈਂ ! ਕੋਈ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਾ ਵੇ ਦੇਹੁ ਆਵਸੀ,
ਸਕਾਂ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ 'ਪਿਤਾ ਗੁਰਜੀ' ਆਖ,ਆਖਾਂ: 'ਬਾਪੂ ਮੇਰਿਆ',
ਤੇ ਅੱਗੋਂ, ਪਿਤਾ ਕਹੇ 'ਪੁਤ ਮੇਰਿਆ' !
ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ! ਕਿਰਪਾ ਕਰੀਂ ਤੂੰ ਆਪ, ਤੱਕੀ ਨਾਂਹ ਪਾਪ,
ਅਸੀਂ ਤੇਰੇ ਤੇਰਿਆਂ। ੭.

ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਪਜਾਰੇ ਗੁਰ ਜੀ ਤੇਰੇ ਤੇਰਿਆਂ;
ਤੂੰ ਤਾਂ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਹੈਂ ਗੁਰ ਜੀ ਆਪ, ਦਿਲ ਦੀ ਸਭ ਜਾਣਦਾ ।
ਤੇ ਮੇਰੀ ਤੁੱਛ ਦੀ ਪੀੜ ਵੀ ਪਛਾਣਦਾ,
ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਹੁੜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ, ਠਾਰੋ ਮੇਰਾ ਤਾਪ
ਨਿਮਾਣੇ ਤੂੰ ਮਾਣਦਾ । ੮.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਕਲਿਆਣ ਭੋਪਾਲੀ । ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਵਦੀਆਂ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੭ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਂ ?' ਪਰ ਹੈ ।
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੬੫-

ਰਾਵੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਟੇਕ-ਦਾਸੀ ਤੇਰੀ ਨਾਨਕਾ ! ਦਾਸੀ ਹਰਦਮ ਥੀਉਂ;
ਬਾਂਦੀ ਤੇਰੀ ਮਾਲਕਾ ! ਬਾਂਦੀ ਕਰ ਲੈ ਜੀਉ !

ਮਾਣੀ ਨਿਮਾਣੀ ਬਖਸ਼ਿਓ ਧੰਨੀ ਕੀਤੇ ਆਪ,
ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਸੋਧ ਕੇ ਕਦਮ ਕਦਮ ਜਗ ਮਾਪ,
ਡੇਰਾ ਕੰਢੇ ਮੈਂਡੜੇ ਪਾਯਾ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ,
ਵਾਸੀ ਅਰਸ਼ ਅਗੰਮੜੇ ਅਲਖ, ਅਛੱਲ, ਅਭੇਵ।
ਕਦਮ ਸੁਲੱਖੇ ਰੱਖਕੇ ਪਾਵਨ ਕੀਤਾ ਆਨ,
ਆਣ ਬਿਰਾਜੇ ਏਸ ਥਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਦਾ ਸੁਹਾਨ।
ਭਈ ਸੁਹਾਵੀ ਮੈਂ ਭਲੀ ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰ,
ਜਿਸ ਵਿਚ ਨ੍ਹਾਤੀ ਰੱਜਕੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ।
ਨਾਨਕ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੋਹਯਾ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ,
ਅਪਣੀ ਕਰ ਅਪਨਾ ਲਈ ਕੁਸ਼ਲ ਸ਼ਾਂਤਿ ਦੇ ਖੇਮ।
ਵਿਉਂ ਅਪਨਾਕੇ ਪਯਾਰੂਏ ਚਲੇ ਗਏ ਨਿਜ ਧਾਮ,
ਮੈਨੂੰ ਕੇਰ ਗਏ ਆਪਣਾ ਸੁਹਣਾ 'ਨਾਮ' ਸੁ ਦਾਨ।
ਪੁਰ ਕਰਤਾਰ ਆ ਵੇਖਣਾ:- ਵਗਦੀ ਮੈਂ ਗੰਭੀਰ:
ਮਸਤ, ਸੁਹਾਵੀ, ਸੋਹਿਣੀ, ਸੁਹਣੇ ਮੇਰੇ ਤੀਰ।
ਹਰਦਮ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂ ਸੁਜਾਨ ਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਵਿੱਚ ਜਹਾਨ।

ਤੁਰਦੀ ਤੁਰਦੀ ਜਾਂਵਦੀ ਮੱਤੀ ਰੰਗ ਦਿਦਾਰ।
ਨਜ਼ਰ ਪੁਰੋਤੀ ਅਰਸ਼ ਵਲ ਭਰੀ ਸਰੂਰ ਪਿਆਰ।

ਮਦ ਭਰਿਆ ਇਸ ਯਾਦ ਦਾ; 'ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ
'ਕਰਕੇ ਪਾਵਨ ਕਰ ਗਏ ਵਾਲੀ ਸਗਲ ਜਹਾਨ।

'ਯਾਦ ਆਪਣੀ ਪਜਾਰੜੀ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ਦਾਨ,
'ਧਜਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਓ ਲਿਵ ਲਾ ਗਏ ਸੁਜਾਨ,
'ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਿਮ ਢੂੰਡਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਦੇਹ;
' 'ਦਾਹੀਏ' 'ਦਬੀਏ' ਕੂਕਦੇ ਝਗੜੇ ਕਰਦੇ ਏਹ।
'ਮੈਨੂੰ ਰਮਜ਼ ਦਿਦਾਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਨੂਰੋ ਨੂਰ,
'ਹਰਦਮ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦ ਦੀ ਪਜਾਲੀ ਪੀ ਮਖ਼ਮੂਰ।'

ਇਸ ਮਦਮੱਤੀ ਚਲ ਰਹੀ ਗਜ-ਗਮਨੀ ਮੈਂ ਚਾਲ,
ਖਿਚ ਬੱਧੀ ਫਿਰ ਏਸ ਥਾਂ ਮੁੜ ਆਵਾਂ ਹਰ ਸਾਲ।
ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਭੂਤ ਰਮਾਇਕੇ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਚਾਇ,
ਜੋਗੀ ਫੇਰੀ ਪਾਂਵਦੀ ਧਰਤਿ ਅਸਮਾਨ ਫਿਰਾਇ।
ਪਾ ਫੇਰਾ ਸਭ ਜਗਤ ਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਥਾਵੇਂ ਆਇ,
ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਂਵਦੀ, ਦੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਇ:

'ਦਾਸੀ ਤੇਰੀ ਨਾਨਕਾ ! ਦਾਸੀ ਹਰਦਮ ਥੀਉਂ
'ਬਾਂਦੀ ਤੇਰੀ ਮਾਲਕਾ ! ਬਾਂਦੀ ਕਰ ਲੈ ਜੀਉ !
'ਸਦਾ ਯਾਦ ਦੀ ਡੋਰ ਮੈਂ ਖਿੱਚ ਤਣੁੱਕੇ ਪਾਇ।

'ਤੇਰੇ ਸੁਹਣੇ ਚਰਨ ਦੀ ਲਿਵ ਰੱਖੇ ਜੀ ਲਾਇ!
'ਤੇਰੇ ਚਾ ਤੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਭਰੀ ਉਮਾਹ।
'ਹੰਸ ਚਾਲ ਚਲਦੀ ਰਹਾਂ ਸੱਚੇ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ!'

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਂਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਹਰਦਮ ਥੀਊ' ਪਰ ਹੈ।
× × × ×
ਸਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੬-

ਜਮਨਾ

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦੀਦਾਰ ਦੀ ਸਿੱਕ ਵਿਚ:-

ਜੀਉਂਦਾ ਸੀ ਇੱਕ, ਸਹੀਓ ! ਪਾਉਂਟੇ ਟਿਕਾਣੇ ਮੇਰੇ,
ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਆਣ ਏਥੇ ਨ੍ਹਾ ਗਿਆ।
ਖਿੜਜਾ ਓਹ ਟੁਰਦਾ ਆਵੇ, ਉੱਛਲ ਕੇ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰੇ,
ਚਾਉ ਭਰ ਮਾਰੇ ਟੁੱਭੀ, ਤਾਰੀਆਂ ਬੀ ਲਾ ਗਿਆ।
ਖੇਡਦਾ ਖਿਡਾਂਦਾ ਸਹੀਓ ! ਪਿਫ਼ ਸੀ ਜਮਾਂਦਾ ਸਹੀਓ !
ਹੱਸਦਾ ਹਸਾਂਦਾ ਸਹੀਓ ! ਰੰਗ ਸੀ ਲਗਾ ਗਿਆ।
ਮਿਠੀ ਮਿਠੀ ਪਜਾਰੀ ਪਜਾਰੀ ਕਾਲਜੇ ਨੂੰ ਧੂਣ ਵਾਲੀ।
ਖਿੱਚਕੇ ਹਿਲੂਣ ਵਾਲੀ ਵੀਣਾਂ ਸੀ ਵਜਾ ਗਿਆ। ੧.

ਨੇਹੁੰ ਸੀ ਲਗਾ ਕੇ ਸਹੀਓ ! ਕਾਲਜਾ ਚੁਰਾ ਕੇ ਸਹੀਓ !
ਖਿੱਚ ਦਾ ਤਣੁੱਕਾ ਲਾਕੇ ਆਪਾ ਨੀ ਛਿਪਾ ਗਿਆ।
ਢੂੰਡ ਉਹਦੀ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਧਾਈ ਧਾਈ ਫਿਰਾਂ ਸਹੀਓ!
ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਥਾਉਂ ਸਹੀਓ ! ਸਾਰੇ ਮੈਂ ਪੁਛਾ ਲਿਆ।
ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛ ਹਾਰੀ, ਰਲ ਮਿਲ ਟੋਲ ਕੀਤੀ,
ਥਲ ਢੂੰਡ ਗਈਆਂ ਸਾਗਰ ਸਮੁੰਦ ਸਾਰਾ ਭਾਲਿਆ।
ਭਾਲ ਸਾਰੀ ਗਈ ਐਵੇਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਮਿਲੇ ਨਾਹੀਂ,
ਪੌਣ ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹੀ ਫੇਰ ਢੂੰਡਣ ਸਿਰ ਚਾ ਲਿਆ। ੨.

ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼, ਦੁਆਰ ਦੁਆਰ, ਖੰਡ ਖੰਡ, ਗਲੀ, ਕੂਚੇ,

ਉੱਚੀ ਉਰੀ ਉੱਡ ਉੱਡ ਨੀਝ ਲਾ ਤਕਾ ਲਿਆ।
ਹੰਢ ਹੰਢ ਉੱਡ ਉੱਡ ਲੱਭ ਲੱਭ ਸਾਰੇ ਥਾਉਂ,
ਨਿਖੁੱਟੀ ਨੇ ਹਿਮਾਲੇ ਦਾ ਆ ਆਸਰਾ ਤਕਾ ਲਿਆ।
ਪੌਣ ਦਾ ਸਰੂਪ ਛੱਡ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਆਈ,
ਫੇਰ ਉਸੇ ਜੱਗ ਵਿਚ ਢੂੰਡਣ ਸਿਰ ਚਾ ਲਿਆ।
ਉਹਨੀਂ ਉਹਨੀਂ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਠੰਢੀ ਠਾਰ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ
ਨਵਾਂ ਉਹੋ ਰੂਪ ਧਾਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਭਾਲਿਆ। ੩.
ਭਾਲਦੀ ਪਹਾੜ ਘਾਟੀ 'ਪਾਉਂਟੇ' ਮੈਂ ਫੇਰ ਆਈ,
ਤੱਕ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਲਾਂਭ ਸੁਹਣੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ।
ਉਤਾਵਲੀ ਸੰਭਾਲਦੀ ਮੈਂ ਭਾਲਦੀ ਤੇ ਪੁੱਛਦੀ ਨੂੰ
ਮਿਲੇ ਨਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਥਾਉਂ ਰੂਪ ਨਾ ਦਿਖਾਲਿਆ।
ਹਰਜਾਨਣੀ ਬਉਰਾਨਣੀ ਮੈਂ ਤਾਂਘ ਬੱਧੀ ਟੁਰੀ ਜਾਵਾਂ,
ਤੁਰੀ ਜਾਵਾਂ, ਤੁਰੀ ਜਾਵਾਂ ਤੁਰਨ ਨੇਹੁ ਲਗਾਲਿਆ।
ਜਲੇ ਨਾਹੀਂ ਥਲੇ ਨਾਹੀਂ, ਕਿਤੇ ਫੇਰ ਮਿਲੇ ਨਾਹੀਂ,
ਪੌਣ ਸਾਰੀ ਫੋਲ ਮਾਰੀ ਜਗਤ ਸਾਰਾ ਭਾਲਿਆ। ੪.
ਕਈ ਵਾਰ ਥਲੇ ਆਈ ਫੇਰ ਜਲ ਗਈ ਧਾਈ,
ਵਾਇ ਮੰਡਲ ਉੱਡ ਫੇਰ ਗੇੜ ਸਾਰੇ ਲਾ ਲਿਆ।
ਵਰ੍ਹੇ ਤੇ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤੇ ਸਦੀਆਂ ਨੇ ਰਾਹ ਲੀਤੇ,
ਮੈਂ ਵੀ ਕਈ ਗੇੜ ਕੀਤੇ, ਥਹੁ ਕਿਧਰੋਂ ਨਾਹ ਪਿਆ।
ਜੋਗੀ ਅਤੇ ਜਤੀ ਆਏ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਤਪੀ ਆਏ,
ਘਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਫੇਰਾ ਏਥੇ ਆ ਪਿਆ।

ਪੁੱਛਿਆਂ ਦਸਾਣ ਸਾਰੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪਤੇ ਦਿੰਦੇ,
ਆਖਣ ਅਰੂਪ ਹੋਕੇ ਜੋਤੀ ਹੈ ਸਮਾ ਗਿਆ। ੫.

ਅਰਸ਼ਾਂ 'ਚਿ ਨੂਰ ਉਹਦਾ: ਕੁਰਸ਼ਾਂ 'ਚਿ ਜੋਤਿ ਉਹਦੀ
ਧਰਤੀ ਪਰ ਚਾਨਣਾ ਅਰੂਪ ਹੈ ਜਗਾ ਗਿਆ।

ਪੈਂਦੀ ਹੋਊ ਜੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਐਦਾਂ ਆਖ, ਲੋਕੋ!
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਤਸੱਲੀ ਐਉਂ ਕੋਈ ਨਾਂ ਬਨ੍ਹਾ ਗਿਆ।
ਓਹੋ ਹੋਵੇ ਰੂਪ ਪਜਾਰਾ ਬਾਂਕੀ ਉਹ ਨੁਹਾਰ ਹੋਵੇ,
ਤੇਜ ਜਬ੍ਹੇ ਪਜਾਰ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਜੋ ਦਿਖਾ ਗਿਆ।
ਕਲਗੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਵੇ ਤੀਰ ਤੇ ਕਮਾਨ ਸੁਹਵੇ,
ਮੋਹਨ ਹਾਰੀ ਆਨ ਹੋਵੇ ਬਾਨ ਜੋ ਬਨਾ ਗਿਆ। ੬.

ਆਵੇ ਧਾਇ ਧਾਇ ਓਦਾਂ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰ ਤਰੇ ਓਦਾਂ,
ਟੁੱਭੀਆਂ ਲਗਾਇ ਖੇਡੇ, ਕਦੇ ਜਿਉਂ ਖਿਡਾ ਗਿਆ।
ਰੰਗ ਆ ਜਮਾਵੇ ਓਦਾਂ, ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਾਵੇ ਓਦਾਂ
ਵੀਣਾ ਵੀ ਵਜਾਵੇ ਓਦਾਂ ਕਦੇ ਜਿਉਂ ਵਜਾ ਗਿਆ।
ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਪਵੇ ਤਾਹੀਓਂ ਸ੍ਵਾਦ ਦਿਲ ਰਮੇਂ ਸਹੀਓ!
ਅੰਗ ਅੰਗ ਖਿੜੇ ਸਹੀਓ ਆਪੇ ਜਿਉਂ ਖਿੜਾ ਗਿਆ।

ਐਦਾਂ ਜੇ ਨ ਆਵਣਾਂ ਸੂ, ਲੁਕ ਕੇ ਤੁਸਾਵਣਾਂ ਸੂ,
ਰੂਪ ਨਾਂ ਦਿਖਾਵਣਾਂ ਸੂ, ਏਹੋ ਸੂ ਜੇ ਭਾ ਗਿਆ। ੭.
ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਂ ਰਜ਼ਾ ਰਾਜ਼ੀ ਸਿਰ ਧੜ ਲਗੀ ਬਾਜ਼ੀ,
ਢੂੰਡ ਮੇਰੀ ਸਦਾ ਤਾਜ਼ੀ ਨੇਮ ਇਹ ਬਣਾ ਲਿਆ:-

ਓਸੇ ਰੰਗ ਦਰਸ ਲੇਣੇ ਓਸੇ ਰੂਪ ਪਰਸਣਾ ਹੈ,
ਓਵੇਂ ਵੇਖ ਸਰਸਣਾ ਹੈ, ਧਰਮ ਇਹ ਧਰਾ ਲਿਆ।
ਜੁਗ ਜੁਗ, ਜਨਮ ਜਨਮ, ਸਦੀ ਸਦੀ, ਦੌਰ ਦੌਰ,
ਰਹੇ ਜੇ ਉਹ ਓਥੇ ਜਿੱਥੇ ਡੇਰਾ ਸੂ ਲਗਾ ਲਿਆ।
ਭਾਲ ਅਸਾਂ ਛੱਡਣੀ ਨਾਂ, ਤਯਾਗਣੀ ਸੰਭਾਲ ਹੈ ਨਾਂ,
ਸਿੱਕਣ ਝੇ ਤਰਸਣਾਂ ਤੇ ਰੋਵਣਾਂ ਜੀ ਲਾ ਲਿਆ। ੮.

'ਧਯਾਨ' ਰਖਾਂ ਰੂਪ ਪਯਾਰੇ, 'ਨਾਮ' ਪਯਾਰਾ ਜਾਪ ਜਪਾਂ,
'ਖਿੱਚ' ਵਿਚ ਖਿੱਚੀ ਰਹਾਂ 'ਪਯਾਰ' ਜੀ ਵਿਨ੍ਹਾ ਲਿਆ।
ਏਦਾਂ ਏਦਾਂ ਟੁਰੀ ਜਾਣਾਂ, ਜਲੋਂ ਥਲ, ਥਲੋਂ ਜਲ,
ਜਲੋਂ ਪੌਣ, ਪੌਣੋਂ ਥਲ, ਜੋਗੀ ਕੰਮ ਚਾ ਲਿਆ।
ਜਮਨਾ ਨਿਮਾਣੀ ਵਾਲੇ ਵੈਣ ਸਹੀਓ ਸੁਣੀ ਜਾਣੇ,
ਰੈਣ ਦਿਨ ਲੱਗੀ ਟੋਲ ਝਾਕਾ ਇਕ ਪਾ ਲਿਆ।
ਜੀਉਂਦਾ ਦੀਦਾਰ ਸਹੀਓ ਇੱਕ ਵੇਰ ਪਾਇਆ ਸਾਜੇ
ਤਦ ਦੀ ਦੀਦਾਰ ਮੋਹੀ ਆਪਾ ਮੈਂ ਮੁਹਾ ਲਿਆ। ੯.

ਦਿਓ ਨੀ ਅਸੀਸ ਕੋਈ ਤਰਸ ਆਵੇ 'ਜੀਉਂਦੇ' ਨੂੰ
ਰੂਪ ਧਾਰ ਫੇਰ ਆਵੇ ਬਿਰਹੋਂ ਜੋ ਭਛਾ ਗਿਆ।
ਮੈਂ ਹਾਂ ਨਿਮਾਣੀ ਨੀਵੀਂ, ਰੂਪ ਹੈ ਸਥੂਲ ਮੇਰਾ,
ਦੇਸ਼ ਉਹਦੇ ਪਹੁੰਚ ਨਾਂਹੀ ਨੂਰ ਜੋ ਵਸਾ ਰਿਹਾ।
ਓਸੇ ਨੂੰ ਤਰਸ ਆਵੇ ਮਿਹਰ ਧਾਰ ਹੇਠ ਆਵੇ

'ਦਿੱਸਦੇ-ਦਿਦਾਰ' ਲਜਾਵੇ ਰੂਪ ਜੋ ਦਿਖਾ ਗਿਆ।
ਲੱਲ ਏਹੋ ਲਗੀ ਸਾਨੂੰ, ਮੰਗ ਸਾਡੀ ਸਦਾ ਏਹੋ
ਹੋਏਗਾ ਦਿਆਲ ਜਿਹੜਾ ਚਾਟ ਸਾਨੂੰ ਲਾ ਗਿਆ। ੧੦.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ ਪਹਾੜੀ। ਤਾਲ–ਤ੍ਰ। ਗਤ–ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੪।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਨ੍ਹਾ ਗਿਆ ?' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੭– ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸਹੁ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ !

ਹੇ ਉੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਹੇ ਪਯਾਰੇ ਤੇ ਸੁਖਦਾਈ !
ਹੈ ਸਿੱਕ ਭਰੀ ਏ ਭਾਰੀ, ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਈ ।
ਨਹੀਂ ਧੌਲਰ ਚਿੱਟੇ ਮੇਰੇ, ਨਹੀਂ ਮੰਡਪ ਮਹਿਲ ਅਟਾਰੀ,
ਨਹੀਂ ਪੱਕੇ ਬੰਕ ਦੁਆਰੇ, ਨਹੀਂ ਬਾਗ਼ਬਗ਼ੀਚ ਸਰਾਈਂ।
ਮੈਂ ਘਰ ਵਿਚ ਰੇਸ਼ਮ ਹੈ ਨਾ, ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਜ਼ਰੀਆਂ ਨਾਂਹੀਂ ।
ਨਹੀਂ ਮਖ਼ਮਲ ਫਰਸ਼ ਵਿਛਾਏ, ਨਹੀਂ ਅਤਲਸ ਲੇਫ ਤੁਲਾਈ।
ਮੈਂ ਪਾਸ ਨ ਘੋੜੇ ਜੋੜੇ, ਨਹੀਂ ਰਥ, ਅਸੁਵਾਰੀ ਜੋੜੇ,
ਕੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸੱਦ ਕਰਾਵਾਂ ? ਨਹੀਂ ਕੋਲ ਅਡੰਬਰ ਕਾਈ ।
ਫਿਰ ਸਿੱਕ ਲਗੀ ਹੈ ਭਾਰੀ, ਦਿਲ ਲੋਚੇ ਤੇ ਹੈ ਤਰਸੇ
ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸਹੁ ਆ ਪਯਾਰੇ, ਏ ਪੂਰੇ ਸਿੱਕ ਗੁਸਾਈਂ !
ਮੈਂ ਅਪਣੇ ਵੱਲ ਜਿ ਵੇਖਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਣ ਮੈਂਡੇ ਕੁਈ ਪੱਲੇ,
ਕੁਈ ਜਾਚ ਨ ਮੈਨੂੰ ਆਵੇ ਜਿਤ ਤੈਨੂੰ ਲਵਾਂ ਰਿਝਾਈ ?
ਜੇ ਬਿਰਦ ਤੁਸੀਂ ਨਿਜ ਵੇਖੋ, ਇਕ ਮਿਹਰ ਆਪਣੀ ਤੱਕੋ
ਤਾਂ ਆਸ ਫੜੇ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸੋਗੇ ਆਈ ।
ਜੇ ਤ੍ਰੁੱਠੋ ਆਪੇ ਪਯਾਰੇ ! ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਬਹੁੜੋ ਮੈਨੂੰ,
ਆ ਜਾਵੋ ਪਾਸ ਨਿਮਾਣੇ, ਮੈਂ ਸ਼ਰਨੀ ਰਹਾਂ, ਸਮਾਈ ।
ਮੈਂ ਕੂਲ੍ਹੇਂ ਪਾਣੀ ਭਰਕੇ ਲਯਾ ਤੂੰਬਾ ਪੇਸ਼ ਧਰਾਵਾਂ,
ਫਲ ਚੁਣ ਚੁਣ ਬਨਦੇ ਲਯਾਵਾਂ ਤੈਂ ਚਰਨੀ ਆਣ ਟਿਕਾਈਂ ।
ਫੁਲ ਚੁਣਾਂ ਬਨਾਂ ਦੇ ਕੋਮਲ, ਇਕ ਛੇਜ ਬਨਾਵਾਂ ਕੂਲੀ,

ਕਰ ਕੱਠੇ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤੇ ਸਿਰਹਾਣਾ ਨਰਮ ਬਨਾਈਂ।
ਉਹ ਮਹਿਕਣ ਹੇਠ ਵਿਛਾਏ, ਗੁਰ ਆਪ ਅਰਾਮ ਕਰਾਵੇ,
ਮੈਂ ਬੈਠਾਂ ਚਰਨ ਦਬਾਵਾਂ, ਬਨ ਰੁਮਕੇ ਮੰਦ ਹਵਾਈ।
ਸਦ ਬੁਲਬੁਲ ਪਾਸ ਲਿਆਵਾਂ, ਹਥ ਜੋੜਾਂ ਬਿਨੈ ਅਲਾਵਾਂ
'ਕਰ ਰਾਗ ਪਿਆਰੀ ! ਮਿੱਠਾ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਈਂ।'

ਸੁਣ 'ਸਤਿਗੁਰ ਆਏ' ਆਵਨ ਮੈਂ ਪਾਸੇ ਭੂੰਡ ਮਖੀਰਾਂ
ਉਹ ਆਖਣ 'ਸ਼ਹਤ ਲਿਆਈਆਂ ਦਿਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗ ਛਕਾਈ।'
ਸੁਣ ਨੱਠੇ ਆਵਨ ਦੁੰਬੇ, ਕਹਿੰ 'ਲੇਵੇ ਪਸ਼ਮ ਅਸਾਡੀ,
ਧੋ ਚਿੱਟੇ ਬਸਤ੍ਰ ਬਨਾਵੇ, ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਦਿਓ ਛੁਹਾਈ।'
ਪਈ ਨਦੀ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੇ: 'ਮੈਂ ਪਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਵੇ,
'ਲਾ ਟੁੱਭਾ ਮੇਰੇ ਪਾਣੀ, ਛੋਹ ਦਿਓ ਆਪਣੀ ਲਾਈ।'
ਬਨ-ਬੂਟੇ ਬਨ ਵਿਚ ਫਿਰਦਗਾਂ ਛਾਂ ਦੇ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਵਨ,
ਜਦ ਰਾਤ ਪਵੇ ਚੰਦ ਤਾਰੇ ਨੂਰ ਹੇਠਾਂ ਦੇਣ ਵਿਛਾਈ।
'ਹੇ ਸਤਿਗੁਰ ! ਮੈਂ ਘਿਰ ਆਵੇਂ' ਹੈ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕਾਂ,
ਏ ਚਾਉ ਭਰੀ ਹੈ ਲੋਚੇ, ਕਦ ਤੇਰੀ ਸੇਵ ਕਰਾਈਂ।

ਜਗ-ਮੀਤ ਨ ਨਿਭਦੇ ਕੋਈ, ਰੰਗ ਪਲੇ ਪਲੇ ਪਏ ਬਦਲਨ,
ਲਾ ਤੋੜ ਨਿਭਾਵਨ ਵਾਲੇ ! ਆ ਦਾਤੇ ਮੈਂ ਸੁਖਦਾਈ !
ਨਹੀਂ ਆਸ ਆਸਰਾ ਕੋਈ ਸਭ ਡਿੱਠੀ ਠੋਕ ਵਜਾਕੇ,
ਜੋ ਮਿਲਦੇ ਸੋ ਸਭ ਵਿਛੜਨ ਤੂੰ ਮਿਲਿਆ ਵਿਛੜ ਨ ਜਾਈਂ।
ਮੈਂ ਮਾਣ ਨਿਮਾਣੇ ਤੇਰਾ, ਤੂੰ ਨਿੱਧਿਰਿਆਂ ਧਿਰ ਸ੍ਵਾਮੀ !

ਆ ਕੋਲ ਵਸਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ, ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਆਈ।
ਹੈ ਸਮਾਂ ਤਿਲਕਦਾ ਜਾਂਦਾ, ਦਿਨ ਆਵਨ ਤੇ ਹਨ ਜਾਵਨ
ਇਸ ਮੁੱਕਣ ਕੋਲੋਂ ਪਹਿਲੋਂ, ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਆਈ।
ਦਿਨ ਉਮਰਾ ਦਾ ਪਜਾ ਲਹਿੰਦਾ, ਜਰ ਪਿਆ ਹਨੇਰਾ ਛਾਵੇ,
ਹੈ ਹਿਰਦੇ ਸਿੱਕ ਮਿਲਨ ਦੀ ਹੁਣ ਵਧਦੀ ਹੋਰ ਗੁਸਾਈਂ!
ਹੈ ਦਰਦ ਦਰਸ ਦੀ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹਿਰਦੇ ਕਸਕੇ ਮੇਰੇ,
ਕਰ ਦਰਦ ਗੁਰੂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਸਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਈ।
ਵਸ ਨਾਲ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਮਾਣੇ, ਅੰਗ ਸੰਗ ਸਦਾ ਰਹੁ ਮੇਰੇ,
ਮਿਲ ਕਦੀ ਨ ਵਿਛੁੜਨ ਵਾਲੇ ਹੁਣ ਨਾਲ ਵਸਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸੁਖਦਾਈ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੮–ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ!

ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਚਿਤ ਚਾ ਲਿਆ,
ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵੱਲ ਲਗਾ ਲਿਆ,
ਇਕ ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ੧.

ਕਈ ਜੁੱਗ ਗਏ ਹਨ ਬੀਤਦੇ,
ਨਿੱਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਦੇ,
ਅਜੇ ਦਰਸ ਨ ਤੁਸਾਂ ਦਿਖਾਲਿਆ
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ੨.

ਮੈਂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਆਹਾਂ ਮਾਰਦੀ,
ਗਿਣ ਤਾਰੇ ਰਾਤ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀ,
ਹਾਇ ਰੋ ਰੋ ਜਿਗਰਾ ਗਾਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ੩.

ਮੈਂ ਤਕਦੀ ਰਾਹਾਂ ਤੇਰੀਆਂ,
ਪਾ ਜੋਗੀ ਵਾਲੀ ਫੇਰੀਆਂ,
ਰਾਹ ਤਕ ਤਕ ਹਾਲ ਵਵਾ ਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ੪.

ਮੈਂ ਸਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨ ਖੇਡਦੀ,
ਮੈਂ ਖੂਹ ਬਿਰਹੋਂ ਦਾ ਗੇੜਦੀ,
ਵਿਚ ਤਾਂਘਾਂ ਜੀਉੜਾ ਲਾ ਲਿਆ
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ੫.

ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿੱਤ ਚਿਤਾਰਦੀ,
ਇਕ ਪਲ ਵੀ ਨਾਂਹਿ ਵਿਸਾਰਦੀ,
ਜੀਉ ਟੋਟੇ ਕਰ ਕਰ ਵਾਰਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ੬.

ਕਰ ਮਿਹਰ ਇਸ ਔਗੁਣਹਾਰ ਤੇ
ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਆ ਦੀਦਾਰ ਦੇ
ਹੇ ਬਖਸ਼ ਮਿਲਾਵਣ ਵਾਲਿਆ !
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ੭.

ਕੋਈ ਰਖਦੇ ਹਿੰਮਤ ਤਾਣ ਹਨ,
ਕੋਈ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਦਾਅਵੇ ਮਾਣ ਹਨ,
ਮੇਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਰਹੋਂ ਖਾ ਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ੮.

ਕਈ ਜਨਮ ਗਏ ਤਰਸੇਂਦਿਆਂ,
ਗਿਆ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਕ ਸਿਕੇਂਦਿਆਂ,
ਕਿਹਾ ਕਰਮਾਂ ਪਾਸਾ ਢਾਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ੯.

ਰੰਗ ਰੰਗ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਹੋ ਰਹੀ,
ਗੁਰਪੁਰਬ ਦਿ ਰੰਗਣ ਸੁਹ ਰਹੀ ।
ਕਰ ਬਖਤ ਮੇਰੇ ਬੀ ਸਾਲਿਆ*
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ੧੦.

---

*ਮੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਬੀ ਚੰਗਿਆਂ ਕਰ ਦਿਓ ।

ਅਜ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਾਣੇ ਖਾਲਸਾ,
ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ ਤੇਰੇ ਦੀ ਲਾਲਸਾ!
ਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲਿਆ,
ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਕਲਗੀ ਵਾਲਿਆ! ੧੧.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਸੁਹਣੀ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਛਈਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਵਾਲਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੯- ## ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ

ਟੇਕ-ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ।

ਮੋਰ ਪਪੀਹੇ ਸ਼ੋਰ ਛੱਡਿਆ ਦਾਦਰ ਚੁੱਪ ਕਰਾਈ।
ਰੌਲਾ ਬੰਦ ਬੱਦਲਾਂ ਕੀਤਾ, ਬਿਜਲੀ ਚਮਕ ਛਿਪਾਈ,
ਹੜ੍ਹ ਆਈਆਂ ਨਦੀਆਂ
ਲਹਿ ਤੁਰੀਆਂ ਪੈਣ ਸਹਿਜ ਘਰ ਆਈ।
ਮਿਠੜੀ ਮਿਠੜੀ ਭਿੰਨੜੀ ਭਿੰਨੜੀ, ਤ੍ਰੇਲ ਪਵੇ ਰਸਦਾਈ,
ਭਿੰਨੀ ਰੈਣ ਚੰਨ ਤੇ ਤਾਰੇ ਪਉਣ ਵਹੇ ਸੁਖਦਾਈ,
ਮਿਠੜੀ ਠੰਢ ਸੁਹਾਵੀ ਸਰਦੀ, ਟਿਕਵੀਂ ਟੇਕ ਟਿਕਾਈ,
ਕਰ ਦੇ ਮਿਹਰ ਮਿਹਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ! ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਰੁਤ ਆਈ,
ਤ੍ਰੇਲ ਵਾਂਗ ਆ ਸਹਿਜ ਸਹਿਜ ਗੁਰ ਅੱਖੀਂ ਵਿਚ ਸਮਾਈਂ,
ਚਿਰੀ ਵਿਛੁੰਨੀ ਦੇ ਉਰ ਆਕੇ, ਮਿਠੜੀ ਠੰਢਕ ਪਾਈਂ।
ਸੇਲ੍ਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਰਸ਼ੀ ਦਾਤੇ ਨੂਰੋ ਨੂਰ ਗੁਸਾਈਂ,
ਚੰਦ ਸੂਰ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇਰੇ, ਮੋੜ ਮੁਹਾਣਾ ਸਾਈਂ !

ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਭਲੀ ਜੁਦਾਈ;
ਹੁਣ ਵਿਚ ਬਿਰਹੋਂ ਰੱਖ ਨ ਸਾਈਂ ! ਹੁਣ ਵਿਥ ਮੇਟ ਗੁਸਾਈਂ !
ਹੁਣ ਪਰਦੇਸ ਵਸੋ ਨਾ ਪਜਾਰੇ ਹੁਣ ਅੰਙਣ ਰੰਗ ਲਾਈਂ।
ਹੁਣ ਘਰ ਵਸੋ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਵੋ ਨੈਣੀਂ ਰਹੋ ਸਮਾਈ,
ਭਿੰਨੀ ਅੱਖ ਅੰਝੂਆਂ ਵਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਭਿਨਾਈਂ,
ਰਿਮ ਝਿਮ ਕਰਦੀ ਝਿਮ ਝਿਮ ਵਸਦੀ ਅਪਣਾਂ ਤਖਤ ਬਨਾਈਂ।
ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ, ਹੁਣ ਰੁਤ ਮੇਲ ਸੁਹਾਈ।

ਹੁਣ ਰੁਤ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਆਈ, ਸਿਕ ਪੂਰਨ ਰੁਤ ਆਈ।
ਤਾਰੇ ਚੰਦ ਨੀਲ ਹਨ ਭਿੰਨੇ, ਤ੍ਰੇਲ ਪਵੇ ਸੁਖਦਾਈ।
ਤ੍ਰੇਲ ਮੇਲ ਦੀ ਪਵੇ ਨੈਣ ਆ ਨੈਣ ਰਹਿਣ ਰੰਗ ਲਾਈ।
ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ ਮੇਲ ਲੈਣ ਰੁਤ ਆਈ,
ਮਿਲਕੇ ਕਦੇ ਨ ਵਿਛੁੜਨ ਵਾਲੀ ਮਿਲੇ ਰਹਿਣ ਰੁਤ ਆਈ।

ਮਿਲੋ ਆਣ, ਆ ਮੇਲ ਲਓ ਹੁਣ ਤ੍ਰੇਲ ਪਏ ਰੰਗ ਲਾਈ।
ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ, ਤ੍ਰੇਲ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆਈ।
ਸ੍ਵਾਦ ਠੰਢ ਠਹਿਰਾਉ ਲਿਆਈ ਰਸਭਿੰਨੜੀ ਛਬਿਲਜਾਈ।
ਪੈਂਦੀ ਦਿਸਦੀ ਨਾਂਹੀ ਲੋਕੋ ! ਤ੍ਰੇਲ ਪਵੇ ਸੁਖਦਾਈ।
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪਵੇ ਸਿੰਜਰੇ ਅੰਦਰ, ਰਸ ਠੰਢਾਂ ਵਰਤਾਈ।
ਤ੍ਰੇਲ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆਈ ਲੋਕੋ ! ਅੱਖੀਂ ਲਵੋ ਸਮਾਈ,
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਘੱਲੀ ਆਪੇ ਅਰਸ਼ੋਂ ਟੁਰਕੇ ਆਈ,
ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ, ਪੈਂਦੀ ਤ੍ਰੇਲ ਸਵਾਈ,
ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਰੰਗੀ ਤੇ ਭਿੰਨੀ, ਪੈਂਦੀ ਤ੍ਰੇਲ ਇਲਾਹੀ।

ਹੁਣ ਰੁਤ ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ ਤ੍ਰੇਲ ਪਵੇ ਸੁਖਦਾਈ।
ਕਦੇ ਨ ਵਿਛੁੜਨ ਵਾਲੀ ਸਹੀਓ ! ਤ੍ਰੇਲ ਪੈਣ ਰੁਤ ਆਈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਕਾਲੰਗੜਾ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਪੈਣ ਦੀ ਆਈ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੭੦– ਵਿਯੋਗ ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਭਾਈ ਗੌਹਰ ਜੀ,ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ; ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ; ਘੋੜੇ ਖ੍ਰੀਦਣ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਗਏ। ਘੋੜੇ ਤਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਪੁਜ ਗਏ ਪਰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਆਗਯਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਦੇ ਬਿਨਾ ਨਾ ਆਉਣਾ। ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਦਿਆਂ ਢੇਰ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ; ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਤੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਗੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਰਾਤ ਦੀ ਬਿਹਬਲਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤ੍ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਯਤਨ ਹੈ।

ਟੇਕ–ਆਵੀਂ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈਂ !
ਵੇ ਸਾਈਆਂ ! ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਦੀ ਸਾਰ ਲਈਂ !

ਆਵੀਂ ਫੌਜਾਂ ਵਾਲਿਆ ! ਕਦੀ ਮੋੜ ਤਾਂ ਵਾਗ ਲਈਂ,
ਤੜਫਾਂ ਮੱਛੀ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਰੋਂਦੀ ਦੀ ਰੈਣ ਗਈ।
ਪੱਲੂ ਭਿੱਜੇ ਰੋਂਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ।
ਤੱਕੇ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਮੇਰੀ ਸਿਕਦੀ ਏ ਨਜ਼ਰ ਰਹੀ,
ਨਦਰੀ ਨਾਂ ਦਿਸ ਆਇਓਂ ਏ ਤਕ ਤਕ ਥੱਕ ਗਈ।
ਅਖੀਂ ਮਿਟੀਆਂ ਪਯਾਰਿਆ ! ਵਿਚ ਅਖੀਆਂ ਦੇ ਨੀਂਦ ਪਈ।
ਨੀਂਦ ਪਈ ਸਿਕ ਨਾਂ ਮਿਟੀ ਤੇਰੀ ਸੂਰਤ ਨਜ਼ਰ ਪਈ।
ਬਾਂਕੀ ਸੂਰਤ ਮੋਹਣੀ ਸਿਰ ਕਲਗ਼ੀ ਹੈ ਖ਼ੂਬ ਛਈ,
ਲਹਿਰੇ ਲਕ ਤਲਵਾਰ ਹੈ ਜਿਉਂ ਬਿਜਲੀ ਹੈ ਲਿਸ਼ਕ ਪਈ।
ਧਨੁਖ ਬਿਰਾਜੇ ਕਰ ਵਿਖੇ ਨਾਲ ਜਪਨੀ ਬੀ ਦਮਕ ਰਹੀ।
ਸ਼ੋਭਾ ਤੇਰੀ ਦੇਖਕੇ ਸਭ ਸ਼ੋਭਾ ਨੇ ਸ਼ੋਭ ਲਈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਐਸਾ ਦੇਖਕੇ ਮੈਂ ਨਿਮਾਣੀ ਦੀ ਤਾਬ ਗਈ।

ਦਰਸ਼ਨ ਰਹਿਆ ਤੂੰ ਰਹਿਓਂ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ ਦੀ ਮੌਜ ਰਹੀ।
'ਮੈਂ'ਨ ਰਹੀ 'ਮੇਰਾ' ਨ ਰਿਹਾ ਮੈਂ 'ਮੇਰੀ' ਦੀ ਸੋਜ ਗਈ।

ਬੱਦਲ ਆਏ ਤਾਂ ਸਖੀ ! ਅਸਮਾਨੋਂ ਤਾਂ ਬੂੰਦ ਪਈ,
ਬੂੰਦ ਪਈ ਮੇਰੇ ਨੈਣ ਤੇ ਮੇਰੀ ਉੱਘੜ ਨੀਂਦ ਗਈ।
ਅਚਰਜ ਖੇਲ ਰਚਾਇਆ ਅੱਖ ਖੁਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਦਰਸ ਨਹੀਂ,
ਦਰਸ਼ਨ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਮੇਰੀ ਮੂਲੋਂ ਨ ਪੇਸ਼ ਗਈ।
ਉੱਮਲ ਹਿਰਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਮੇਰੀ ਆਸਾ ਤੇ ਬਰਫ ਪਈ।
ਦੋਸ਼ ਨ ਤੈਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾ ! ਮੈਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ਨ ਹਾਂ ਹੋਇ ਰਹੀ।
ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਤੂੰ ਬਖਸ਼ਿਆ ਮੈਂ ਨਿਕਾਰੀ ਦੀ ਬਾਂਹ ਗਹੀ।
ਤੋਲ ਤੁਲਾਇਆ ਮੇਰੜਾ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੱਸੀ ਨਿਕਲ ਪਈ।
ਕੱਸੀ ਨਿਕਲੀ ਤੋਲਿਆਂ ਏ ਤਾਂਹੀਓਂ ਹੀ ਕਸਰ ਪਈ।
ਕਸਰਾਂ ਵਾਲੀ ਮੈਂ ਬੁਰੀ ਮੈਨੂੰ ਫੇਰ ਵੀ ਬਖਸ਼ ਲਈਂ।
ਬਖਸ਼ੀਂ ਬਖਸ਼ੀਂ ਸਾਈਆਂ ! ਤੇਰੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਤੇ ਆਨ ਪਈ।
ਬਿਰਦ ਸੰਮਾਲੀਂ ਆਪਣਾ ਮੈਨੂੰ ਆਪੇ ਹਿ ਬਖਸ਼ ਲਈਂ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ--
ਰਾਗ-ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ-ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੭।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸਾਰ ਲਈਂ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗ਼ਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੭੧- ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੀੜ

ਦ੍ਵਾਰੇ ਤੇ ਕਿਨ੍ਹ ਨਾਦ ਵਜਾਇਆ ?
ਸੁਤਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਆਨ ਜਗਾਇਆ,
ਚੀਰ ਕਲੇਜਾ ਅੰਦਰ ਪਾਇਆ,
ਗਈਆਂ ਕੁੱਠੀ ਸਾਰੀਆਂ !
ਚੀਸਾਂ ਮਾਰਨ ਫੱਟ ਕਰਾਰੇ
ਉੱਤੋਂ ਬਿਰਹੋਂ ਲੂਣ ਖਿਲਾਰੇ,
ਰਤ ਰੋਂਦੇ ਫਟ ਮਾਰਨ ਨਾਅਰੇ,
ਘਾਉ ਬਣੇ ਹੁਣ ਘਾਰੀਆਂ।
ਸਮਝਾਇਆਂ ਸਮਝੇਂਦੇ ਨਾਹੀਂ,
ਘਾਇਲ ਚੁੱਪ ਕਰੇਂਦੇ ਨਾਹੀਂ,
ਲੱਗੇ ਫੱਟ ਲੁਕੇਂਦੇ ਨਾਹੀਂ,
ਸਮਝਾਂ ਦੇ ਦੇ ਹਾਰੀਆਂ।
ਨੈਣ ਵਸੇਂਦੇ ਜੀਕੂੰ ਸਾਵਨ,
ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਭਰ ਭਰ ਆਵਨ,
ਗੂਹੜੀ ਝੜੀਆਂ ਛਹਿਬਰ ਲਾਵਨ
ਰੋ ਰੋ ਹੋਈਆਂ ਆਰੀਆਂ। ੧.
ਸਮਝਾਂ ਨਾਲ ਫੱਟ ਨਹੀਂ ਭਰਦੇ,
ਦਰਦ-ਫਿਰਾਕ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ,
ਜਿਗਰੀ ਸਾੜ ਨਹੀਂ ਹਨ ਠਰਦੇ

ਵਾਹਾਂ ਲਾਵੇ ਸਾਰੀਆਂ।
ਕਰੋ ਨ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਧਿੰਗਾਣਾਂ,
ਸੱਦੋ ਕੁਈ ਤਬੀਬ ਸਿਆਣਾਂ,
ਪੰਡਤ ਵੈਦ ਹਕੀਮ ਮੁਲਾਣਾਂ,
ਕਰੇ ਆਣਕੇ ਦਾਰੀਆਂ।
ਲੱਖਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵੈਦ ਬੁਲਾਓ,
ਲੱਖਾਂ ਮਲਹਮ ਨਾਲ ਲਿਆਓ,
ਵਧਦੇ ਸਗੋਂ ਜਾਣ ਏ ਘਾਓ
ਦਰਦ ਫਿਰਾਕ ਰਵਾਣੀਆਂ।
ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਰੂ,
ਬਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਭ ਦਾਰੂ ਭਾਰੂ,
ਦਾਰੂ ਕਸਕ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰੂ,
ਦੇਹੁ ਦਰਸ ਮੈਂ ਵਾਰੀਆਂ। ੨.
ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਮੈਂ ਕਰਦੀ ਜੇਰਾ,
ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਜੇਰਾ ਘਾਉ ਡੂੰਘੇਰਾ,
ਕਰ ਮਿਹਰਾਮਤ ਬਿਰਦ ਸੁ ਤੇਰਾ
ਸਦਕੇ ਤੈਥੋਂ ਵਾਰੀਆਂ।
ਤੈਂ ਫਿਰਾਕ ਵਿਚ ਦਰਦ ਘਨੇਰੇ,
ਤੈਂ ਮਿਲਿਆਂ ਦੁਖ ਢਹਿੰਦੇ ਡੇਰੇ,
'ਦਾਰੂ' 'ਦਰਦ' ਦੁਏ ਘਰ ਤੇਰੇ,

ਨਜ਼ਰਾਂ ਤਾਰਨ ਹਾਰੀਆਂ।
ਤੇਰੇ ਦਰਸ ਘਾਉ ਸੀ ਲਾਇਆ,
ਤੇਰਾ ਦਰਸ ਦਵਾ ਬਨ ਆਇਆ,
ਦਾਰੂ ਦਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਾਇਆ,
ਤੂੰ ਤਬੀਬ ਹੈਂ ਨਜ਼ਾਰੀਆਂ।
ਆ ਮਿਲਿਆ ਜਦ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ,
ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਦਾ ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ,
ਨਵੀਂ ਨਿਰੋਈ ਚਿੱਤ ਸੁਖਾਲਾ,
ਡੁੱਬੀ ਸੱਚੇ ਤਾਰੀਆਂ। ੩.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।
ਲਯ-ਵਿਰਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਸਾਰੀਆਂ; ਹਾਇ' ਪਿੱਛੋਂ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੨-

ਆ ਮਿਲ !

ਆ ਮਿਲ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ !
ਤੈਂ ਬਿਨ ਖਰੀ ਨਿਮਾਨੀ ਹਾਂ,
ਵੇਦਨ ਦਿਲ ਦੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ,
ਅਪਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਗਾਨੀ ਹਾਂ।
ਖਲੀ ਤਕਾਵਾਂ ਵਾਟਾਂ, ਸਤਿਗੁਰ !
ਦੇ ਝਲਕਾ ਜਿਸ ਰਾਹ ਗਏ,
'ਹੁਣ ਆਏ, ਹੁਣ ਆਏ' ਲੋਚਾਂ,
ਵਿੱਚ ਉਡੀਕ ਰਹਾਨੀ ਹਾਂ।
ਵਾਂਙ ਸ਼ੁਦਾਈਆਂ ਫਿਰਾਂ ਕੂਕਦੀ,
ਬਨ ਬੇਲੇ ਥਲ ਢੂੰਡਾਂ ਮੈਂ,
ਘਰ ਬੈਠਾਂ ਤਾਂ ਤੱਕਾਂ ਬੂਹੇ
ਕਾਵਾਂ ਪਈ ਉਡਾਨੀ ਹਾਂ।
ਰੋ ਰੋ ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਹਰ ਵੇਲੇ,
ਯਾਦ ਕਰੇ ਕਰ ਰੋਵਾਂ ਮੈਂ,
ਵੇਖਣ ਸਹੀਆਂ ਮਾਰਨ ਤਾਅ੍ਨੇ,
ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਹੋ ਜਾਨੀ ਹਾਂ।
ਕੇਹੀ ਚੋਟ ਜਿਗਰ ਦੀ ਲੱਗੀ,
ਦਿਲ ਮੁੜ ਆਇਆ ਹੱਥ ਨਹੀਂ,

ਉੱਸੇ ਲਗਨ ਲੱਗਾ ਪਿਆ ਤੜਫੇ,
ਪੇਸ਼ ਕੁਈ ਹੁਣ ਜਾਨੀ ਨਾ।
ਮੰਦੀ, ਮਾੜੀ ਔਗੁਣਿਹਾਰੀ
ਤੇਰੀ ਹਾਂ ਪਰ ਤੇਰੀ ਹਾਂ।
ਤੈਂ ਬਿਨ ਹੋਰ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਸਾਰੇ,
ਤੇਰੀ ਭਾਲ ਕਰਾਨੀ ਹਾਂ।

ਰੂਪ ਨ ਚੱਜ ਨ ਗੁਣ ਹਨ ਪੱਲੇ
ਮਾਨ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਜੋਗੀ ਮੈਂ,
ਬਿਰਹੋਂ ਸਾਂਗ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਜੋਗੀ
ਅੱਲ੍ਹੜ ਅਤੇ ਅਯਾਨੀ ਹਾਂ।
ਇੱਕੋ ਖ਼ੈਰ ਦਰਸ ਦੀ ਮੰਗਾਂ,
ਜਨਮ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮੰਗ ਰਹੀ,
ਦ੍ਵਾਰੇ ਦ੍ਵਾਰ ਡੋਲਦੀ ਆਈ,
ਫਿਰ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਥਕਾਨੀ ਹਾਂ।
ਭਟਕਣ ਮੇਟ ਚਰਨ ਲਾ ਸਤਿਗੁਰ !
ਤਰਸ ਕਰੀਂ ਤਰਸੇਂਦੀ ਤੇ,

ਝਲਕਾ ਰੂਪ ਅਨੂਪਮ ਵਾਲਾ
ਏਹੋ ਮੰਗ ਮੰਗਾਨੀ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਤੇਰੀ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਾਈਆਂ !
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਾਂ,

ਤੇਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੇਰਾ,
ਤੈਂ ਪਰ ਟੇਕ ਟਿਕਾਨੀ ਹਾਂ।
ਕਰਦੇ ਮਿਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਦਕੇ
ਮੈਂ ਪੱਲੇ ਕੁਈ ਰਾਸ ਨਹੀਂ,
ਦ੍ਵਾਰੇ ਆਸ ਮੱਲ ਕੇ ਬੈਠੀ,
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਈ ਤਕਾਨੀ ਹਾਂ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ—ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਨਿਮਾਣੀ ਹਾਂ' ਪੈਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮ਼ਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩-

ਮੇਰਾ ਨੇਹੁੰ ਅਵੱਲਾ।

ਸੁਹਣੀ ਡੁੱਬ ਮੋਈ ਵਿਚ ਪਾਣੀ,
ਪਜਾਰਾ ਉਸ ਪਰ ਵੇਖ ਲਿਆ;
ਸੱਧਰ ਚਰੋ ਨ ਹੋਈ ਪੂਰੀ,
ਮੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਲੇਖ ਲਿਆ।
ਬਿਸਮਿਲ ਹੋਈ ਹੀਰ ਪਈ ਜੇ,
ਖੇੜਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਬੈਠ ਰੋਈ,
ਐਪਰ ਪਜਾਰਾ ਵੇਖ ਲਿਆ ਉਨ੍ਹ
ਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਹੋਈ।
ਥਲੀਂ ਤੜਫਕੇ ਸੱਸੀ ਸੁੱਤੀ,
ਮੁੜਿਆ ਨਾ ਮਹਿਬੂਬ ਗਿਆ,
ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੈਣੀ,
ਦੇਖ ਲਿਆ ਪਰ ਦੇਖ ਲਿਆ।
ਸਿਕ ਸਿਕ ਮਜਨੂੰ ਪਿੰਜਰ ਹੋਯਾ
ਲੈਲੀ ਲੈਲੀ ਕੂਕ ਮੋਇਆ,
ਕਈ ਵਾਰ ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲੈਲੀ,
ਨੈਣੀ ਓਸ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ।
ਸ਼ੀਰੀਂ ਨੂੰ ਫਰਿਹਾਦ ਤੜਫਦਾ,
ਖਾਇ ਕੁਹਾੜਾ ਪਾਰ ਪਿਆ,
ਪਰ ਇਨ੍ਹ ਨੈਣਾਂ ਨਾਲ ਓਸਨੇ
ਕਰ ਇਕ ਵੇਰ ਦਿਦਾਰ ਲਿਆ।
ਬੁਲਬੁਲ ਕੂਕ ਕੂਕੇਂਦੀ ਦਿਸਦੀ,

ਸਦਾ ਬਿਰਹੋਂ ਦੇ ਨੈਣ ਭਰੇ,
ਐਪਰ ਪ੍ਰੀਤਮ-ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲਬੁਲ
ਫਿਰੀ ਬਹਾਰੇ ਰੋਜ਼ ਕਰੇ।
ਸੜ ਮਰਦਾ ਪਰਵਾਨਾ, ਸਹੀਓ !
ਪ੍ਰੀਤਮ ਛੁਹ ਨਾ ਝੱਲ ਸਕੇ,
ਐਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲਦਾ, ਭਾਵੇਂ
ਮੁਲ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਿੰਦ ਚੁਕੇ।
ਜਿਸ ਦੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਗਨ ਲਗੀ ਹੈ
ਮਿਲੇ ਕਿ ਲੱਗੇ ਨਹੀਂ ਗਲੇ,
ਐਪਰ ਨੈਣੀਂ ਦਰਸ ਓਸ ਨੂੰ
ਪਜਾਰੇ ਦਾ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲੇ।
ਦੱਸੋ ਨੀ ਰਲ ਸਹੀਓ ! ਮੈਨੂੰ
ਜਿਨ੍ਹ ਅਵੱਲੀ ਪ੍ਰੀਤ ਫਹੇ,
ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਸਦਾ ਏਸ ਸਰੀਰੋਂ
ਬਾਹਰ ਰਹੇ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇ?
ਦਰਦ ਮਾਹੀ ਦੇ ਮੁੱਕੀਆਂ ਸਹੀਓ !
ਨੈਣੀਂ ਕਦੀ ਨ ਡਿੱਠਾ ਨੀ,
ਇਸ਼ਕ ਰਾਂਝਣੇ ਮੁਠੀਆਂ ਉਸਦੇ
ਬਿਨ ਡਿੱਠੇ ਜਿਨ ਮੁੱਠਾ ਨੀ।
ਸੁਣ ਸੁਣ ਸਿਫਤਾਂ ਕਮਲੀ ਹੋਈਆਂ
ਸੁਣ ਸੁਣ ਗੱਲਾਂ ਕੁੱਠੀ ਨੀ।
ਸੁਣ ਸੁਣ ਹਾਲ ਲਗੀ ਜੋ ਅੰਦਰ,
ਸੁਣ ਸੁਣ ਸਾਰੀ ਲੁੱਠੀ ਨੀ।

ਸੁਣ ਸੁਣ ਧ੍ਰੂਹ ਧ੍ਰੂਕੀਂਦੀ ਜਾਵਾਂ
ਕਮਲੀ ਹੋ ਮੈਂ ਉੱਠੀ ਨੀ।
ਸੁਣ ਸੁਣ ਹੰਭਲੇ ਮਾਰਾਂ ਮੁੱਠੀ
ਡਿੱਗਾਂ ਹੋ ਹੋ ਪੁੱਠੀ ਨੀ।
ਨਾ ਨੀ ਸਹੀਓ ! ਸੁਣਨੋਂ ਪਹਿਲੋਂ
ਚਿਣਗ ਕਾਲਜੇ ਵੱਸਦੀ ਸੀ,
'ਆਲਮ-ਖ਼ਯਾਲ' ਵਣੇ ਕਰ ਰੁਖ਼ੀਆ
ਰੁਖ਼ ਉੱਪਰ ਦਾ ਦੱਸਦੀ ਸੀ।
ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਬਿਨ ਸੁਣੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ
ਕਸਕ ਮਰਮ ਦੀ ਕਸਦੀ ਸੀ;
ਪਾਇ ਵਲਵਲੇ ਬਿਹਬਲ ਕਰਦੀ
ਵਿੱਚ ਅਗਮ ਲੈ ਧਸਦੀ ਸੀ।
'ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ' ਮੈਂ ਕਹਾਂ 'ਕਾਲਜੇ'
ਸਮਝ ਕੁੱਝ ਨਾਂ ਪੈਂਦੀ ਸੀ।
ਫੜਾਂ ਕਲੇਜਾ ਬਹਿ ਬਹਿ ਜਾਵਾਂ
'ਹਾਇ ਗਈ' ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ।
ਕਿਸਦੀ ਤਾਰ ਖਿਚੇਂਦੀ ਮੈਨੂੰ,
ਸੁਰਤ ਨ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।
ਗੁਜ਼ਰ ਆਪਿਓਂ ਮੁੜਦੀ ਸਾਂ ਮੈਂ
ਫੇਰ ਪੀੜ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਸੀ।
'ਨਾਮ' ਸੁਣੇ ਤੇ ਸਹੀਓ ! ਮੈਨੂੰ
ਆਨ ਫਟੱਕਾ ਹੋਰ ਪਿਆ।
ਜਿਸ ਦੀ ਕਸਕ ਕਸਕਦੀ ਕੁੱਠੇ

ਅੰਦਰ ਧਸ ਉਸ ਨਾਮ ਗਿਆ।
ਮੁੱਠੀ ਮੋਹ ਮਹਿਬੂਬ ਉਸਦੇ
ਕਦੇ ਨ ਜਿਦ੍ਹਾ ਦਿਦਾਰ ਲਿਆ।
ਚਿਣੰਗ ਬਲੀ ਬਲ ਭਾਂਬੜ ਹੋਈ,
ਪਜਾਰ ਅਲਾਂਬਾ ਇਸ਼ਕ ਥਿਆ।
ਨੇਹੁੰ ਅਵੱਲਾ ਮੇਰਾ ਸਹੀਓ!
ਜਿਸ ਮੁੱਠੀ ਉਹ ਦਿੱਸੇ ਨਾਂ,
ਨੈਣ ਵਸਣ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਬੰਦੀ ਦੇ
ਪਜਾਰਾ ਉੱਥੇ ਦਰਸੇ ਨਾਂ।
ਨੈਣ ਖਾਕ ਦੇ ਪਜਾਰਾ ਨੂਰੀ,
ਖਾਕ ਨੂਰ ਨੂੰ ਦੇਖੇ ਨਾਂ।
ਹਾਇ ਦਰਦ! ਹਾ ਪੀੜ ਸਹੀਓ ਨੀ!
ਕਦੀ ਨ ਆ ਉਹ ਵੇਖੇਗਾ?
ਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੜਫਾਂ ਸਹੀਓ!
ਲੁੱਛਾਂ ਮਛਲੀ ਰੇਤ ਪਈ।
ਸਿੱਕ ਸਿੱਕ ਕੇ ਸਿੱਕ ਹੋ ਗਈ
ਸੱਧਰ ਦਾ ਬਣ ਰੂਪ ਗਈ।
ਇਕ ਝਾਕੇ ਦੀ ਖੈਰ ਨ ਪਈਆ
ਅੱਡੀ ਝੋਲੀ ਸਦਾ ਰਹੀ।
ਇਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦਰਸ ਅਸੰਭਵ?
ਹਾ ਸਹੀਓ! ਮੈਂ ਗਈ, ਗਈ।
ਹੇ ਨੂਰੀ! ਹੇ ਅਰਸ਼ੀ ਪ੍ਰੀਤਮ!
ਅਗਮ ਅਥਾਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪਰੇ।

ਜਿਸਨੂੰ ਲੱਗੇ ਲਗਨ ਤੁਸਾਡੀ,
ਦੱਸੋ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ ਕਰੇ।
ਤੁਸੀਂ ਦਰਸ ਦੇ ਸਿੱਕ ਨ ਪੂਰੋ
ਰਹੋ ਉਰੇਰੇ ਪਰੇ ਪਰੇ।
ਐਪਰ ਇਸ਼ਕ ਚਾਉ ਉਸ ਅੰਦਰ
ਸਦਾ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਭਰੇ।
ਮੈਂ ਵਿਚ ਤਾਣ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪਜਾਰੇ !
ਕਿਵੇਂ ਖ਼ਾਕ ਨੂੰ ਨੂਰ ਕਰਾਂ।
ਨੂਰੋ ਨੂਰ ਬਣਾਂ ਉਡ ਆਵਾਂ
ਪਹੁੰਚ ਪਵਾਂ ਵਿਚ ਨੂਰ ਘਰਾਂ।
ਨੂਰੀ ਰੂਪ ਆਪ ਦਾ ਵੇਖਾਂ,
ਨੂਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਆਨ ਕਰਾਂ।
ਨੂਰੀ ਜਾਮੇ, ਨੂਰੀ ਅਸਲੇ,
ਨੂਰ ਦੇਸ਼ ਆ ਨੂਰ ਵਰਾਂ।
ਹੁੰਦੀ ਤਾਣ ਜਿ ਮੈਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ !
ਉੱਡ ਕਦੀ ਦੀ ਆਂਦੀ ਮੈਂ।
ਦਾਰੂ ਕੋਈ ਜਿ ਲਭਦਾ ਮੈਨੂੰ
ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਖਾਂਦੀ ਮੈਂ।
ਰਸਤਾ ਕੋਈ ਜਿ ਦਸਦਾ ਮੈਨੂੰ
ਇਕ ਛਿਨ ਢਿੱਲ ਨ ਲਾਂਦੀ ਮੈਂ।
ਹੀਲੇ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ, ਸਾਈਆਂ !
ਦੇਸ਼ ਤੇਰੇ ਪੁਜ ਜਾਂਦੀ ਮੈਂ।
ਤੂੰ ਸਮਰਥ ਤੂੰ ਚੋਜੀ ਸੁਹਣਾਂ,

ਖਾਕ ਨੂਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਤੂੰ।
ਨੂਰੋਂ ਤੂਰੋਂ ਖਾਕ ਤੇ ਆਵੇਂ
ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਗੁਸਾਈਂ ਤੂੰ।
ਆ ਇਕ ਵੇਰ ਇਸ ਢੋਕ ਨਿਮਾਣੀ
'ਦਿਸਦਾ ਜਾਮਾਂ' ਪਾਈਂ ਤੂੰ।
ਜੇਹੀ ਤਾਣ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ
ਰੂਪ ਉਜਿਹਾ ਬਣਾਈਂ ਤੂੰ।
ਆ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆ ਦਰਸ ਦਿਖਾ ਕੇ
ਝਾਤਿ ਲਾਡ ਦੀ ਪਾਈਂ ਤੂੰ।
ਇਸ ਖ਼ਾਕੀ ਦਿਲ ਦੀ ਜੋ ਸੱਧਰ
ਪੂਰੀ ਆਨ ਕਰਾਈਂ ਤੂੰ।
ਬਿਨ ਤੇਰੇ ਆਇਆਂ ਦੇ ਏਥੇ
ਚਿਣੰਗ ਜੁ ਅੰਦਰ ਲਾਈ ਤੂੰ,
ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ!
ਪਾ ਜੋ ਆਪ ਮਘਾਈ ਤੂੰ।
ਇੱਕ ਵੇਰ ਉਹ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ
ਰੰਗ ਰੇਖ ਲਾ ਆਈਂ ਤੂੰ।
'ਦਿਸਦੀ ਛਬੀ' ਦਿਖਾਈਂ ਆਕੇ
ਨੈਣੀਂ ਡੇਰਾ ਲਾਈਂ ਤੂੰ।
ਯਾ ਪਜਾਰੇ ਏ ਨੈਣ ਜੁ ਮੇਰੇ
ਖ਼ਾਕੀ ਆਪ ਖੁਲ੍ਹਾ ਦੇ ਤੂੰ।
ਨੂਰੀ ਨਜ਼ਰ ਦਿਵਾ ਦੇ ਇਹਨਾਂ
ਨੂਰੀ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਦੇ ਤੂੰ।

ਜੇ ਭਾਵੇ ਤੁਧ ਵਿੱਥ ਰਹੇ ਤਾਂ
ਸੁਆਦ ਖਿੱਰ ਦਾ ਵਧੇ ਸਦਾ;
ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਢੀਆਂ ਦੇਵਾਂ ਕੂਕਾਂ
ਭੁੱਲ ਨ ਫੇਰਾ ਪਾਇ ਕਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ––
ਰਾਗ–ਪੀਲੂੰ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਵੇਖ ਲਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾਂ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੪-

ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਦੇਸਾ

ਟੇਕ-ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹੀਂ,

ਨੀ ਮਾਏ! ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹੀਂ,
ਫੇਰਾ ਤਾਂ ਪਾਵਣਾ ਸਹੀ,
ਨੀ ਮਾਏ! ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵਣਾ ਸਹੀ।

ਕੌਣ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਕ ਵਿਚ ਖਲੀਆਂ
ਖਲੀ ਖਲੀ ਨੂੰ ਪੈ ਗਈਆਂ ਖਲੀਆਂ,
ਰਾਹ ਤਕੇਂਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨ ਹਲੀਆਂ;
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹੀਂ ।੧। ਕਲ''''''

ਤੱਕਾਂ ਤਕੇਂਦਿਆਂ ਇਹ ਦਿਨ ਆਏ,
ਸੁਖਾਂ ਸੁਖੇਂਦਿਆਂ ਵਰ੍ਹੇ ਬਿਤਾਏ,
ਸਿੱਕਾਂ ਸਿਕੇਂਦਿਆਂ ਜੁੱਗ ਬਿਲਾਏ,
ਸਤਿਗੁਰ ਆਯਾ ਨਹੀਂ ।੨। ਕਲ''''''

ਰਾਤਾਂ ਤਾਂ ਬੀਤਣ ਤਾਰੇ ਗਿਣੇਂਦਿਆਂ,
ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਬੰਨੇ ਫਿਰੇਂਦਿਆਂ,
ਦੇਹੁੰ ਤਾਂ ਬੀਤਦਾ ਸਾਹ ਭਰੇਂਦਿਆਂ,
ਸੰਝ ਪਿਆਂ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ।੩। ਕਲ''''''

ਕੱਖ ਹਿਲੇ ਮੈਂ ਤ੍ਰਬ੍ਹਕ ਉਠੇਂਦੀ
ਚਾਰ ਦੁਫੇਰੇ ਉੱਠ ਤਕੇਂਦੀ,
ਤਕ ਤਕ ਸਾਰੇ ਨੈਣ ਭਰੇਂਦੀ;
ਨੈਣ ਭਰੇ ਬਹਿ ਗਈ ।੪। ਕਲ''''''

ਢੂੰਡ ਫਿਰੀ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਰਾਈਂ,
ਜੰਗਲ ਬੇਲੇ ਔਝੜ ਥਾਈਂ,
ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਸ਼ਹੁ ਦਰਿਆਈਂ,
ਸਾਰ ਨ ਕਿਧਰੋਂ ਪਈ ।੫। ਕਲ.......

ਪਰਬਤ ਉਚੜੇ ਦੇਖ ਮੈਂ ਹਾਰੀ,
ਕੁਖਾਂ ਤੇ ਕੰਦਰਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਗਾਰੀਂ,
ਸਾਗਰ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਉਰਾਰੀਂ
ਢੂੰਡ ਨਿਰਾਸੀ ਰਹੀ ।੬। ਕਲ.......

ਵੇਲੇ ਕੁਵੇਲੜੇ ਢੂੰਡਿਆ ਸਾਰੇ,
ਦਿਨੀਂ ਦੁਪਹਿਰੀਂ ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ,
ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ, ਤੜਕੇ ਸਾਰੇ
ਢੂੰਡਦੀ ਢੂੰਡਦੀ ਰਹੀ ।੭। ਕਲ.......

ਅੰਮਾਂ ਤਾਂ ਹਟਕੇ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ
'ਹੋਸ਼ ਕਰੀਂ' ਕਹਿ 'ਧੀਏ ਨੀ ਵਾਰੀ!
'ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਸਾਰੀਂ
ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜੀਂ ।੮।' ਕਲ.......

ਪੰਜ ਭਰਾ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਤ ਸਮਝਾਵਨ
ਯਤਨ ਕਰੇਂਦੇ ਚਿਤ ਪਰਚਾਵਨ,
ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਤੁੱਧੋਂ ਭੁਲਾਵਨ,
ਹਾਇ ! ਮੈਂ ਭੁੱਲਦੀ ਨਹੀਂ ।੯। ਕਲ.......

ਮੈਨੂੰ ਨ ਭਾਂਵਦੇ ਵੀਰ ਪਿਆਰੇ,
ਅੰਮਾਂ ਸਣੇ ਸਾਕ ਸੈਣ ਜੁ ਸਾਰੇ,

ਦੁਨੀ ਦੇ ਰੰਗ ਸਭ ਭਾਸਦੇ ਖਾਰੇ,
ਪ੍ਰੀਤਿ ਤੇਰੀ ਰਚ ਰਹੀ ।੧੦। ਕਲ......

ਕਦੀ ਤਾਂ ਲਾਲ ਆ ਮਿਲੋ ਪਿਆਰੇ,
ਦਰਸ ਵਿਟਹੁ ਚਉਖੰਨੀਆਂ ਵਾਰੇ,
ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ ਸਦੱਕੜੀ ਸਾਰੇ,
ਫੇਰਾ ਤਾਂ ਪਾਵਣਾਂ ਸਹੀ ।੧੧। ਕਲ......

ਔਗੁਣ ਨ ਤੱਕੀਂ ਤੇ ਬਿਰਦ ਸਮ੍ਹਾਲੀਂ
ਮੋੜ ਨ ਦੇਈਂ ਦੁਆਰਿਓਂ ਖਾਲੀ,
ਖਾਲੀ ਦਰੋਂ ਕੋਈ ਗਿਆ ਨ ਸ੍ਵਾਲੀ,
ਖ਼ੈਰ ਤਾਂ ਪਾਵਣੀ ਸਹੀ ।੧੨। ਕਲ......

ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮਨ ਰਾਤਾ,
ਹੋਰ ਨ ਕੋਈ ਆਈ ਗਿਆਤਾ,
ਯਾਦ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਾ ਸਿਆਤਾ
ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਰਚ ਰਹੀ।੧੩। ਕਲ......

ਮੈਂ ਨਾ ਰਹੀ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਰਹਿਆ
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਖਯਾਲ ਤੇਰਾ ਹੀ ਗਹਿਆ,
ਸਿਕ ਉਡੀਕ ਪਯਾਰ ਤੇਰਾ ਹੀ ਲਹਿਆ
ਸੁਰਤ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਰਹੀ ।੧੪। ਕਲ......

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ—ਜ਼ਿਲਾ । ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ—ਦਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੭ ।

ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਕਦੀ ਤਾਂ ਆਵਣਾ ਸਹੀ' ਪਰ ਹੈ ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ—-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੭੫- **ਰਾਤ, ਮੈਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ**

ਛਡ ਨੀਂਦ ਗਈ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਅਖੀਆਂ,
ਮੰਦ ਪੌਣ ਝੁਲਾਵੇ ਹੈ ਪਖੀਆਂ!
ਕਿਹੀ ਨਿਰਮਲ ਰਾਤ ਅਹੈ ਛਟਕੀ,
ਮਨ ਠੰਢ ਪਈ, ਨ ਰਹੀ ਭਟਕੀ।
ਕਿਹਾ ਹੌਲਾ ਫੁੱਲ ਸਰੀਰ ਹੁਯਾ,
ਛੁਟ ਆਸਾ ਤੋਂ ਮਨ ਤੀਰ ਭਿਆ।
ਚੁਪ ਕੁਦਰਤ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਹੈ,
ਕੁਈ ਹੋਰ ਨ ਨੇੜੇ ਮੇਰੇ ਹੈ।
ਇਹ ਵੇਲਾ ਅਚਰਜ ਸੁਹਣਾ ਹੈ,
ਜੋ ਮਨ ਨੂੰ ਆਪੇ ਮੁਹਣਾ ਹੈ।
ਇਹ ਵੇਲਾ ਮਿਲਨ ਪਿਆਰੇ ਦਾ,
ਇਹ ਵੇਲਾ ਦਰਸ ਦਿਦਾਰੇ ਦਾ।
ਕੁਈ ਰੋਕ ਨ ਕੋਈ ਟੋਕ ਰਹੀ,
ਕੁਈ ਨੀਂਦਰ ਦੀ ਨਾਂ ਝੋਕ ਰਹੀ।
ਨਾਂ ਸੂਰਜ ਰਿਹਾ ਨ ਧੁੱਪ ਰਹੀ,
ਇਕ ਰਾਤ ਰਹੀ, ਇਕ ਚੁੱਪ ਰਹੀ।
ਇਕ ਕੁਸ਼ਲ ਰਹੀ ਇਕ ਖੇਮ ਰਿਹਾ,
ਇਕ ਅਸੀਂ ਰਹੇ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਰਿਹਾ,

ਤੈਂ ਬਾਝ ਨ ਕੁਝ ਵਿਚ ਰਿਦੇ ਰਹੀ
ਹੁਣ ਦੱਸ ਸਜਨ ਹੈ ਢਿੱਲ ਕਿਹੀ?
ਹਾਂ, ਠੀਕ ਪਿਆਰੇ ਠੀਕ ਅਹੈਂ
ਤੂੰ ਸੱਜਣ ਸਦਾ ਨਜੀਕ ਅਹੇਂ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਦੀ ਨ ਦੂਰ ਰਹੇ,
ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਦਾ ਭਰਪੂਰ ਰਹੇ।
ਪਰ ਸੂਰਜ ਡਾਢਾ ਵੈਰੀ ਹੈ,
ਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਇਦ੍ਹੀ ਅੱਖ ਕੈਰੀ ਹੈ।
ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਝੁਰਮਟ ਪੈਂਦਾ ਏ
ਕੁਈ ਪੁਛਦਾ ਏ ਕੁਈ ਕਹਿੰਦਾ ਏ:-
ਕੁਈ ਝਗੜਾ ਝਾਂਜਾ ਛੇੜੇ ਹੈ,
ਕੁਈ ਕਰਦਾ ਆਨ ਬਖੇੜੇ ਹੈ।
ਸੁਖ ਸੁਖਦਿਆਂ ਆਵੇ ਰਾਤ ਮਸਾਂ,
ਚੰਦ ਤਾਰੇ ਭਿੰਨੀ ਰੈਣ ਰਸਾਂ।
ਤਦ ਆ ਏਕਾਂਤ ਸੁਹਾਂਦੀ ਹੈ,
ਸਭ ਧੂੜੀ ਦੂਰ ਕਰਾਂਦੀ ਹੈ।
ਤਦ ਪਜਾਰ ਉਠੇ ਲਏ ਲਹਿਰਾਂ ਹੈ,
ਹੁਣ ਪਜਾਰ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪਹਿਰਾ ਹੈ।
ਇਕ ਉਹ ਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ,
ਗੁਲਦਸਤੇ ਵਾਂਙੂ ਗੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੌਂ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀ ਜਾਗਾਂ ਮੈਂ,
ਪਿਯ ਅਪਣੇ ਚਰਨੀ ਲਾਗਾਂ ਮੈਂ।
ਤਦ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਮਾਣਾਂ ਮੈਂ
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੀਤ ਪਛਾਣਾਂ ਮੈਂ।
ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ ਉਸਤਤਿ ਗਾਵਾਂ ਮੈਂ
ਵਿਚ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਸਮਾਵਾਂ ਮੈਂ।
ਜੋ ਇਸ ਰਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰਸਦੇ ਨੇ
ਕਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਫਸਦੇ ਨੇ।
ਇਸ ਸੁਖ ਤੋਂ ਅੱਖ ਜੁ ਵਾਂਜੀ ਹੈ,
ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੈ।
ਜੋ ਆਲਸ ਹੱਥ ਵਿਕੇਂਦੇ ਨੇ,
ਓ ਨੀਂਦ ਵਿਖੇ ਗੁਟ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ।
ਜਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਲੇ ਪੀਤੇ ਨੀ,
ਚਖ ਪਿਰਮ ਰਸਾਂ ਰਸ ਲੀਤੇ ਨੀ,
ਤਿਨ ਸੁਹਣੀ ਰਾਤ ਜਗਾਈ ਹੈ,
ਜਦ ਸੁੱਤੀ ਹੋਰ ਲੁਕਾਈ ਹੈ।
ਤਿਨ ਉਹ ਕੁਝ ਰਾਤੀਂ ਦੇਖਾ ਹੈ,
ਜਿਦ੍ਹਾ ਡਾਢਾ ਡੂੰਘਾ ਲੇਖਾ ਹੈ।
ਤਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਾਯਾ ਹੈ,
ਚਿਤ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯਾ ਹੈ।

ਹੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ! ਰੱਖ ਸਦਾ
ਵਿਚ ਅਪਨੀ ਗੋਦੀ ਢੱਕ ਸਦਾ।
ਦੇਹ ਸੁੱਤੀ ਸੁੱਤਾ ਜੱਗ ਰਹੇ,
ਪਰ ਮਨ ਜਾਗੇ ਚਿਤ ਲੱਗ ਰਹੇ।
ਹਰਿਮੰਦਰ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਬਣੇ,
ਮਨ ਤਖਤ ਬਨੇ, ਮੈਂ ਬੁਧਿ ਸਣੇ।
ਤੂੰ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਸਦਾ ਰਹੇਂ,
ਮੈਂ ਖਿੜਾਂ ਤੇ ਜਪਦਿਆਂ ਸੁਆਸ ਵਹੇ।

---

*ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਮਾਂਡ। ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਝਟਕੀ' ਪਰ ਹੈ।
ਤਰਜ਼—ਦੋਹੜਿਆਂ ਦੀ (ਜੋੜੀ ਬੰਦ)
×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੬-

ਅੱਜ ਕੌਣ ਆਂਵਦਾ ?

ਹੈ ਕੌਣ ਅੱਜ ਆ ਰਿਹਾ ਅਹੁ ਕੌਣ ਆਂਵਦਾ
ਮੱਥੇ ਤੇ ਕਲਗ਼ੀ ਜਿਗਾ ਜਿੱਸਦੇ ਸੁਹਾਂਵਦਾ।
ਹਸਮੁਖ ਸਲੋਨਾ ਸੁੰਦਰ ਹਸਦਾ ਹੈ ਆਂਵਦਾ
ਖੇੜਾ ਖਿੜੇ ਚਮਨ ਦਾ ਮੁਖੜੇ ਖਿੜਾਂਵਦਾ।
ਹੈ ਲਟਕ ਮਸਤ ਚਾਲ ਤੇ ਓ ਠੁਮਕ ਆ ਰਿਹਾ
ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਚਕੋਰ ਮੋਰ ਪੈਲ ਪਾਂਵਦਾ।
ਤਾਰੇ ਤੇ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਕਲਗ਼ੀ ਿ'ਚ ਹੱਸਦੇ
ਹਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੌਸ਼ਨ ਦੁਨੀਆਂ ਕਰਾਂਵਦਾ।
ਅਰਸ਼ੋਂ ਹੈ ਨੂਰ ਆਕੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਚਮਕਿਆ
ਕੂਈ ਤੇਜ ਦਾ ਅਲਾਂਬਾ ਬਿਜਲੀ ਹਸਾਂਵਦਾ।
ਕੂਈ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਚਾਨਣਾ ਛੁਟਦਾ ਚੁਫੇਰ ਨੂੰ
ਰੌਸ਼ਨ ਜਹਾਨ ਸਾਰਾ ਚਾਨਣ ਕਰਾਂਵਦਾ।
ਇਕ ਅੱਖ ਕਹਿਰ-ਤੱਕਦੀ ਦੋਖੀ ਦਬਾਂਵਦੀ
ਇਕ ਨੈਣ ਮੇਹਰ ਤੱਕਦਾ: ਫਾਥੇ ਛੁਡਾਂਵਦਾ
ਇੱਕ ਤੱਕ ਐਸੀ ਪਾਵੇ ਵਿੰਨ੍ਹੇ ਕਲੇਜੜਾਂ ਨੂੰ,
ਇਕ ਤੱਕ ਨਾਲ ਬਿਸਮਲ ਮੋਏ ਜਿਵਾਂਵਦਾ।
ਚੋਭੇ ਪਿਆਰ ਅਣੀਆਂ ਕਸਕਾਂ ਲਗਾਂਵਦਾ
ਝਰਨਾਟ ਛੇੜ ਦੇਵੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਿਲਾਂਵਦਾ।
ਸਾਰੇ ਦੁਆਲੇ ਚਿਹਰੇ ਇਕ ਜੋਤ ਲਿਸ਼ਕਦੀ
ਵਿਚ ਤੀਰ ਪਜਾਰ ਵਾਲਾ ਰਮਜ਼ਾਂ ਚਲਾਂਵਦਾ।
ਲਾਲੀ ਭਖਨ ਓ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਸੇਆਂ ਤੋਂ ਸੁਹਣੀਆਂ,

ਸੋਇਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗ ਸੂਹਾ ਇੱਥੋਂ ਹੈ ਜਾਂਵਦਾ।
ਮਿਸਰੀ ਕਮਾਦ ਲਗਾਏ ਭੇਟ ਆਪਦੀ ਧਰਾਈ
ਸ਼ੀਰੀਂ ਲਬਾਂ ਤੇ ਬੈਠੀ ਲਬ ਪਜਾਰ ਗਾਂਵਦਾ।
ਅਪਨਾ ਬਨਾ ਹੈ ਲੈਂਦਾ ਅਪਣੱਤ ਛੱਡਿਆਂ,
ਲੜ ਟੁੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਂਦਾ ਲੜ ਲਾ ਨਿਬ੍ਹਾਂਵਦਾ।
ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਵਾਰ ਆਪਾ ਅਪਨਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ
ਜੀਅ, ਜਾਨ, ਮਾਲ ਸਾਰਾ ਸਦਕੇ ਕਰਾਵਦਾ।
ਗੋਦੀ-ਲਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੋਂ ਜਾਇਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰਦਾ,
ਵਾਰੇ ਤੇ ਫੇਰ ਬਾਬਲ ਹੈਲਖੀਅਰਸਦਾਂਵਦਾ।
ਖੇੜੇ ਉ ਦੇਕੇ ਖਿੜਦਾ ਖਿੜਦਾ ਤਿ ਖੇੜਦਾ,
ਲੁਟਦਾ ਜਦੋਂ ਓ ਜਾਂਦਾ ਹੱਸਦਾਦਿਸਆਂਵਦਾ।
ਖ਼ੁਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕਢਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁਆਰਦਾ,
ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਜਗਾਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਂਵਦਾ।
ਹੈ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਟੁੰਬਦਾ ਹਿਲੋਰਦਾ
ਰੂਹ ਫੂਕਦਾ ਉਠਾਂਦਾ ਮੁਰਦੇ ਜਿਵਾਂਵਦਾ।
ਇਕ ਲੋਅ ਰੱਬੀ ਲਾਂਦਾ ਆਪੇ ਤੇ ਟੇਕਦਾ
ਆਪੇ ਤੇ ਖ਼ਲਕ ਦੀ ਓ ਰੱਖਯਾ ਸਿਖਾਂਵਦਾ।
ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਖ਼ਾਤਰ ਮਰਨਾ ਸਿਖਾਲਕੇ,
'ਲਿਵ ਵਿੱਚ ਸ੍ਵਾਸ ਆਵਨ' ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਂਵਦਾ।
ਦੱਸੇ ਹੈ:-'ਮੌਤ ਜੀਵਨ, ਜੀਵਨਾ ਮਰਨ ਹੈ,
'ਮਰ ਜੀ ਕੇ ਜਾਂਵਦਾ ਜੋ 'ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਂਵਦਾ'।
ਸੋਝੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜਦਾ ਮੌਤ ਦਾ ਉਠਾਵੇ
ਦੋਵੇਂ ਜਹਾਂ ਦਿਖਾਕੇ ਭਰਮਾਂ ਮਿਟਾਂਵਦਾ।
ਢੱਠੀਆਂ ਕਲਾਂ ਚੜ੍ਹਾਵੇ, ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਘੁਕਾਂਵਦਾ

ਝੁਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਸ਼ ਤਾਈਂ ਝੂਟੇ ਝੁਟਾਂਵਦਾ।
'ਮੈਂ ਮੈਂ' ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਮਾਰੇ 'ਮੈਂ' ਨੂੰ ਜਗਾਂਵਦਾ
ਫਿਰ 'ਮੈਂ' ਨੂੰ ਨੁਕਤੇ ਅਪਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੇ ਲਗਾਂਵਦਾ,
ਓ ਤਾਣ ਵਾਲੀ 'ਮੈਂ' ਫਿਰ ਓ 'ਮੈਂ' ਹੈ ਦਮਕਦੀ
ਇਉਂ ਅਰਸ਼ੀ ਰੰਗ ਸੋਹਿਣਾ ਦੇਖੇ ਖਿੜਾਂਵਦਾ।
ਉਹ ਅੱਜ ਹੈ ਪਿਆਰੇ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਆ ਰਿਹਾ
ਹਰ ਹਰ ਦੇ ਦ੍ਵਾਰ ਆਪੇ ਓ ਆਪ ਆਂਵਦਾ।
ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ ਸੱਤਿ ਗੁਰੂ ਗੁਸਾਈਂ
ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਹੈ ਫੇਰਾ ਪਾਂਵਦਾ।
ਘਰ ਘਰ ਹੈ ਆਂਵਦਾ ਓ ਅਲਖਾਂ ਜਗਾਂਵਦਾ।
ਰੂਹ ਫੂਕਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮੋਇਆਂ ਜਿਵਾਂਵਦਾ।
ਅੱਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਂਵਦਾ।
ਸਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਗੋਦੀ ਹੈ ਪਾਂਵਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਬਿਹਾਗ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ—ਦਾਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੬।
ਲਯ—ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਕੌਣ ਆਂਵਦਾ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੭-

ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ ਤੇ ਨਰ ਰੂਪ।

ਲਿਵ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਈ,
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭੁ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਮਾਈ।
ਉਪਰ ਮੇਲ ਗੁਬਿੰਦ ਸੰਗ ਲੀਨਾ,
ਇਕ ਖਿਨ ਵਿਛੁੜੇ ਗੁਰੂ ਕਦੀ ਨਾਂ।
ਹੇਠਾਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆਏ,
ਪਿਉ ਮਾਂ ਭਾਈ ਸਾਕ ਬਨਾਏ,
ਸਿੱਖ ਬਨਾਏ ਨਾਲੇ ਬੇਲੀ,
ਘਰ ਘਰ ਫਿਰਦਾ ਸਭ ਦਾ ਮੇਲੀ।

ਚਾਈਆ ਸੱਜਣ ਸਭ ਦਾ ਮਿੱਤ,
ਕਦੀ ਨ ਠਾਹੇ, ਠਾਰੇ ਚਿਤ।
ਆਪ ਵਿਚਾਲੇ, ਮੇਲ ਕਰਾਵੇ,
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਲ ਲਗਾਵੇ,
ਵਿਛੁੜੇ, ਭੁੱਲੇ, ਲੱਭ ਲਿਆਵੇ,
ਟੁੱਟੀ ਲਿਵ ਦੀ ਤਾਰ ਜੁੜਾਵੇ।
ਓਧਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪੈ ਬਿਨੌ ਕਰਾਵੇ,
ਆਖੇ, 'ਸੜਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਾਵੇ,
ਜਿਉਂ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਹੋ ਕਿਰਪਾਲ
ਅਪਨੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰੋ ਨਿਹਾਲ।'

ਦੁਹੀਂ ਸਿਰੀਂ ਐਉਂ ਸਤਿਗੁਰ ਭੀਨਾ,
ਪ੍ਰਭ ਸੰਗ ਲੀਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੰਗ ਲੀਨਾ।
ਉਪਰ ਤੱਕੋ ਗੁਰੂ ਅਭੇਦ,
ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪ ਤੋਂ ਰਤੀ ਨ ਭੇਦ।
ਹੇਠਾਂ ਤੱਕੋ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ
ਮਾਨੁਖ ਰੂਪ, ਪਰ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਨਦੀ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਉੱਪਰਵਾਰ,
ਬਰਫਾਨੀ ਪਰਬਤ ਵਿਚਕਾਰ।

ਬਰਫ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋਮੇ ਕੋਲ,
ਫਰਕ ਨ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਫੋਲ।
ਪਰ ਦੇਖੋ ਜਦ ਹੇਠਾਂ ਜਾਏ
ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਰਹੀ ਸਮਾਏ।
ਇਕ ਸਿਰ ਬਰਫ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋਈ,
ਦੂਜੇ ਸਿਰ ਸਾਗਰ ਹੈ ਸੋਈ,
ਦੁਹੁੰ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚਕਾਰ,
ਕਰਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਉਪਕਾਰ।
ਚੋਜੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਤੀ ਅਨੂਪ,
ਨਾਲੇ ਸੁਹਣਾ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ,
ਨਾਲੇ ਨਰ ਤਨ ਰੂਪ ਦਿਖਾਵੇ,
ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਕੇ ਰਸਤੇ ਪਾਵੇ।

ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਪਿਆਰਾ !

ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਬਾਣਾ ਧਾਰਾ ।

"ਦੋਹਾ ਸਿਰਿਆ ਕਾ ਆਪਿ ਸੁਆਮੀ

ਖੇਲੈ ਬਿਗਸੈ ਅੰਤਰਿਜਾਮੀ* ।"

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਪੀਲੋ । ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪ ।

ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਰਹੇ ਸਮਾਈ' ਪਰ ਹੈ ।

× × × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

---

*ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ।

ਗੀਤ ੧੮-

ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਹੈ।

ਕਈ ਬਾਂਕੇ ਛੈਲ ਛਬੀਲੇ ਨੀ,
ਕਈ ਰਖਦੇ ਵਡੇ ਕਬੀਲੇ ਨੀ,
ਕਈ ਸੋਨੇ ਪਾ ਪਾ ਪੀਲੇ ਨੀ,
ਕਈ ਕੋਟ ਅਕਲ ਦੇ ਦਾਨੇ ਹਨ,
ਕਈ ਪੰਡਤ ਵਡੇ ਸਿਆਨੇ ਹਨ।

ਸੁਣ ਗੱਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਹਸਦੇ ਨੀ,
ਕਰਿ ਟੀਕਾ ਇਸਦੀ ਦਸਦੇ ਨੀ,
ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਫਾਹੀ ਫਸਦੇ ਨੀ,
ਇਹ ਫਾਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਸਾਂਦੇ ਹਨ,
ਵਿਚ ਫਾਹੀ ਹੋਰ ਫਸਾਂਦੇ ਹਨ।

ਏਹ ਨਾ-ਮਹਿਰਮ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਨੀ,
ਏਹ ਪਾਂਦੇ ਬੜੇ ਪੁਆੜੇ ਨੀ,
ਏਹ ਵੈਰੀ ਡਾਢੇ ਆੜੇ ਨੀ,
ਕਰ ਹੋਸ਼ ਸੰਗਲਾਂ ਪਾਂਦੇ ਹਨ,
ਫੜ ਛੁਟਿਆ ਬੰਨ੍ਹ ਬਹਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਤਾਂ ਨਿਰੀ ਖਲਾਸੀ ਹੈ,
ਕਟ ਦੇਂਦਾ ਸਾਰੀ ਫਾਸੀ ਹੈ,
ਪਰ ਜੱਗ ਨੂੰ ਜਾਪੇ ਹਾਸੀ ਹੈ,
ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਾਂਦਾ ਹੈ,
ਲੜ ਸਭ ਤੋਂ ਹੋਰ ਤੁੜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਰ ਪਜਾਰ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਾਵੇਂਗਾ,
ਜੇ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਦਾ ਧਜਾਵੇਂਗਾ,
ਇਉਂ ਭੌਜਲ ਨੂੰ ਤਰ ਜਾਵੇਂਗਾ,
ਗੁਰੂ ਆਪ ਇਹੋ ਫੁਰਮਾਂਦਾ ਹੈ:-
ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਦੇਸ਼। ਤਾਲ–ਪਸ਼ਤੋ। ਗਤ–ਵਦੀਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸਜਾਨੇ ਹਨ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੭੯–ਸੁਗੰਧੀ ਤੇ ਫੁੱਲ, ਸਾਈਂ ਤੇ ਗੁਸਾਈਂ।

ਮੇਰਾ ਸਾਈਂ ਨੂਰੋ ਨੂਰ ਹੈ,
ਕੁਲ ਆਲਮ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਹੈ,
ਬਿਨ ਮਿਲਿਆਂ ਡਾਢੀ ਦੂਰ ਹੈ,
ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਜੀ ਰੰਜੂਰ ਹੈ।

ਜਿਉਂ ਫੁੱਲੀਂ ਮਹਿਕ ਸਮਾਈ ਦਾ,
ਹੈ ਰੂਪ "ਵਾਸ਼ਨਾ*" ਸਾਈਂ ਦਾ।

ਜੀ ਲਲਚ ਲਲਚ ਕੇ ਭਾਲੇ ਹੈ,
ਓ ਲੱਭ ਪਵੇ ਜੋ ਨਾਲੇ ਹੈ,
ਜੋ ਵਾਂਗ ਸੁਗੰਧਿ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ,
ਪਰ ਰੂਪ ਨ ਕਦੀ ਵਿਖਾਲੇ ਹੈ। ਜਿਉਂ.....

ਹਾਇ ਫੜੀ ਸੁਗੰਧਿ ਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,
ਨਹੀਂ ਮਹਿਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਂਦੀ ਹੈ,
ਜੇ ਕਦੇ ਉ ਫੇਰਾ ਪਾਂਦੀ ਹੈ
ਦੇ ਲਪਟ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ.....

ਹੋ ਝੱਲੇ ਮਗਰੇ ਭੱਜੀਦਾ
ਤੇ ਖੋਜ ਮਹਿਕ ਦਾ ਲੱਭੀਦਾ,

---

*ਸੁਗੰਧਿ, ਖੁਸ਼ਬੋ।

ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਵੱਸ ਕੁਚੱਜੀ ਦਾ,
ਕਦੀ ਆਪੂੰ ਹੀ ਆ ਲੱਭੀਦਾ। ਜਿਉਂ......

ਮੈਂ ਭਾਲ ਕਰੇਂਦੀ ਹਾਰੀ ਸਾਂ,
ਹੁਈ ਟੋਲ ਕਰੇਂਦੀ ਆਰੀ ਸਾਂ,
ਵਿਚ ਬਿਰਹੋਂ ਦੁਖੀਆ ਭਾਰੀ ਸਾਂ
ਵਿਚ ਸਧਰਾਂ ਡੁੱਬੀ ਸਾਰੀ ਸਾਂ। ਜਿਉਂ......

ਤਦ ਵੁੱਲ ਨਜ਼ਰ ਇਕ ਆਯਾ ਸੀ,
ਜਿਸ ਸੁਹਣਾ ਰੂਪ ਬਣਾਯਾ ਸੀ,
ਉਹ ਫੁੱਲ 'ਸੁਗੰਧਿ-ਸਮਾਯਾ' ਸੀ,
ਲੈ ਰੂਪ ਅਰੂਪ ਦਿਖਾਯਾ ਸੀ। ਜਿਉਂ......

ਉਹ ਫੁੱਲ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹੈ,
ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਆਨ ਅਚਾਨਕ ਹੈ,
ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੁਗੰਧਿ ਸਮਾਨਕ ਹੈ,
ਹੈ 'ਮਹਿਕ' ਤੇ ਨਾਲੇ 'ਮਾਣਕ' ਹੈ। ਜਿਉਂ......

ਰੰਗ ਰੂਪੋਂ ਗੁਰੂ ਪਛਾਤਾ ਹੈ,
ਖੁਸ਼ਬੋ ਤੋਂ ਰੱਬ ਸਿਆਤਾ ਹੈ,
ਇਉਂ ਮਿਲ ਪਯਾ ਸੱਚਾ ਦਾਤਾ ਹੈ
ਹੁਣ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਕਰ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ......

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪੁਹਪ ਸੁਗੰਧਤਿ ਹੈ,
'ਖੁਸ਼ਬੋ' ਤੇ 'ਰੂਪ' ਅਰ 'ਰੰਗਤ' ਹੈ,

ਉਸ ਚਮਨ ਲਗਾਯਾ ਸੰਗਤਿ ਹੈ,
ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਲਾਕੇ ਪੰਗਤਿ ਹੈ। ਜਿਉਂ......
ਲੜ ਫੜ ਨਾਨਕ ਗੋਸਾਈਂ ਦਾ,
ਤਦ ਦਰ ਪਾਸੇਂ ਤੂੰ ਸਾਈਂ ਦਾ,
ਜਿਉਂ ਸ਼ਰਨ ਫੁੱਲ ਜਦ ਜਾਈਦਾ,
ਤਦ ਦਾਨ ਸੁਗੰਧੀ ਪਾਈ ਦਾ।
ਜਿਉਂ ਫੁੱਲੀਂ ਮਹਿਕ ਸਮਾਈ ਦਾ,
ਹੈ ਰੂਪ "ਵਾਸ਼ਨਾ" ਸਾਈਂ ਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਪਸ਼ਤੋ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸਾਈਂ ਦਾ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੮੦– ਅੱਖ ਪਹਿਲੇ ਕਿ ਦੀਦਾਰ ?

ਆ ਪੁਛਦੇ ਲੋਕ ਦਿਵਾਨੀ ਨੂੰ,
ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਰਾਹ ਭੁਲਾਨੀ ਨੂੰ,
ਨਿਤ ਅਪਨੇ ਵਿਚ ਮਸਤਾਨੀ ਨੂੰ,
ਉਹ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਦੱਸ ਕੁੜੇ !
ਕੁਈ ਸਾਨੂੰ ਪਵੇ ਰਹੱਸ ਕੁੜੇ !
ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੁਹਣਾ ਹੈ,
ਸੁਖ ਦੇਣਾ ਤੇ ਦੁਖ ਖੁਹਣਾ ਹੈ,
ਅਤਿ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਮਨ ਮੋਹਣਾ ਹੈ,
ਪਾ ਖ਼ੈਰ ਦਰਸ ਦੀ ਅਸਾਂ ਕੁੜੇ ?
ਤੈਂ ਦ੍ਵਾਰੇ ਬੈਠੇ ਆਨ ਬੁੜੇ।
ਇਕ ਤਲਬ ਦਿਦਾਰ ਦੁਲਾਰੇ ਦੀ
ਉਸ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ ਦੀ,
ਹੈ ਖਿੱਚ ਪਈ ਰੁਖ਼ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀ,
ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਸਾਂ ਦਿਦਾਰ ਕੁੜੇ !
ਕਰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਕੁੜੇ।
ਕੁਈ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਨਹੀਂ ਪਾਣਾ ਹੈ,
ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਅਕਾਣਾਂ ਹੈ,
ਇਕ ਝਾਕਾ ਲੈ ਟਰ ਜਾਣਾ ਹੈ,
ਤੁਧ ਡਿੱਠਾ ਅਸਾਂ ਦਿਖਾਲ ਕੁੜੇ !
ਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੁੜੇ।

ਮੈਂ ਸੁਣ ਹਸ ਦੂਹਰੀ ਹੋਨੀ ਹਾਂ,
ਫਿਰ ਨੈਣ ਛਮਾਂ ਛਮ ਰੋਨੀ ਹਾਂ,
ਪਈ ਚੱਕੀ ਜੀ ਵਿਚ ਝੋਨੀ ਹਾਂ,
ਏ ਸਖੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਆਨ ਜੁੜੇ!
ਕੀ ਆਖੇ ਜੋ ਸ਼ਹੁ* ਆਪ ਰੁੜੇ?

ਫਿਰ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਆਣੀ ਨੂੰ,
ਮੈਂ ਆਖਿਆ: ਸੁਣ ਪਰਭਾਣੀ ਤੂੰ,
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇ ਮੁੱਝ ਇਆਣੀ ਨੂੰ ?
ਕੁਈ ਪੰਡਤ ਪਾਂਧਾ ਪੁੱਛ ਕੁੜੇ!
ਕੁਈ ਜੋਗੀ ਨੂੰ ਪੁਛ ਗਿੱਠ ਕੁੜੇ।

ਮੈਂ ਮੂਰਖ ਭਈ ਦਿਵਾਨੀ ਹਾਂ,
ਰਾਹ ਰਸਤੇ ਸੱਭ ਭੁਲਾਨੀ ਹਾਂ,
ਹੋ ਕਮਲੀ ਪਈ ਭੁਆਨੀ ਹਾਂ,
ਰਟ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਿੱਤ ਕੁੜੇ!
ਇਕ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਚਿੱਤ ਕੁੜੇ।

ਮੈਂ ਅਖੀਆਂ ਪਈ ਲਭਾਵਾਂ ਨੀ,
ਜੋ ਮਿਲਨ ਤਾਂ ਮੀਤ ਤਕਾਵਾਂ ਨੀ।
ਬਿਨ ਨੈਨ ਦਰਸ ਕਿਦ ਪਾਵਾਂ ਨੀ,
ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖ ਕੁੜੇ,
ਨਹੀਂ ਅੱਖ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਵੱਖ ਕੁੜੇ।

ਉਹ ਚਾਨਣ ਆਪ ਪਿਆਰਾ ਹੈ,

---

*ਸ਼ਹ–ਸ਼ਹੁ ਦਰਿਆ।

ਪਾਇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਝਲਕਾਰਾ ਹੈ,
ਨਹੀਂ ਨੈਣ ਤਾਂ ਕਿੰਵ ਦੀਦਾਰਾ ਹੈ?
ਲਭ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਗੀ ਅੱਖ ਕੁੜੇ!
ਸਿਕ-ਦਰਸ ਨ ਐਵੇਂ ਰੱਖ ਕੁੜੇ।
ਉਹ ਦੇਵੇ ਦਰਸ ਸੁਜਾਖੇ ਨੂੰ,
ਪਏ ਜਲਵਾ ਨਹੀਂ ਮੁਨਾਖੇ ਨੂੰ,
ਨਹੀਂ ਦੀਵਾ ਦਿਸੇ ਦੁਆਖੇ ਨੂੰ,
ਕਰ ਅਖੀਆਂ ਪਹਿਲੋਂ ਭਾਲ ਕੁੜੇ!
ਮੰਗ ਮਗਰੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਮਾਲ ਕੁੜੇ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ। ਤਾਲ –੩। ਗਤ–ਨਕਟਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਰਹੱਸ ਕੁੜੇ' ਪਰ ਹੈ।

×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੧- 'ਮੈਂ ਤੇਰਾ'-'ਤੂੰ ਮੇਰਾ'

ਹੇ ਸੁਹਣੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਹੇ ਮਿੱਠੇ ਤੇ ਅਤਿ ਪਜਾਰੇ !
ਹੇ ਦਇਆ ਸਮੁੰਦਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ! ਹੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਰਖਵਾਰੇ !
ਤੂੰ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੇਖੇ, ਦੁਖ ਦੇਖੇ ਕੋਮਲ ਹੋਯਾ,
ਛਡ ਦੇਸ਼ ਵਲਾਇਤ ਸੁਹਣੀ, ਤੂੰ ਆਇਆ ਦੁਖੀਆਂ ਦ੍ਵਾਰੇ।
ਤੂੰ ਉਚਾ ਹੈਂ ਅਤਿ ਭਾਰਾ, ਪਰਆਪਹਿਠਾਹਾਂਆਇਆ,
ਵਿਚਨੀਵਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਆਇਆ, ਧਰ ਵੇਸ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਰੇ।
ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਾਂ ਸਕਦੇ ਵਿਚ ਪੀੜਾਂ ਦੇ ਸਾਂ ਨੱਪੇ,
ਤੂੰ ਆਪ ਆਨ ਕੇ ਪਹੁੰਚਾ, ਆ ਦੁਖੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਟਾਰੇ।
ਨਹੀਂ ਰਾਜ ਸਮਾਜੀਂ ਆਯਾ, ਵਿਚ ਲੋਕ ਗਰੀਬਾਂ ਆਯਾ,
ਸਹੇ ਮਿਹਣੇ ਨਾਲ ਉਲਾਂਭੇ, ਕੁਝ ਧੱਪੇ ਨਾਲ ਕਰਾਰੇ।
ਪਿਉ ਸਮਝੇ ਪੁੱਤਰ ਮੇਰਾ ਉਹ ਦੇਵੇ ਹੱਥ ਰੁਪੱਯੇ,
ਕਹਿ 'ਵਣਜ ਕਰੋ ਮਿਰੇ ਬੇਟਾ!' ਮਾਂ ਆਖੇ 'ਕਾਜ ਸੁਆਰੇ'।
ਪਰ ਦੇਖੋ ਸੁਹਣਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾ ਆਪ ਲਖਾਵੇ,
ਲੈ ਤਕੜੀ ਤੋਲੇ ਸੌਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੇ ਵਿਚਕਾਰੇ।
ਇਉਂ ਰਹਿੰਦਾ ਚੁਪ ਚੁਪਾਤਾ ਦੁਖ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇਖੇ,
ਹੋ ਮਾਨੁਖ ਝੱਲੇ ਚੱਖੇ ਸਭਿ ਸ੍ਵਾਦ ਕੁੜੱਤੇ ਖਾਰੇ।
ਫਿਰ ਵਾਹ ਵਾਹ ਪਜਾਰੇ ਮੇਰੇ, ਤੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਟੁਰਿਆ,
ਸਭ ਦੰਭ ਕਪਟ ਫਿਰ ਦੇਖੇ, ਜੋ ਦੇਖੇ ਆਪ ਨਿਵਾਰੇ।
ਜਰਵਾਣੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਮਾਂਦੇ ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਭ ਤਕਾਏ,
ਲਾਹ ਅੱਖਾਂ ਅਗੋਂ ਪਰਦੇ ਉਹ ਬੰਦੇ ਨੈਣ ਉਘਾੜੇ।
ਕਿਤੇ ਰਾਖਸ਼ ਕੌੜੇ ਵਰਗੇ ਕਿਤੇ ਸੱਜਣ ਠੱਗ ਕਸਾਈ,

ਕਿਤੇ ਜਾਦੂਗਰ ਤੇ ਦੰਭੀ, ਕਿਤੇ ਰਾਹ ਖੁਹ ਪਾਪੀ ਤਾਰੇ।
ਵਿਚ ਸੱਚ ਖੰਡ ਸੈਂ ਬੈਠਾ, ਰਚ ਮੌਜ ਅਨੰਦੀ ਤੂੰ ਤਾਂ,
ਇਕ ਤਰਸ ਖਿੱਚ ਤੁਧ ਲਜਾਯਾ ਵਿਚ ਦੁਖੀ ਦੇਖੀਆਂ ਭਾਰੇ।
ਕੁਈ ਗਿਆ ਨ ਤੈਨੂੰ ਸੱਦਣ, ਨਾ ਨਿਉਤਾ ਘਲ ਅਣਵਾਯਾ,
ਤੂੰ ਤਰਸ ਆਪ ਹੀ ਖਾਧਾ ਆ ਮੁਰਦੇ ਚੱਕ ਜਿਵਾਰੇ।
ਅਸੀਂ ਮੁਰਦੇ ਮਰ ਸਾਂ ਚੁੱਕੇ, ਤੂੰ ਰੁਮਕਾ ਜਿੰਦੜੀ ਪਾਯਾ,
ਰੂਹ-ਪਜਾਰ ਅਸਾਂ ਵਿਚ ਫੂਕੀ ਭਾਵ ਕੱਢੇ ਦੁੱਪਰਿਆਰੇ।
ਤੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪਜਾਰ ਸਿ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਪਜਾਰ ਅਸਾਂ ਵਿਚ ਆਯਾ,
ਤਦ ਅਸੀਂ ਪਜਾਰ ਵਿਚ ਜਾਗੇ, ਹੇ ਸੁਹਣੇ ਤੇ ਅਤਿ ਪਜਾਰੇ!
ਇਹ ਪਜਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੀਤਾ ਬੰਦ ਨੈਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ:
ਜਦ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੈਨੂੰ ਡਿੱਠਾ ਤੇ ਤੱਕੇ ਰੂਪ ਨਿਆਰੇ।
ਓਹ ਖੀਵੇ ਤੇ ਹੋ ਰਸੀਏ ਤੈਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਏ ਕਰਦੇ,
ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸਾਂਦੇ, ਹਨ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇਰੇ ਦ੍ਵਾਰੇ।
ਹੇ ਉੱਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ! ਹੇ ਨੀਵਿਆਂ ਪਜਾਰਨ ਵਾਲੇ!
ਕਰ ਮਿਹਰ ਓ ਕਰਾਂ ਸ੍ਵਾਮੀ! ਜਗ ਆ ਜਿਉਂ ਲੋਕੀਂ ਤਾਰੇ।
ਮੈਂ ਨੀਵਾਂ ਹਾਂ ਤੇ ਹੀਣਾ, ਮੈਂ ਗੁਣ ਮਾਣਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ,
ਏ ਹੀਰੇ ਵਰਗੇ ਸੁਹਣੇ ਮੈਂ ਜਨਮ ਕਈ ਹਨ ਹਾਰੇ।
ਜਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਤਦੋਂ ਸਓ ਆਏ ਆ ਆਪੇ ਖ਼ਲਕ ਬਚਾਈ,
ਤਿਉਂ ਆਪੇ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਲੋ, ਲਓ ਮੈਨੂੰ ਲਾ ਚਰਣਾਰੇ।
ਇਕ ਰਿਸ਼ਮ ਪਜਾਰ ਦੀ ਪਜਾਰੇ! ਇਕ ਭੋਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੀਆ ਦਾ,
ਇਕ ਕਿਣਕਾ ਇਸ਼ਕ ਸੁਵਾਲਾ ਲਿਵ ਭਰਿਆ ਨਾਲ ਹੁਲਾਰੇ
ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆਪ ਰਖਾਵੋ ਤੇ ਜਾਗ ਪਿਆਰੀ ਖੋਲੋ,
ਫਿਰ ਦਿੱਸੋ ਹਰਦਮ ਮੈਨੂੰ ਲਗ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਪਜਾਰੇ।
ਹਾਂ, ਸੁਹਣਾ ਮਿੱਠਾ ਪਜਾਰਾ ਇਕ ਠੰਢਾ ਰਸ ਦਾ ਭਰਿਆ,

ਕੁਈ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਨ ਲੱਗੇ   ਬਿਨ ਤੇਰੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਸੁਆਰੇ !
ਖਿਚ ਡੋਰ ਲਗੇ ਜੀ ਐਸੀ   ਜੋ ਖਿੱਚੀ ਕਦੀ ਨ ਟੁੱਟੇ,
ਵਧ ਖਿੱਚੀ ਸਗੋਂ ਵਧੇ ਓ   ਕਸ ਰੱਖੇ ਦਿਨ ਰੈਣਾਰੇ।
'ਮੈਂ ਤੇਰਾ' ਹਰਦਮ ਕੂਕਾਂ   'ਹਰ ਹਾਲ ਗੁਰੂ ਮੈਂ ਤੇਰਾ'
'ਮੈਂ ਤੇਰਾ' ਸਬਕ ਪਕਾਵਾਂ   ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਸੱਭ ਵਿਸਾਰੇ।
ਇਕ ਸਿੱਕ ਰਹੇ ਜੀ ਮੇਰੇ   ਕਦ ਸਤਿਗੁਰ ਤੁੱਠੇ ਆਖੇ:—
'ਤੂੰ ਮੇਰਾ' ਸੁਣਨਾਂ ਲੋਚਾਂ   'ਤੂੰ ਮੇਰਾ' ਕਦੋਂ ਪੁਕਾਰੇਂ।
ਚਹਿ ਜਨਮ ਕਈਚਾ ਬੀਤਣ   'ਮੈਂ ਤੇਰਾ' ਮੈਂ ਨਾਂ ਭੁੱਲਾਂ,
ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਚਹੇਂ ਚਾ ਆਖੀਂ,   'ਤੂੰ ਮੇਰਾ' ਮੇਰੇ ਪਜਾਰੇ !
ਹਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਐਸਾ ਆਊ   ਜਦ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਾ!
—ਬਿਨ ਗੁਣ ਜੋ ਹੈ ਅਪਨਾਵੇ—   'ਤੂੰ ਮੇਰਾ' ਆਖ ਪੁਕਾਰੇ।
ਫਿਰ ਲੋੜ ਨ ਬਾਕੀ ਕੋਈ,   ਜੀ ਇੱਛ ਜੜ੍ਹਾ ਫਲ ਪਾਇਆ,
ਵਿਚ ਚਰਨਾਂ ਮਿਲੀ ਸਮਾਈ,   ਸੁਖ ਪਾਏ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੬੭ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੯੨-

ਗੁਰੂ ਦੀ ਟੇਕ।

ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਪਾਪ ਦਬਾਂਦੇ ਹਨ,
ਚੌਫੇਰ ਹਨੇਰ ਮਚਾਂਦੇ ਹਨ,
ਤਦ ਨੈਣ ਮਿਰੇ ਉਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,
ਟਕ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਜਮਾਂਦੇ ਹਨ।
ਦਰ ਤੇਰਾ ਪਏ ਤਕਾਂਦੇ ਹਨ,
ਅਰ ਤਕਦੇ ਨਹੀਂ ਥਕਾਂਦੇ ਹਨ,
ਤਦ ਨੀਰ ਭਰੇ ਭਰ ਲਜਾਂਦੇ ਹਨ,
ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਤਦੋਂ ਅਲਾਂਦੇ ਹਨ:-

'ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਟੇਕ ਗੁਸਾਈਂ ਹੈਂ,
ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਨ ਤਕਾਈ ਹੈ,
'ਏ ਦੂਤੀ ਬੜੇ ਕਸਾਈ ਹੈਂ
ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦਾ ਪਿਉ ਮਾਈ ਹੈ,
'ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਬਚਾ ਮਿਤ ਭਾਈ ਹੈ
ਤੂੰ ਸਭ ਪਰ ਭਾਰੂ ਸਾਈਂ ਹੈਂ,
'ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਭਰੀ ਦੁਹਾਈ ਹੈ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਹੈ'।

ਜਦ ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਤਕਾਈਦਾ
ਤਦ ਆਸ ਆਸਰਾ ਪਾਈਦਾ।
ਇਉਂ ਪਾਪਾਂ ਤਈਂ ਭਜਾਈਦਾ,
ਹੇ ਸੁਖੀਏ ਸ਼ਰਨ ਸਮਾਈਦਾ।'

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ-ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ–ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ--'ਮਚਾਂਦੇ ਹਨ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾਂ ਪਾ ਧਾ ਨੀਂ।

ਗੀਤ ੯੩-'ਜਗਤ ਜਗਵੇਦੀ' ਪਰ ਮਾਤਾ ਚੋਣੀ (ਸੁਲੱਖਣੀ) ਜੀ ਦੀ ਭੇਟ।

'ਕੁਛ ਕਰ ਭੇਟ ਜਗਤ ਦੀ ਤੂੰ ਬੀ ਜਾਂਦਾ ਜਗਤ ਜਲੰਦਾ',
ਸੁਹਣਾ ਵਾਕ ਨਣਦ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੰਨੀ ਮੇਰੀ ਪੈਂਦਾ।
ਮੈਂ ਕੀ ਭੇਟ ਨਿਮਾਣੀ ਦੇਵਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਛ ਦੇਵਾਂ ?
ਪਿਰ ਪਰਦੇਸ਼, ਸਦਾ ਦੇ ਰਮਤੇ, ਮੈਂ ਲੇਵਾਂ ਕੇ ਦੇਵਾਂ ?
ਕਈ ਕਈ ਬਰਸ ਦਰਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਫੇਰੇ ਪਾਏ,
ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਰਹਿਣ ਬਦੇਸ਼ੀਂ, ਧਨ ਕਿੱਥੋਂ ਮੈਂ ਆਏ।
ਬਾਲ ਅਵਾਣੇ ਖੱਟ ਨ ਜਾਣਨ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ ਟੁਕ ਖਾਂਦੇ,
ਤੱਕਣ ਹਥ ਮੇਰੇ ਵਲ ਸੁਹਣੇ ਦੰਮ ਕਿਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਂਦੇ।
ਬਾਬਲ ਮੇਰਾ ਲਖੀਅਰ ਨਾਂਹੀ ਲਖਦਾਤਾ ਮੈਂ ਹੋਕੇ
ਕੀਕੂੰ ਦੁੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਦਾਨ ਅਮਿੱਤੇ ਦੇਕੇ ?
ਪੰਡਤ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਮੈਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿੱਦਜਾ ਦਾਨ ਕਰਾਵਾਂ,
ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚਾਨਣ ਦੇਕੇ ਸੋਝੀ-ਦੀਪ ਜਗਾਵਾਂ।
ਜੋਗੀ ਨਹੀਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਜਾਣਾਂ, ਦੁਖ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੱਟਾਂ,
ਦੂਰ ਦਲਿੱਦਰ ਕਰਾਂ ਜਗਤ ਦੇ, ਅਹੁਰਾਂ ਲਾਹ ਲਾਹ ਸੁੱਟਾਂ।
ਵੈਦ ਨਹੀਂ ਵੈਦੰਗੀ ਜਾਣਾਂ, ਦਰਦ ਰਵਾਣਿਆਂ ਤਾਈਂ
ਦਾਰੂ ਦਿਆਂ, ਨਿਰੋਏ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਪੀੜ ਮਿਟਾਈਂ।
ਮੈਂ ਸੰਗੀਤ ਨ ਰੱਬੀ ਜਾਣਾਂ, ਧੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗਾਵਾਂ,
ਮੁਏ ਜਗਤ ਦੇ ਕੰਨੀਂ ਫੂਕਾਂ, ਕਰ ਸੁਰਜੀਤ ਜਗਾਵਾਂ।
ਹੁੰਦਾ ਕੁਈ ਵੰਡਾਵੇ ਸਹੀਓ ! ਅਣਹੁੰਦੇ 'ਚੋਂ ਦੱਸੋ,
ਜਗ ਨੂੰ ਕੀ ਮੈਂ ਵੰਡ ਦਿਵਾਵਾਂ ? ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਈ ਅਵੱਸੋ।

ਜੇ ਮੈਂ ਆਖਾਂ ਵੱਟ ਕਸੀਸਾਂ ਸੁਣ ਤੂੰ ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ!
ਦਾਨ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੇ ਤਾਜ ਸੁਹੰਦੇ।
ਉਹ ਦਾਤਾ, ਉਹ ਧੁਰ ਦਾ ਦਾਤਾ, ਅਰਸ਼ੀ ਤਾਣਾਂ ਵਾਲਾ,
ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਤੇ ਹੁਕਮ ਓਸਦਾ ਮੁਏ ਜਿਵਾਵਣ ਵਾਲਾ,
ਉਹ ਮੈਂ ਦਾਨ ਦਿਆਂ ਜੱਗ ਤੇਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਸੁਖ ਦੇਵੇ
ਤੇਰੇ ਲਈ ਦਿਨੇ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਦੁਖ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਲੇਵੇ,
ਤੇਰਾ ਹੋ ! ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਹੋਵੇ, ਸਾਰਾ ਤੇਰਾ ਹੋਵੇ,
ਮੈਂ ਨਿਜ ਮਾਨ ਤਿ ਦਾਵਾ ਛੱਡਾਂ, 'ਪਕੜ' ਨ ਮੈਂ ਮਨ ਖੋਵੇ।
ਭਾਵੇਂ ਓ ਘਰ ਹਨ ਨਹੀਂ ਵੜਦੇ ਇਕ ਇਕ ਕਰਨ ਉਦਾਸੀ,
ਬਾਰਾਂ ਬਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹੇ ਨ ਪਰਤਨ ਸੁਨਿਹਾਂ ਸਾਰ ਨ ਆਸੀ,
ਸਾਧੂ ਹੁਏ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਤੋਂ ਛੁੱਟੇ, ਤੋੜੇ ਸੱਭ ਤਗਾਦੇ,
ਮਮਤਾ ਮੋਹ ਮੁਕਾਏ ਸਾਰੇ, ਬੰਧਨ ਸੱਭ ਛੁਡਾਕੇ।
ਪਰ ਕਮਲੀ ਮੈਂ ਸਹੀਓ ਸਾਰੀ, ਮੇਰੀ 'ਪਕੜ' ਨ ਛੁਟਦੀ,
ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਤੇ ਮਾਯਾ ਮੇਰੀ 'ਉਹ ਮੇਰੇ' ਨਹੀਂ ਟੁਟਦੀ।
'ਓਹ ਮੇਰੇ' ਮੈਂ ਏਸ ਆਸਰੇ ਜੀਵਾਂ ਆਸ ਬਨ੍ਹਾਈ,
'ਓਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਨਾਹੀਂ' ਸਕਾਂ ਨ ਸੋਚ ਫੁਰਾਈ।
ਜੋਗੀ ਕਈ ਫਕੀਰ ਸਿਆਣੇ, ਸਾਧ ਕਈ ਹਨ ਆਏ,
ਅਰਸ਼ੀ ਜੋਤਿ ਓਸ ਵਰੁਸਾਏ ਫੇਰੇ ਏਥੇ ਪਾਏ।
ਆਖਣ 'ਰੱਬ ਕੰਤ ਹੈ ਤੇਰਾ, ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਆਯਾ,
'ਤੂੰ ਦੇ ਤੋੜ ਆਪਣਾ ਦਾਵਾ, ਆਪਾ ਦਿਈਂ ਚੁਕਾਯਾ'।
ਹਾਇ! ਨਿਖੁੱਟੀ ਦੀ ਮਤ ਮੋਟੀ, ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਨ ਆਵੇ,
ਮੇਰੀ ਪਯਾਰ-ਡੋਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿੱਖਯਾ ਨਹੀਂ ਤੁੜਾਵੇ।
ਮੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਫਸੀ ਮੋਹ ਉਸ ਦੇ ਕਿਵੇਂ ਨ ਸਕਾਂ ਭੁਲਾਈ,
'ਓਹ ਮੇਰੇ' ਇਕ ਪਕੜ ਕਹਿਰ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਨ ਸਕਾਂ ਘਟਾਈ।

ਇਸ ਖਿਚ ਬੱਧੀ ਖਿੱਚੀ ਜਾਵਾਂ, ਖਿੱਚੀ ਸਦਾ ਰਹਾਵਾਂ;
'ਮੋਹ' 'ਪਕੜ' ਕੁਛ ਆਖੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੱਕਰ ਏਸ ਰਹਾਵਾਂ।
ਇਸ 'ਪਿਯ-ਮੋਹ' ਧੜਕਦੀ ਛਾਤੀ; ਕਸਕ ਕਸਕਦੀ ਅੰਦ੍ਰੇ।
ਲਹਿਰੇ ਰਹਿਨ ਕਾਲਜੇ ਉਠਦੇ ਥਰਰਾਟਾਂ ਹਿਯ ਮੰਦਰੇ।
ਏਸ ਮਰਮ ਦੀ ਪੀੜ ਕਦੇ ਮੈਂ ਆਪੇ ਤੋਂ ਹੋ ਗੁਜ਼ਰਾਂ,
ਅੰਝੂ ਇੱਕ ਕਿਰੇ ਆ ਅੱਖੋਂ ਖਿੱਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ।
ਆਪਾ ਸਭ ਮੇਰਾ ਜਯੋਂ ਪੰਘਰ, ਘੁਲ ਮਿਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ,
ਕਿਸ ਵਿਚ? ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਕੁਝ ਨਾਹੀਂ ਫਿਰ ਅੱਥਰੂ ਇਕ ਆਂਦਾ।
ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਕੁਝ ਰਹੇ ਕਾਲਜੇ, ਕੁਝ ਰਹਿੰਦਾ ਕੇ ਨਾਹੀਂ,
ਸਾਰੀ ਮੈਂ ਇਕ ਕਾਂਬਾ ਹੋਕੇ ਥਰਰਾਵਾਂ ਗੁੰਮ ਜਾਹੀਂ;
ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ 'ਅੱਥਰੂ' ਸਹੀਓ! ਇਹ ਸਿਕ ਬੂੰਦ ਸੁ ਪਾਣੀ,
ਇਹ ਤੁਪਕਾ ਇਕ ਖਾਰੇ ਜਲ ਦਾ ਝਰਦਾ ਅੱਖਾਂ ਥਾਣੀਂ,
ਹੈ: ਹੇ ਜਗਤ! ਤੁਧੇ ਦੀ ਭੇਟਾ, ਇਹ ਤੁਪਕਾ ਇਕ ਪਾਣੀ,
ਜਗ-ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਏ ਉੱਤੇ ਮੇਰੀ ਭੇਟ ਨਿਮਾਣੀ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰ: ੨੮, ੨੯, ੩੯ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਚ (ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਚਾਹੇ) ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੯੪-ਗੁਰੁ ਜਯੋਤਿ-ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ- ਕਿੱਥੇ ਗਏ?

ਸੂਚਨਾ--'ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਗੋਬਿੰਦ ਰੂਪ' ਤੇ 'ਵਹਿ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਪੁਰਖ ਭਗਵੰਤ ਰੂਪ' ਦੇ ਗੁਰਵਾਕ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਲੈਣਾ ਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਰਲਣਾ ਇੱਕੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮੇ ਹਨ, ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ। ਜਿਵੇਂ 'ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਅਸੀਂ 'ਖੁਸ਼ੀ' ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਿਵੇਂ 'ਜਯੋਤੀ ਜੋਤਿ' ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਹਾਰਇਕ ਕੌਤਕ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ* । ਇਸ ਅਸੂਲ ਮੂਜਬ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜਯੋਤੀ ਜਯੋਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਸ ਦੀਸਣਹਾਰ ਢੁੰਧਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਉਹਲੇ ਜੋ ਕੌਤਕ ਵਰਤਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਮੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ:—

'ਜਗਤ-ਯਾਤਰਾ' ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਦੀ ਜਦ ਮੁੱਕੀ ਸੀ ਪਜਾਰੀ,
ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਦਰਤ ਪੁਛ ਕੀਤੀ†:-'ਹੈ ਵਜੂਦ ਇਹ ਭਾਰੀ,
'ਕੌਣ ਤੁਸਾਂ ਚੋਂ ਕਰੇ ਸੰਭਾਲਣ? ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਤੇ ਜੋਧਾ,
'ਕਵੀ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ, ਰਸਿਕ ਰਸਾਂ ਦਾ, ਗੁਣ ਸਪੰਨ, ਉਪਕਾਰੀ।'

ਧਰਤੀ ਨੇ ਕੰਨ ਹਥ ਧਰ ਦਿੱਤੇ:-'ਮੈਂ ਭਾਰੀ ਤੇ ਮੈਲੀ
'ਏ 'ਨਾਪਾ ਵਲਵਲਿਆਂ ਵਾਲਾ' ਮੈਂ ਨਾ ਸਕਾਂ ਸੰਭਾਰੀ।'

ਅੱਗ ਕਹੇ:-'ਮੈਂ ਧੂਏਂ ਵਾਲੀ, ਤੱਤੀ ਸਾੜਨ ਹਾਰੀ।
'ਝਰਨਾਟਾਂ ਦੇ ਜਯੋਤਿ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਛੁਹ ਨਾਂ ਸਕਾਂ ਨਕਾਰੀ।'

ਨੀਰ ਕਹੇ:-'ਮੈਂ ਠੰਢਾ ਤੱਤਾ, ਛਿਨ ਸੁਥਰਾ ਛਿਨ ਭਰਿਆ‡,
'ਨੂਰ ਇਲਾਹੀ ਦਾ ਏ ਬੁੱਕਾ ਮੈਂ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਆਰੀ।'

---

*ਮਿਤੁ ਪੈਝੈ ਮਿਤੁ ਬਿਗਸੈ ਤਿਸੁ ਮਿਤ ਕੀ ਪੈਜ ਭਾਵਏ ॥
ਤੁਸੀ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਹੁ ਪੁਤ ਭਾਈ ਹਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪੈਨਾਵਏ ॥

†ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ। ‡ਮੈਲਾ।

ਪੌਣ ਕਹੇ:–'ਮੈਂ ਖੇਡਾਂ ਘੱਟੇ, ਟਿਕਣ ਨ ਕਿਧਰੇ ਵਾਲੀ,
'ਰਸ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਏਹ ਅਲਾਂਬਾ ਕਿੱਥੇ ਧਰਾਂ ਲੁਕਾ ਰੀ?'

ਕਹੇ ਅਕਾਸ਼:–'ਸ਼ੂਨ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਹੋਂਦ ਇਲਾਹੀ,
'ਰੂਪ, ਅਰੂਪ, ਰਸਾਲ, ਵਿਰਾਗੀ; ਮੈਂ ਨਾਂ ਸਕਾਂ ਸਮਾ ਰੀ।'

ਤਦੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਨਾਦ ਉਤਰਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਸਿਰ ਤੇ ਚਾਇਆ:–
'ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਹੈ ਹਸਤੀ ਤੇਰੀ; ਚਲ ਅਪਣੇ ਘਰ, ਵਾਰੀ!'

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੬੯ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੮੫–ਕਹੁ ਕਿਸ ਨੇ ਪਾਰ ਉਤਾਰਿਆ ?

ਕੋਈ ਪੀਰ ਵਡਾ ਉਲਿਯਾਉ ਸੀ,
ਕੋਈ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਉਮਰਾਉ ਸੀ;
ਅਵਤਾਰ ਵਡਾ ਦਰਿਯਾਉ ਸੀ;
ਕੋਈ ਗ੍ਯਾਨੀ ਵਡ-ਪਰਭਾਉ ਸੀ,
ਕਹੁ ਆਪਾ ਕਿਸਨੇ ਵਾਰਿਆ ?
ਹੋ ਸਦਕੇ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ?

ਕਹੁ ਕਿਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਛੱਡੀਆਂ;
ਛਡ ਤਖਤ ਧਰੇ ਭੋਂ ਅੱਡੀਆਂ,
ਕੌਣ ਜਾਗੇ ਰਾਤਾਂ ਵੱਡੀਆਂ;
ਪਰ-ਪਕਾਰ 'ਚ ਬਾਂਹਾਂ ਅੱਡੀਆਂ,
ਹਾਂ ਕੌਣ ਜਿਨ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਤੇ ਵਾਰਿਆ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ?

ਉਹ ਕੌਣ ਜੁ ਪੁੱਤ ਕੁਹਾਂਵਦਾ,
ਤੇ ਨੀਹਾਂ ਹੇਠ ਚਿਣਾਂਵਦਾ,
ਫਿਰ ਤਕਦਾ ਨਾ ਘਬਰਾਂਵਦਾ,
ਦੇ ਬਲੀ ਨ ਜੁੱਸੇ ਮਾਂਵਦਾ ?
ਦਸ ਕਿਸ ਨੇ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਹੋ ਘੋਲੀ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ?

ਮਾਂ ਪੋਤੇ ਦੇ ਜੀ ਵਾਰਦੀ,
ਦੁਖ ਬਿਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਨਾਰ ਸਹਾਰਦੀ,

ਪੁਤ ਚਾਰੇ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਂਵਦੀ,
ਇਹ ਕ੍ਰਾਮਤ ਕਿਸ ਬਣ ਆਂਵਦੀ ?
ਕਿਉਂ? ਕਿਸਨੇ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਜਗ ਨਿਸਤਾਰਿਆ ।

ਕੌਣ ਬੇਲੀ ਅਪਣੇ ਵਾਰਦਾ ?
ਜਗਵੇਦੀ ਪਜਾਰੇ ਚਾੜ੍ਹਦਾ,
ਦੁਖ ਹਰਦਾ ਇਉਂ ਸੰਸਾਰ ਦਾ,
ਫਿਰ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਲਲਕਾਰਦਾ ?
ਕਿਉਂ? ਕਿਸਨੇ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਦੇ ਸਭ ਕਿਛ ਸਾਨੂੰ ਤਾਰਿਆ ।

ਇਕ ਸਾਧੂ ਕਹਿਣ ਫਕੀਰ ਹੋ,
ਨਾ ਰਾਜਾ ਨਾ ਜਾਗੀਰ ਹੋ,
ਨਾ ਮਨਸਬਦਾਰ ਅਮੀਰ ਹੋ,
ਨਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਵਲੈਤ ਵਜ਼ੀਰ ਹੋ,
ਉਨ੍ਹ ਕਹਿਦੇ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਤੇ ਵਾਰਿਆ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ।

ਉਹ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਯਾਰ ਸੀ,
ਤੇ ਨੀਚਾਂ ਦਾ ਉਸ ਪਜਾਰ ਸੀ,
ਉਹ ਦਾਸ ਨਿਵਾਜਣ ਹਾਰ ਸੀ,
ਜਗ ਸਾਧ ਬਚਾਵਣ ਹਾਰ ਸੀ,
ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਆਪਾ ਵਾਰਿਆ ?
ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ।

ਉਹ ਆਤਮ ਦਾ ਦਾਤਾਰ ਸੀ,
ਉਹ ਗੁਰ ਵੱਡਾ ਅਵਤਾਰ ਸੀ,
ਉਹ ਸ਼ਾਹ ਸੱਚੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ,
ਦਿਲ ਉਸ ਦਾ 'ਦੁੱਖ-ਨਿਵਾਰ' ਸੀ,
ਉਸ ਆਪਾ ਸਾਥੋਂ ਵਾਰਿਆ !
ਤੇ ਵਾਰਿਆ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ।

ਉਨ ਮਰਦੇ ਸਾਧ ਬਚਾ ਲਏ,
ਨਾਲ ਸ਼ਾਹੀਆਂ ਮੱਥੇ ਲਾ ਲਏ,
ਤੇ ਰਾਜਗਾਂ ਭੇੜ ਭਿੜਾ ਲਏ
ਦੁਖ ਭਰਦੇ ਲੋਕ ਛੁਡਾ ਲਏ
ਇਉਂ ਆਪਾ ਉਸ ਨੇ ਵਾਰਿਆ
ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਸਣ ਪਰਵਾਰਿਆ ।

ਸੁਖ ਚੈਨ ਅਰਾਮ ਤਜਾਂਵਦਾ,
ਦਿਨ ਰੁੱਝਾ ਰਾਤਿ ਜਗਾਂਵਦਾ,
ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਸਾਰਾ ਲਾਂਵਦਾ,
ਜੋ ਅਪਣਾ, ਖਰਚ ਕਰਾਂਵਦਾ,
ਅੰਤ ਆਪਾ ਉਸਨੇ ਵਾਰਿਆ,
ਵਾਰ ਪਹਿਲੇ ਪੁਤ ਪਰਵਾਰਿਆ ।

ਪੁਤ, ਮਿਤਰ ਸਾਰੇ ਵਾਰਦਾ
ਸਿਖ, ਪਜਾਰੇ ਬੀ ਨੌਛਾਰਦਾ,
ਸੁਖ ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਟਾਰਦਾ
ਇਕ ਬੱਧਾ ਸਾਡੇ ਪਜਾਰ ਦਾ ।

ਉਸ ਸਭ ਕੁਛ ਸਾਥੋਂ ਵਾਰਿਆ,
ਦੇ ਅਪਣੇ ਅਸਾਂ ਸਵਾਰਿਆ।

ਉਹ ਸੱਚਾ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਹੈ,
ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਅਪਾਰ ਹੈ,
ਉਹ ਵਸਦਾ ਪਾਰ ਉਰਾਰ ਹੈ,
ਤੇ ਕਰਦਾ ਪਜਾਰ ਵਪਾਰ ਹੈ।
ਉਸ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ ਵਾਰਿਆ
ਸਭ ਅਪਨਾ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਰਿਆ।

ਹੋ ਉਸਦਾ, ਉਸ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਵੇ,
ਗੁਰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕੋਲ ਵੇ,
ਸਭ ਪੋਥੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਫੋਲ ਵੇ,
ਚਹਿ ਲੱਭ ਗਲੇ ਪਾ ਢੋਲ ਵੇ
ਇਕ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜਿਨ ਵਾਰਿਆ,
ਦੇ ਸਭ ਕਿਛ ਜਗ ਨਿਸਤਾਰਿਆ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਕੌਂਸੀਆ। ਤਾਲ–ਤ੍ਰੈ। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਪਰਵਾਰਿਆ' ਪਰ ਹੈ।

×

ਸੁਰ ਖਾਸੇ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੮੬– ਘਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਬਾਹਮਣ ਪਾਂਧੇ ਨੂੰ,
ਤੇ ਪੰਡਤ ਕਾਂਸ਼ੀ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ,
ਸੰਨਯਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਫਿਰਾਂਦੇ ਨੂੰ,
'ਸ਼ਹੁ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਢੂੰਡ ਲਭਾਈਦਾ?'
ਓਹ ਕਹਿੰਦੇ 'ਜੰਗਲ ਜਾਈਦਾ।'

ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾਨੇ ਨੂੰ
ਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਵਡੇ ਸਿਆਨੇ ਨੂੰ,
ਇਕ ਸੂਫ਼ੀ ਸੂਫ਼ ਹੰਢਾਨੇ ਨੂੰ,
'ਸ਼ਹੁ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਦੱਸੋ ਪਾਈਦਾ?'
ਓਹ ਕਹਿੰਦੇ 'ਜੰਗਲ ਜਾਈਦਾ।'

ਮੈਂ ਜੰਗਲ ਡੇਰਾ ਲਾਯਾ ਸੀ,
ਬਹਿ ਨਦੀਆਂ ਜੁੱਗ ਲੰਘਾਯਾ ਸੀ,
ਨਹੀਂ ਆਦਮ ਜ਼ਾਤਿ ਤਕਾਯਾ ਸੀ,
ਸੀ ਵਯਾਕੁਲ ਹੋ ਹੋ ਜਾਈਦਾ,
ਨਹੀਂ ਪਯਾਰਾ ਇਸ ਬਿਧਿ ਪਾਈਦਾ।

ਮੈਂ ਮੁੜਕੇ ਭਾਲ ਕਰਾਈ ਸੀ,
ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਹੰਢ ਤਕਾਈ ਸੀ,
ਸਭ ਖ਼ਲਕਤ ਪੁੱਛ ਦਸਾਈ ਸੀ,
'ਸ਼ਹੁ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਦੱਸੋ ਪਾਈਦਾ?'
ਸਭ ਕਹਿੰਦੇ 'ਜੰਗਲ ਜਾਈਦਾ।'

ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਜੰਗਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ,
ਦਿਲ ਢੋਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,
ਨਹੀਂ 'ਪੜਦਾ-ਅਕਲ' ਨਸਾਂਦਾ ਹੈ,
ਜਿਹੇ ਜਾਵੇ ਤਿਹੇ ਰਹਾਈ ਦਾ,
ਕੁਛ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਨ ਜਾਈਦਾ।

ਇਉਂ ਹੁੱਟੀ ਹੁਟਕੇ ਥੱਕੀ ਨੂੰ
ਤੇ ਸਾਧਨ ਕਰਨੋਂ ਅੱਕੀ ਨੂੰ,
ਵਿਚੁ ਧੁਖਦੀ ਉਤੋਂ ਢੱਕੀ ਨੂੰ,
ਜਦ ਆਸ ਤੋੜ ਜੀ ਢਾਈਦਾ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਈਦਾ।

ਇਕ ਝਲਕਾ ਮਿਲਗਾ ਅਚਾਨਕ ਦਾ
ਦੁਖ ਮਿਟਿਆ ਰਾਹ ਭਿਆਨਕ ਦਾ
ਫਿਰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਗਾ ਗੁਰਨਾਨਕ ਦਾ:-
'ਘਰ ਜੰਗਲ ਆਪ ਬਨਾਈਦਾ,
'ਨਹੀਂ ਵਿੱਚ ਬਨਾਂ ਦੇ ਧਾਈ ਦਾ।

'ਜਦ ਸੁੱਤਾ ਟੱਬਰ ਰਾਤ ਪਿਆ
ਘਰ ਜੰਗਲ ਤਦ ਹੋ ਸਾਫ ਗਿਆ,
'ਚੁਪ ਸ਼ਾਂਤਿ ਇਕਾਂਤ ਚੁਫੇਰ ਥਿਆ,
ਨਹੀਂ ਸੁੱਤਿਆਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆਈ ਦਾ
'ਸ਼ਹੁ ਮਿਲੇ, ਜਿ ਜਾਗ ਧਿਆਈ ਦਾ।

'ਸ਼ਹੁ ਪਾਈਏ ਯਾਦ ਕਰਾਈਏ ਜੇ,
ਕਰ ਪਯਾਰ ਨ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾਈਏ ਜੇ,

'ਲਿਵ ਡੋਰੀ ਪੱਕ ਬਨ੍ਹਾਈਏ ਜੇ,
ਉਹ ਪਜ਼ਾਰ ਕੀਤਿਆਂ ਪਾਈਦਾ।
'ਬਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਈਦਾ।

ਜਦ ਲਿਵ ਦੀ ਤਾਰ ਬਨ੍ਹਾਂਦੀ ਹੈ,
ਜਿੰਦ ਸ਼ਹੁ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂਦੀ ਹੈ,
'ਸੁਖ ਵਸਲ ਪੀਆ ਦਾ ਪਾਂਦੀ ਹੈ,
ਤਦ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਪਾਈਦਾ।
'ਘਰ ਬਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਬਨਾਈਦਾ।'

ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਜ਼ਾਰੇ ਤੋਂ
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੇਲਣਹਾਰੇ ਤੋਂ
ਉਸ ਪ੍ਰੀਤਮ ਆਪ ਸੁਆਰੇ ਤੋਂ
ਜਿਸ ਮਿਲਿਆਂ ਭਵ ਤਰ ਜਾਈਦਾ।
ਮਿਲ, ਵਿਛੁੜ ਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਈਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਭੈਰਵੀ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ–ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੬।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਦੱਸੋ ਪਾਈਦਾ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਕੀ ਕੀਤਾ ?

ਕੀ ਕੀਤਾ, ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ?
ਤੈਨੂੰ ਲੀਤਾ ਰਖ ਦੁਖ ਪੀੜੋਂ ।
ਸੁਣ ਮੀਤਾ ! ਜਮ ਮਾਰੋਂ ਨਰਕੋਂ,
ਦਿਲ ਸੀਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨੀਂ ਤੇਰਾ,
ਤੈਂ ਜੀਤਾ ਮਨ, ਉਸਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼,
ਰਖ ਨੀਤਾ ਚਿੱਤ ਉਸ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ।
ਅਮਯ* ਪੀਤਾ ਤੂੰ ਜੀਵਿਓਂ ਮੁਰਦਾ,
ਦੁਖ ਬੀਤਾ, ਛਕ ਜਦ ਤੋਂ ਲੀਤਾ
ਸੁਖ ਰੀਤਾ ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ,
ਜਰਨੀਤਾ† ਹੈ ਔਖਾ ਇਸਨੂੰ ।

ਮੈਂ ਕੀਤਾ, ਉਲਟਾ ਇਸ ਨਾਲੋਂ
ਭੁੱਲ ਦੀਤਾ ਉਪਕਾਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ।
ਗਾਉਂ ਗੀਤਾ ਅਨਮਤ ਦੇ ਹਰਦਮ,
ਨਹਿ ਚੀਤਾ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ।
ਇਕ ਭੀਤਾ‡ ਉਸਰੀ ਹੁਣ ਡਾਢੀ,
ਜਿਨ ਕੀਤਾ ਬੇਮੁਖ ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ।

---

*ਅੰਮ੍ਰਿਤ । †ਜਿਰਨਾ । ‡ਕੰਧ ।

ਸੁਣ ਮੀਤਾ! ਮੰਗ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਗੁਰ ਦੀ,
ਦਿਲ ਛੀਤਾ* ਕਰ ਇਕਦਮ ਨਾਹੀਂ।
ਸ਼ਰਣੀਤਾ† ਉਸ ਗੁਰ ਦੀ ਹੋਜਾ:–
'ਰੱਖ ਲਿਆ ਗੁਰ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੇ!'
ਗਾ ਗੀਤਾ ਹੁਣ ਹਰਦਮ ਉਸਦੇ,
ਨਵ ਨੀਤਾ ਰਹੁ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਭੈਰਵੀ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਪੀੜੇ'' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

---

*ਛਿੱਥਾ। †ਸ਼ਰਨਾਗਤ।

ਗੀਤ ੯੮-

ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼।

ਕਿਤੇ ਬਿਜਲੀ ਬੱਦਲ ਗੱਜਦੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਸਾਗਰ ਕੰਢੇ ਭਜਦੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਪੌਣ ਫਰਾਟੇ ਵਜਦੇ ਨੀਂ,
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਸਦ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿੰਦੜੀ ਢੈਂਦੀ ਏ।

ਕਿਤੇ ਬੁਲਬੁਲ ਰਾਗ ਉਚਾਰੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਕੋਇਲ ਬੋਲ ਕਰਾਰੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਮੋਰ ਪਪੀਹ ਪੁਕਾਰੇ ਨੀਂ
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਜਿੰਦ ਸੁਣਦੀ ਏ ਦੁਖ ਸਹਿੰਦੀ ਏ।

ਕਿਤੇ ਵਜਦੇ ਢੋਲ ਢਮੱਕੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਗਿੱਧੇ ਪੌਣ ਧਮੱਕੇ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਸੁਣੀਦੇ ਨਾਚ ਘੁਮੱਕੇ ਨੀਂ,
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਜਿੰਦ ਸੁਣ ਸੁਣ ਥੱਲੇ ਲਹਿੰਦੀ ਏ,

ਕਿਤੇ ਤੂਤੀ ਨਾਦ ਸੁਣਾਂਦੀ ਏ,
ਕਿਤੇ ਮੁਰਲੀ ਰੰਗ ਜਮਾਂਦੀ ਏ,

ਕਿਤੇ ਬੀਨਾ ਬੰਨ੍ਹ ਬਹਾਂਦੀ ਏ,
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਜਿੰਦ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਵਧ ਖਹਿੰਦੀ ਏ।

ਕਿਤੇ ਸੁਰ ਸਾਰੰਗੀ ਲਾਈ ਏ,
ਕਿਤੇ ਵੀਣਾ, ਗਲੇ ਗਵਾਈ ਏ,
ਕਿਤੇ ਜਲਤਰੰਗ ਸੁਖਦਾਈ ਏ,
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਦਿਲ ਹੋਰ ਉਦਾਸੀ ਛੈਂਦੀ ਏ।

ਕਿਤੇ ਗਾਂਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਬਾਂਦੀਆਂ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਬਾਈਆਂ ਰਾਗ ਅਲਾਂਦੀਆਂ ਨੀਂ,
ਕਿਤੇ ਰਾਣੀਆਂ ਗੀਤ ਸੁਣਾਂਦੀਆਂ ਨੀਂ,
ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ,
ਜਿੰਦ ਦੁੱਖ ਵਧੇਰਾ ਲੈਂਦੀ ਏ!

ਇਹ ਬਿਰਹੋਂ ਬੜਾ ਕਸਾਈ ਏ,
ਇਸ ਵੇਦਨ ਇਕ ਚਾ ਲਾਈ ਏ,
ਜੋ ਰਗ ਰੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਛਾਈ ਏ;
ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ ਏ;
ਇਹ ਵੇਦਨ ਕਟਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ।

ਜੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਵੇ ਨੀਂ,
ਇਕ ਝਾਤ ਪਯਾਰ ਦੀ ਪਾਵੇ ਨੀਂ,

'ਮੈਂ ਆਯਾ' ਆਖ ਸੁਣਾਵੇ ਨੀਂ,
ਏ ਸੱਦ ਜਦੋਂ ਕੰਨ ਲਹਿੰਦੀ ਏ,
ਜਿੰਦ ਸੁਣਦੀ ਜੀਉ ਜੀਉ ਪੈਂਦੀ ਏ।

'ਮੈਂ ਆਯਾ' ਰਾਗ ਇਲਾਹੀ ਏ,
'ਤੂੰ ਮੇਰਾ' ਗੀਤ ਖ਼ੁਦਾਈ ਏ,
'ਮੈਂ ਤੇਰਾ' ਨਾਦ ਗੁਸਾਈਂ ਏ,
ਇਹ 'ਅਰਸ਼ੀ ਸੱਦ' ਸਦੈਂਦੀ ਏ,
ਚਕ ਅਸਾਂ ਅਰਸ਼ ਲੈ ਵੈਂਦੀ ਏ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ-ਭੀਮ ਪਲਾਸ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ–ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰ-੧੬।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਦੇਂਦੀ ਏ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੯–

ਹੀਰਾ ਜਨਮ

ਜਯੋਂ ਬੱਦਲ ਟੁਰਦਾ ਮਲਕੜੇ, ਕਿਤੇ ਠਹਿਰੇ ਜਾਪੇ ਪਲਕੜੇ,
ਛਾਂ ਠੰਢੀ ਦੇਈ ਜਾਂਵਦਾ, ਤੇ ਛਹਿਬਰ ਪਯਾਰੀ ਲਾਂਵਦਾ।
ਤਯੋਂ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਆ ਜਿਨ ਮਿਹਰਾਂ ਮੀਂਹ ਵਸਾਇਆ,
ਜਗ ਜਲਦਾ ਠਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਅਣਮੁੱਲਾ ਸੁਖ ਵਰਤਾਇਆ,
ਓ ਤ੍ਰੁਠ ਤ੍ਰੁਠ ਵਸਦਾ ਦਯਾਲ ਹੋ, ਤੇ ਘਰ ਘਰ ਫਿਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋ,
'ਸਚ' ਸਿੰਙੀ-ਨਾਦ ਵਜਾਂਵਦਾ, ਜਿੰਦ ਮੋਇਆਂ ਅੰਦਰ ਪਾਂਵਦਾ,
ਦਿਲ-ਭਟਕਿਆਂ ਤਾਈਂ ਮੋੜਦਾ, ਰਬ ਸੱਚੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋੜਦਾ।
ਕਟ ਦੇਂਦਾ ਧੁੰਦ ਗੁਬਾਰ ਓ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਭੌਜਲ ਪਾਰ ਓ,
ਆ ਬੈਠੋ ਛਾਵੇਂ ਓਸ ਦੀ, ਲਓ ਛਹਿਬਰ ਭਿੰਨੀ ਓਸਦੀ।
ਰਸ ਰੱਤੇ ਹੋ ਰੰਗ ਰੱਤੜੇ ਤੇ ਉੱਚੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਮੱਤੜੇ,
ਓ ਹੀਰਾ ਜਨਮ ਸੁਆਰ ਦੇ, ਜੋ ਜਾਇ ਨ ਖਾਲੀ ਵਾਰ ਦੇ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੯੮ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੯੦- ਕਦੀ ਨ ਉਹਲੇ ਹੋਵੇ ਦਰਸ਼ਨ !

ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੀਯ ਵਿਚ ਰਹੀ ਸਮਾਇ, ਮੈਂ ਵਿਚ ਪੀਆ ਵਾਸ।
ਪਿਯ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਾਂ,ਮੈਂ ਵਿਚ ਪੀਆ, ਖਿੜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਵਾਸ਼*।
ਚੰਦਨ ਲਪਟ ਪੀਆ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕੀ, ਮਲਿਆਗਰ ਦੇ ਸ੍ਵਾਸ।
ਕਉਲ ਖਿੜੇ ਸਭ ਪਿਯ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਝੂੰਮਣ ਭਉਰੇ ਦਾਸ।
ਏ ਜੋ ਚੰਨ ਸੂਰ ਤੇ ਤਾਰੇ, ਪਿਯ ਤੋਂ ਲੈਣ ਪ੍ਰਕਾਸ਼!
ਪਿਯ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਗਰ ਲਹਿਰੇ, ਬਿਜਲੀ ਮਾਰੇ ਲਾਸ।
ਮਾਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਮਾਹੀ‡ ਤਕ ਸਭਦਾ, ਮਾਹੀ§ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ।
ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਮਾਹੀ ਵਿਚ ਤਰਦੇ, ਮਾਤ[], ਪਤਾਲ, ਅਕਾਸ਼।
ਫਿਰ ਮਾਹੀ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ, ਅੰਦਰ ਬਾਰ੍ਹ, ਨਿਵਾਸ।
ਹਰ ਹਰ ਦਾ ਵਿਚ ਪਿਯ ਦੇ ਡੇਰਾ; ਹਰ ਹਰ ਵਿਚ ਪਿਯ ਵਾਸ।
ਬਨ ਬੇਲੇ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਖੇੜੇ, ਹਰਿਆਵਲ, ਮਉਲਾਸ(),
ਪਜਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸੁਹੰਦੜੇ ਦਿੱਸਣ, ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼।
ਜਯੋਂ ਬੱਦਲ ਤਰਦੇ ਵਾ-ਮੰਡਲ, ਪੌਣ ਸੁਗੰਧਿ ਨਿਵਾਸ;
ਜਯੋਂ ਹਿਰਦੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਲਹਿਰੇ, ਪੀਯ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਆਸ;
ਮੱਥੇ ਤੇ ਜਯੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਸੇ ਆ, ਨੈਣੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼,
ਗਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜਯੋਂ ਭਖੇ ਉਮਾਹ ਹੈ, ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜਯੋਂ ਹਾਸ,
ਮੋਤੀ ਵਿਚ ਜਯੋਂ ਆਬ ਵਸੇ ਹੈ, ਹੀਰੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸ;
ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਜਿਉਂ ਚਾਨਣ ਵਸਦਾ, ਬਿਜਲੀ ਵਿਚ ਚਪਲਾਸ।
ਤਿਉਂ ਸਾਰੇ ਪੀਆ ਪਜਾ ਵਸਦਾ, ਦਿਸਦਾ ਪਾਸੇ ਪਾਸ;

---

*ਵਾਸ਼ਨਾ। †ਚੰਦ। ‡ਮੱਛੀ। ਚੰਦ ਤੋਂ ਮੱਛੀ ਤਕ ਦਾ ਭਾਵ ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾਲਾਂ ਤਕ ਹੈ। §ਪਜਾਰਾ। []ਮਾਤਲੋਕ। ()ਮਉਲਨਾ।

ਪਿਯ-ਮੋਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਤੱਕਾਂ ਉਹ ਤੇ ਉਹਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਹਰ ਦਿਸਦੇ ਵਿਚ ਪੀਆ ਲਸਦਾ ਕਾਦਰ ਕੁਦਰਤ ਵਾਸ।
ਸਾਗਰ ਬੂੰਦ ਬੁਦਬੁਦੇ ਅੰਦਰ ਪਿਯ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕੇ ਲਾਸ।
ਸਾਗਰ, ਬੂੰਦ, ਬੁਦਬੁਦੇ ਸਭ ਨੂੰ ਅਪਨੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸੁ।
ਪਿਯ 'ਨੁਕਤਾ' ਪਿਯ 'ਘੇਰਾ' ਮੇਰਾ, ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਸੁ।
ਲੁਕ ਬਹਿਣਾ, ਲੁਕ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣਾ, ਚੋਜ ਪੀਆ ਦਾ ਖਾਸ।
ਹਰ ਰੰਗੇ ਹਰ ਜਾਈ ਖਿੜਨਾ, 'ਵੱਖ' ਤੇ 'ਵਿੱਚ' ਵਿਗਾਸ।
ਵਿਗਸਣਾ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਪਸਾਰਾ ਚਮਨ ਜਿਵੇਂ ਖਿੜਿਆਸ।
ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਰਵ ਰਹਿਆ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਤੇ ਨੈਣ ਨਿਵਾਸ।
ਨੈਣ ਰਹੇ ਰੰਗ ਲਾ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਰਦਾ ਏਸ ਹੁਲਾਸ।
ਕਦੀ ਨ ਉਹਲੇ ਹੋਵੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਅਰਦਾਸ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ—ਆਸਾ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ—ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੧੪।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਵਾਸ ਜੀ' ਪਰ ਹੈ।

×

ਸੁਰ ਖਾਸ——ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੬੧- # ਅਰਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ !

ਮੈਂ ਡਿੱਠਾ ਰਾਤ ਫ਼ਿਸ਼ਤੇ ਹੇਠ ਆਏ
ਕਿ ਅਸਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸੌਦੇ ਨਾਲ ਲਯਾਏ।
ਸਰੋਦਾਂ ਛਿੜ ਰਹੀਆਂ ਰਸ ਰੰਗ ਭਰੀਆਂ
ਤੇ ਦਫ ਵਜਦੇ ਸੁਹਾਵੇ ਤਾਰ ਲਾਏ।
ਕਿ ਨਚਦੇ, ਹੇਠ ਨੂੰ ਤੁਰ ਤਾਲ ਲਾਂਦੇ
ਚਲੇ ਸਭ ਰਾਗ ਆਵਨ ਸਾਜ਼ ਚਾਏ।
ਤੇ ਚਲੀਆਂ ਰਾਗਨੀਆਂ ਨਾਲ ਆਵਨ
ਗਲੇ ਮਿੱਠੇ ਸੁਹਾਵੇ ਸੁਰ ਅਲਾਏ।
ਜਿਵੇਂ ਮੋਰਾਂ ਤਿਵੇਂ ਪੈਲਾਂ 'ਨ ਪੈਂਦੀਆਂ
ਜ਼ਿਮੀਂ ਦੇ ਨਾਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਚਾਂ ਭੁਲਾਏ।
ਜੋ ਦਿੱਤਾ ਦਿਲ, ਸਮਝ ਗਾਵਣ ਦੀ ਆਈ
ਗੁਰੂ ਆਵਣ ਦਾ ਸੁਹਲਾ ਏ ਸੁਣ ਆਏ:-
"ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਿਆਰਾ
ਸੁਣੋਂ ਲੋਕੋ ! ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਆਏ।
"ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲਵੋ ਆਦਰ ਦੀ ਸਾਰੀ
ਕਿ ਘਰ ਬਨ ਬਾਗ, ਸਬ ਕਰ ਲੋ ਸੁਹਾਏ।
"ਸੁਆਗਤ ਦਾ ਜਦੋਂ ਸਾਮਾਨ ਕਰ ਲੋ
ਫਿਰ ਆਪੇ ਨੂੰ ਲਓ ਐਦਾਂ ਸਜਾਏ:-
"ਦਿਲ ਅਪਨੇ ਨੂੰ ਬਣਾਵੋ ਤਖ਼ਤ ਸੁਹਣਾ,
ਵਿਓ 'ਮੈਂ' ਆਪਣੀ ਹੇਠਾਂ ਵਿਛਾਏ।
"ਸੁਗੰਧੀ 'ਪ੍ਰੇਮ' ਦੀ ਛਿੜਕਾ ਦਿਓ ਜੀ,
ਦਿਓ 'ਆਪਾ' ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਅਜ ਲੁਟਾਏ।

"ਜਿ 'ਆਪਾ' ਹੋ ਗਿਆ 'ਆਪੇ' ਤੋਂ ਖਾਲੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤਦੋਂ ਡੇਰੇ ਆ ਲਾਏ।
"ਤੁਸੀਂ ਪਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਤਦ ਰਸ ਰੰਗ ਮਾਣੋ
ਜਦੋਂ ਆਪਾ ਇਸ ਆਪੇ ਤੋਂ ਘੁਮਾਏ।
"ਦਿਸੇ ਪਜ਼ਾਰਾ ਤਦੋਂ ਹਰ ਰੰਗ ਵਸਦਾ
ਵਿਛੋੜਾ ਫੇਰ ਨਾਂ ਆ ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਏ।
"ਉਠੋ ਲੋਕੋ! ਸੁਣੋ ਲੋਕੋ! ਤੇ ਗਾਵੋ:-
ਕਿ ਔਹ ਆਏ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਹੁ ਆਏ।
"ਬੁਸ਼ਾਰਤ ਦੇ ਦਿਓ ਅਜ ਜਗਤ ਤਾਈਂ
ਗੁਰੂ ਆਏ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਲਜਾਏ।
"ਮਿਲੋ ਆਕੇ ਹਾਂ ਆਪਾ ਭੇਟ ਧਰਧਰ,
ਮਿਲੋ ਐਦਾਂ ਜੁ ਗੁਰ ਗੋਦੀ ਖਿਡਾਏ।
"ਸਫਲ ਜੀਵਨ, ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਹੋ ਜਾਵੇ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਅੰਕ ਫਿਰ ਰਹੀਓ ਸਮਾਏ"।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਕੌਂਸੀਆ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ—ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੧੪।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਲਜਾਏ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੨- ਸੰਗਤ ਦੀ ਬਿਰਹ ਅਰਜ਼ੋਈ !

ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਜ਼ਰਾ ਮੁਖੜਾ ਸੁਹਾਵਾ ਦਿਖਾ ਦੇ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਤੇਰੀਆਂ ਚਿਰੋਕੀਆਂ ਉਡੀਕਾਂ ਸੱਜਣਾਂ !
ਪੁਜਾ ਦੇ ਪੁਜਾ ਦੇ ਪੁਜਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ ! ੧.

ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਮੈਂ ਧਿਆਵਾਂ,
ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਪਈ ਅਲਾਵਾਂ;
ਪਈ ਅਲਾਵਾਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ !
ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਜ਼ਰਾ ਮੁਖੜਾ ਸੁਹਾਵਾ ਦਿਖਾ ਦੇ ਸੁਹਣਿਆਂ ! ੨.

ਹੁਣ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰੇ ਆਈਂ,
ਫੇਰਾ ਅਜ ਆ ਸਾਡੇ ਪਾਈਂ;
ਫੇਰਾ ਪਾਈਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ !
ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਜ਼ਰਾ ਮੁਖੜਾ ਸੁਹਾਵਾ ਦਿਖਾ ਦੇ ਸੁਹਣਿਆਂ ! ੩.

ਸਾਨੂੰ ਚਰਨੀਂ ਆਨ ਲਗਾਈਂ,
ਸਿਕਦੇ ਮੱਥੇ ਠੰਢਕ ਪਾਈਂ,
ਠੰਢਕ ਪਾਈਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ !
ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਜ਼ਰਾ ਮੁਖੜਾ ਸੁਹਾਵਾ ਦਿਖਾ ਦੇ ਸੁਹਣਿਆਂ ! ੪.

ਆ ਜਾ ਵਿੱਥਾਂ ਮੇਟ ਗੁਸਾਈਂ!
'ਅਪਨੀ' ਆਖ ਤਿ ਲੈ ਅਪਨਾਈ;
ਲੈ ਅਪਨਾਈ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ!
ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਿਖਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ?
ਜ਼ਰਾ ਮੁਖੜਾ ਸੁਹਾਵਾ ਦਿਖਾ ਦੇ ਸੁਹਣਿਆਂ! ਪ.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।
ਲਯ-ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਸੁਹਣਿਆਂ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੩-

ਪਟਨੇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਟੁਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ।

ਸੰਗਤ—

ਸੁਹਣੇ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ! ਏਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾਂ,
ਸਾਥੋਂ ਮੰਨਿਆਂ ਨ ਜਾਵੇ ਏ ਭਾਣਾਂ। ੧.

ਸਾਡੀ ਜਿੰਦ ਤੁਸੀਂ ਜਾਨ,
ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇ ਹੋ ਪ੍ਰਾਨ,
ਅਸਾਂ ਜੀਵਨ ਤੁਸਾਂ ਬਿਨ ਕਿਵੇਂ ਪਾਣਾਂ? ੨.

ਗੁਰੂ ਜੀ— ਆਯਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼,
ਛੇਤੀ ਟੁਰ ਆਓ ਦੇਸ਼,
ਮੰਨ ਅਸਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਹੁਣ ਟੁਰ ਜਾਣਾਂ। ੩.

ਸੰਗਤ— ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਦੇ ਲਾਲ!
ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਚਲੋ ਨਾਲ,
ਸਾਨੂੰ ਵਿਛੁੜ ਤੁਸਾਂ ਤੁੰ ਸੁਖ ਨਹੀਂ ਆਣਾਂ। ੪.

ਗੁਰੂ ਜੀ— ਹੋਸਾਂ ਸਦਾ ਮੈਂ ਸਹਾਇ,
ਰਹਿਸਾਂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਆਇ,
ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਦਾ ਰਹਾਣਾਂ। ੫.

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-

ਰਾਗ-ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਭਾਣਾਂ' ਪਰ ਹੈ।

× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੪–

ਪੰਜਾਂ ਪਜਾਰਿਆਂ ਦੀ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਤੇ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ

ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ—

ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਸਾਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਜਾਮ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ !
ਲੱਗੀਆਂ ਚਿਰੋਕੀਆਂ ਪਿਆਸਾਂ ਦਾਤਿਆ ! ਪਿਲਾ ਦੇ...
ਤੁਰਕੇ ਮੌਤ ਘਾਟ ਤੋਂ ਆਏ,
ਧਰਕੇ ਸੀਸ ਤਲੀ ਤੇ ਲਜਾਏ,
ਸੀਸ ਲਿਆਏ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ।
ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ ! ਸਾਨੂੰ...
ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਰਾਸ ਨ ਕਾਈ,
ਕਰੀਂ ਕਬੂਲ ਇਹ ਭੇਟਾ ਸਾਈਂ !
ਭੇਟਾ ਸਾਈਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ।
ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ ! ਸਾਨੂੰ...
ਦੇਵੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੋਏ ਜਿਵਾਵੋ,
ਅਪਨੀ ਜੀਵਨ ਛੋਹ ਲਗਾਵੋ,
ਛੋਹ ਲਗਾਵੋ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ।
ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਿਲਾ ਦੇ ਪਜਾਰਿਆ ! ਸਾਨੂੰ...

ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਾ ਉੱਤਰ—

ਆਓ ਸਪੂਤੋ ਝੋਲੀ ਪਾਵਾਂ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਮ ਅਮੁੱਲ ਪਿਲਾਵਾਂ,
ਅਮੁੱਲ ਪਿਲਾਵਾਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ।
ਬਨਾ ਲਾਂ ਬਨਾ ਲਾਂ ਬਨਾ ਲਾਂ ਪਜਾਰਿਓ!
ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਬਨਾ ਲਾਂ ਦੂਲਿਓ!
ਅਪਨੇ ਜਾਏ ਤੁਸਾਂ ਤੋਂ ਵਾਰਾਂ,
ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੋਦੀ ਲੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਾਂ,
ਲੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਾਂ ਵਾਹ ਵਾ ਵਾਹ।
ਬਨਾਂ ਲਾਂ ਬਨਾ ਲਾਂ ਬਨਾ ਲਾਂ ਪਜਾਰਿਓ!
ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਬਨਾ ਲਾਂ ਦੂਲਿਓ!

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੯੨ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੯੫-

ਦੁਹਾਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਦਿਆਂ ਤੇਰੀ ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ !
ਦੁਹਾਈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਦੁਹਾਈ ਦਰ ਤੇ ਪਾਈ ਮੈਂ !
ਬਚਾ ਮੈਨੂੰ ਬਿਆਧਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਖਾਈ ਤੋਂ,
ਤੁਹੀਂ ਰਖਯਕ ਹੈਂ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਤਿਰੀ ਆਸਾ ਤਕਾਈ ਮੈਂ !
ਵਿਛੋੜਨ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਲਿਜਾਵਨ ਖਿੱਚ ਗ਼ਮ ਅੰਦਰ,
ਅਜਿਹਿ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਰਖਯਾ ਕਰ ਦਿਆਂ ਤੇਰੀ ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ !
ਇ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਬਣੇ ਮੰਦਰ ਨ ਕੁਛ ਵੱਸੇ ਇਦ੍ਹੇ ਅੰਦਰ,
ਇ ਸਿਹਜਾ ਆਪ ਦੀ ਹੋਵੇ ਦਿਓ ਐਸੀ ਸਫਾਈ ਮੈਂ !
ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕ ਬਣੋ ਘਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਭ ਓਪਰੇ ਡਰਦੇ;
ਤੁਸੀਂ ਹੋਵੋ ਚਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਰਹਾਂ ਚਰਨੀ ਸਮਾਈ ਮੈਂ !
ਅਜੇਹਾ ਕਰ ਦਿਓ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਣੇ ਆਰਾਮਗਾਹ ਤੁਹਾਡੀ
ਨ ਮੈਂ ਹੋਵਾਂ ਨ ਮੇਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਕੋਈ ਨ ਕਾਈ ਮੈਂ !
ਮਿਰੇ ਦਿਲ ਵੜਦਿਆਂ ਸਾਈਆਂ ! ਤੁਸੀਂ ਝਿਜਕੋ ਕਦੇ ਨਾਂਹੀ,
ਇ ਨਿਜ ਮੰਦਰ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਹੋ, ਹੇ ਸਾਈਂ ਮੈਂ !

——

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੯।

ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ' ਪਰ ਹੈ।

× ×   ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੬–

ਸਿਕਦੀ ਰੂਹ

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ !

ਜਨਮ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸਿਕਦੀ ਆਈ ਆਸ ਪੂਰਦੇ ਆਜ !
ਆ ਜਾਓ ਸਿਕ ਪੂਰਨ ਹਾਰੇ, ਹੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰਤਾਜ !

ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਹੈ ਬਿਰਦ ਤੁਧੇ ਦਾ ਪਾਲ ਬਿਰਦ ਦੀ ਲਾਜ!
ਹੁਣ ਨਾ ਰੱਖ ਵਿਛੋੜੇ ਅੰਦਰ, ਅਪਨਾ ਲੈ ਮਹਾਂਰਾਜ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ–ਪੀਲੋ । ਤਾਲ–੩ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਮਹਾਂਰਾਜ' ਪਰ ਹੈ ।

× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੬੭-

ਸਿਰ ਭੇਟਾ ਚਾ ਧਰੀਏ !

ਵਿਖਮ ਪਦ—

ਦਰਸ਼ਨ ਚਲ ਆਨੰਦਪੁਰ ਕਰੀਏ:-

ਚਲੋ ਸਹੀਓ ਆਨੰਦਪੁਰ ਚਲੀਏ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕਰ ਠਰੀਏ।
ਝਿੰਮਣੀਆਂ ਦੇ ਝਾੜੂ ਕਰਕੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਪਏ ਸੰਬਰੀਏ।
ਚਰਨ ਛੋਹ ਵਰੁਸਾਇਆ ਕਿਣਕਾ ਕਿਣਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਢੂੰਡਰੀਏ।
ਕਰ ਸੁਰਮਾਂ ਅੱਖੀਂ ਵਿਚ ਪਾਈਏ ਦਿਲ ਅੰਧੇਰਾ ਹਰੀਏ।
ਇਸ ਰੌਸ਼ਨਦਿਲ ਨਾਲ ਸਖੀ ! ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਿਮਰੀਏ।
ਸਿਮਰ ਸਿਮਰ ਸੁਾਮੀ ਗੁਰ ਅਪਨਾ ਨੌਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤਰੀਏ।
ਦਰਸ ਸੁਹਾਵੇ ਸੌ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇ ਕਰੀਏ।
ਖਿਚ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਖੜੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਭੇਟਾ ਚਾ ਧਰੀਏ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤ ਮਿਲੇ ਦਾਤੇ ਤੋਂ ਖਿੜ ਖਿੜ ਘੁਟ ਘੁਟ ਭਰੀਏ।
ਜੀਵਾਲੇ ਤਾਂ ਜੀਉ ਜੀਉ ਪਈਏ ਮਾਰੇ ਹਸ ਹਸ ਮਰੀਏ।
ਮਰਕੇ ਅਮਰ, ਅਮਰ ਹੋ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ, ਹਉਂ ਤੋਂ ਡਰੀਏ।
ਸੇਵਕ ਤੋਂ ਤਦ ਮਿਲੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪਦ ਭੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਵਰੀਏ।
ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ, ਨਾਮ ਸਿਮਰੀਏ ਹਉਂ ਹਰੀਏ, ਭਵ ਤਰੀਏ।
ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਛੁਹ ਪਾਰਸ ਲਭ ਕੰਚਨ ਕਾਯਾਂ ਕਰੀਏ।
ਕੰਚਨ ਕਾਯਾਂ ਕਾਲ ਨ ਗ੍ਰਾਸੇ 'ਵਾਹ ਵਾ' ਸਦਾ ਉਚਰੀਏ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਪਹਾੜੀ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਕਰੀਏ' ਪਰ ਹੈ।

× ×

ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੮-

ਦਰਸ਼ਨ-ਤਰਸਨ

ਜਗਜਾਸੂ ਪੁਕੋਰ:—

ਥਕ ਗਏ ਤਰਸ ਤਰਸ ਕੇ ਨੈਨ,
ਤਰਸ ਕਰੋ ਹੁਣ ਤਰਸ ਰਹੀ ਤੇ ਤਰਸ ਭਰੇ ਤਕ ਨੈਨ।
ਉਮਰ ਬਿਤੀ ਦਰਸ਼ਨ-ਤਰਸਨ ਵਿਚ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਐਨ!
ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ ਨ ਮਿਟਦੀ ਤਰਸਨ, ਦਰਸਬਿਨਾ ਕਿੰਞ ਚੈਨ?
ਦਿਨ ਨਾ ਬਿਤੇ, ਚਿੰਤ ਚਿਤ ਚੁਭਦੀ, ਸੋਚੀਂ ਬਿਤੇ ਨ ਰੈਨ:
ਕਦ ਆਸਨ ਕਦ ਦਰਸ ਦਿਖਾਸਣ? ਮਿਠ ਬੋਲੇ ਮਿਠ ਬੈਨ।
ਕਿਉਂ ਆਵਣ? ਮੈਂ ਚੱਜ ਨ ਕਾਈ, ਗੁਣ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈਨ।
ਝੋਲੀ ਲਵੇ ਨਿਰਾਸਾ ਪਾ ਹੁਣ ਗ਼ਮ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਲੈਨ:
ਕਿਨ ਆਣਾ ਹੇ ਦਰਸ ਪਿਆਸੀ ਤੇਰੇ ਠਾਰਨ ਨੈਨ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ ਮਾਂਡ। ਤਾਰ–੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ ਬੈਠਵੀਂ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਨੈਨ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੯੯—

ਦਰਸ਼ਨ-ਦਾਤ

ਗੁਰਮੁਖ ਵਾਕ—

ਬੁਲਬੁਲ ! ਨਾਂ ਕਰ ਵੈਣ !
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਖਿੜਿਆ ਗੁਲ ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼
ਖੁਹਲ ਦਿਲੇ ਦੇ ਨੈਣ ।
ਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਲ ਖਿੜ ਪਈ ਸਾਰਾ,
ਕਦੀ ਨ ਉਹਲੇ ਇਹ ਦੀਦਾਰਾ,
ਇਸ਼ਕ-ਨਰਦ ਆ ਪੁਗਦੀ ਇਸ ਥਾਂ,
ਇਹ ਮੰਜ਼ਲ ਸੁਖ ਚੈਨ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਮਿਸ਼ਤ । ਤਾਲ-੩ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ ਧੀਮੀ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੯ ।
ਲਯ-ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਵੈਣ' ਪਰ ਹੈ ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੦—

ਦਰਸ਼ਨ-ਸਿੱਕ

ਭਰ ਭਰ ਡੁਲ੍ਹਦੇ ਨੈਣ,
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਜਾਰੇ ਤੈਨੂੰ
ਢੂੰਡ ਰਹੇ ਦਿਨ ਰੈਣ,
ਆ ਵਾਰੀ ! ਹੁਣ ਪਾ ਜਈਂ ਫੇਰਾ,
ਹੋਰ ਨਹੀਓਂ ਹੁਣ ਹੁੰਦਾ ਜੇਰਾ,
ਇਕ ਝਾਕੇ ਦੀ ਕਰ ਮਿਹਰਾਮਤ
ਬਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚੈਨ ।

—

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਮਿਸ਼੍ਰਤ । ਤਾਲ–੩ । ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।
ਲਯ–ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਨੈਣ' ਪਰ ਹੈ ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੧—

ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ !

ਟੇਕ—ਕਰ ਮਨ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ,

ਰਹਮਤ ਮਿਲੀ, ਮਿਲੀ ਆ ਰਹਮਤ, ਰਹਮਤ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।
ਖਬਰ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਸ਼ੋਂ ਆਈ, ਵਜਦਾ ਪਯਾ ਸ਼ਦਿਯਾਨਾ:—
"ਹੁਣ ਗ਼ਮ ਖਾ ਨਾ, ਹੁਣ ਗ਼ਮ ਖਾ ਨਾ, ਹੁਣ ਗ਼ਮ ਖਾ ਨਾ, ਖਾ ਨਾ
"ਗ਼ਮ ਦਿਲ ਤੇਰਾ ਧੋ ਦਿੱਤਾ ਹੁਣ, ਬਖਸ਼ਯਾ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।
"ਸਿਫਤ-ਸਲਾਹ ਦਾ ਪੀ ਇਹਪਯਾਲਾ, ਪੀ ਤੇ ਭੁੱਲ ਹਿਲਾ ਨਾ।
"ਨੂਰ-ਝਮਾਕਾ ਆਇਆ ਈ, ਲੈ ਸਹਿ, ਨਿਜ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾ ਨਾ।"
ਤਦ ਇਕ ਨੂਰ ਝਮਾਕਾ ਵੱਜਾ, ਕੀਤਾ ਉਨ ਬੇਗਾਨਾ,
ਵਿਸਮ, ਵਿਸਮ, ਬੇ ਖ਼ੁਦ, ਬੇ ਖ਼ੁਦ ਹੋ, ਖੁਲ੍ਹਿਆ ਭੇਤ ਲੁਕਾਨਾ:
ਪ੍ਰੀਤਮ ਸੀ ਛੁਪਿਆ 'ਮੈਂ' ਉਹਲੇ, ਹੁਣ ਉਸ ਹੋ ਮਿਹਰਵਾਨਾ
ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲੈ ਲਯਾ, ਉਹਲਾ ਦੂਰਿ ਮਿਟਾਨਾ।
ਪੀਰ ਮਹਿੰਡਾ ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਕਰ ਮਨ ! ਉਸ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।
ਜਿਸ ਕਰ ਮਿਹਰ ਉਚਾਯਾ ਧੂੜੋਂ, ਉਸ ਦਾ ਕਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।
ਚਰਨ-ਧੂੜ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਾਰਸ, ਉਸ ਵਿਚ ਰਲ ਹੁਲ ਜਾਨਾ,-
ਝੋਲੀ ਚੜ੍ਹਨ ਅਰਸ਼ ਦੀ, ਸਖੀਏ ! ਹੁਸਨਾਂ ਲੈ ਗਲ ਲਾਨਾ !
ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਤੇਰੀ, ਰਹਮਤ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।
ਜਿਨ ਦੁਖ ਕੱਟ ਅਮਰ ਸੁਖ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਲਾਇ ਟਿਕਾਨਾ।
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।
ਤੇਰੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਲਖ ਲਖ ਹੈ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ—ਮਾਲਕੌਂਸ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ—ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੧੬।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ' ਪਰ ਹੈ।

× × × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਗਾ ਮਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੦੨— ਇੱਕੋ ਦਾਤਾ ਤੂੰ!

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨਜ਼ਰ ਤਕਾਈ,
ਮਿੱਠੀ ਝਾਤ ਅਸਾਂ ਵਲ ਪਾਈ,
ਲਾਟ ਲਗਾਈ, ਜੋਤ ਜਗਾਈ,
ਆ ਵਸਿਆ ਵਿਚ ਤੂੰ,
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤੂੰ,
ਇੱਕੋ ਦਾਤਾ ਤੂੰ ॥ ੧ ॥

ਆਪਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਵਸਾਵੇਂ,
ਆਪੇ ਫਿਰ ਤੂੰ ਝਾਤੀ ਪਾਵੇਂ,
ਆਪੇ ਵੇਖੇਂ ਤੇ ਬਿਗਸਾਵੇਂ,
ਸਾਨੂੰ ਆਖੇਂ 'ਤੂੰ',
ਪਰ ਤੂੰ ਆਪੇ ਤੂੰ,
ਇੱਕੋ ਦਾਤਾ ਤੂੰ ॥ ੨ ॥

ਤੇਰੇ ਜੇਡਾ ਹੋਰ ਨ ਕੋਈ,
ਫੋਲ ਡਿਠੀ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਲੋਈ,
ਪਾੜ ਕਲੇਜਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਰੋਈ !
ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਤੂੰ,
ਤੇਰੇ ਜਿੱਡਾ ਤੂੰ,
ਇੱਕੋ ਦਾਤਾ ਤੂੰ ॥ ੩ ॥

ਤੂੰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਬਾਂਦੀ ਤੇਰੀ
ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਏ 'ਮੈਂ' ਏ ਮੇਰੀ
ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਹੋ ਜਏ ਢੇਰੀ,
ਇੱਕੋ ਹੋਵੇਂ ਤੂੰ,
ਤੂਹੀਓਂ ਦਾਤਾ ਤੂੰ
ਇੱਕੋ ਦਾਤਾ ਤੂੰ ॥ ੪ ॥

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ । ਤਾਲ-੩ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਤੂੰ' ਪਰ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੩—

ਇਕ ਅਰਜ਼ੋਈ !

ਟੇਕ—ਹਾਂ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਐਸ ਵੇਲੇ ਆ ਕਰੇ ਦਿਲਦਾਰੀਆਂ !

ਹੁਣ ਸੰਝ ਹੈ, ਹਾਂ ਸੰਝ ਹੈ, ਹੁਣ ਸੰਝ ਹੈ ਅੰਧਕਾਰੀਆ,
ਪੈ ਰਹੀ ਹੁਣ ਬਰਫ ਹੈ ਹੁਣ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਠੰਢਿਆਰੀਆਂ !
ਨਾ ਚਾਨਣਾਂ, ਨਾ ਚਾਉ ਹੈ ਨਾ ਨਿੱਘ ਖੇੜਨ ਵਾਲੜੀ,
ਦਿਲ ਨੂੰ ਹਸਾਵਣ ਹਾਰੀਆਂ ਸਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ !
ਹੁਣ 'ਕੱਲਹੈ,ਹੁਣ ਮੈਂ ਅਹਾਂ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹੈ ਡਰ ਰਹੀ,
ਸੋਚ ਸਹਿਮੇ ਸੋਚ ਤੋਂ ਅਕਲਾਂ ਅਕਲ ਤੋਂ ਹਾਰੀਆਂ।
ਤੂੰ ਦੱਸ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲਿਆ ! ਤੁਝ ਬਾਝ ਕਿਹੜਾ ਬਾਹੁੜੇ ?
ਹਾਂ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਐਸ ਵੇਲੇ ਆ ਕਰੇ ਦਿਲਦਾਰੀਆਂ !
ਹੈਂ ਬੇਕਸੀ ਦਾ ਯਾਰ ਤੂੰ ਹੈਂ 'ਕੱਲ ਦਾ ਬੇਲੀ ਤੁਈਂ
ਹੈਂ ਦਰਦ ਦਾ ਦਰਦੀ ਤੁਈਂ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਕਰਨੈਂ ਦਾਰੀਆਂ।
ਆਪੇ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸਹਮ ਤੋਂ ਆਪੇ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਕੈਦ ਤੋਂ
ਤਲਵਾਰ ਤੇਰੇ ਪਯਾਰ ਦੀ ਹੈ ਦੇਂਵਦੀ ਛੁਟਕਾਰੀਆਂ !
ਜ਼ਾਲਮ ਡਰਾਏ ਤੂੰ ਸਦਾ ਮਜ਼ਲੂਮ ਗੋਦੀ ਤੂੰ ਲਏ
ਫਿਰ ਦਿਲ ਉਚਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂਦੇ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਸਰਦਾਰੀਆਂ।
ਪਾ ਤਾਣ ਤੈਥੋਂ ਚਿੜੀ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਏ ਵਖਤ ਸੇ,
ਕਸਤੂਰਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਢਾਹ ਲਈਆਂ ਸੀ ਬਰਖ਼ੁਰਦਾਰੀਆਂ।

ਉਜੜੇ ਵਸਾਏ ਤੂੰ ਸਦਾ ਬਿਗੜੇ ਸੁਵਾਰੇ ਤੂੰ ਸਦਾ,
ਹੁਣ ਜਗਤ ਇਕ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਤੈਂ ਦੇਖਕੇ ਗੁਲਕਾਰੀਆਂ !
ਆ ਬਹੁੜ ਔਗੁਣਹਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਨਹੀਂ,
ਹੇ ਰਹਿਮਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾ ! ਆ ਬਹੁੜ, ਸਦਕੇ ਸਾਰੀਆਂ !
ਮੈਂ ਵਾਰਨੇ ਤੈਂ ਨਾਮ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਘੋਲੀਆਂ ਤੈਂ ਯਾਦ ਤੋਂ,
ਤੈਂ ਯਾਦ ਦੇ ਇਸ ਆਸਰੇ ਤੋਂ ਜਾਉਂ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀਆਂ !
ਹਾਂ, ਡੋਰ ਅਪਣੀ ਯਾਦ ਦੀ ਇਸ ਬਹਿਰੇ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਬਖ਼ਸ਼ਕੇ,
ਨਿਜ ਖਿੱਚ ਵਿਚ ਖਿਚ ਰੱਖਣਾ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਕਸਕਾਂ ਪਜਾਰੀਆਂ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਸੂਹਣੀ । ਤਾਲ-ਪਸ਼ਤੋ । ਗਤ–ਢਈਆ । ਮਾਤ੍ਰਾ-੭ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਦਿਲਦਾਰੀਆਂ' ਪਰ ਹੈ ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੪— ## ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਚੱਲੀਏ।

ਟੇਕ–ਚਲੋ ਚਲੋ ਦਰਬਾਰ ਚਲੋ ਚਲ ਚੱਲੀਏ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਸਖੀ ਅੱਜ ਚੱਲੀਏ!

ਚਲੋ ਚਲੋ ਦਰਬਾਰ ਚਲੋ ਚਲ ਚੱਲੀਏ,
ਚੱਲੋ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਸਖੀ ਅੱਜ ਚਲੀਏ–
ਰਾਵੀ ਵਗੇ ਜਿਥਾਊਂ ਕਰੇ ਅਠਖੇਲੀਆਂ,
ਲੈ ਪਯਾਰੇ ਦੀ ਛੋਹ ਕਿ ਨਵਲ ਨਵੇਲੀਆਂ,
ਚਲੋ ਚਲੋ ਦਰਬਾਰ ਚਲੋ ਅਜ ਚੱਲੀਏ!
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਸਖੀ ਅਜ ਚੱਲੀਏ।

ਗੋਸ਼ਾ ਚੱਲ ਇਕਾਂਤ ਸੁ ਓਥੇ ਮੱਲੀਏ,
ਬਹੀਏ ਮਨ ਨੂੰ ਜੋੜ, ਨ ਬੈਠੇ ਹੱਲੀਏ।
ਸੁਣੀਏ ਪਯਾਰੀ ਸੱਦ ਅਜੇ ਪਈ ਗੂੰਜਦੀ,
ਵੱਜੇ ਪਿਆ ਰਬਾਬ, 'ਵਾਜ ਜਿਉਂ ਕੂੰਜ ਦੀ।
ਪਯਾਰੇ ਸੰਦੀ ਸੱਦ ਸੁ ਪਈ ਸੁਣੀਂਵਦੀ,
ਚਲ ਸੁਣੀਏ ਓ ਸੱਦ ਨ ਬੁੱਢੀ ਥੀਂਵਦੀ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੱਦ 'ਧੰਨ ਨਿਰੰਕਾਰ' ਦੀ,
ਪਯਾਰੀ ਪਯਾਰੀ ਕੂਕ 'ਧੰਨ ਕਰਤਾਰ' ਦੀ।

'ਤੂੰਈਂ', ਤੂੰਈਂ', ਏਕ, ਤੂੰਈਂ' ਹੇਕ ਓ,
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੱਦ 'ਦਾਤਾ ਏਕ ਹੋ'
ਚਲ ਸੁਣੀਏ ਦਿਲ ਲਾਇ ਸੁਜਸ ਕਰਤਾਰ ਦਾ।
ਰਚ ਜਾਈਏ ਰਸ ਰੰਗ ਚਖਿ ਰਸ ਪਯਾਰ ਦਾ।

ਬਿਰਹੋਂ ਕੋਇਲ ਕੂਕ ਓਸ ਗੁਰ ਦਯਾਲ ਦੀ,
ਪਯਾਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪਯਾਰ ਕੂਕ ਕਿਰਪਾਲ ਦੀ,
ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਨਾਲ ਸੁ ਮਿਲਵੀਂ ਹੇਕ ਓ
ਮਿੱਠੀ ਸੱਦ ਰਬਾਬ ਮਿਲੀ ਹੁਈ ਏਕ ਓ
ਚਲ ਸੁਣੀਏ ਦਰਬਾਰ ਸੁ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰ ਦੇ,
ਚਲ ਸੁਣੀਏ ਸੰਗੀਤ ਸੁ ਰਬੀ ਪਯਾਰ ਦੇ!
ਰਚ ਜਾਈਏ ਰਸਰੰਗ ਚੱਖ ਰਸ ਪਯਾਰ ਦਾ,
ਹੋਈਏ ਮਸਤੁਲਮਸਤ ਲਖ ਰਸ ਪਯਾਰ ਦਾ।

ਫਿਰ ਕਰੀਏ ਅਰਦਾਸ ਮਸਤੀ ਵਿਚ ਹੀ:-
'ਸਾਈਆਂ! ਖਿੱਚੀ ਰੱਖ ਸਦਾ ਵਿਚ ਖਿੱਚਹੀ,
'ਗੁਣਗਾਵਾਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਿ ਕੀਰਤ ਗਾਂਵਦਾ
'ਰਹਾਂ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ 'ਗੁਰੂ ਗੁਰ' ਧਯਾਂਵਦਾ;

'ਅਣੀ ਰਹੇ ਨਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਚੁਭੀ ਵਿਚ ਕਾਲਜੇ,
'ਨੈਣ ਰਹਿਣ ਰੰਗ ਲਾਇ ਰਤੇ ਰੰਗ ਲਾਲ ਦੇ,
'ਗੁਣ ਕੀਰਤ ਨਿਤਨਿੱਤ ਕਿ ਕਹਦਾ ਮੈਂ ਰਹਾਂ,
'ਪਜਾਰ ਜੁੜੰਦੇ ਵਿਚ ਕਿ ਜੁੜਿਆ ਮੈਂ ਰਹਾਂ।'

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ:—
ਰਾਗ–ਪੀਲੋ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਚੱਲੀਏ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੦੫— **ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਿਰਹਾ।**

ਅੰਮੀਂ ! ਤੜਫਨ ਸਾਰੀ ਰੈਨ,
ਸੈਨ ਨ ਆਵੇ ਚੈਨ;
ਅੰਮੀਂ ! ਤੜਫਨ ਸਾਰੀ ਰੈਨ।

ਉਸ ਕਵਲ ਨੈਨ ਬਿਨ, ਮਾਈ ਮੈਂ !
ਇਸ ਬਿਰਹੋਂ ਮਾਰ ਮੁਕਾਈ ਮੈਂ,
ਮੈਂ ਉਮਰ ਬਿਤੀ ਕੁਰਲਾਂਦਿਆਂ
ਸੁਕਦੇ ਕਦੇ ਨ ਨੈਨ।

ਅੰਮੀਂ ! ਤੜਫਨ ਸਾਰੀ ਰੈਨ,
ਸੈਨ ਨ ਆਵੇ ਚੈਨ;
ਅੰਮੀਂ ! ਤੜਫਨ ਸਾਰੀ ਰੈਨ।

ਮੋੜ ਮੋੜ ਹੁਣ ਮੋੜ ਮੁਹਾਰਾਂ,
ਆ ਲਟ-ਕੰਦੜਾ ਦੇਹ ਦੀਦਾਰਾਂ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਰ ਮਿਹਰਾਂ
ਆ ਵਸ ਮੇਰੇ ਨੈਨ !

ਪਜਾਰੇ ਤੜਫਨ ਸਾਰੀ ਰੈਨ
ਸੈਨ ਨ ਆਵੇ ਚੈਨ
ਦਾਤਾ ! ਆ ਵਸ ਮੇਰੇ ਨੈਨ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਮਾਂਡ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ । ਤਾਰ–੩ ।
ਗਤ-ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਰੈਨ' ਦੇ ਬਾਦ ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੬— ਮਹਿਕ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੜੇ ਦੀ

ਮਹਿਕ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੜੇ ਦੀ ਓਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਆ।

ਐ ਸਬਾ ! ਚਮਕੌਰ ਜਾ, ਧੂੜੀ ਦੇ ਗਲ ਲਗਲਗਕੇ ਆ,
ਮਹਿਕ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੜੇ ਦੀ, ਓਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਆ:-
ਹੋਲੀਆਂ ਜਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਨਾਲ ਜਿੰਦਾਂ ਖੇਡੀਆਂ,
ਅਤਰ ਤੇ ਅੰਬੀਰ ਜਿਸ ਥਾਂ ਹੈ ਅਜੇ ਤਕ ਫੈਲਿਆ।
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ 'ਗੁਲ ਸਗੂਫੇ' ਖ਼ੂਨ ਹੋ ਜਿਸ ਥਾਂ ਖਿੜੇ,
ਮਿਤਰਾਂ ਦਾ 'ਗੁਲੇ ਲਾਲਹ' ਰੱਤ ਹੋ ਸੀ ਟਹਿਕਿਆ।
'ਆਪਾ ਨੁਛਾਵਰ' ਦੀ ਕਲੀ ਜਿਸ ਥਾਂ ਬਲੀ ਹੋ ਖਿੜ ਪਈ,
ਗ਼ੁੰਚਹ ਸੀ ਦਿਲਵਾਰਨੇ ਦਾ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਆ !
'ਬੁਲਬੁਲ' ਨੇ ਜਿਸ ਥਾਂ ਖ਼ੂਨ ਦੇ 'ਬਾਜ਼ਾਂ' ਦੀ ਮਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕ ਸੀ,
'ਅਤਰ-ਗੁਲ' ਹੋ ਲਹੂ ਜਿਸਦੇ, 'ਮਹਿਕ ਡੱਬਾ' ਖੁਹਲਿਆ।
ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨ ਸ਼ਮਾ ਨੂੰ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰਵਾਨਿਆਂ
ਖ਼ੂਨ ਅਪਣੇ ਦੇ ਫੁਲੇਲੀਂ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਸੀ ਪਾਲਿਆ;
ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਬੂ ਬਾਸ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਅਗਰ ਨੇ
ਅਮਨ ਦੇ ਬੂਟੇ ਤਲੇ ਕਰ ਖਾਦ ਸੀਗਾ ਡਾਲਿਆ।
ਹਾਂ ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਉਗ ਪਿਆ ਉਹ ਬੀਜ ਪਿਆਰਾਂ ਵਾਲੜਾ,
ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਲਹੂ ਸਿੰਜ ਸਿੰਜ ਕੇ ਸੀ ਪਾਲਿਆ।

ਜਿਸ ਥਲੀ ਨੂੰ ਸੀ ਬਲੀ ਨੇ 'ਬਾਗ-ਮਹਿਕਾਂ' ਸਾਜਿਆ,
ਉਸ ਬਲੀ ਦੀ ਮਹਿਕ, ਹਾਂ, ਤੂੰ ਐ ਸਬਾ ਅਜ ਲੈ ਕੇ ਆ !
ਵੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਕਰਦੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਸੱਭ ਨੂੰ
'ਪਿਆਰ ਲਪਟਾਂ' ਵਿਚ ਲਪੇਟੀਂ, ਐ ਸਬਾ ! ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ।
ਮਹਿਕ ਕਲਗ਼ੀ ਵਾਲੜੇ ਦੀ ਲਜਾ ਸਬਾ ਚਮਕੌਰ ਤੋਂ,
'ਵੈਰ-ਗ਼ਫ਼ਲਤ' ਵਿਚ ਪਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸੁੰਘਾ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਲਜਾ।
ਕਰ ਮਸਤ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ, ਦੇ ਝੂਮ 'ਆਪਾ ਵਾਰ' ਦੀ,
ਰਸ ਰੰਗ ਲਾਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ, ਪਯਾਰੇ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਲੈਕੇ ਆ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੦੭—

ਮਰਦਾਨੇ ਦਾ ਲਾਡ

ਟੇਕ—ਮੇਰੀ ਐਉਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ!

ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮਾਲਕ ਮੇਰੇ! ਮੈਂ ਨਿਬਹਾਂ ਕਿਸ ਹਾਲ?
ਉਮਰ ਕੁਮਾਰ, ਸਮਝ ਨਾ ਸੋਝੀ, ਰੂਪ ਨ ਧਨ ਮੈਂ ਨਾਲ:
ਨੈਨ ਨ ਮ੍ਰਿਗ ਦੇ, ਬੁਲਬੁਲ ਬੋਲੀ, ਨਾਂ ਮੋਰਾਂ ਦੀ ਚਾਲ,
ਚੱਜ ਅਚਾਰ ਨ ਗੁਣ ਕੋਈ ਪੱਲੇ, ਮੈਂ ਨਿਬਹਾਂ ਕਿਸ ਢਾਲ?

ਮੈਂ ਭੁੱਲਾਂ, ਤੂੰ ਪਾਵੇਂ ਰਸਤੇ, ਵਿਛੁੜਾਂ ਤੂੰ ਰਖ ਨਾਲ,
ਮੈਂ ਤੋੜਾਂ, ਤੂੰ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੇਂ, ਵਿਗੜਾਂ ਲਏਂ ਸੰਭਾਲ;
ਮੂੰਹ ਮੋੜਾਂ, ਤੂੰ ਗਲੇਂ ਲਗਾਵੇਂ, ਵਿਛੁੜਾਂ ਤੂੰ ਅੰਗ ਪਾਲ,
ਭੱਲਾ ਪਯਾਰ ਕਹੇਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ! ਤਾਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ।

ਰੁੱਸ ਪਵਾਂ ਜੇ, ਮੁਗਧੰ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਝੋਲੀ ਲਵੇਂ ਬਹਾਲ,
ਸਦ ਦਰਸ਼ਨ, ਸਦ ਚਰਨੀਂ ਲਾਵੇਂ, ਨਦਰੀਂ ਕਰੇਂ ਨਿਹਾਲ,
ਪਯਾਰ ਕਰੇਂਦਾ ਕਦੇ ਨ ਥੱਕੇਂ ਅੱਕੇਂ ਕਦੀ ਨ, ਲਾਲ!
ਐਬ ਚਿਤਾਰੇਂ ਕਦੀ ਨ ਮੇਰੇ, ਤਾਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ।

ਭੁੱਲ ਵਿਗਾੜਨ, ਗੰਢੀ ਤੋੜਨ ਏ ਮੇਰੀ ਹੈ ਘਾਲ,
ਏਸ ਬਾਣ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਰੀਝੇਂ ਤਾਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ।

ਮੇਰੀ ਐਉਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ ।
ਹੇ ਮੇਰੇ ਪਜਾਰੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ !
ਐਉਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ
ਮੇਰੀ ਐਉਂ ਨਿਭਦੀ ਤੁਧ ਨਾਲ ।

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਜੋਗੀਆ ਆਸਾਵਰੀ । ਗਤ–ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ ।
ਤਾਲ–ਤ੍ਰ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੬ ।
ਲਯ–ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਨਾਲ' ਪਰ ਹੈ ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੦੮—

ਰਿਵੀ* ਹੱਥ ਸੁਨੇਹਾ

ਰਿਵੀਏ ਤੂੰ ਤੁਰ ਪਈਂ ਨੀ! ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾ,
ਲੈ ਜਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ, ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾ!

ਕਹਿਣਾ ਕਿ: "ਹੇ ਪਿਆਰੇ! ਹਾਂ ਲੈ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਈ,
ਇਕ ਬਿਰਹਨੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਤੇਰਾ ਜਿਸ ਆਸਰਾ ਈ,
ਜਿੰਦ ਜੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਜੀ ਰਹੀ ਹੈ ਦਾਤਾ!
ਇਕ ਤਾਰ ਆਸ ਤੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਥੀ ਰਹੀ ਹੈ,
ਆਵੋਂ ਜਿ ਆਪ ਨਾਹੀਂ, ਤੇਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗੁਸਾਈਂ!
ਸੱਦੋਂ ਜਿ ਪਾਸ ਨਾਹੀਂ ਮਿੱਠੀ ਰਜ਼ਾ ਤੁਧਾਈ।

ਭੇਜੋ ਸੰਦੇਸ਼ ਜੇ ਨਾਂ ਕੁਈ ਦੂਤ ਜੇ ਨਾ ਘੱਲੋ,
ਤੇਰੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਹੇ ਦਾਤਾ! ਅਪਣੀ ਰਜ਼ਾ ਤੇ ਚੱਲੋ।
ਐਪਰ ਏ 'ਤਾਰ ਆਸਾ' ਮਿਲਣੇ ਦੀ ਲਗ ਰਹੀ ਜੋ
ਇਹ ਤਾਰ ਅਨਕਬੂਤੀ† ਜਿੰਦੜੀ ਨੂੰ ਵਗ ਰਹੀ ਜੋ,
ਇਸ ਨੂੰ ਸਲਾਮਤੀ ਦੀ ਦੇਣੀ ਜੇ ਤਾਣ, ਦਾਤਾ!
ਜੀਵਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਸਹਾਰੇ, ਏਹੋ ਹੈ ਮਾਣ, ਦਾਤਾ!

*ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਮਧਮ ਵੇਗ ਦੀ ਵਗ ਪਈ ਪੌਣ ਨੂੰ 'ਰਿਵੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
†ਮਕੜੀ ਯਾ ਡੋਰੇ ਦੀ ਬ੍ਰੀਕ ਤਾਰ।

ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਆਸ ਉੱਤੇ, ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ!
ਜੀਂਦੀ ਹਾਂ ਏਸ ਤਕੀਏ, ਥੀਂਦੀ ਹਾਂ ਇਸ ਸਹਾਰੇ;
ਇਸ ਤਾਰ ਨਾਲ ਪੁੋਤੀ, 'ਜਿੰਦ ਤਾਰ' ਨੂੰ ਰਹਾਣਾ,
ਏਹੋ ਹੈ ਓਟ ਮੇਰੀ ਏਹੋ ਹੈ ਤੇਰਾ ਮਾਣਾ।"

ਰਿਵੀਏ! ਸੰਦੇਸ਼ ਮੇਰਾ ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾ,
ਲੈ ਜਾ ਜ਼ਰੂਰ, ਸਹੀਏ! ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਜਾ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੦੭ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੦੯—

ਗੁਰਪੁਰਬ ਦਾ ਗੀਤ।

ਟੇਕ—ਰੀ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ! ਕਰ ਸੁਤ ਦਾ ਸਿਰਵਾਰਨਾ!

ਘੋੜਾ ਅੱਜ ਸੀਖ ਪਾ ਹੋਇਆ ਕੀਤੋਸੁ ਹੁਝਕਾ ਮਾਰਨਾ,
ਰਿਰਜਾ ਨ ਤੇਰਾ ਬੀਰ ਬਾਂਕਰਾਂ ਨੀਲੇ ਦਾ ਅਸਵਾਰਨਾ,
—ਕਲਗੀ ਸੋਹੇ ਸੀਸ ਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਨੂਰ ਖਿਲਾਰਨਾ—
ਟਿਕਿਆ ਰਿਹਾ ਸ਼ੇਖ਼ ਦੇ ਉੱਤੇ ਤੇਰਾ ਲਾਲ ਦੁਲਾਰਨਾ,
ਮੂੰਹ-ਤਾਣੇ ਨੂੰ ਤਾਣ ਲਿਓਸੁ ਕਦੇ ਨ ਜਿਸ ਨੇ ਹਾਰਨਾ,
ਐਪਰ ਖਿੱਚ ਖਾ ਗਿਆ ਕੰਧਾ, ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦੁਖਾਰਨਾ;
ਸਾਈਂ ਰੱਖ ਨੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਏ, ਸਾਈਂ ਪੈਜ ਸੁਵਾਰਨਾ।
ਏਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ! ਕਰ ਸੁਤ ਦਾ ਸਿਰਵਾਰਨਾ,
ਝੋਲੀ ਖੋਲ੍ਹ ਖਲਾ ਹੈ ਮੰਗਤ, ਨਾਲੇ ਪਿਆ ਪੁਕਾਰਨਾ:—
'ਦੇਹ ਸੁਤ ਦਾ ਸਿਰਵਾਰਨਾ ਅੰਮੀਏ! ਦਿਹ ਸੁਤ ਦਾ ਸਿਰਵਾਰਨਾ—
'ਭਉਜਲ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਾ' ਅੰਮੀਏ! 'ਭਉਜਲ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨਾ'।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਸਿੰਧੜਾ। ਤਾਲ-ੜ ਛੋਟਾ। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸਿਰਵਾਰਨਾ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧੦— # ਬਿਰਹੋਂ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ

ਟੇਕ–ਰਾਹ ਤੱਕ ਤੱਕ ਅਖੀਆਂ ਥੱਕੀਆਂ ਨਾਂ,
'ਦਿਲ-ਸੱਧਰਾਂ' ਸਿਕ ਸਿਕ ਅੱਕੀਆਂ ਨਾਂ।

ਪਈ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਬਨਾਵਨੀਆਂ,
ਗਲ 'ਬਿਰਹੋਂ' ਦੇ ਚਾ ਚਾ ਪਾਵਨੀਆਂ।
ਦੁਖ ਜਰ ਜਰ ਤਰਲੇ ਭਰਦੀ ਹਾਂ,
ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ ਅਰਜ਼ਾਂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ,
ਤੈਨੂੰ ਵਾਸਤੇ, 'ਬਿਰਹੋਂ' ! ਪਾਵਨੀਆਂ,
ਪਈ ਤੈਥੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਨੀਆਂ।

ਉੱਡ ਜਾਵੀਂ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰੇ ਦੇ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਰੱਬ ਸੁਆਰੇ ਦੇ,
ਏਹ ਅਰਜ਼ਾਂ ਜਾ ਗੁਜ਼ਰਾਵਨੀਆਂ:
ਦਿਲ ਪੀੜਾਂ ਜਾਇ ਸੁਨਾਵਨੀਆਂ;
ਕੁਛ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਨੇ ਜਾ,
ਹਥ ਚਰਨ ਤਲੇ ਭੀ ਧਰਨੇ ਚਾ,
ਉਸ ਰਬ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੱਤੜੇ ਨੂੰ,
ਉਸ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੂਭੂ ਵਿਚ ਮੱਤੜੇ ਨੂੰ,

ਕੁਛ ਸਾਡੀ ਦਰਦ ਸੁਨਾਵਨੀਆਂ,
ਵਲ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰ ਕਰਾਵਨੀਆਂ।
ਲੈ ਆਣਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ,
ਉਸ 'ਅਰਸ਼ੀ-ਚਮਕ' ਸਿਤਾਰੇ ਨੂੰ।
ਇਕ ਵੇਰੀ ਦਰਸ ਕਰਾਦੇ ਤੂੰ!
ਇਕ ਵੇਰੀ ਮੁਖ ਦਿਖਲਾਦੇ ਤੂੰ!

ਇਹ ਨੈਣ ਤਕੇਂਦੇ ਰਾਹ ਮੇਰੇ,
ਹੁਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੇਰੇ,
ਕਰ ਸਫਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੱਕ ਵੀਰਾ!
ਕਰ ਝਿਜਕ ਨ ਹੁਣ ਤੂੰ ਜੱਕ ਵੀਰਾ!
ਤੁਧ ਵਾਸਤੇ. ਵੀਰਾ ! ਪਾਵਨੀਆਂ,
ਪਈ ਤੈਥੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਨੀਆਂ।

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਦਿਖਾ ਦੇ ਤੂੰ,
ਇਹ ਨੈਣ ਮੇਰੇ ਸਫਲਾ ਦੇ ਤੂੰ।
ਮਿੱਟ ਜਾਣੋਂ ਪਹਿਲਿਓਂ ਲੈ ਆਵੀਂ,
ਉਮਰਾ ਦੀ ਤੱਕ ਪੁਜਾ ਦੇਵੀਂ!
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਗਾਵਨੀਆਂ,
ਪਈ ਨਾਂ ਤੋਂ ਸਦਕੇ ਜਾਵਨੀਆਂ।
ਇਕ ਵੇਰੀ ਨੈਣ ਠਰਾ ਮੇਰੇ,

ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਡੇਰੇ ਲਾ ਮੇਰੇ।
ਗੁਰ ਨੇਨਕ ਚਰਨ ਧਿਆਵਨੀਆਂ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸ਼ਰਨ ਸਮਾਵਨੀਆਂ।
ਇਕ ਸਿੱਕ ਪੂਰੀ ਕਰ ਮੇਰੀ ਤੂੰ,
ਰਬ ਸਿੱਕ ਪੂਰੇਗਾ ਤੇਰੀ ਨੂੰ।
ਉੱਠ ਵੀਰ 'ਬਿਰਹੋਂ'! ਹੁਣ ਜਾਹ ਵੀਰਾ!
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਜਾਹ ਲਜਾ, ਵੀਰਾ!
ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਸਦਕੇ ਜਾਵਨੀਆਂ,
ਉਸ ਰਾਹ ਤੇ ਛਾਵਨੀ ਪਾਵਨੀਆਂ।
ਜਾਹ ਲਜਾ ਛੇਤੀ ਮੈਂ ਮਾਲਕ ਨੂੰ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਨੂੰ;
ਮੈਂ ਘੋਲੀ ਵਾਰੀ ਜਾਵਨੀਆਂ,
ਆਪਾ ਬਲਿਹਾਰ ਕਰਾਵਨੀਆਂ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਿਹਾਗ (ਥੋੜ੍ਹਾ ਤਿਲੰਗ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ)। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ ਛੋਟਾ। ਤਾਲ–੩।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਥੱਕੀਆਂ ਨਾ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧੧— **ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ !**

ਟੇਕ—ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ, ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ !
ਧੰਨ ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਤੂੰ, ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ !

ਅਰਸ਼ੀ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਫਰਸ਼ੀ ਤੂੰ ਹੈਂ,
ਸਭ ਵਿਚ ਰਾਤਾ ਤੂੰ,

ਹਰ ਹਰ ਦੇ ਵਿਚ ਤੂੰ ਪਿਆ ਵੱਸਨੈਂ,
ਮੈਂ ਵਿਚ ਵੱਸਨੈਂ ਤੂੰ।

ਮੇਰੀ 'ਮੈਂ' ਵਿਚ ਆ ਆ ਵੱਸ ਕੇ
ਮੇਰੀ ਖੱਸ ਲੈ 'ਹੂੰ'।

ਮੈਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਜਾ, ਮੈਂ ਵਿਚ ਧੱਸ ਜਾ
ਮੈਂ ਨ ਰਹੇ ਰਹੁ ਤੂੰ।

ਤੂੰ ਹੋਵੇਂ ਮੈਂ ਹੋਵਾਂ ਨਾਹੀ,
ਤੂੰ ਹੋਵੇਂ ਸ਼ਹੁ ! ਤੂੰ।

ਦਰਦ ਗੁਵਾਏ ਜਗ ਦੇ ਤੂੰ ਹਨ
ਕਸ਼ਟ ਵਞਾਏ ਤੂੰ,

'ਹੂੰ' ਦਾ ਦਰਦ ਗੁਵਾ ਦੇ ਮੇਰਾ
ਮੈਂ ਵਿਚ ਵਸ ਕੇ ਤੂੰ!

ਮੈਂ ਵਿਚ ਵਸਨੈਂ ? ਦਿੱਸਨੈਂ ਨਾਹੀਂ,
ਦਿਸ ਪਉ ਵੱਸਦਾ ਤੂੰ,

ਮੈਂ ਨਾ ਦਿੱਸੇ, ਦਿੱਸੇਂ ਤੂੰਹੇਂ,
ਵਸਦਾ ਰਸਦਾ ਤੂੰ!

ਤੂੰ ਤੂੰ, ਤੂੰ ਤੂੰ, ਤੂੰਹੇਂ ਦਾਤਾ!
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ!

ਦਿਸ ਪਉ ਵਸਦਾ ਹਿਰਦੇ ਮੇਰੇ
ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ,
ਤੂੰ ਤੂੰ, ਤੂੰ ਤੂੰ, ਤੂੰਹੇਂ ਤੂੰਹੇਂ
ਤੂੰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪੀਲੋ (ਜ਼ਿਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ)। ਤਾਰ-ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੯।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਪਰ ਹੈ।

× × ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧੨— ਆਜਾ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ !

ਟੇਕ–ਆਜਾ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ,
ਆਜਾ, ਦੀਨ ਦਿਆਲੇ ! ਆਜਾ !

ਸਾਰੀਆਂ ਸਦਕੇ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ,
ਦਰਸ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ,
ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਾਂ ਜੁਹਾਰੀ,
ਨਿਤ ਨਿਤ ਏਹੋ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ,
ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ,
ਦਾਸਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਆਜਾ !
ਆਜਾ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ !
ਆਜਾ ਦੀਨ ਦਿਆਲੇ ! ਆਜਾ !

ਜੋਗੀਆਂ ਵਾਲੀ ਫੇਰੀ ਪਾ ਜਾ,
ਦਰਸ ਦਿਖਾ ਜਾ, ਛੁਹ ਇਕ ਲਾ ਜਾ,
ਮਨ ਮੇਰੇ ਨੂੰ ਸੇਜ ਬਨਾ ਜਾ,
ਅਪਨਾਜਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਜਾ,
ਲੜ ਲਗਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਨਿਭਾ ਜਾ,
ਜਗਤ ਉਧਾਰਨ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ !
ਆਜਾ, ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ !
ਆਜਾ, ਦੀਨ ਦਿਆਲੇ ! ਆ ਜਾ !

ਜਦ ਤਕ ਬਿਰਹੋਂ 'ਆਜਾ' ਗਾਵਾਂ,
ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਦੀ ਰੱਟ ਲਗਾਵਾਂ,
ਮੇਲ ਲਏਂ ਤਾਂ ਸ਼ਰਨ ਸਮਾਵਾਂ,
ਫੇਰ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਨਾਂ ਆਵਾਂ,
'ਸਦਾ ਵਸਲ' ਵਿਚ ਸਦਾ ਰਹਾਵਾਂ
ਭਗਤ ਨਿਵਾਜਣ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ,
ਆਜਾ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਆਜਾ !
ਆਜਾ, ਦੀਨ ਦਿਆਲੇ ! ਆਜਾ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ, ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਸਿੰਧੜਾ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ।
ਤਾਲ–ਤ੍ਰ ਛੋਟਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਆਜਾ' ਪਰ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾਂ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੧੩—

ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ !

ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਜਯ ਤੈਨੂੰ ।
ਜਯ ਹੋ, ਜਯ ਹੋ, ਜਯ ਤੈਨੂੰ । ਟੇਕ ।

ਜਯ ਦੁਖ ਹਰਨੈਂ, ਜਯ ਸੁਖ ਕਰਨੈਂ, ਬੰਧਨ ਹਰਨੈਂ ਜਯ ਤੈਨੂੰ !
ਹਰੇ ਕਰੇਨੈਂ ਸੁੱਕੇ ਕਾਠਾਂ, ਸਖਣੇ ਭਰਨੈਂ, ਜਯ ਤੈਨੂੰ !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੧.

ਜਗਤ ਜਲੰਦੇ ਨੂੰ ਤੂੰ ਰਖਿਆ, ਰੱਖੀ ਰੁੜ੍ਹਦੀ ਜਾਂਦੀ ਤੂੰ,
ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਫਿਰ ਫਿਰ ਰਖਿਆ ਅਪਣੇ ਕੀਤੇ ਪਾਂਦੀ ਨੂੰ ।
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੨.

ਦੁਸ਼ਟ ਉਬਾਰੇ, ਕੁਸ਼ਟੀ ਤਾਰੇ, ਰਾਖਸ਼ ਬੀ ਨਿਸਤਾਰੇ ਤੂੰ,
ਗਰਤ ਘੋਰ ਅੰਧ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਪਾਪੀ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਤੂੰ !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੩.

ਜਯਤਿ ਜਯਤਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੈਨੂੰ, ਸੰਤ ਫਕੀਰ ਉਧਾਰੇ ਤੂੰ,
ਅਟਕੇ ਖਲੇ ਰਸਤਿਆਂ ਉਤੇ ਮਜ਼ਲ ਪੁਚਾਏ ਸਾਰੇ ਤੂੰ !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੪.

ਨਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਤਾਰੂ ਹੋਈ, ਤੱਕਾਂ, ਕੂਕ ਪੁਕਾਰਾਂ–'ਤੂੰ',
ਸ਼ੂਕੇ ਨਦੀ, ਕੂਕ ਨੂੰ ਡੋਬੇ, ਤਾਂ ਬੀ ਵਾਜਾਂ ਮਾਰਾਂ–'ਤੂੰ' !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੫.

ਮੇਰੀ ਕੂਕ ਸੁਣੀਂ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਸਹਸ ਸ੍ਰਵਣ ਦਾ ਧਾਰੀਂ ਤੂੰ,
'ਨਾਥ ਅਨਾਥਾਂ ਬਾਣ ਧੁਰਾਂ ਦੀ', ਇਹ ਅਨਾਥ ਬੀ ਤਾਰੀਂ ਤੂੰ !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੬.

ਆਪੇ ਤ੍ਰੁਠਣ ਵਾਲਿਆ ਸਾਈਆਂ ! ਆ ਕੇ ਅੱਜ ਅਚਾਨਕ ਤੂੰ,
ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈ ਮੈਨੂੰ, ਸ਼ਰਨਪਾਲ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ !
ਜਯ ਗੁਰ ਨਾਨਕ.........੭.

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਆਸਾ । ਤਾਰ–੩ । ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਜਯ ਤੈਨੂੰ' ਪਿੱਛੋਂ ।
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ । ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਸੁੱਧ ।

ਗੀਤ ੧੧੪— **ਓਸਦਾ ਜੋ ਤੂੰ ਹੋ ਰਹੇਂ**

ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਗੁਆਂਢਣ ਬਾਹਰੋਂ
ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਆਈ ਤੇ ਬੋਲੀ—

ਰੀ ਮਾਤ ਤ੍ਰਿਪਤਾ! ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਜਾਹੁ ਜਗਾਉ !
ਪਾਉਂ ਤੇ ਪਾਉਂ ਧਰ ਸੋਇ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਵਣੇ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਛਾਉਂ ।
ਮੱਝੀਆਂ ਜਾਇ ਪਈਆਂ ਵਿਚ ਖੇਤੇ
ਖਾਇ ਰਹੀਆਂ ਭਰ ਚਾਉ ।

ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ (ਗੋਲੀ ਨੂੰ)—

ਜਾਹ ਨੀ ਦੌਲਤੇ ! ਦੌੜਦੀ ਜਾਹ ਤੂੰ,
ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਦੇਈਂ ਜਗਾਉ !
ਭਰਨਾ ਨ ਪੈ ਜਏ ਕਿਤੇ ਉਜਾੜਾ,
ਛੇਤੀ ਜਾ, ਦੇਹ ਸੁ ਉਠਾਉ !

ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ (ਮਾਂ ਨੂੰ)—

ਸਾਈਂ ਦੇ ਰੰਗ ਰੱਤਾ ਏ ਵੀਰਨ,
ਸੁੱਤਾ ਨਹੀਂ ਓ ਬਲ ਜਾਉਂ !
ਰਾਖਾ ਏ ਰੱਬ ਉਸ ਨੂਰ ਦਾ ਅੰਮੀਏ !
ਵਿਘਨ ਦੀ ਕੋਈ ਨ ਥਾਉਂ !

(ਦੌਲਤਾਂ ਨੂੰ)—

ਤੌਖਲੇ ਵਿਚ ਨ ਭੱਜ ਨੀ ਦੌਲਤੇ!
ਨੱਸ ਨ ਖਾਈਂ ਘਬਰਾਉ।
'ਵੀਰ ਦੇ ਪਜਾਰੇ' ਤੋਂ 'ਵੀਰ' ਵਿਛੋੜ ਨਾਂ,
ਵਿੱਥ ਨ ਮਿਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉ।
ਸੌਖਾ ਏ ਤੋੜਨ, ਜੋੜਨ ਉਖੇਰੜਾ,
ਮਿਲਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਉ।
ਵੀਰ ਨ ਛੇੜੀਂ, ਤੂੰ ਦੇਖਕੇ ਆਵੀਂ,
ਸੂੰਹ ਜਾ ਸੱਚੜੀ ਲਜਾਉ।

ਦੌਲਤਾਂ (ਮੁੜਕੇ ਆਕੇ)—

ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੇ ਭੀੜ ਹੈ ਲੱਗੀ
ਵਿੱਚ ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਥਾਉਂ!
ਨਾਨਕ ਹੈ ਓਥੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਬੀ ਓਥੇ
ਤੇ ਰਾਹਕ ਮੰਗੇਦੜਾ ਨਯਾਉਂ।
ਰਾਇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਦੇਖਕੇ ਆਏ,
ਆਖਦੇ 'ਰਾਇ! ਬਲ ਜਾਉਂ!
'ਖੇਤ ਹੈ ਲਹਿਰਦਾ ਹਰਿਆ ਹਰਯਾਵਲ,
ਤੀਲੇ ਦਾ ਨਾ ਉਜੜਾਉ!

'ਝੂਠੀ ਹੈ ਨਾਲਸ਼ ਤੇ ਕੂੜਾ ਹੈ ਰਾਹਕ,
ਸੁਣੀਂ ਤੂੰ ਤੱਪੇ ਦੇ ਰਾਉ !'
ਰਾਹਕ ਨੇ ਆਖਿਆ 'ਖੇਤ ਤਾਂ ਖਾਧੜਾ
ਮੱਝੀਆਂ ਨੇ ਭਰਿ ਚਾਉ।
'ਐਪਰ ਏ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਜਾਪਦਾ, ਰਾਇ ਜੀ !
ਨਾਨਕ ਹੈ ਕੋਈ ਉਲਜਾਉ।'
ਰਾਇ ਤਦ ਤੱਕਿਆ ਨਾਨਕੇ ਵੱਲ ਨੂੰ,
ਨਾਨਕ ਇਹ ਕੀਤਾ ਅਲਾਉ:–
'ਰਿਜ਼ਕ ਸੰਬਾਹਿੰਦਾ ਰਾਜ਼ਕ ਹੈ ਆਪੇ,
ਪੈਜ ਸੰਵਾਰੇ ਹਰਿ ਰਾਉ !
'ਓਸ ਦਾ ਜੇ ਤੂੰ ਹੋ ਰਹੇਂ, ਰਾਇ ਜੀ !
ਤੇਰਾ ਬੀ ਓਹ ਹੋ ਜਾਉ।'

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ:–
ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ (ਕਸੂਰੀਆ)। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਜਾਹੁ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧੫— **ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ !**

ਟੇਕ—ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ ! ਜਯ ਹੋ ਜਯ ਹੋ ਜਯ ਤੈਨੂੰ !
ਜਯ ਹੋ ਦਾਤਾ ਜਯ ਤੈਨੂੰ ! ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਯ ਤੈਨੂੰ !

ਤਉਕ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਤੂੰ ਤੋੜੇ 'ਪਰਵਸ-ਬੇੜੀ' ਤੋੜੀ ਤੂੰ,
ਗਈ ਬਹੋੜੀ ਸਦੀਆਂ ਸੰਦੀ, ਮਿਟੀ ਆਨ ਮੁੜ ਮੋੜੀ ਤੂੰ ।੧।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

'ਖੁੱਲ੍ਹ' ਗੁਆਚੀ ਗਈ ਗੁਆਤੀ, ਲਭ ਕੇ ਫੇਰ ਲਿਆਂਦੀ ਤੂੰ,
ਸ਼ਾਨ ਅਸਾਡੀ ਮਿੱਟੀ ਰੁਲ ਗਈ ਕਰ ਉੱਜਲ ਮੁੜ ਆਂਦੀ ਤੂੰ ।੨।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

ਰੁੱਠੀ ਦੇਵਿ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਸਿਧਾਈ ਨੂੰ
ਆਤਮ-ਬਲ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਆਂਦਾ ਪਰਗਟ ਕਰ ਦਿਖਲਾਈ ਤੂੰ ।੩।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਖਾਲਸੇ ਵਾਲਾ ਰੂਪਵਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੂੰ
ਦੇਗ਼ ਤੇਗ਼ ਦਾ, ਧਨੀ ਨਾਮ ਦਾ 'ਅਟਲ ਸਦਾ' ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਤੂੰ ।੪।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

ਅਪਣੇ ਵਾਰ, ਬਿਗਾਨੇ ਕੀਤੇ ਅਪਣੇ, ਗੋਦੀ ਪਾਏ ਤੂੰ
ਅਪਣਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰੇ, ਅਪਨਾਏ ਅਪਨਾਏ ਤੂੰ ।੫।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

ਜਗਤਿ ਜਗਤਿ ਗੁਰ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ! ਲੈ ਸਾਡੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਤੂੰ
ਭੇਟ ਨਿਮਾਣੀ, ਪਿਤਾ ! ਕਬੂਲੋਂ 'ਬਚਿਆਂ-ਪ੍ਰੇਮ-ਤਰਾਨੇ' ਤੂੰ ।੬।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾਂ ਤੇਰਾ, ਸ਼ੁਕਰਾਂ ਦਾ ਭੀ ਸਾਈਂ ਤੂੰ !
ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਸਦਾ ਹੀ ਅਪਣੇ ਰਾਹ ਤੁਰਾਈਂ ਤੂੰ !੭।
ਜਯ ਹੋ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਤੈਨੂੰ......

——

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੧੩ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੧੬— ਦਿਲ ਸੱਧਰਾਂ ਦਾ ਦੌਨਾਂ

ਟੇਕ—ਧੁਰ ਪਟਨੇ ਅਪੜਾਈਂ ਗੰਗਾ !
ਧੁਰ ਪਟਨੇ ਅਪੜਾਈਂ ।

'ਦਿਲ-ਸੱਧਰ' ਦਾ ਦੌਨਾ ਮੇਰਾ—ਮੇਰਾ ਬੀ ਲੈ ਜਾਈਂ,
'ਦੀਪਕ-ਗੀਤ'* ਜਗੇ ਜਿਸ ਦੋਨੇ† ਲੈ ਜਾ ਗੰਗਾ ਮਾਈ ! ੧.

ਸ਼ਰਧਾ ਕਲੀਆਂ ਚੁਣ ਚੁਣ ਧਰੀਆਂ ਦੀਪਕ ਦੁਾਲੇ ਲਾਈ,
ਲੈ ਜਾ ਮੇਰਾ ਦੋਨਾ ਮਾਈ ! ਪਟਨੇ ਜਾਇ ਪੁਚਾਈਂ । ੨.

ਟਿਮ ਟਿਮ ਕਰਦਾ ਜਗਦਾ ਜਾਵੇ ਜਗਦਾ ਤੋੜ ਲਿਜਾਈਂ
ਉਛਲੇ, ਡੋਲੇ ਤਦੋਂ ਸੰਭਾਲੀਂ, ਤਰਦਾ ਹੀ ਲੈ ਜਾਈਂ । ੩.

ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਨ ਦੇਈਂ ਰਸਤੇ, ਧੁਰ ਪਟਨੇ ਅਪੜਾਈਂ ।
ਮੱਧਮ ਕਦਮ ਕਰੀਂ ਚਾ ਓਥੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਭਰ ਜਾਈਂ । ੪.

ਅਟਕ ਜ਼ਰਾ ਕੁਛ ਓਥੇ ਜਾਈਂ, ਧਯਾਨ ਉਤਾਹਾਂ ਪਾਈਂ;
ਬੈਠੇ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜੀ ਆਸਨ ਧਯਾਨ ਜਮਾਈ । ੫.

ਲੈ ਦੀਪਕ ਕਰ ਹੱਥ ਉਚੇਰਾ ਫੇਰੀਂ ਫਿਰ ਫਿਰ ਮਾਈ !
ਲਈਂ ਉਤਾਰ ਆਰਤੀ ਪਯਾਰੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹਾਂ ਗਾਈਂ । ੬.

*'ਜਸ ਕੀਰਤੀ' ਦਾ ਗੀਤ ਰੂਪੀ ਦੀਵਾ ।
†ਹਰੀ ਦੁਾਰ ਸ਼ਾਮਾਂ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀਂ ਦੋਨਿਆਂ ਵਿਚ ਦੀਵੇ ਬਾਲਕੇ ਨਦੀ ਉਤੇ ਤਾਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਾਂਙੂ ਏਥੇ ਦੀਵਾ 'ਦਿਲ ਸੱਧਰਾਂ' ਰੂਪੀ ਹੈ ।

'ਧਨ ਤੂੰ ਧਨ ਤੂੰ' ਆਖੀਂ 'ਧਨ ਤੂੰ' 'ਧਨ ਧਨ' ਧੁਨੀ ਲਗਾਈਂ,
'ਧਨ ਕਲਗ਼ੀਧਰ, ਧਨ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਗੁਸਾਈਂ'!
'ਪੁਰਖੋਤਮ ! ਏ ਲਓ ਆਰਤੀ, ਦੂਰੋਂ ਲੈ ਮੈਂ ਆਈ,
'ਸ਼ਰਧਾ ਕਲੀਆਂ ਹਨ ਚਹਿ ਨਿਕੀਆਂ ਪਰਵਾਨੋ ਜਗਰਾਈ* !'

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ ਜੋਗ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੪।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਅਪੜਾਈ'' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।
ਇਹ ਗੀਤ 'ਆਰਤੀ' ਦੀ ਸੁਰ ਤੇ ਲਯ ਪਰ ਬੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*ਹੇ ਜਗਤ ਦੇ ਰਾਜਾ ! ਪਰਵਾਨ ਕਰੋ।

ਗੀਤ ੧੧੭—

ਫਿਰ ਕਦ ਆਵੋਗੇ ?

{ ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ, ਚੌਥੀ ਉਦਾਸੀ ਲਈ ਟੁਰਨ ਵੇਲੇ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ— }

ਫਿਰ ਕਦ ਆਵੋਗੇ ਇਸ ਧਾਮ ?
ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ! ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਧਾਮ !
ਮਿਹਰਾਂ ਮੀਂਹ ਵਸਾਵਣ ਚੱਲੇ ਜਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਘਟ ਸ਼ਜਾਮ* ।
ਠਾਰੇ ਠਾਰੇ ਜਗਤ ਜਲੰਦਾ ਫਿਰ ਫਿਰ ਘਰ, ਦਰ, ਠਾਮ !
ਔਪਰ ਅਸਾਂ ਤਪਾਸੀ ਪਿਛੋਂ ਬਿਰਹੋਂ ਸੰਦੀ ਘਾਮ ।
ਚੰਗਾ ! ਚੰਦਾ ! ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ ਰਹਿਸਾਂ ਤੇਰੀ ਸਾਮਾਂ ।
ਜਿਹੜਾ ਬਿਰਦ ਵਿਛੋੜਨ ਲੱਗਾ ਸੁਈ ਮੇਲਸੀ, ਰਾਮ ।
ਤਪਸ਼ ਅਸਾਡੀ ਸਹਿ ਨ ਸਕੋਗੇ, ਠਾਰਨ ਸੰਦੇ ਕਾਮ ।
ਮੁੜ ਆਸੋ ਮੁੜ ਆਸੋ ਆਪੇ ਮੁੜ ਆਸੋ ਇਸ ਧਾਮ !

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਜ਼ਿਲਾ (ਆਸਾ ਰਲਿਆ ਹੋਇਆ) । ਤਾਰ ਤੇ ਤਾਲ—ਤਲਵਾੜਾ ।
ਮਾਤ੍ਰਾ-੮। ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਧਾਮ' ਪਰ ਹੈ ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

---

*ਕਾਲੇਬੱਦਲ । †ਸ਼ਰਣ ।

ਗੀਤ ੧੧੮— ## ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਧਾਵਾ!

ਟੇਕ-ਵਧਾਈ ਹੋ, ਵਧਾਈ ਹੋ, ਵਧਾਈ ਹੋ, ਵਧਾਈ ਹੋ,
ਗੁਰੂ ਆਗਮ ਦੀ, ਵੀਰੋ ਅਜ ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਵਧਾਈ ਹੋ।

ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਆ ਗਿਆ ਸੁਹਣਾ, ਉਹ ਸੁਹਣਾ, ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ;
ਕਿ ਫਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸੁਖਾਲੀ ਹੋ, ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਹੋ, ਵਧਾਈ ਹੋ।
ਓ ਆਇਆ ਤਾਰਨੇ ਤਾਂਈਂ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਬੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੀ,
ਵਧਾਈ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਹੈ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਬੀ ਵਧਾਈ ਹੋ!
ਵਧਾਵਾ ਗਾਓ ਮਿਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਅਰਸ਼ੀ ਲਾਲ ਦਾ ਸਾਰੇ,
ਵਧਾਈ ਦੀ ਹੀ ਅਜ ਏਥੇ ਲਿਵਾਈ ਹੋ ਦਿਵਾਈ ਹੋ।
ਜਿਸ ਅੰਮੀ ਲਾਲ ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਦੁਲਰਾਯਾ ਤੇ ਪਾਲਯਾ ਸੀ
ਮਿਲਨ ਅਰਸ਼ੀ ਵਧਾਈਆਂ ਉਸ:-'ਹੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵਧਾਈ ਹੋ!'
ਵਸੇ ਵਰਖਾ ਵਧਾਈ ਦੀ, ਵਗੇ ਵਾਯੂ ਵਧਾਈ ਦੀ,
ਵਧਾਈ ਵਾਸ਼ਨਾ ਵਿਥਰੇ ਕਿ ਜੋ ਹੋਵੇ ਵਧਾਈ ਹੋ!
ਚੜ੍ਹੇ ਹੁਣ ਪੀਂਘ ਆਪੇ ਦੀ, ਚਲੇ ਪਜਾਲਾ ਵਧਾਈ ਦਾ,
ਖਿੜੇ ਖੇੜਾ ਵਧਾਈ ਦਾ, ਅਮੁੱਕ ਜਿਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਹੋ!

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ-ਨਕਟਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੪।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਵਧਾਈ ਹੋ' ਪਰ ਹੈ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੧੯— ਚੰਦਾ ਨੀ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ

{ ਦੋਵੇਂ ਰਾਣੀ-ਰਾਵੀ ਕੰਢ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਪਾਕੇ:— }

ਸਖੀ ! ਅਜ ਭੋਰ ਭੋਰ
ਰਾਵੀ ਦੀ ਲਹਿੰਦੀ ਓਰ, ਚੰਦਾ ਨੀ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ।੧।

ਨੈਣ ਸਲੋਨੇ, ਗੌਰ ਤਨ, ਉਹ
ਚੰਦਨ ਜਿਉਂ ਮਹਿਕਾਇ,
ਮੱਥਾ ਨੂਰ ਝਮਕਦਾ ਉਸਦਾ
ਚੁੰਬਕ ਖਿੱਚਾਂ ਪਾਇ।

ਖਿੱਚਾਂ ਮਨ ਲਿਆ ਚੋਰ
ਲੱਗੇ ਨ ਪਾਸੇ ਦੋਰ, ਰਹੇ ਨ ਬਿਨ ਦੇਖਿਆਂ ।੨।

ਕਵਿਤਾ ਧਾਰਿਆ ਰੂਪ ਹੈ
ਗੀਤ ਧਾਰਿਆ ਰੰਗ,
ਛਬਿ ਦੇਖਿਆਂ ਹੈ ਹੇ ਸਖੀ !
ਅਨੰਦ ਨ ਮਾਵੇ ਅੰਗ।

ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਲੋਰ ਲੋਰ
ਫਿਰਾਂ ਮੈਂ ਜਿਉਂ ਚਕੋਰ, ਜੀਆਂ ਨ ਬਿਨ ਪੇਖਿਆਂ ।੩।

ਹੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚੰਦ ਹੁਣ
ਤੂੰ ਉਹਲੇ ਕਦੀ ਨ ਥੀਅ!
ਮੇਰੇ ਝਮਕਣ ਨੈਣ ਨਾ,
ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਅ।

ਰਹੇ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਖੋਰ
ਮਸਤ ਅਲਮਸਤੀ ਲੋਰ, ਚਿਤ੍ਰ ਜਿਉਂ ਅਵਰੇਖਿਆ। ੪।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਾਂਗਰ ਦਾ ਪੀਲੋ। ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੪।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਵੇਖਿਆ' ਪਰ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ। (ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਧ ਸੁਰ)।

ਗੀਤ ੧੨੦— **ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ!**

ਟੇਕ—ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ ਸਾਗਰ! ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ।

{ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ ਚਰਨ ਰਜ ਲੈਕੇ ਜਾਂ ਗੋਦਾਵਰੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੀ ਤਦ ਸਮੁੰਦਰ ਥਰਰ ਥਰ ਕਰ ਉਠਿਆ ਤੇ ਪੁੱਛਣ ਲਗਾ:— }

'ਰਜ ਕਿਣਕੇ' ਕਈ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦੇ ਚਲਦੇ ਪਾਣੀ ਲਜਾਏ,
'ਰਜ-ਸੋਨਾ' ਬੀ ਨਦੀਆਂ ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈ ਆਏ;
ਹਨ ਵਡਮੁੱਲੇ ਪਰ ਜਿੰਦ-ਹੀਣੇ, ਕੱਲ ਤਕ ਜੋ ਮੈਂ ਪਾਏ;
ਅਜ ਗੁਦਾਵਰੀ ਗੋਦ ਆਪਣੀ ਤੂੰ ਜੋ ਕਿਣਕੇ ਚਾਏ,
ਕਿਥੋਂ ਲੈ ਆਈਂ ਹੈਂ? ਸਜਨੀਂ! ਕਿਸ ਜਿੰਦ ਦੇ ਏ ਜਾਏ?
ਏ ਝਰਨਾਂਦੇ, ਥਰਕ ਥਰਕਦੇ, ਜਿੰਦੜੀ ਜਾਂਦੇ ਲਾਏ।

ਗੁਦਾਵਰੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ:—

'ਜਿੰਦ-ਸਮੁੰਦ' ਜਿਨ੍ਹੰ ਜਗ ਆਖੇ ਜੋ 'ਜਿੰਦ-ਰਤਨ' ਲੁਟਾਏ,
ਉਸ ਆ ਮੈਂ ਵਿਚ ਚਰਨ ਛੁਹਾਏ ਝਰਨ ਝਰਨ ਝਰਨਾਏ,
ਥਰਰ ਉਠੀ ਮੈਂ ਜੀਉਂਦੀ ਹੋ ਗਈ ਰਜ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪਾਏ,
ਓ 'ਰਜ-ਕਿਣਕੇ' ਲਜਾਈਆਂ ਸਾਗਰ! ਵਿਰਵਾ ਨਾਂ ਰਹਿ ਜਾਏਂ।
'ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ' ਕਿਣਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧਵੇਂ, ਛੁਹ ਜੁ 'ਅਮੁਲ' ਨੂੰ ਧਾਏ,
ਉਹ ਜਿੰਦ ਪਾਵਣ ਵਾਲੇ ਕਿਣਕੇ ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ।

'ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਜ ਕਣ* ਕਲਗੀਧਰ' ਬਲ ਇਨ ਮੁਏ ਜਿਵਾਏ
ਅਜ 'ਜਲ'! ਤੈਨੂੰ ਤਾਰਨ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਗੋਦੀ ਬਹਿ ਆਏ!
ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ ਸਾਗਰ! ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ;
ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਜ ਜੀਉਂਦੇ ਕਿਣਕੇ, ਅਜ ਤੇਰੇ ਘਰ ਆਏ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ। ਤਾਰ–ਕਹਿਰਵਾ। ਲਯ–ਦਰਮਿਆਨੀ।
'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਆਏ' ਪਰ ਹੈ। ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਲਗਿਆਂ
'ਮੱਧਮ' ਦੇ ਸੁਰ ਨੂੰ 'ਸਾ' ਮੰਨਕੇ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

---

*ਰਜ ਦੇ ਕਿਣਕੇ। ਭਾਵ-ਚਰਨ ਧੂੜ ਦੇ ਕਿਣਕੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਬ੍ਰੱਤ ਉਪਾਰਨ।

{ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਵਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦੀ ਬਰਕਤ ਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਪਰਥਾਇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਸਾਖੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜੋ ਐਉਂ ਹੈ:— }

ਕਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਅਜ ਗੁਰ ਨਾਨਕ, ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਇਆ,
ਆ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰੇ ਰੰਗ ਲਾਏ ਬੇਬੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇਆ।
ਏਥੋਂ ਫੇਰ ਟੁਰੇ ਵਲ ਪੱਛਮ, ਵਿੱਚ ਖਡੂਰੇ ਆਏ,
ਵੈਰਾਈ* ਬੀਬੀ ਘਰ ਆਏ, ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰੰਗ ਲਾਏ।
ਪੇਕਿਓਂ ਸਹੁਰਿਓਂ ਰਾਜੀ ਬੀਬੀ ਪਰ ਹਥ ਕਿਰਤ ਕਮਾਵੇ,
ਰੋਟੀ ਅਪਣੀ ਏਸ ਕਿਰਤ ਤੋਂ ਆਪ ਪਕਾਵੇ, ਖਾਵੇ।
ਪਜਾਰ ਭਰੀ ਹਥ ਜੋੜ ਆਖਦੀ: 'ਦੇਵੋ ਹੁਕਮ ਗੁਸਾਈਂ!
ਜ਼ਿੱਦਾਂ ਦਾ ਰੁਚਿ ਆਇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੰਨ ਪਕਾਇ ਲਿਆਈਂ।'
ਸੁਣਕੇ ਪਜਾਰ-ਵਾਕ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ "ਭਲਾ" ਕਿਹਾ ਮੁਸਕਾਈ:
"ਲਜਾ ਬੀਬੀ! ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ ਹੁਣ, ਪਲ ਭਰ ਦੇਰ ਨ ਲਾਈਂ!"
ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਨ ਖੀਂਦੇ, ਛੱਟੇ, ਛੜੇ, ਬਨਾਏ
'ਜਉਂ' ਰਖੇ ਵਿਚ ਥਾਲੀ ਦੇ ਸਨ, ਪੀਸਣ ਲਈ ਸੁਕਾਏ।
ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਹੋਸ਼ੀ ਚਾਉ ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਥਾਲੀ ਪੇਸ਼ ਧਰਾਈ;

*ਇਸ ਭਾਗ ਸੁਲੱਖਣੀ ਬੀਬੀ ਦਾ ਨਾਉਂ 'ਵਿਰਾਈ' ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਭਿਰਾਈ' ਬੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਥਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਫੜਕੇ ਅਗੇ ਲਈ ਧਰਾਈ।
ਦੋ ਇਕ 'ਜਉਂ' ਚਕ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਪਾਏ,
ਚਿੱਥੇ, ਖਾਧੇ, ਤਾੜੀ ਮਾਰੀ ਹੱਸ ਏ ਬਚਨ ਅਲਾਏ:-
"ਅਸੀਂ ਬਦੇਸ਼ੀਂ ਰਹੇ, ਬੀਬੀਏ! ਵਰਿਹਾਂ ਝੱਧੀ ਫਿਰਦੇ,
"ਮਾਨੋਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਵਰਤ ਧਾਰਕੇ ਇਕ ਬ੍ਰੱਤ ਲੰਮਾਂ ਕਰਦੇ,
'ਜਉਂ ਤੇਰੇ ਦੇ ਮੋਤੀਓਂ ਮਹਿੰਗੇ ਅਜ ਇਹ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਕੇ
"ਵਰਤ ਉਪਾਰਜਾ ਅਸਾਂ ਲੰਮੇਰਾ, ਸੁਆਦ ਸੁਹਾਵਾ ਪਾਕੇ।"
ਬੀਬੀ ਗੁਰੂ ਸੁਆਰੀ ਸਜਾਣੀ ਸੈਨਤ ਸਮਝ ਅਗੰਮੀ,
ਸਿਰ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਧਰਕੇ ਗੁੰਮੀ, ਸ੍ਵਾਦ ਅਗਮ ਵਿਚ ਗੁੰਮੀ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੮੩ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੨੨—

ਆ ਮਿਲ ਜਾ !

ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ
ਤੜਪ ਰਹੇ, ਠੰਢ ਪਾ, ਦਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ।

ਵਿੱਚ ਉਡੀਕਾਂ ਉਮਰ ਗੁਜ਼ਾਰੀ,
ਰਾਹ ਤਕੇਂਦਿਆਂ ਬਿਤ ਗਈ ਸਾਰੀ,
ਭਾਲ ਕਰੇਂਦਿਆਂ ਭਾਲ ਨ ਹਾਰੀ,
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ
ਤੜਪ ਰਹੇ, ਠੰਢ ਪਾ, ਦਿਲ ਜਾ।

ਸੁਖਾਂ ਸੁਖੇਂਦਿਆਂ ਵਰ੍ਹੇ ਬਿਤਾਏ,
ਸਿਕਾਂ ਸਿਕੇਂਦਿਆਂ ਏਹ ਦਿਨ ਆਏ,
ਨਾ ਦਿਨ ਚੈਨ, ਨ ਰੈਨ ਸੁਹਾਏ,
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ
ਤੜਪ ਰਹੇ, ਠੰਢ ਪਾ, ਦਿਲ ਜਾ।

ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ! ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ !
'ਸਿਮਰ ਰਿਹਾਂ' ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਮਾਲਕ !
ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਙੂ ਚਮਕ ਅਚਾਨਕ,
ਆ ਮਿਲ ਜਾ ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ !
ਤੜਪ ਰਹੇ, ਠੰਢ ਪਾ, ਦਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ !
ਆ ਮਿਲ ਜਾ, ਹੁਣ ਆ ਮਿਲ ਜਾ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਸਿੰਧੀ ਭੈਰਵੀ। ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ—ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਮਿਲ ਜਾ, ਤੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੨੩—

ਦਾਗ਼ ਦਿਲੇ ਦੇ ਧੋ ਦੇ

ਟੇਕ—ਵੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!
ਦਾਗ਼ ਦਿਲੇ ਦੇ ਧੋ ਦੇ, ਰੱਬ ਸੁਆਰਿਆ ਵੇ!

ਦਿਲ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਈਂ!
ਮੂਰਤ ਅਪਨੀ ਆਪ ਬਿਠਾਈਂ,
ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ ਸਦਾਈਂ, ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!
ਵੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!
ਦਾਗ਼ ਦਿਲੇ ਦੇ ਧੋ ਦੇ ਰੱਬ ਸੁਆਰਿਆ ਵੇ!
ਇਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਾਗ਼ ਲਗਾਏ,
ਰਜ ਰਜ ਕੇ ਮੈਂ ਧੱਬੇ ਪਾਏ,
ਹਰਿ ਮੂਰਤ ਦੇ ਦਰਸ ਗੁਵਾਏ; ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!"
ਦਾਗ਼ਿਆ ਦਿਲ ਦਰ ਤੇ ਲੈ ਆਈਆਂ,
ਧੋ ਦੇ ਧੱਬੇ, ਮਿਸ ਦੇ ਛਾਈਆਂ,
ਮੁੜ ਮੂਰਤ ਦਿਖਲਾ ਦੇ ਸਾਈਆਂ! ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!"
ਦਾਗ਼ ਧੋਣ ਦੀ ਕਾਰ ਅਵੱਲੀ
ਆਖੇ ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਸਿਰ ਝੱਲੀ,
ਕਰ ਮੈਂ ਤੇ ਇਹ ਦਾਤ ਸੁਵੱਲੀ, ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!"
ਵੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪਜਾਰਿਆ ਵੇ!
ਮੂਰਤ ਫਿਰ ਦਿਖਲਾ ਦੇ ਰੱਬ ਸੁਆਰਿਆ ਵੇ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਆਸਾ ਜੋਗ। ਤਾਰ—ਚੰਚਲ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੭ ਯਾ ੧੪।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਦੇ ਬਾਦ।
ਸੁਰ ਖਾਸ——ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਢੋਈ ਦੇਹ!

ਟੇਕ–ਦਿਹ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਢੋਈ, ਦਾਤਾ!
ਦਿਹ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਢੋਈ!

ਤੈਂ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ! ਮਿਲੇ ਨ ਕਿਧਰੇ ਢੋਈ!
ਸਹੁਰੇ ਵਾਦੀ, ਪੇਕੇ ਰੁੱਠੇ, ਤਾਹਨੇ ਦੇਂਦੀ ਲੋਈ!
ਮੈਂਡੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕਚੇਰੀ ਤਾਣੀ, ਪਾਣ ਨ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕੋਈ।
ਤੂੰ ਬੀ ਕੰਡ ਵਲਾ ਨਾ ਜਾਵੀਂ ਭੁੱਲ ਜਿ ਮੈਥੋਂ ਹੋਈ।
'ਦਰ ਢੱਠਿਆਂ ਲੜ ਲਾਈ ਰੱਖਣ' ਬਿਰਦ ਤੁਸਾਂ ਦਾ ਸੋਈ।
ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਲ, ਦਾਤਿਆ! ਅਪਣਾ ਦਿਹ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਢੋਈ।
ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਦਾਰੀ, ਦਾਤੇ! ਤੁਧ ਬਿਨ ਕਰੇ ਨ ਕੋਈ।
ਦਰਦ ਰਵਾਣਿਆਂ ਦੀ ਤੂੰ ਠਾਹਰ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਦੀ ਢੋਈ।

ਦਿਹ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਢੋਈ, ਦਾਤਾ!
ਦਿਹ ਦਰ ਢਠਿਆਂ ਢੋਈ!

———

*ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ-ਕਲੰਗੜਾ। ਤਾਲ-੩। ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਦਰਮਜਾਨੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਢੋਈ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੨੫— **ਤੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਹਮਾਰਾ !**

ਤੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਹਮਾਰਾ, ਤੂੰਹੀ, ਤੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਹਮਾਰਾ !

ਤੂੰ ਹੀ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਤੂੰਹੀਂ, ਤੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਹਮਾਰਾ।
ਤੂੰ ਹੀ ਪਿਤਾ, ਮਾਤ ਹੈਂ ਭਾਈ, ਤੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਅਧਾਰਾ !
ਤੂੰ ਹੀ ਸਖਾ, ਸੈਨ ਹੈਂ ਤੂੰ ਹੀ, ਆਸ ਆਸਰਾ ਸਾਰਾ,
ਜਗਤ ਅੰਧੇਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਤੂੰਹੈਂ, ਦਿਸਿਓਂ ਨੈਣ ਸਿਤਾਰਾ।
ਭਵਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗ਼ੋਤੇ ਖਾਂਦਿਆਂ, ਦਸਿਓ ਈ ਨਾਮ ਸਹਾਰਾ,
ਤੂੰਹੈਂ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਦਿੱਤੋ ਈ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ।
ਦਿੱਤਾ ਦੇਈ ਰਖੀਂ ਦਾਤਾ ! ਅਪਣਾ ਆਪ ਸਹਾਰਾ,
ਅੰਦਰ ਤੂੰ, ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੂੰਹੈਂ, ਬਾਹਰ ਤੂੰਧ ਨਜ਼ਾਰਾ।
ਵੱਸਦਾ ਦਿਸ ਬਾਹਰ ਤੇ ਅੰਦਰ, ਸ਼ਰਨ ਸੂਰ ਦਾਤਾਰਾ !
ਲਗਦਾ ਰਹੁ ਪਜਾਰਾ ਅਤਿ ਪਜਾਰਾ, ਪ੍ਰਾਣਾ ਤੋਂ ਬੀ ਪਜਾਰਾ,
ਤੂੰ ਹੀ ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਤੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਜਾਰਾ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—

ਰਾਗ—ਆਸਾ। ਗਤ ਤੇ ਤਾਰ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੯।
ਲਯ-ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਹਮਾਰਾ' ਪਣ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ। (ਸਾਰੇ ਸੁਧ ਸੁਰ)

ਗੀਤ ੧੨੬—

ਇਥੇ ਬੈਠ ਗਿਆ

ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਰਾਚੀ ਠਹਿਰੇ ਹਨ। ਓਥੇ ਹੁਣ ਤਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਓਸ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ ਉਥੇ ਹੁਣ 'ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ' (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ) ਵਜਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਮੀਂ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਪੰਥ ਦੀ ਅਨਗਹਿਲੀ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਿਓਂ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਨਾਨਕ ਸਰ ਨਾਮੇ ਸਰੋਵਰ ਬੀ ਸੀ ਜੋ ਗੁੰਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜੇ ਬੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂ ਬੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਟਰਸਟੀਆਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫ੍ਰੰਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏਥੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਤੇ ਚੀਫ਼ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵਲੋਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਰਕਮ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ ਗਈ, ਜੋ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝੇ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕਰਾਚੀ ਤੇ ਸਿੰਧ ਦੇ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਰਦਾਸੇ ਹੋਏ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸਠ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰੀਬ ਦੱਸੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਓਥੇ ਗੀਤ ਦੇ ਲਿਖਣਹਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਫੁਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਗੀਤ ਓਥੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਇਕ ਟਿਕਾਣੇ ਬੈਠਿਆਂ ਸਫੁਰਨ ਹੋਇਆ* ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ—ਇਥੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਸਾਈਂ ?
ਦੱਸੋ ਸਹੀਓ ! ਏਥੇ ਹੀ ਸੀ ਮੱਕੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਜਿਥੇ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਓ ਨੂਰ ਅਰਸ਼ ਦਾ,
ਬੈਠ ਗਿਆ ਮੇਰਾ ਸਾਈਂ ?
ਉੱਤਰ—ਏਥੇ ਹੀ ਹਾਂ, ਏਥੇ ਹੀ ਸੀ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਸਾਈਂ,
ਪਰ ਤੂੰ ਪਛੜ ਪਛੜ ਕੇ ਆਈ,
ਟੁਰ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਸਾਈਂ ।

*ਇਹ ਗੀਤ ਤੇ ਹਾਲ ਸੰਨ ੧੯੪੬ ਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਦੋਂ ਕ੍ਰਾਚੀ ਪਾਕਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣੀ, ਹਿੰਦੂ ਸਿਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਭ ਕੱਠੇ ਵਸਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ–ਪਛੜ ਪਛੜ ਕੇ ਆਈ ਸਹੀਓ !
ਪਛੜ ਪਛੜ ਸਰ ਆਈ ।

ਸ਼ੁਕਰ ਸ਼ੁਕਰ ਆ ਪਹੁੰਚੀ ਆਖ਼ਰ,
ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੁਖ ਲਾਈ ।

ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਆ ਜਾਂਦੀ ਜੇਕਰ,
ਵੇਖ ਵੇਖ ਠਰ ਜਾਂਦੀ,

ਸੋਇ ਸੁਣੰਦੀ ਹੁਣ ਸੁਖ ਮਾਣਾਂ,
ਸੁਣ ਸੁਣ ਜਸ ਠਰ ਜਾਈਂ ।

ਸੁਣਦੀ ਤਦੋਂ ਰਬਾਬ ਵਜੇਂਦਾ,
ਟੁਣਕਾਰਾਂ ਦਿਲ ਵਿੰਨ੍ਹਣ,

'ਧਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਹੁਣ
ਆਪ ਸੁਣਾਂ, ਬਲ ਜਾਈਂ ।

ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਸਾਈਆਂ !
ਥਰਰ ਥਰਰ ਥਰਰਾਈ ।

ਥਰਰ ਥਰਰ ਥਰਰਾਈ, ਸਾਂਈਆਂ !
ਥਰਰ ਥਰਰ ਥਰਰਾਈਂ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਵਜਾਉਣ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪਹਾੜੀ । ਤਾਲ ਤੇ ਗਤ–ਚੰਚਲ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੭ ।
ਲਯ–ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸਾਈਂ' ਪਰ ਹੈ ।

×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੨੭—

ਆ ਜਾ !

ਹੇ ਸਾਗਰ ਦੇ ਸਾਈਂ, ਆਜਾ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੇਰੇ ਰਾਜਾ !
ਆ ਬੈਠੀ ਹਾਂ ਸਾਗਰ ਦੇ ਵਿਚ, ਹਾਂ ਕੱਲੀ ਹੁਣ ਆ ਜਾ !
ਤੈਂ ਮਿਲਨੇ ਦੀ ਪਯਾਸ ਅਨੋਖੀ, ਸਾਗਰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਂਦਾ,
ਸ੍ਵਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਸੁਹਾਵੀ ਦੇ ਕੇ, ਤਰਸ ਰਹੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜਾ ।
ਠੰਢਾ ਨੀਰ ਚੁਫੇਰੇ ਉਛਲੇ, ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਵਗੇਂਦੀ,
ਠੰਢੀਆਂ ਪਾਂਦੀ, ਠੰਢ ਨ ਪੈਂਦੀ, ਬਿਰਥਾ ਇਸਦੀ ਆ ਜਾ ।
ਅਸਲੀ ਠੰਢ ਵਸੇ ਤੈਂ ਛੋਹ ਵਿਚ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੀਆਂ ਮੈਂ,
ਆ ਠੰਢਾਂ ਦੇ ਸਾਈਂ ! ਆ ਜਾ, ਗਲ ਲਾ ਜਾ, ਠੰਢ ਪਾ ਜਾ ।
ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਆਜਾ ਆਜਾ, ਆ, ਨਾ ਜਾਵਣ ਵਾਲੇ !
ਆ ਜਾ, ਆ ਜਾ ਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ! ਕੋਲੇ ਸਦਾ ਰਹਾ ਜਾ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਆਸਾ ਜੋਗ । ਤਾਰ–ਢਈਆ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੭ ।
ਲਯ–ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਆ ਜਾ' ਪਰ ਹੈ ।
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੨੯—

ਨਿਜਾਨੰਦ ਆਰਾਮ

ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਚਖੰਡੀ ਦਰਬਾਰ ਹੈ, ਜਿਥ ਆਪ ਜੀ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸਨ। ਇਸ ਪਾਵਨ ਟਿਕਾਣੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ, ਉਹ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹਨ:—

ਟੇਕ–ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ ਸੋਇ ਰਹੇ ਆਰਾਮ !

ਬਤਾਲੀ ਬਰਸ ਜੋਧਨੀਂ ਬੀਤੇ ਹੁਣ ਕਰ ਰਹੇ ਅਰਾਮ !
'ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਟਿਕੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ' ਕਰਨੇ ਆਈਆਂ ਰਾਮ !
ਫੁਰਨੇ ! ਫੁਰ ਨਾ, ਸ਼ੋਰ ਤੇਰਾ ਮਤ ਕਰ ਦੇ ਬੇ ਆਰਾਮ;
ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ, ਢੂਟੋਂ ਦੂਰੋਂ ਕਰ ਲੈ ਮਨ ਪਰਨਾਮ !

ਧੂੜੀ ਚਰਨ ਲਗੀ ਲਗ ਮਸਤਕ
ਕਰ ਗਈ ਮਨ ਨਿਸ਼ਕਾਮ,
ਮਨੋਂ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ
ਤੱਕ ਕੇ ਵਿਚ ਆਰਾਮ।
ਬੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਈ,
ਆਈ ਲੈਣ ਆਰਾਮ।
ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਵੇਖਕੇ ਠਰ ਗਈ,
ਮਿਲ ਗਿਆ ਮੈਂ ਆਰਾਮ।

ਟਿਕੇ ਰਹੇ ਵਿਚ ਨਿਜਾਨੰਦ ਹੋ, ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਬਿਸਰਾਮ,
ਪਰ ਸੁਗੰਧਿ ਤੁਧ ਨਿਜਾਨੰਦ ਦੀ ਫੈਲ ਰਹੀ ਅਭਿਰਾਮ।
ਮਸਤੀ ਕਿਤੇ ਸਰੂਰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਲਗ ਗਈ ਝੂਮਾ ਝਾਮ।
ਚੰਦਨ ਗੰਧਿ ਟਿਕੀ ਜਿਉਂ ਤਰੁ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਦੂਰਾਮ,
ਮੇਘ ਟਿਕੇ ਅਪਣੇ ਘਰ ਗਗਨੀਂ ਛਾ ਰਹੀ ਸੀਤਲ ਛਾਮ,
ਨਿਜ ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਇਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਅਰਾਮ।
ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ ਸੋਇ ਰਹੇ ਆਰਾਮ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਆਸਾ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੮।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਆਰਾਮ' ਪਰ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੨੯—ਜਿਉਂ ਜਾਣੇ ਤਿਉਂ ਨਿਸਤਾਰੋ।

ਟੇਕ—ਜਿਉਂ ਜਾਣੇਂ ਤਿਉਂ ਨਿਸਤਾਰੋ।

ਬਿਨਤੀ ਸਾਡੀ ਸੁਣ ਗੁਰ ਨਾਨਕ !
ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਨ ਬੀਚਾਰੋ।

ਕਰਮ ਅਕਰਮ ਨ ਦੇਖੋ ਸਾਡੇ,
ਨਾ ਦੂਖਣ ਦੇਖ ਨਿਹਾਰੋ !

ਵਿਛੁੜ ਵਿਛੁੜ ਦੁਖ ਘਣੇ ਸਹਾਰੇ,
ਹੁਣ ਅਪਦਾ ਸਾਰੀ ਟਾਰੋ।

ਭਟਕ ਭਟਕ ਭੁਲ ਭੁਲ ਕੇ ਆਏ,
ਹੋ ਸ਼ਰਣ ਸੂਰ, ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੋ।

ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਦੋਵੇਂ ਰਖ ਲੇਵੋ
ਦੁਖ ਸਾਗਰ ਪਾਰ ਉਤਾਰੋ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਿਨਤੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ !
ਜਿਉਂ ਜਾਣੇ ਤਿਉਂ ਨਿਸਤਾਰੋ !

ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ ਦੀਨ ਕੇ ਦਾਤੇ !
ਜਿਉਂ ਜਾਣੇ ਤਿਉਂ ਨਿਸਤਾਰੋ।

ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਲਿਹਾਰੀ ਨਾਨਕ,
ਹਾਂ, ਚਰਨਕਮਲ ਬਲਿਹਾਰੋ।

————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਰਾਮਕਲੀ। ਤਾਰ—੩। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਸਾਡੀ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩੦—

ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ

ਟੇਕ—ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ !
ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ, ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ ॥ ੧ ॥

ਰੁਤ ਠੰਢਾਂ ਵਾਲੀ ਹੋਇ ਅੰਤ,
ਆ ਰਿਹਾ ਸੁਣੀਵੇ ਹੈ ਬਸੰਤ,
ਸਭ ਜੀਅ ਜੰਤ ਹੈਂ ਆਸਵੰਤ—
ਹੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਸੰਤ !
ਤੂੰ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਕਰੇਂ ਹੰਤ,
'ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਹੁ,' ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ।

ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ,—
ਹੁਣ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ !
ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ, ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ ॥ ੨ ॥

ਨਿਤ ਜੁੜਿਆਂ ਤੂੰ ਸੰਗ ਪ੍ਰਭੁ ਅਨੰਤ
ਤੂੰ ਮਾਲਕ ਪਾਲਕ ਜਗਤ ਕੰਤ।
ਤੂੰ ਰੱਖਣਹਾਰਾ ਅਪਨ ਪੰਥ,
ਕਰ ਭੁੱਲਾਂ ਹੋਏ ਹਾਂ ਦੁਖੰਤ,
ਹੇ ਬਖਸ਼ਣਹਾਰੇ ! ਖਿਮਾਵੰਤ !
ਲਜ ਪਾਲ ਅਸਾਡੀ ਬਾਂਹ ਫੜੰਤ,

ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ, ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲ਼ਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ।
ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ, ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲ਼ਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ ॥ ੩ ॥

ਤੁਧ ਮਿਹਰ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਨੰਤ,
ਕਰ ਸ਼ਕਤਿਵੰਤ ਇਹ ਅਪਨ ਪੰਥ।
ਕਰ ਧਰਮਵੰਤ ਇਹ ਪੰਥ ਸੰਤ,
ਬਲਵੰਤ ਬਣੇ ਤੇ ਸੁਖਾਵੰਤ,
ਸੁਖ ਵੰਡੇ ਇਹ ਸਭ ਜਗ ਪ੍ਰਯੰਤ,
ਆ ਕਰ ਦਿਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਾਵੰਤ।

ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ ਹਾਂ ਆਸਵੰਤ,
ਹੁਣ ਕਲ਼ਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ,
ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ, ਹੁਣ ਆ ਤੁਰੰਤ,
ਹੂਣ ਕਲ਼ਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਆ ਤੁਰੰਤ ॥ ੪ ॥

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਬਸੰਤ [ਸੂਹਣੀ]। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਢਈਆ। ਮਾਤ੍ਰਾ–੭।
ਲਯ–ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਬਸੰਤ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩੧— # ਸਿਖੀ ਦੀ ਅਰਦਾਸ

ਲਖ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ !
ਸਾਥੋਂ ਇਕ ਬੀ ਨਾ ਸਰ ਆਈ ॥ ਟੇਕ ॥

ਲੱਗ ਗਏ ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੁਰਿਆਈਆਂ,
ਰੱਬ ਸਾਈਂ ਤੋਂ ਵਿੱਥਾਂ ਪਾਈਆਂ,
'ਨਾਮ-ਵਿਸਾਰਾ' ਹੋ ਲਿਆ, ਸਾਈਆਂ !
ਅਸਾਂ ਬਾਣੀ ਟੇਕ ਗੁਆਈ !

ਗੁਸੇ ਗਏ ਹਾਂ ਹੁਣ ਵਿਚ 'ਵਿਪਦਾ',
ਘੇਰ ਲਿਆ ਚੌਫੇਰਿਓਂ ਅਪਦਾ,
ਸੱਜਣ ਸੈਨ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ,
ਬਹੁੜ ਬਹੁੜ ਹੁਣ ਆਪ ਗੁਸਾਈਂ !

ਹੇ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰਹੇਂ, ਗੁਸਾਈਂ !
ਅਪਣੀ ਉੱਮਤ* ਆਪ ਬਚਾਈਂ,
ਔਗੁਣ ਸਾਰੇ ਬਖਸ਼, ਭੁਲਾਈਂ ।
ਲੜ ਲਾਈ ਨੂੰ ਆਪ ਬਚਾਈਂ ।

*ਪੰਥ ।

ਇਕ ਵੇਰ ਫਿਰ ਸਤਿਗੁਰ ਆ ਜਾ,
ਧਰ ਰੁਲਦੀ ਨੂੰ ਫਿਰ ਗਲ ਲਾਜਾ,
ਹੇ 'ਸਦ ਚੰਗਿਆ' ! ਆ ਗਲ ਲਾਜਾ,
ਦਾਤਾ ! ਅਪਣੀ ਤਕ ਚੰਗਿਆਈ !

ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਤਕ ਚੰਗਿਆਈ,
ਦਾਤਾ ! ਅਪਣੀ ਤਕ ਚੰਗਿਆਈ,
ਸਾਥੋਂ ਕੁਛ ਬੀ ਨਾ ਸਰ ਆਈ,
ਅਪਣੀ ਤਕ ਚੰਗਿਆਈ !
ਦਾਤਾ ! ਅਪਣੀ ਤਕ ਚੰਗਿਆਈ !

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ–ਜੈਸਾਵੰਤੀ । ਤਾਰ—੪ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੨ ।
ਲਯ-ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਚੰਗਿਆਈਆਂ' ਪਤ ਹੈ ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੩੨— **ਮੇਰਾ ਸ਼ੁਕਰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸੱਧਰ**

ਰਿਵੀਏ ਟੁਰੀਏ ਜਾਂਦੀਏ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ।
ਚਰਨ ਕੰਵਲ ਵਿਚ ਧਰ ਦਈਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੂੰ। ੧। ਟੇਕ।

ਸ਼ੁਕਰ ਲਓ ਨਿਜ ਦਾਤ ਦਾ ਤ੍ਰੁਠ ਜੁ ਦਿੱਤਾ 'ਨਾਮ' ਤੂੰ
ਮੂੰਹ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਰਸ ਭਰੇ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹਦੇ ਜਾਮ ਨੂੰ।੨।
ਮਿਹਰ ਅਮਿੱਤੀ ਕਰ ਰਹੇ, ਸ਼ੁਕਰ ਕਰੇ ਮਨ, ਜਿੰਦ, ਲੂੰ,
ਫਿਰ ਭੀ ਸ਼ੁਕਰ ਨ ਹੋ ਸਕੇ; ਧਨ, ਹੇ ਦਾਤਾ ਧੰਨ ਤੂੰ।੩।
ਦਾਨ ਕਰੋ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂ, ਨੈਣਾਂ ਤੜਫਨ ਹਾਰ ਨੂੰ
ਸੁਹਣਾ ਝਲਕਾ ਮਾਰ ਇਕ ਦੇਹ ਅਪਣਾ ਦੀਦਾਰ ਤੂੰ।੪।
ਤੈਂ 'ਮੁਖ-ਚੰਦ' ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ, 'ਨੈਣ-ਚਕੋਰਾਂ' ਰੰਗ ਜੀ!
ਸਦਾ ਲਈ ਮਿਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਪਾ ਇਹ ਜੋਗ ਜੀ।੫।
ਦੇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਦਾਤ ਹੁਣ, ਦਾਤਾ! ਦੇਵਣ ਹਾਰਿਆ!
ਪਾ ਝੋਲੀ ਦੇ ਖ਼ੈਰ ਇਕ ਨੈਣਾਂ ਦਰਸ ਪਿਆਰਿਆਂ!੬।
ਦਰਸ-ਸਮਾਏ ਨੈਣ ਮੈਂ ਭਰੇ ਰਹਿਣ ਵਿਚ ਰੰਗ ਜੀ,
ਜਦ ਤਕ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਮੀਟਦੇ ਦਰਸ ਰਹੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਜੀ।੭।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਬਰਵਾ। ਤਾਲ—ਦਦਰਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੭।
ਲਜ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਦੇਸ਼ ਨੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩੩— ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ

ਸੁਲਤਾਨ ਖ਼ੂਬੀਆਂ ਆਇਆ ਸਹੀਓ !
ਸ਼ਾਹ ਖ਼ੂਬਾਂ ਦਾ ਆਇਆ,
ਦੇਖ 'ਹੁਸਨ ਦੁਨੀਆਂ' ਦਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਰਮਾਇਆ,ਸ਼ਰਣਾਇਆ* ।
ਪੀਰ ਫ਼ਕੀਰ ਔਲੀਆ ਤੱਕ ਕੇ ਸਭ ਸਜਦੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ॥ ੧ ॥

ਉਹ ਸੁਹਣਾ ਅਜ ਆਇਆ, ਸਹੀਓ !
ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਜਗ ਆਇਆ,
ਅਰਸ਼ੀ ਸੁੰਦਰਾਂ ਜਿਸ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰ ਅਰਸ਼ੋਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ,
ਚੰਦ ਸੂਰ ਦੁਇ ਜਾਣ ਵਾਰਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਝੁਰਮੁਟ ਪਾਇਆ ॥੨॥

'ਦੁਖ ਹਰਿ' ਦਾਤਾ ਆਯਾ, ਸਹੀਓ !
'ਸੁਖ ਕਰਿ' ਤ੍ਰਾਤਾ† ਆਇਆ,
ਤੋੜੇ ਜਿਨ੍ਹੇ 'ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਸੰਗਲ', 'ਖੁਲ੍ਹ' ਜਿਨ੍ਹ ਮੋੜ ਲਿਆਂਦੀ,
ਅਲਖ ਮੁਕਾਈ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਸੰਦੀ, ਕੁਸ਼ਲ ਖੇਮ ਦੰਨੂ ਆਂਦੀ ॥੩॥

ਕਲਗ਼ੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ, ਸਹੀਓ !
ਸ਼ਾਹ ਸੁਹਣਿਆਂ ਦਾ ਆਇਆ,
'ਨਾਮ ਦੇਣ' ਤੇ 'ਹਰਿ ਸੰਗ ਜੋੜਨ', 'ਤੋੜਨ ਨੂੰ ਭ੍ਰਮ ਮਾਇਆ',
ਸਾਨੂੰ ਕਰਕੇ ਸੁਹਣਾ ਸਹੀਓ, ਅਰਸ਼ ਪੁਚਾਵਣ ਆਇਆ ॥੪॥

---

*ਸ਼ਰਣ ਆਇਆ । †ਰਖ੍ਯਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ।

ਰੂਪ ਲਗਾਵਣ ਆਇਆ, ਸਹੀਓ !
'ਛਬਿ-ਛੂਹ' ਲਾਵਣ ਆਇਆ ।
ਨੂਰੋ ਨੂਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਰਸੈ, ਸੁਹਜ ਫਬਨ ਰੰਗ ਲਾਇਆ.
ਝੂੋਲ ਰਹੀ ਭਰ ਛਬੀ ਓਸ ਦੀ ਜਿਸ ਉਸ ਰੂਪ ਤਕਾਇਆ ॥੫॥

ਜਿਸ ਉਸ ਰੂਪ ਤਕਾਇਆ, ਸਹੀਓ !
ਉਹ ਸੁਹਣਾ ਹੋ ਆਇਆ ।
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ, ਸਹੀਓ !
ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ–ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ । ਤਾਰ–੫ । ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੫ ।
ਲਯ–ਬੈਠਵੀਂ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਸਹੀਓ' ਪਰ ਹੈ ।
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੩੪–

ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਦੜੀਆਂ–ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੁਆਰੇ।

ਅਸਥਾਈ–ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਖਲੇ, ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਖਲੇ।
ਦਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਤਾ! ਮਿਲੇ।

ਅੰਤਰਾ–

ਦੁਆਰ ਖਲਿਆਂ ਬਿਤੇ ਦਾਤਾ ! ਦਾਤ ਦਰਸ਼ਨ ਮੰਗਦਿਆਂ,
ਹਥ ਬੰਨ੍ਹ ਮਿਨਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਨੈਣ ਅੰਝੂ ਭਰਦਿਆਂ।
ਹੁਣ ਘਟਾ ਤੇ ਹੈ ਘਟਾ ਉਮਗੀ, ਪਉਣ ਸੀਤਲ ਹੈ ਚਲੇ,
ਆ ਚਮਕ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗਰੇ ਇਕ ਝਾਤ ਪਾ ਦੇ ਖਿਨ ਪਲੇ।
ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਖਲੇ, ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਖਲੇ,
ਦਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਤਾ ਮਿਲੇ ॥੧॥

ਹਾਂ, ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨ, ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨ ਖ਼ੈਰ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾ ਦਿਓ !
ਉਹ ਰੂਪ ਸੁਹਣੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਝਲਕ ਇਕ ਦਿਖਲਾ ਦਿਓ !
ਏ ਨੈਣ ਮਿਟਣੇ ਅਗਦਿਓਂ, ਓ ਰੂਪ ਦਰਸ਼ਨ ਮੈਂ ਮਿਲੇ।
ਹਾਂ 'ਨੈਣ' 'ਦਰਸ਼ਨ' ਰਲ ਮਿਲਣ ਤੇ ਦਰਸ ਨੈਣੀ ਮਿਲ ਰਲੇ।
ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਖਲੇ, ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਖਲੇ,
ਦਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਤਾ ਮਿਲੇ ॥੨॥

'ਅਰੂਪ-ਦਰਸ਼ਨ' ਨਾਮ ਸੰਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਤੁਸਾਂ।
ਉਸ ਪਰਤਾਰ ਅੰਦਰ ਰਸ ਮਿਸਾਂ, ਉਸ ਸ੍ਵਾਦ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਾਂ ਰਸਾਂ।
ਪਰ 'ਰੂਪ-ਦਰਸ਼ਨ' ਖਿੱਚ ਸਾਈਆਂ ! ਮੈਂ ਮਨੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਿਲੇ,
ਕਰ ਮਿਹਰ ਹੁਣ ਉਹ ਆ ਮਿਲੇ, ਉਹ ਰੂਪ ਦਰਸ਼ਨ ਮੈਂ ਮਿਲੇ।
ਤੇਰੇ ਦੁਆਰੇ ਖਲੇ, ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ ਖਲੇ,
ਦਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨ ਮਿਲੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਦਾਤਾ ਮਿਲੇ ॥੩॥

———

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–
ਰਾਗ-ਪਹਾੜੀ ਤੇ ਝੰਝੋਟੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੪। ਤਾਲ-ਕਹਰਵਾ।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਖਲੇ' ਪਰ ਹੈ।
ਸਰਗਮ–ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸੁਧ, ਕੇਵਲ 'ਨੀ' ਕੋਮਲ।

ਗੀਤ ੧੩੫—

ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ (ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ) ਜੀ ਦਾ ਬਿਰਹਾ

ਹੇਠਲੀਆਂ ਕੁਛ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਗਯਾਨ-ਅਰੂੜ ਤੇ ਯੋਗ-ਨਿਗ੍ਰਹ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਉੱਚਾ ਸੁੱਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨਾਲ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕੁਛ ਮੂਰਤੀ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ:—

ਓ ਸੂਰਤ ਸੋਹਿਣੀ ਸਾਈਆਂ ! ਦਿਲੋਂ ਨਹਿੰ ਦੂਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਜੋ ਦਿਲ ਮੇਰੇ 'ਚ ਵਸਦੀ ਏ, ਜੋ ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਵਸਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੈ ਵਸਦੀ ਜਿੰਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਹੈ ਹੋਈ ਜਿੰਦ ਦੀ ਜਿੰਦੀ
ਓ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਵਸਦੀ, ਉਹ ਮੁਹੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਲਾਂਦੀ ਹੈ।

ਓ ਚਿਤਵਨ ਨਾਜ਼ ਵਾਲੀ, ਹਾਂ, ਮਿਹਰ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਸਾਈਂਆਂ !
ਜੁ ਅੰਦਰ ਜਾਨ ਭਰ ਦੇਂਦੀ, ਓ ਯਾਦ ਆ ਆ ਕੰਬਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਚਨ ਦਾ ਨਾਦ ਸੁਹਣੇ ਦਾ ਸਰੂਰਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ,
ਅਜੇ ਓ ਗੂੰਜਦਾ ਕੰਨੀਂ, ਮਗਨ ਹੋ ਜਿੰਦ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰੂ ਵਾਂਙੂ ਓ ਸੁਹਣੇ ਦੀ ਚਮਨ ਵਿਚ ਚਿਹਲਕਦਮੀ ਦੀ
ਫਿਰੇ ਤਸਵੀਰ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ, ਬਣਾ ਮੂਰਤ ਬਹਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਮੇਂ ਨੇ ਵਿੱਥ ਪਾ ਦਿੱਤੀ, ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੂਰ ਲਜਾ ਧਰਿਆ,
ਉਵੇਂ ਪਰ ਚੰਦ-ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਚਮਕ ਚਿਤ ਨੂੰ ਚੁਰਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁਹੱਬਤ ਸੁਹਣਿਆਂ ! ਤੇਰੀ, ਜੋ ਭਰਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਅੰਦਰ,
ਵਿਸਰਦੀ ਓ ਨਹੀਂ ਤਿਲ ਭਰ, ਪਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਰਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਰਹੋਂ ਵਿਚ ਘੇਰਿਆ ਗ਼ਮ ਨੇ ਸਬਰ ਦੀ ਰਾਸ ਮੁਹੰਦਾ ਏ,
ਮੁਹੱਬਤ ਪਰ ਓ ਸੁਹਣੇ ਦੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

'ਅਜ਼ਲ' ਤੋਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਹੀਓ! ਅਮਰ ਉਸ ਨਾਲ ਹਨ ਹੁੱਬਾਂ,
'ਫਲਕ' ਦੀ ਚਾਲ ਸ਼ਰਮਿੰਦੀ ਬਥੇਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨ ਲਗਦੇ ਨੇਹੁੰ ਹਨ ਆਪੇ, ਨ ਲਗਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰਾਂ ਦੇ
ਧੁਰੋਂ ਲਾਂਦਾ ਏ ਲਾਵਣ-ਹਾਰ, ਉਹਦੀ ਲਾਈ ਪੁਗਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏ ਦਿਲ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸੁਹਣੇ ਦੇ ਪਿਆ ਭਉਂਦਾ ਉਦਾਲੇ ਹੈ,
ਏ ਘੁੰਮਣ ਹੈ ਗ਼ਜ਼ਾ ਇਸ ਦੀ, ਇਹੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜਿਵਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ੁਦਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦਿਲ, ਦਵਾ ਪਰ ਹੋਰ ਦੇਣੀ ਨਾ,
ਜੋ ਬੀਮਾਰੀ ਸੋਈ ਦਾਰੂ, ਦਵਾ ਏਹੋ ਸੁਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲਟਕਨ ਗਈ ਇਕ ਵਾਰ ਲਗ, ਸਹੀਓ!
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਦਰਦ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ' ਵਿਸਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਆਸਾਵਰੀ ਟੋਡੀ। ਤਾਲ—੩। ਗਤ—ਕਵਾਲੀ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਜਾਂਦੀ ਹੈ' ਪਰ ਹੈ।

× ×× ××

ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩੬— ਉਠ ਜਾਗ, ਜਾਗ ਬਹਿਜਾ!

ਮਾਲੀ ਹੀ ਫੁਲ ਲਗਾਂਦਾ ਮਾਲੀ ਹੀ ਪਾਲਦਾ ਹੈ;
ਮਾਲੀ ਹੀ ਕੱਟ ਸ਼ਾਖੋਂ ਕਰ ਵੱਖ ਵਿਖਾਲਦਾ ਹੈ।
ਵਿਚ ਫੂਲਦਾਨ ਚਿਣਦਾ ਫੁਲਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਸਜਾਂਦਾ,
ਆਪੇ ਹੀ ਫੂਲ ਦਾਨੋਂ ਫਿਰ ਦੂਰ ਹੈ ਕਰਾਂਦਾ।
ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਨ ਸੋਚੇਂ ਰਹਿਣਾ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ,
ਇਸ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਝੁਮੰਦਿਆਂ ਮਸਤੀ ਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਬੀਤੀ ਹੈ ਰਾਤ ਸਾਰੀ ਤਾਰੇ ਲਟਕ ਗਏ ਹਨ,
ਹੋਈ ਹੈ ਭੋਰ, ਗ਼ਾਫ਼ਲ! ਨੈਣਾਂ ਮਿਟੇ ਪਏ ਹਨ,
ਉਠ ਜਾਗ ਕਰ ਤਿਆਰੀ ਘੜਿਆਲ ਵਜ ਰਹੇ ਹਨ;
ਤੇਰੇ ਪਲੰਘ ਦੁਲੀਚੇ ਹਾਲੀ ਬੀ ਸਜ ਰਹੇ ਹਨ!
ਪੈਂਡਾ ਹੈ ਦੂਰ, ਗ਼ਾਫ਼ਲ! ਤੋਸ਼ਾ ਬਨਾ, ਹੈ ਵੇਲਾ;
ਸੁਤਿਆਂ ਜਿ ਬੀਤੇ ਇਹ ਵੀ ਹੋਸੀ ਸਫ਼ਰ ਦੁਹੇਲਾ।
ਉਠ ਜਾਗ, ਜਾਗ ਬਹਿਜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਸਨ ਫੁਹਾਰੇ,
ਕਰ ਕੌਲ ਦਿਲ ਦਾ ਸਿੱਧਾ, ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਪੀ ਪਿਆਰੇ!
ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਹੋ ਜਾ ਖੀਵਾ, ਖੀਵਾ ਹੋ ਆਪ ਜਾਣੀ,
ਆਪੇ ਦੀ ਪੀਂਘ ਚੜ੍ਹਕੇ ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਰੰਗ ਮਾਣੀਂ।

————

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ—ਨਕਟਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੪।
ਲਯ—ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਪਾਲਦਾ ਹੈ' ਪਰ ਹੈ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੩੭—

ਰਾਜ ਹੰਸਾ ਤੂੰ !

ਨ ਜਾਲੀ ਲਾ, ਨ ਪਿੰਜਰਾ ਲੈ, ਹੁਮਾ ਨੂੰ ਫੜ ਨ ਹੰਸਾਂ ਨੂੰ;
ਨ ਸੋਚੀਂ ਕੈਦ ਪਾਣੇ ਦੀ ਤੂੰ ਪੰਛੀ ਉੱਚ-ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ।
ਨ ਰੀਝਣ ਚੋਗਿਆਂ ਤੇ ਓ ਕਿਵੇਂ ਉਤਰਨਗੇ ਜਾਲੀ ਤੇ ?
ਫਸਾ ਸਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਬਿਧਿ ਸੁੱਛ ਵੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ।
ਓ ਵਿਚਰਨ ਜਿਸ ਜਗਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਕਰਦੇ ਕੇਲ ਫਿਰਦੇ ਹਨ,
ਤੂੰ ਜਾ ਉਸ ਥਾਂ ਦਰਸ ਪਰਸਨ ਮਿਟਾ ਦਿਲ ਮੈਲ ਮੰਸਾਂ ਨੂੰ।
ਅਦਬ ਭੈ ਨਾਲ ਜਾਵੀਂ ਤੂੰ ਸੁਣੀਂ ਸੰਗੀਤ ਓਹਨਾਂ ਦੇ,
ਲਈਂ ਸਿਖ ਵੱਲ ਨਿਖੇੜਨ ਦਾ ਅਸਾਰੋਂ ਸਾਰ-ਅੰਸਾਂ ਨੂੰ।
ਲਈਂ ਫਿਰ ਛੋਹ ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਤੇ ਛਾਯਾ ਲਈਂ ਹੁਮਾ ਦਾ ਤੂੰ
ਮੁੜੇਂਗਾ ਫੇਰ ਹੋ ਆਪੇ ਹੁਮਾ ਤੂੰ ਰਾਜ ਹੰਸਾ ਤੂੰ!

———

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਆਸਾ। ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ—ਨਕਟਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੪।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਹੰਸਾਂ ਨੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸੰਪੂਰਣ ਸੁਧ।

ਗੀਤ ੧੩੯— ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਦ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੇ

ਉਠੋ ਲੋਕੋ, ਉਠੋ ਸੁਤਿਓ ! ਕਿ ਚੜ੍ਹਿਆ ਚੰਦ ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੇ
ਹੁਸਨ ਦਾ ਲੈ ਲਓ ਜਲਵਾ, ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਓ ਫਰਸ਼ਾਂ ਤੇ। ੧.

ਕਿ ਸੁਤਿਆਂ ਨੂਰ ਦਾ ਜਲਵਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਗ਼ਾਫ਼ਲ ਨੂੰ
ਖਬਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲੀਤਾ ਨਜ਼ਰ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਕੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ। ੨.

ਅਗੰਮੀ ਮੀਂਹ ਨੂਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਛਹਿਬਰ ਲਾ ਰਿਹਾ ਉਤੋਂ,
ਕਟੋਰੇ ਨੈਣ ਕਰ ਉੱਚੇ ਲਗਾ ਦਿਓ ਨੂਰ-ਦਰਸਾਂ ਤੇ। ੩.

ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ? ਕਿਵੇਂ ਹੋਸੀ ? ਨ ਜਾਣਾਂ ਮੈਂ,
ਕਿਸੇ ਦਾਨੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਨ ਖੋਜਾਂ ਖੋਜ ਬਰਸਾਂ ਤੇ। ੪.

ਨਦਾਨਾ ! ਪਿਰਮ ਰਸ ਵੱਲੇ ਨਜ਼ਰ ਲਾਈ ਤਗਾਦੇ ਛੱਡ,
ਓ ਖੀਵੇ ਹੋ ਗਏ ਪੀ, ਪੀ, ਕਿ ਤਕੀਏ ਰੱਖ ਤਰਸਾਂ ਤੇ। ੫.

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੩੭ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੩੯-

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ !

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ!
ਕਰ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਵੇ! ਟੇਕ।

ਤੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਵਿੱਸਾਂ ਝਾੜੀਆਂ,
ਹਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਵਾੜੀਆਂ,
ਅਪਨੇ ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਜਾਲ ਵੇ!
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ!
ਕਰ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਵੇ! ੧.

ਨੈਣਾਂ ਵਾਲਿਆ ਵੇਖ ਲੈ ਹਾਲ ਵੇ!
ਅਸੀਂ ਹੋਇ ਰਹੇ ਕੰਗਾਲ ਵੇ!
ਪਾਕੇ ਇਕੋ ਮਟੱਕਾ ਜੀਵਾਲ ਵੇ!
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ!
ਕਰ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਵੇ! ੨.

ਤੇਰੇ ਨੈਣ ਹਨ ਜਿੰਦੀਆਂ ਪਾਂਵਦੇ,
ਦੁਖ ਕੱਟ ਖੁਸ਼ਾਲੀਆਂ ਲਾਂਵਦੇ,
ਤੇਰੀ ਝਾਤ ਕਰੇ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਵੇ!
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ!
ਕਰ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਵੇ! ੩.

ਤ੍ਰੁਠ ਪਉ ਅਨੇਕਾਂ ਤੇ ਤ੍ਰੱਠਿਓਂ ਸਉਂ,
ਵ੍ਰੁਠ ਪਉ ਜਿਉਂ ਲਖਾਂ ਤੇਂ ਵ੍ਰੱਠਿਓਂ ਸਉਂ,
ਕਰ ਦੇ ਨਦਰੀ ਨਦਰ ਨਿਹਾਲ ਵੇ!
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਵੇ!
ਹਾਂ,ਕਰ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਵੇ! ੪.

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੬੮ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ ਵਿਚ ਬੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੪੦— # ਲੰਘ ਆ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ !

ਲੰਘ ਆ, ਲੰਘ ਆ, ਲੰਘ ਆ, ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ! ਲੰਘ ਆ ।
ਸੰਗ ਨਾ, ਸੰਗ ਨਾ, ਸੰਗ ਨਾ, ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ! ਸੰਗ ਨਾ ॥੧॥
ਰੰਗ ਨਾ, ਰੰਗ ਨਾ, ਆਂਗਨ ਤੈਂ ਬਿਨ ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ !
ਲੰਘ ਆ, ਰੰਗ ਲਾ, ਰੰਗ ਲਾ, ਮੇਰੇ ਆਂਗਨ ਰੰਗ ਲਾ ॥੨॥
ਮੰਗ ਨਾ, ਮੰਗ ਨਾ, ਮੇਰੀ ਹੋਰ ਨ ਮੰਗ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤਮ !
ਲੰਘ ਆ, ਮੇਰੇ ਆਂਗਨ, ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਲੰਘ ਆ ॥੩॥
ਵਿਲਕਣ ਮੇਰੀ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਨਾਦ ਬਰੋਰੇ ਹੀਅਰੇ,
ਰਸਨਾ ਮੇਰੀ ਪੁਕਾਰੇ 'ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ! ਲੰਘ ਆ' ॥੪॥
'ਲੰਘ ਆ' ਦੀ ਹੀ ਲਲਨਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ,
ਕੋਈ ਨ ਹੋਰੋਂ ਮੇਰੇ ਅੰਗਨੇ ਲਾਲਨ ! ਲੰਘ ਆ ॥੫॥
ਇਕ ਸਿੱਕ ਮਿਲਨ ਤੇਰੇ ਦੀ ਹੀ ਤਰਪੇ ਕਲੇਜੇ,
ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨ ਜੁ ਨ ਧੀਰੇ ! ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ! ਲੰਘ ਆ ॥੬॥
ਦਰੋ ਦੀਵਾਰ ਪਿਆ ਗਾਵੇ ਤੇਰੇ 'ਆਗਮ' ਪ੍ਰੀਤਮ,
ਕੁਈ ਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਘਰ ਅੰਗਨੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਲੰਘ ਆ ॥੭॥
ਸੰਗ ਨਾ, ਸੰਗ ਨਾ ਮੇਰੇ ਬਾਲਮ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸੰਗ ਨਾ,
ਲੰਘ ਆ, ਲੰਘ ਆ, ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲੰਘ ਆ ॥੮॥

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ–

ਰਾਗ–ਜ਼ਿਲਾ (ਕਸੂਰੀਆ) । ਤਾਰ ਤੇ ਗਤ–ਤਲਵਾੜਾ (ਨਕਟਾ) ।

ਮਾਤ੍ਰਾ–੮ ।

ਲਯ–ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਲੰਘ ਆ' ਪਰ ਹੈ ।

× ×

ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਗੀਤ ੧੪੧— ਅਜ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇਆ

ਚਲੋ ਨੀ ਸਹੀਓ ! ਉਠ ਵੇਖਣ ਚਲੀਏ ਅਜ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇਆ।
ਸੁਹਣੇ ਨੇ ਅਜ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਅਰਸ਼ੋਂ ਫੇਰਾ ਪਾਇਆ।
ਮੱਥੇ ਨੂਰ, ਮਿਹਰ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ, ਹਸਦਾ ਹਸਦਾ ਆਇਆ।
ਰੱਬ ਖ਼ਜ਼ਾਨਿਓਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਲੈਕੇ ਡੁਲ੍ਹਦਾ ਡੁਲ੍ਹਦਾ ਆਇਆ।
ਆਹੋ ਨੀ ਅਜ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ 'ਨਾਮ' ਲੁਟਾਵਣ ਆਇਆ।
ਝੋਲੀਆਂ ਭਰਨ ਅਸਾਡੀਆਂ ਆਇਆ, ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਂਦਾ ਆਇਆ।
ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੋਊ ਉਹ ਸੁਹਣਾ ਜਿਸ ਸਿਰ ਹਥ ਉਸ ਲਾਇਆ।
ਬਾਹਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਯਾ ਸੁਹਣਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਲੰਘ ਆਇਆ।
ਘਰ ਘਰ, ਦਰ ਦਰ, ਫਿਰ ਫਿਰ ਸੋਹਣੇ ਦਿਲ ਦਿਲ ਭਾਗ ਲਗਾਇਆ।
ਚੁੱਭੀ ਮਾਰ ਦਿਲੇ ਵਿਚ ਵੇਖੋ ਬੈਠਾ ਕਿਵੇਂ ਸੁਹਾਇਆ।
ਭਾਗ ਜਗੇ ਅਜ ਸਭ ਦੇ ਸਹੀਓ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਗ ਆਇਆ।
ਠਰ ਜਾਓ ਹੁਣ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਚਰਨੀ ਜਾਉ ਸਮਾਇਆ।

— —

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
੧. ਰਾਗ–ਸੁਹਣੀ। ਤਾਲ–੩। ਗਤ-ਨਾ ਧੀ ਧਿ ਨਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ ੮।
ਲਯ–ਚਲੰਤ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਆਇਆ' ਪਰ ਹੈ।
×
ਸੁਰ ਖਾਸ–ਸਾ ਰੈ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

੨. ਰਾਗ–ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਬਿਭਾਸ। ਤਾਰ–੫। ਮਾਤ੍ਰਾ–੧੫।
ਲਯ–ਦੈਨਵੀਂ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ–'ਚਲੀਏ' ਪਰ ਹੈ।
ਸੁਰ ਖਾਸ––ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੪੨—

ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਦੜੀ

ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਖਲਤੀ ਸਾਗਰ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿਨਾਰੇ,
ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੰਬਾਂ ਡੋਲਾਂ ਹਵਾ ਹੁਲਾਰੇ।
ਪਈ ਹੱਕਲਾਂ ਹਾਂ ਮਾਰਾਂ ਨੈਣਾਂ ਤੋਂ ਛਮਛਮਾ ਹੋ,
ਦਿਲ ਉੱਛਲੇ ਤੇ ਛਲਕੇ ਲਹਿਰੀਂ ਦੜ੍ਹਾ ਉਤਾਰੇ।
'ਦਿਖਹੱਦ' ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਸੂਰਤ ਤਿਰੀ ਨੂੰ ਟੋਲੇ,
ਦਿਸ ਪੈਣ ਜੇ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆ ਰਹੇ ਪਿਆਰੇ।
ਸ਼ਾਮਾਂ ਹੈ ਆਣ ਹੋਈ, ਘਨਚਾਲ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ,
ਹੈ ਸਹਿਮ ਛਾ ਰਿਹਾ ਹੁਣ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਿਓ ਦਿਦਾਰੇ!
ਹੁਣ 'ਆਸ' ਰੁਸ ਰਹੀ ਹੈ, ਹੈ 'ਯਾਸ' ਉਸ ਮਨਾਵੇ,
ਆਖੇ: ਨ ਛੋੜ ਬੇਕਸ ਜੀਵੇ ਜੁ ਤੁਧ ਸਹਾਰੇ।
ਤੇਰੇ ਬਿਨਾ ਨ ਕੋਈ ਦਿਸ 'ਕੱਲ' ਦਾ ਹੈ ਏਲੀ
ਬਿਰਹੋਂ ਦੇ ਕੁੱਠਿਆਂ ਨੂੰ ਮਲਹਮ ਲਗਾ ਜਿਵਾਰੇ।
ਆ ਜਾ ਪ੍ਰੀਤਮਾ! ਹੁਣ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਲੈਕੇ ਬੋਹਿਥ,
ਚਰਨੀਂ ਲਗਾ ਲੈ ਆ ਕੇ ਸ਼ਰਨੀ ਸਮਾ ਲੈ ਪਜ਼ਾਰੇ!
ਵਾਂਙ ਮਗ਼ਰਬੀ ਸਿਤਾਰੇ ਦਿਸ ਪੌ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਹੁਣ
ਜਦ ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਆਸਾ ਦੇ ਰੰਗ ਸਾਰੇ।

ਹੇ ਨਾਥ ਤੂੰ ਅਨਾਥਾਂ, ਹੇ ਬੇਕਸਾਂ ਸਹਾਰੇ!
ਦਰਦਾਂ ਰਵਾਣਿਆਂ ਦੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਨਹਾਰੇ!
ਆ ਜਾ, ਹੁਣ ਆ ਜਾ ਆ ਜਾ, ਹੁਣ ਦੇਰ ਨਾ ਲਗਾਈਓ,
ਹੁਣ ਦੇਰ ਦਾ ਹੈ ਵੇਲਾ ਕਰਨੇ ਦਾ ਨਾ ਪਿਆਰੇ!

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਜ਼ਿਲਾ ਸਿੰਧੜਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ। ਤਾਲ—ਤ੍ਰੈ।
ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ-ਧੀਮੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਕਿਨਾਰੇ' ਪਰ ਹੈ।
× × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੪੩–

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਤੂੰ

ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਕੂਕ ਪੁਕਾਰਾਂ,
ਉੱਮਲ ਉੱਮਲ ਬਾਂਹ ਉਲਾਰਾਂ,
'ਸਾਈਆਂ' 'ਸਾਈਆਂ' ਹਕਲਾਂ ਮਾਰਾਂ,
ਤੂੰ ਸਾਜਨ ਅਲਬੇਲਾ ਤੂੰ!

'ਤਰ ਕੇ ਆਵਾਂ' ਜ਼ੋਰ ਨ ਬਾਹੀਂ,
ਸ਼ੂਕੇ ਨਦੀ ਕਾਂਗ ਭਰ ਆਹੀ,
'ਤੁਰ ਕੇ ਆਵਾਂ' ਰਾਹ ਨ ਕਾਈ,
ਸਾਜਨ ਸਖਾ ਸੁਹੇਲਾ ਤੂੰ!

ਤੁਲਹਾ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ,
ਘਸ ਘਸ ਹੋਇਆ ਅੱਧੋਰਾਣਾ,
ਚੱਪੇ ਪਾਸ ਨ, ਕੁਈ ਮੁਹਾਣਾ,
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਦੁਹੇਲਾ ਊ।

ਬੱਦਲਵਾਈ, ਕਹਿਰ ਹਵਾਈ,
ਉਡਨ ਖਟੋਲੇ ਵਾਲੇ ਭਾਈ,
ਧੂਮ ਮਚਾਈ, ਦਏ ਦੁਹਾਈ:–
"ਏ ਨਾ ਉੱਡਣ ਵੇਲਾ ਊ।"

ਤੂੰ ਸਮਰੱਥ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲਾ,
ਜੇ ਚਾਹੇਂ ਕਰ ਸਕੇਂ ਸੁਖਾਲਾ,
ਫਿਰ ਤੂੰ ਮਿਹਰਾਂ ਤਰਸਾਂ ਵਾਲਾ,
ਕਰ ਛੇਤੀ 'ਮਿਲ-ਵੇਲਾ' ਊ।

ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ-
ਰਾਗ-ਭੈਰਵੀ। ਤਾਰ-੩। ਗਤ-ਤਲਵਾੜ੍ਹਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ-੮।
ਲਯ-ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ-'ਅਲਬੇਲਾ ਤੂੰ' ਪਰ ਹੈ।
× × × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ-ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੪੪—

ਮੇਰੇ ਸਾਈਆਂ !
ਮੇਰੇ ਓ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ !

'ਤੇਰੀ ਏ ਯਾਦ ਦੀ ਬੂਟੀ' ਤੇਰੀ 'ਤੱਕਣੀ' ਉਗਾਈ ਸੀ,
ਤੇਰੀ ਇਕ 'ਨਦਰ' ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ 'ਲਹਿਰ-ਜੀਵਨ' ਛਿੜਾਈ ਸੀ।
ਤੇਰੇ ਇਕ 'ਨਾਜ਼ ਦੇ ਗ਼ਮਜ਼ੇ' ਸੁਗੰਧਿ ਇਸ ਵਿਚ ਬੁਹਾਈ ਸੀ,
ਮੁਸ਼ਕ ਇਕ ਫਿਰ ਮਚੀ ਮਨ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸੁਰਤੀ ਹੁ ਆਈ ਸੀ।
ਭੁਲਾਓ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ—ਕਿਵੇਂ ਰਹਿਸਨ ਚਿਮਨ ਸਾਡੇ,
ਖਿੜੇ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਦੇ ਸਾਈਆਂ !—ਜਿਨ੍ਹੇ ਏ ਮਹਿਕ ਪਾਈ ਸੀ।
ਤੂੰ ਇਕ ਖਿਨ ਨਾ ਭੁਲਾ ਸਾਨੂੰ, ਨ ਭੁੱਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਸਾਂ ਤਾਈਂ,
ਕਿ ਬੂਟੀ ਏ ਮੁਸ਼ਕ ਵਾਲੀ ਤੁਸਾਂ ਹੀ ਆਪ ਲਾਈ ਸੀ।
ਦਿਓ ਵੀਣਾਂ ਮੇਰੇ ਹਥੀਂ, ਤੇ ਭਰ ਦਯੋ ਤਾਲ ਮੈਂ ਪੈਰੀਂ,
ਫਿਰਾਂ ਗੌਂਦਾ "ਤੂੰਹੇਂ ਸਾਈਆਂ !" "ਤੂੰਹੇਂ ਬੂਟੀ ਏ ਲਾਈ ਸੀ।"

———

ਇਹ ਗੀਤ ਰਾਗਨੀ ਭੈਰਵੀ, ਅਤੇ ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਨਕਟਾ ਵਿਚ ਬੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੪੫— ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ

ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ,
ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ ਵੇ ਬੰਦਿਆ !
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ । ੧.

ਅਪਣੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਾਰੇ,
ਘੋਲੀ ਸਦਕੇ ਜਾਂਦੇ ਵਾਰੇ,
ਦੁੱਖ ਪਿਆਂ ਕੋਈ ਆਇ ਨ ਦੁਆਰੇ,
ਸਭ ਛਡ ਭਜਦੇ ਬੁੱਢੇ ਵਾਰੇ,
ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ,
ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ ਵੇ ਬੰਦਿਆ !
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ । ੨.

ਦਰਦ ਰਵਾਣਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਮੇਲੀ,
ਬੁੱਢੇ ਠੇਰਿਆਂ ਦਾ ਉਹ ਬੇਲੀ,
ਪੁੱਕਰ ਪੈਂਦਾ ਔਖੇ ਵੇਲੀਂ,
ਖੇੜ ਦਏ ਜਿਉਂ ਫੁੱਲ ਚੰਬੇਲੀ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ ਵੇ ਬੰਦਿਆ !
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ ।
ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ,
ਅਪਣਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ । ੩.

'ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਲਲ ਲਗਾਈਂ,
'ਧੰਨ ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਦਈਂ ਦੁਹਾਈ,
'ਗੁਰ ਨਾਨਕ' 'ਗੁਰ ਨਾਨਕ' ਗਾਈਂ,
ਕਦੇ ਨ ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਛਡ ਜਾਈ,
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ ਵੇ ਬੰਦਿਆ !
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਥੀ । ੪.

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿੱਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੨੨ ਤੇ ੧੪ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਪਰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੀਤ ੧੪੬— ਦਿਖਾ ਜਲਵਾ ਤਰਸ ਖਾਕੇ

ਦਿਖਾ ਹੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ! ਦਿਖਾ ਜਲਵਾ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ,
ਦਿਖਾ ਜਲਵਾ ਹੁਸਨ ਦਾ ਤੂੰ ਝਲਕ ਇਕ ਸੁਹਣਿਆਂ ਪਾਕੇ ।
ਦਿਖਾ ਦੇ ਦਰ-ਖੜੇ ਤਾਈਂ ਮਟਕ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਮਟਕਾ ਕੇ,
ਕਿ ਗ਼ਮ ਨਗ਼ਮੇ ਗੁਵੀਂਦੇ ਹਨ, ਸੁਣੀਂਦੀ ਵਾਜ ਝੀਣੀ ਹੈ
ਕੋਇਲ ਬੁਲਬੁਲ ਜੁ ਗਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਗਰ ਦਾ ਖ਼ੂੰਨ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ।

ਵਫ਼ਾ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰੇ ਜਫ਼ਾ ਸਾਰੇ ਫਿਰੇ ਘੁੰਮਦੀ
ਕਿ ਦਿਲ ਸ਼ਿਕਨੀ ਪਵੇ ਪੱਲੇ ਤਕਾ ਲਓ ਦਿਲ ਲਗਾ ਲਾਕੇ ।

ਚੜ੍ਹੀਂ ਚੰਦਾ ! ਤੂੰ ਆ ਅਰਸ਼ੀਂ ਲੁਟਾ ਆ ਪਜਾਰ ਦਾ ਚਾਨਣ
ਵਸਾ ਠੰਢਕ ਮਿਹਰ ਵਾਲੀ, ਕਿ ਦਿਲ ਮੌਲਣ ਦਵਾ ਪਾਕੇ ।

ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਿਤ ਨਵੇਂ ਉਠ ਉਠ ਕਰਨ ਦਾਵੇ ਤਬੀਬੀ ਦੇ
ਜਿਵੇਂ ਜਿਵ ਓ ਕਰਨ ਦਾਰੂ ਵਧੇ ਦੁਖ, ਪੀੜ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ।

ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਸੁਣ ਚੰਨਾ ! ਤੇਰਾ ਦੀਦਾਰ ਦਾਰੂ ਹੈ,
ਕੋਈ ਦਾਰੂ ਨ ਪੌਂਹਦਾ ਹੈ ਥਕੇ ਹਾਂ ਆਜ਼ਮਾ ਮਾ ਕੇ ।

ਇਕੋ ਰੋ ਰੋ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਇਹੋ ਹੈ ਤੰਦ ਇਕ ਚੰਦਾ !
ਕਬੂਲੋ ਭੇਟ ਸਾਡੀ ਏ ਦਰਸ ਦੇਵੋ ਤਰਸ ਖਾ ਕ ।

ਬਿਰਦ ਤੇਰਾ ਸਦਾ 'ਦੇਣਾ', ਭਿਖਾਰੀ ਫਿਰ ਅਸਾਂ ਵਰਗਾ !
ਖ਼ਿਜ਼ਾਂ ਸਿਰ ਤੇ, ਤੁਰਤ ਆਓ, ਨ ਹੁਣ ਆਓ ਬਿਲਮ ਲਾਕੇ ।

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਭੈਰਵੀ । ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ (ਤਲਵਾੜਾ) । ਮਾਤ੍ਰਾ-੮ ।
ਲਯ—ਧੀਮੀ । 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ' ਪਰ ਹੈ ।
× × × ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗਾ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ ।

ਸ੍ਵਾਗਤ ਸੋਹਿਲਾ

ਜਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੁਰੂ ਜਗੋਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਵਿਚ ਵਸਾ ਕੇ ਤੇ ਗੁਰ ਗਾਦੀ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰਾਕੇ ਆਪਣਾ ਹੂਬਹੂ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਸਥਾਪਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗਜ਼ਾ ਕੀਤੀ:—

"ਪੁਰਖਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਖਡੂਰ ਜਾਇਕੇ ਰਹੋ। ਮਾਈ ਵਿਰਾਈ ਦੇ ਘਰ ਸਾਡੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਮੰਜੀ ਹੈ। ਉਸ ਪਰ ਜਾਇਕੇ ਤੁਮ ਬੈਠੋ। ਮੇਰਾ ਸਿੰਘਾਸਨ ਵਹਾਂ ਹੈ, ਤੁਮ ਉਥੇ ਜਾਇਕੇ ਬੈਠੋ।"

[ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਾਰਤਕ

ਜਦ ਇਸ ਆਗਿਆਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗਾਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਖਹਿਰਿਆਂ ਦੇ ਖਡੂਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਦ ਮਾਈ ਵਿਰਾਈ ਨੇ ਸਾਖਯਾਤ ਉਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਖਕੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਉਸ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਗੁਰੂ ਭਗਤ ਮਾਈ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਹੈ:—

ਸਹੀਓ ਨੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇਆ,
ਪੁਰ ਕਰਤਾਰੋਂ, ਖਹਿਰੀਂ ਆਇਆ।
ਲੋਕੀਂ ਆਖਣ 'ਅੰਗਦ' ਨਾਉਂ
ਓਹੋ ਨੀ ਇਹ 'ਨਾਨਕ ਰਾਉ।'
ਓਹੋ ਰੂਪ ਉਹੋ ਹੈ ਰੰਗ
ਨਖ ਸ਼ਿਖ ਓਹੀ ਅੰਗੋ ਅੰਗ।

ਓਹੀ ਨਾਨਕ ਹੈ ਟੁਰ ਆਇਆ,
ਨਹੀਂ ਨੀ ਉਸ ਨੇ ਰੂਪ ਵਟਾਇਆ।
ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਤੇ ਨਵੇਂ ਦਿਦਾਰੇ,
ਪਰ ਓਹੋ ਦੇ ਓਹੋ ਸਾਰੇ।
ਆਪੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਜਿਆ ਆਪ,
ਨਾਨਕ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਅਲਾਪ।
ਕਰ ਸਿਆਣ ਲੈ ਗੁਰੂ ਪਛਾਣ,
ਆਨ ਬਾਨ ਓਹੋ ਹੈ ਸ਼ਾਨ।
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੋਇ,
ਕਰ ਕੇ ਭਿੰਨ ਨ ਜਾਣੋ ਕੋਇ।

ਇਹ ਗੀਤ ਪਿਛੇ ਆ ਚੁਕੇ ਗੀਤ ਨੰਬਰ ੧੧ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਤੇ ਅਤੇ ਰਾਗ-ਸਿੰਧੀ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ-ਤਲਵਾੜਾ ਵਿਚ ਬੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੀਤ ੧੪੮-

ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਐਡੇ ਸੁਹਣੇ ਹੋ?

ਕਿਉਂ ਮਿਰੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਾਤੇ!
ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਐਡੇ ਸੁਹਣੇ ਹੋ?
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਲ ਖੱਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋ,
ਇੱਡੇ ਕਿਉਂ ਮਨਮੋਹਣੇ ਹੋ?
ਐਡੇ ਸੁਹਣੇ ਆਪ ਬਣੇ ਕਿ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ?
ਚੰਦ ਸੂਰ ਪਏ ਦੇਣ ਦੁਹਾਈ
"ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।"
ਕਮਲ, ਮਾਲਤੀ, ਨਰਗਸ, ਸੌਸਨ
ਏਹੋ ਗੀਤ ਅਲਾਇਆ ਹੈ:-
"ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਸੁਹਣੇ ਦਾਤੇ
ਸੁਹਜ ਅਸਾਨੂੰ ਲਾਇਆ ਹੈ"।
ਛਟਕੀ ਰਾਤ ਤਾਰਿਆਂ ਵਾਲੀ
ਧੁੱਪ-ਰਾਗ ਪਈ ਗਾਂਦੀ ਹੈ:
"ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪਈ
ਸਾਨੂੰ ਫਬਨਾਂ ਲਾਂਦੀ ਹੈ।"
ਦੱਸ ਸੁਹਣਿਆਂ, ਦੱਸ ਸੁਹਣਿਆਂ!
ਕਿਉਂ ਐਡੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਹਣੇ ਹੋ?

ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਮੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋ;
ਕਿਉਂ ਐਡੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਹੋ ?
ਤੁਸਾਂ ਤਈਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜਿਆ
ਕੀਹ ਇੱਡਾ ਹੀ ਸੁਹਣਾ ਹੈ ?
ਯਾ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬੀ ਵਧ ਵਧੇਰਾ
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮਨਮੋਹਣਾ ਹੈ ?
ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਜੀ ਸੋਹਣੀ ਦੇਹੀ
ਉਸ ਨੂੰ ਪਜਾਰੀ ਲੱਗ ਗਈ,
ਵੜ ਬੈਠਾ ਵਿਚ ਆਪ ਏਸ ਦੇ
ਤਦੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਡੁੱਲ੍ਹ ਰਹੀ;
ਦਸ ਦਿਓ ਸਾਨੂੰ, ਦਸ ਦਿਓ ਸਾਨੂੰ,
ਐਡੇ ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਹਣੇ ਹੋ ?
ਦਸ ਦਿਓ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ !
ਕਿਉਂ ਐਡੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਹੋ ?

ਇਹ ਗੀਤ ਠਾਠ ਦੇਸ਼, ਤਾਲ ਤਿੰਨ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਗੀਤ ੧੪੯—

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਇਆ

ਟੇਕ—ਸਹੀਓ ਨੀ ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਇਆ ।
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਇਆ ।
ਨਾਦ ਉਠਜੋ: 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' ।
ਸ਼ਬਦ ਹੁਯੋ: 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੧.

ਮੁਸ਼ਕ ਉਠੇ ਮੇਰੇ ਬਨ ਤੇ ਬੇਲੇ,
ਖਿੜ ਪਏ ਬਾਗੀਂ ਫੁੱਲ ਰੰਗੀਲੇ ।
ਸਭ ਨੇ ਅਨਹਤ ਰਾਗ ਅਲਾਯਾ :
'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੨.

ਜਾਗ ਪਏ ਪੰਛੀ ਅਖ ਖੋਲ੍ਹਣ
ਗਾਵਣ ਗੀਤ ਰੰਗੀਲੇ ਬੋਲਣ:—
'ਦੇਖੋ ਅਹੁ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ,
'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੩.

ਤਪੀਆਂ ਜੁੱਗਾਂ ਦਿਆਂ ਅਖ ਖੋਲੀ
ਤਜਾਗੀ ਮੌਨ, ਬੋਲ ਪਏ ਬੋਲੀ:—
'ਅਹੁ ਤੱਕੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ,
'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੪.

ਦੁਖੀਆਂ ਕੰਨੀਂ ਪਈ ਬਲੇਲ:—
ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਰੇ ਦਬੇਲ
'ਅਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਆਯਾ,
'ਸੁੱਖ ਸਬੀਲੀ ਨਾਲ ਲਿਆਯਾ' । ੫.

ਕੂਕ ਉਠੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਈ ਗਾਵੇ,
ਮਸਤ ਅਲਸਤੀ ਤਾਨਾਂ ਲਾਵੇ:-
'ਧੁੰਦ ਹਨੇਰੇ ਹੋਏ ਦੂਰ
'ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ ਨੂਰੋ ਨੂਰ
'ਸਹੀਓ ਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ
'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੬.

ਮੇਰਾ ਮੇਰਾ ਮੇਰਾ ਅਪਨਾ,
ਕਿਸੇ ਨ ਓਪ੍ਰਾ ਸਭ ਦਾ ਅਪਨਾ,
ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਆਯਾ
'ਸਹੀਓ ਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਯਾ' । ੭.

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ-ਆਸਾ ਜੋਗ ਮਿਸ਼੍ਰਤ । ਤਾਲ—ਤਲਵਾੜਾ ।
ਰਾਤ ਗਾਣੇ ਲਈ ਇਹ ਗੀਤ ਸੋਰਠ, ਤਾਲ ਝਪ ਵਿਚ ਬੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੁੜਕੇ ਕਦ ਹੁਣ ਆਓਗੇ ?

ਦੱਸ ਮੇਰੇ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦਾਤਾ !
ਮੁੜ ਕੇ ਕਦ ਹੁਣ ਆਓਗੇ?
ਸੰਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਡੀਕਾਂ ਖਲੀਆਂ
ਕਦ ਆਓ ਕਦ ਆਓਗੇ?
ਦੱਖਣ ਗਏ, ਗਏ ਚੜ੍ਹ ਅਰਸ਼ੀਂ
ਹੇਠਾਂ ਫੇਰ ਨ ਪਰਤੇ ਹੋ,
ਖੜੇ ਖਾਲਸੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਬੰਨ੍ਹ:
'ਹੁਣ ਆਓ, ਹੁਣ ਆਓਗੇ।'
ਦਿੱਸਣ ਵਾਲਾ ਰੂਪ ਆਪਣਾ
ਵੇਖਿਆਂ ਠੰਢ ਜੁ ਪਾਂਦਾ ਸੀ
ਮੋਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਝਲਕ ਆਪਣੀ
ਮੁੜ ਕਦ ਆਣ ਦਿਖਾਓਗੇ ?
'ਚਰਨ-ਛੋਹ' ਉਹ ਪਯਾਰੀ ਪਯਾਰੀ
ਝਰਨ ਝਰਨ ਜੋ ਲਾਂਦੀ ਸੀ,
ਭਰ ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਜਿੰਦ ਅਨੋਖੀ
ਕਦ ਫਿਰ ਆਨ ਦਿਵਾਓਗੇ ?
ਮਿੱਠੀ 'ਸੱਦ ਮਾਹੀ ਦੀ' ਸੁਣਿਆਂ
ਸਦੀਆਂ ਮੁਕਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ
'ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ' ਮੁੜ ਕੇ
ਫਿਰ ਕਦ ਆਣ ਸੁਣਾਓਗੇ ?

ਨੀਲੇ ਦੇ ਅਸਵਾਰ ਸੁਹਣਿਆਂ !
ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਹੇ ਮਾਲਕ ਜੀ !
ਵਜਦੇ ਉਸ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੇ
ਕਦ ਆਓ ਕਦ ਆਓਗੇ ?
ਦੇਹੀ ਵਾਲੇ ਨੈਣ ਅਸਾਡੇ
ਸੁੰਦਰ ਦੇਹਿ ਤੁਸਾਡੀ ਦੇ
ਮੁੜ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹਨ
ਦੱਸੋ ਨਾਂ ਕਦ ਆਓਗੇ ?
ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ ਬੈਠੇ
ਕੀਰਤ ਕਰਦੇ ਸਾਈਂ ਦੀ
ਬੈਕੁੰਠਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਸਾਂ ਦੇ
ਕਦ ਦੀਵਾਨ ਆ ਲਾਓਗੇ ?
ਮੰਗ ਅਸਾਡੀ ਬਾਲਾਂ ਵਾਲੀ
ਪਰ ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਪੂ ਜੀ !
ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ
ਅਰਜ਼ਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੁਜਾਓਗੇ ?
ਸਦਕੇ ਬਿਰਦ ਆਪਣੇ ਦਾਤਾ !
ਆਓਗੇ ਪਰ ਆਓਗੇ,
ਸਾਡਾ ਇਹੀ ਅਡੋਲ ਭਰੋਸਾ
ਆਓਗੇ ਪਰ ਆਓਗੇ ।

ਇਹ ਗੀਤ ਰਾਗ-ਦੇਸ਼, ਤਾਰ-ਤ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

"ਦੁਹਾਈ ਹੈ"

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਦਿਆਂ ਤੇਰੀ ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ,
ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ, ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਲਗੇ ਹਨ ਚੋਰ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ, ਨਹੀਂ ਹਨ ਛੱਡਦੇ ਖਹਿੜਾ,
ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ, ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਦੁਹਾਈ ਨਾਂ, ਕੋਈ ਫਰੀਆਦ ਨਾ ਸੁਣਦਾ,
ਗੁਨਹਗਾਰਾਂ ਦੀ ਤੂੰ ਸੁਣਦਾ ਤੇਰੀ ਹੀ ਇਹ ਖ਼ੁਦਾਈ ਹੈ।

ਲਗਾ ਪਹਿਰੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਤੂੰ 'ਅਣਦਿਖ-ਫੌਜ' ਅਪਣੀ ਦੇ
ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਓ ਮਾਲਕ ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਬਿਨਾਂ ਤੇਰੇ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ, ਇਕੱਲਿਆਂ ਚੋਰ ਆ ਪੈਂਦੇ,
ਤੇਰੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਸਾਰੇ ਦੁਹਾਈ ਤਾਂ ਮਚਾਈ ਮੈਂ।

ਤੇਰੀ ਦੋਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਦੁਹਾਈ ਹੈ, ਦੁਹਾਈ ਹੈ,
ਕਿ ਸਦਕੇ ਬਿਰਦ ਅਪਣੇ ਦੇ ਲਿਹੋ ਮਾਲਕ ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਕਰੋ ਰੱਖਯਾ, ਕਰੋ ਰੱਖਯਾ ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ,
ਕਿਸੇ ਪਯਾਰੇ ਦੇ ਸਿਰ ਸਦਕੇ ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਤੇਰੇ ਦਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ! ਹੈ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਦੁਹਾਈ ਇਹ:—
ਲਿਹੋ ਮਾਲਕ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ ! ਲਿਹੋ ਦਾਤਾ ! ਬਚਾਈ ਮੈਂ।

ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਸੁਰ ਤਾਲ—
ਰਾਗ—ਜ਼ਿਲਾ। ਤਾਲ-ਤ੍ਰ। ਗਤ—ਤਲਵਾੜਾ। ਮਾਤ੍ਰਾ—੮।
ਲਯ—ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੀ। 'ਆ' ਦਾ ਘਰ—'ਦੁਹਾਈ ਮੈਂ' ਪਰ ਹੈ।
× ×
ਸੁਰ ਖਾਸ—ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ।

ਗੀਤ ੧੫੨—

ਕਰ ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ

ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲਿਆ, ਸੁਹਣਿਆ, ਦੂਲਿਆ !
ਕਰ ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ !
ਤ੍ਰੁੱਠ ਪਉ ਤ੍ਰੁੱਠ ਪਉ ਮੌਜ ਦੇ ਮਾਲਕਾ !
ਫੇਰਾ ਇਕ ਫੇਰ ਚਾ ਪਾਓ ਖਾਂ ਦਯਾਲ !
ਨੀਲਾ ਤ੍ਰੁਪਾਉਂਦੇ, ਠੁਮਕ ਠੁਮਕਾਉਂਦੇ,
ਚਲਦੇ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਵਾਲੜੀ ਚਾਲ,
ਉਗਮਦੇ ਸੂਰ ਦੇ ਤੇਜ ਜਿਉਂ ਚਮਕਦੇ,
ਝੂਮਦੀ ਲਿਸ਼ਕਦੀ ਕਲਗੀ ਦੇ ਨਾਲ,
ਤੇਜ ਪਰਤਾਪ ਦੇ ਰੰਗ ਰੰਗੀਲੜੇ
ਨੈਣੋਂ ਵਰਸਾਉਂਦੇ ਰੱਬੀ ਜਲਾਲ,
ਆ ਜਾਓ ਆ ਜਾਓ ਹੁਣ ਦੇਰ ਨ ਲਾਉਣੀ
ਆ ਜਾਓ ਛੇਤੀ, ਹੇ ਬੇਟੇ ਅਕਾਲ !
ਖਾਲਸਾ ਖੜਾ ਉਡੀਕਾਂ ਪਿਆ ਕਰਦੈ,
ਬੀਤਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਲ।
ਦੇਰ ਨਾ ਲਾਓ, ਹੁਣ ਆ ਜਾਓ ਪਿਆਰੇ
ਕਰ ਦਿਓ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ।

ਇਹ ਗੀਤ ਰਾਗ-ਪਹਾੜੀ ਜੋਗ, ਤਾਲ-ਨਟ ਅਥਵਾ ਰਾਗ ਝਿਲਾ (ਕਸੂਰੀਆ), ਤਾਰ-ਨਕਟਾ ਵਿਚ ਨਾਚ ਦੇ ਤਾਲ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ

ਕਲੀਆਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧਿ ਸਦੱਕੜੇ !

ਅੱਜ ਨਸੀਮ ਜਦੋਂ ਕਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ:-
'ਗੁਰਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਲ ਆਸਣ, ਪੱਕੀ ਏਹ ਅਵਾਈ।'
ਸੁਣ ਕਲੀਆਂ, ਭਰ ਚਾਉ ਆਖਿਆ:-'ਸਹੀਓ ਅੱਜ ਨ ਖਿੜਨਾ'
'ਕਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਆਯਾਂ ਕੱਠੀ ਦੇਈਏ ਮੁਸ਼ਕ ਲੁਟਾਈ'।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਨੁਛਾਵਰ-ਤ੍ਰੇਲ

'ਪੌਣ ਲੁਕੇ ਪਾਣੀ' ਨੇ ਸਹੀਓ ! ਜਾਂ ਇਹ ਗਲ ਸੁਣ ਪਾਈ:
'ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕਲ ਆਸਣ ਪਜਾਰ ਛਹਿਬਰਾਂ ਲਾਈ'
ਪੌਣ ਕੁੱਛੜੋਂ ਤਿਲਕ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਸ਼ਬਨਮ ਰੂਪ ਬਣਾਕੇ
ਵਿਛ ਗਯਾ ਸਾਰਾ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ:- 'ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੁਖ ਲਾਈਂ'।'

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ-ਫੁੱਲ !

'ਅਜ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਸਣ' ਕਹਿੰਦੀ ਮਾਲਣ ਗਈ ਬਗੀਚੇ,
ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ:- 'ਆਪਾ ਭੇਟਾ ਦੀਚੇ।'
ਇਕ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਪਏ ਆਖਣ 'ਤੋੜ ਸਾਰਿਆਂ ਲੈ ਚਲ
'ਸੁਹਣਿਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਜ਼ਰ ਅਸਾਨੂੰ ਕੀਚੇ'।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ

ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਦੀ ਅਭਿਲਾਖ !

ਚੜ੍ਹ ਅਸਮਾਨੀਂ ਚੰਦ ਕੂਕਿਆ:- 'ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕਲ ਆਸਣ।'
ਝੁਰਮਟ ਘੱਤ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਧਾਈਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਵਾਕ ਬਿਲਾਸਨ:-
'ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪਜਾਰੇ ਕੀਰਤਨ ਚਲੋ ਸੁਣਾਈਏ,
'ਤ੍ਰੁੱਠ ਪਏ ਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਸਣ।'

———

ਪਰਦੇਸੀਂ ਗਈ ਕੋਇਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ !

ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਮੈਂ ਸਦਕੇ ਸਾਰੀ ਸੁਹਣਿਆਂ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ !
ਤੁਸੀਂ ਐਣਾ, ਸਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਫਿਰੰਦੇ ਤੋਰਿਆ ਹੋਰ ਜਹਾਨ* !
ਕੋਇਲ ਕੂਕ ਵਿਲਕ ਇਕ ਮੇਰੀ ਸਦਾ ਲਵਾਂ ਤੁਧ ਨਾਮ !
ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 'ਲਿਵ ਨਾ ਟੁੱਟੇ' ਕੋਇਲ ਮੰਗਦੀ ਦਾਨ !

———

ਪੀਲੀਆਂ ਪਰੀਆਂ !

ਥਲ ਸੁੱਕੇ ਸਨ, ਬਨ ਬੀ ਸੂਕ ਗਏ; ਜੂਹਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਰੀਆਂ।
ਖਿੜ ਖੜੋਤੀਆਂ ਸਰ੍ਹੋਂ ਸੁਹਣੀਆਂ ਮਾਨੋ ਪੀਲੀਆਂ ਪਰੀਆਂ-
-ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਦਰਸ-ਤਾਂਘ ਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ,
ਆਪਾ ਵਾਰਨ ਨੂੰ ਹਨ ਖੜੀਆਂ ਹਥ ਤੇ ਜਿੰਦਾਂ ਧਰੀਆਂ।

———

*ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੁਰਪੁਰਬ ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਇਲ ਤਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਵੇਂ

ਮੈਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧੋਵੇ ਤੇ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾਵੇ
ਤੇ ਰੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੁਆਵੇ,
ਮੁੱਲ ਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਹਜ਼ੂਰੀ
ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ੂਰੀ ਪੁਚਾਵੇ।
ਸ਼ਰਣ ਲਈਂ ਉਸ ਕਲ.ਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੀ
ਆਪਾ ਚਾ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵੀਂ,
ਜੋ ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਉੱਠੇਂ ਤੇ ਅਰਸ਼ ਤੇ ਜਾਵੇਂ
ਤੇ ਪਜਾਰੇ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਵੇਂ।

–ਇਤਿ–

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਤ ਟੀਕਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀਆਂ

ਸੱਤ ਸੰਥਯਾ ਪੋਥੀਆਂ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਗ ਪਗ ੧੭ ਬਰਸ ਦੀ ਘਾਲ ਨਾਲ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ੬੦੭ ਸਫੇ ਦਾ ਸਵਿਸਥਾਰ ਟੀਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਸੱਤ ਸੰਥਯਾ ਪੋਥੀਆਂ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਗ ਪਗ ਹਰ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਉਥਾਨਕਾ, ਫੇਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਿਲ ਮੁਕਾਬਲ ਉਸ ਦਾ ਅਰਥ, ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਤੇ ਚੌਥੀ ਸ਼ੈ ਨਿਰੁਕਤ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।੧੪੩੦ ਪੰਨੇ ਵਾਲੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਦੇ ੬੦੭ ਪੰਨੇ ਤੱਕ ਦਾ ਟੀਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਸੰਥਯਾ ਪੋਥੀਆਂ ਦੇ ੩੬੬੨ ਵਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਪੋਥੀ ੫੦੦ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸਫਿਆਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਲਦ ਕਪੜੇ ਦੀ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰ ਇਕ ਸੰਥਯਾ ਪੋਥੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ੧੫) ਹੈ, ਡਾਕ ਖਰਚ ਇਕ ਪੋਥੀ ਪਰ ੨) ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾਂ ਪੋਥੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਸੈੱਟ ਦੀ ਕੀਮਤ ੧੦੫) ਹੈ। ਡਾਕ ਖਰਚ ਵੱਖਰਾ। ਮੁਕੰਮਲ ਸੈੱਟ ਮੰਗਾਉਣ ਲਈ ਰੇਲ ਪਾਰਸਲ ਪਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਖਰਚ ਘੱਟ ਆਵੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ ਬੀ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਚਿੱਠੀ ਪੱਤ੍ਰ ਇਸ ਪਤੇ ਪਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ:

ਮੈਨੇਜਰ—ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ,

ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਅਖਬਾਰ

'ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ'

'ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ' ਅਖਬਾਰ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਪੰਥ ਸੇਵਕ ਅਖਬਾਰ ਹੈ, ੧੮੯੯ ਈ: ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਇਆਂ ੬੪ ਬਰਸ ਹੋ ਰਹ ਹਨ ਤੇ ਤਦ ਤੋਂ ਇਹ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ' ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਧਾਰਮਕ ਅਖਬਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਲੇਖ ਆਤਮਾ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਖ਼ੁਰਾਕ, ਧਾਰਮਕ ਗਿਆਨ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ ਸਿਖੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਯਾਖਯਾ, ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਸ਼ਨ, ਧਾਰਮਕ ਜੀਉੜਿਆਂ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰ, ਆਤਮ ਕਥਾ, ਨੀਤੀ ਵਾਰਤਾ ਤੇ ਸਿਖਯਾਦਾਇਕ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਹਰ ਹਫਤੇ ਤਾਜ਼ੇ ਕਰਨੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰਤੱਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਚਾ ਸਕੂਲਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਚਾ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਬੁੱਢੇ ਮਾਈ ਭਾਈ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਜੋਗ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜੇ ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਤਾਂ ਅੱਜੋ ਹੀ, ਪਹਿਲੀ ਫੁਰਸਤ ਵਿਚ, ੬) ਚੰਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਮਨੀਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਕੇ ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਬਣੋ। ਕੋਈ ਘਰ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਵਿਰਵਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦੇ।

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਕਰਨ ਤੇ ਮਨੀਆਰਡਰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ-

ਮੈਨੇਜਰ-ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ

ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ

ਨਾਮ ਪੁਸਤਕ	ਬਿਨਾਂ ਜਿਲਦ	ਜਿਲਦ ਸਾਦਾ	ਜਿਲਦ ਕਪੜਾ
੧. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ	–	੧੫)	੧੬)
੨. ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਮਤਕਾਰ	–	੧੮॥)	੧੯॥
੩. ਅਸ਼ਟ ਗੁਰੂ ਚਮਤਕਾਰ	–	੫)	੫॥
੪. ਬਾਬਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ	–	੪)	੪॥
੫. ਰਾਣਾ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ	–	੭॥)	੮)
੬. ਮੇਰੇ ਸਾਂਈਆਂ ਜੀਓ	–	–	੩)
੭. ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਟੀਕ ਭਾਵ ਅਰਥਨੀ ਟੀਕਾ	–	–	੧੦)
੮. ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ ਬਾਲ ਬੋਧਨੀ ਟੀਕਾ	–	–	੫
੯. ਵਾਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਟੀਕ	–	–	੮
੧੦. ਕਬਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਭਾਗ ੨	–	੨।)	੨॥
੧੧. ਸੁੰਦਰੀ	।॥)	–	੧।
੧੨. ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ	੧॥)	–	੨
੧੩. ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ	੨।)	–	੨।॥
੧੪. ਮਟਕ ਹੁਲਾਰੇ	–	੧॥)	੧।॥
੧੫. ਲਹਿਰ ਹੁਲਾਰੇ	–	੨)	੨।
੧੬. ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ	–	੨)	੨।
੧੭. ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੇ ਹਾਰ	–	੧।)	੧॥)
੧੮. ਕੰਬਦੀ ਕਲਾਈ	–	੨॥)	੨।॥)
੧੯. ਪ੍ਰੀਤ ਵੀਣਾ	॥)	–	੧
੨੦. ਕੰਤ ਮਹੇਲੀ	।–)	–	।॥–
੨੧. ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਜੀਵਨ	।॥)	–	੧।

ਏਹ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਇਸ ਪਤੇ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ:

ਮੈਨੇਜਰ, ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ

ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ